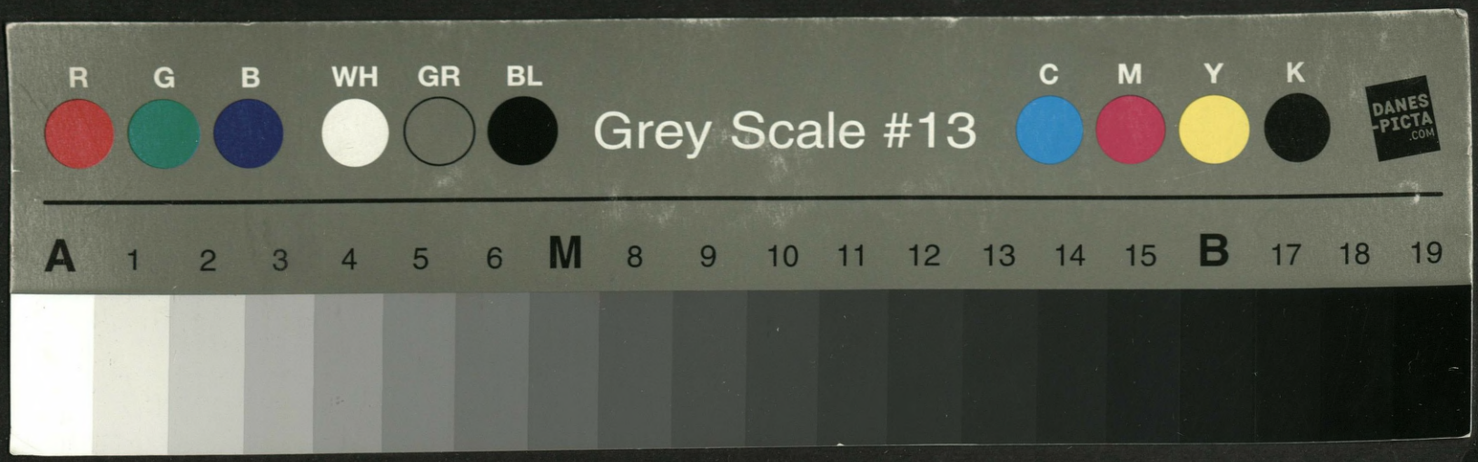

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH

REGULAMIN KAWALERJI

Część III

MUSZTRA I WALKA MAŁYCH ODDZIAŁÓW KAWALERJI

(TYMCZASOWY)

WARSZAWA 1931

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH

P. I.
1950 III

REGULAMIN KAWALERJI

Część III

MUSZTRA I WALKA MAŁYCH ODDZIAŁÓW KAWALERJI

(TYMCZASOWY)

WARSZAWA 1931

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH

K. I.
.930 III

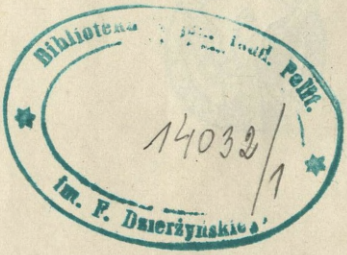
REGULAMIN KAWALERJI

Część III

MUSZTRA I WALKA MAŁYCH ODDZIAŁÓW KAWALERJI

(TYMCZASOWY)

WARSZAWA 1931

Główna Drukarnia Wojskowa.

SPIS RZECZY

ROZKAZ WPROWADZAJĄCY.

ROZDZIAŁ A.

ZASADY OGÓLNE.

§ I.

Ogólne zasady musztry i poruszeń oddziałów.

			Str.
Pkt.	1.	Zasady ogólne	1
„	2.	Prowadzenie oddziałów	1
„	3.	Środki dowodzenia	2
„	4.	Używanie chodów przy rozwijaniu i wyciąganiu szyków	3
„	5.	Komendy ogólne	4

§ II.

Ogólne zasady zachowania się oddziałów podczas napadu lotniczego i gazowego.

Pkt.	6.	Obrona przeciwlotnicza	5
„	7.	Obrona przeciwgazowa	6

ROZDZIAŁ B.

PLUTON.

Pkt.	8.	Uwagi ogólne	8

§ I.

Wyszkolenie plutonu konno.

Sekcja.

Pkt.	9.	Szyki sekcji	9
„	10.	Kolumna trójkami	9
„	11.	Kolumna dwójkami	11

Str.

Pkt. 12. Kolumna po jednemu 13
„ 13. Szereg 15
„ 14. Linja harcowników 16

Pluton.

Pkt. 15. Szyki zwarte 17
„ 16. Zbiórka 17
„ 17. Kolumna trójkami 17
„ 18. Kolumna dwójkami 18
„ 19. Kolumna po jednemu 19
„ 20. Szyk rozwinięty 20
„ 21. Zmiana kierunku w szyku rozwiniętym . . 23
„ 22. Przejście z szyku rozwiniętego w kolumnę . 23
„ 23. Przejście z kolumny w szyk rozwinięty . . 24
„ 24. Szereg 25
„ 25. Szyki luźne 26
„ 26. Ogólne zasady poruszeń w szykach luźnych . 26
„ 27. Kolumna sekcyj 28
„ 28. Linja sekcyj 29
„ 29. Linja harcowników 29
„ 30. Natarcie i szarża 31
„ 31. Apel bojowy 32

§ II.

Spieszanie do walki.

Pkt. 32. Zasady ogólne 33
„ 33. Spieszanie sekcji 33
„ 34. Spieszanie plutonu 35
„ 35. Obowiązki dowódcy koniowodów . . . 35
„ 36. Poruszenia koniowodów 36
„ 37. Wsiadanie na koń 37

§ III.

Wyszkolenie plutonu pieszo.

Pkt. 38. Uwagi ogólne 37

Sekcja.

Pkt. 39. Szyki sekcji 39
„ 40. Kolumna trójkami 40
„ 41. Ustawianie karabinków w kozły 40

Str.

Pkt. 42. Kolumna dwójkami 41
„ 43. Kolumna po jednemu 41
„ 44. Szereg 41
„ 45. Tyraljerka 42
„ 46. Sekcja ręcznego karabina maszynowego w tyraljerce i na stanowisku ogniowem . . . 42
„ 47. Posuwanie się tyraljerki 44
„ 48. Skok sekcji ręcznego karabina maszynowego 44

Pluton.

Pkt. 49. Szyki zwarte 45
„ 50. Zbiórka 45
„ 51. Kolumna trójkami, dwójkami i po jednemu . 46
„ 52. Szyk rozwinięty 46
„ 53. Równanie 46
„ 54. Szereg 47
„ 55. Szyki luźne 47
„ 56. Ogólne zasady poruszeń w szykach luźnych . 48
„ 57. Kolumna i linja sekcyi. 50
„ 58. Tyraljerka 52
„ 59. Posuwanie się tyraljerki 56
„ 60. Stanowisko ogniowe 56
„ 61. Szyk w wypadku zaskoczenia 57
„ 62. Ogień plutonu 57
„ 63. Prowadzenie ognia 57
„ 64. Szturm 60

§ IV.

Walka plutonu.

Pkt. 65. Zadania bojowe plutonu 60
„ 66. Szperacze 61
„ 67. Gońcy 63
„ 68. Jeźdźcy łącznikowi 65
„ 69. Czujki 65
„ 70. Podsłuchy 70
„ 71. Czujka podoficerska 70
„ 72. Patrol bojowy konno 71
„ 73. Patrol bojowy pieszo 72
„ 74. Patrol rozpoznawczy 72
„ 75. Patrol łącznikowy 76

Str.

Pkt. 76. Marsz plutonu 78
„ 77. Pluton w ubezpieczeniu marszu czołowego . 80
„ 78. Pluton w ubezpieczeniu marszu odwrotowego 82
„ 79. Pluton straży bocznej 83
„ 80. Pluton na placówce 84
„ 81. Pluton jako podjazd 87
„ 82. Pluton w osłonie zaciągania czat . . . 89
„ 83. Pluton w osłonie skrzydła w walce . . . 90
„ 84. Pluton w osłonie artylerji i taborów . . . 90
„ 85. Pluton z zadaniem specjalnem 90
„ 86. Pluton w służbie łączności 91
„ 87. Obowiązki dowódcy plutonu w walce . . 93
„ 88. Marsz pod ogniem konno 94
„ 89. Walka konno 94
„ 90. Spieszanie do walki pieszej 95
„ 91. Marsz pod ogniem pieszo 96
„ 92. Natarcie pieszo 98
„ 93. Kierowanie ogniem plutonu 101
„ 94. Szturm 103
„ 95. Obrona 104
„ 96. Pluton w drugiej linji 106
„ 97. Walka opóźniająca 107
„ 98. Walka kombinowana 108

ROZDZIAŁ C.

SZWADRON.

Pkt. 99. Uwagi ogólne 110
„ 100. Poczet dowódcy szwadronu 110
„ 101. Zasady prowadzenia szwadronu 112

§ I.

Wyszkolenie szwadronu konno.

Pkt. 102. Szyki zwarte 113
„ 103. Zbiórka 113
„ 104. Linja plutonów trójkami 114
„ 105. Kolumna trójkami, dwójkami i po jednemu . 116
„ 106. Kolumna plutonów rozwiniętych 118
„ 107. Szyk rozwinięty 123
„ 108. Marsz i zmiana kierunku w szyku rozwiniętym 125

Str.

Pkt. 109. Przejście z szyku rozwiniętego w linję plutonów trójkami i w kolumnę 1 6
„ 110. Przejście z linji plutonów trójkami lub kolumny w szyk rozwinięty 127
„ 111. Równanie 129
„ 112. Szyki luźne 129
„ 113. Ogólne zasady poruszeń w szykach luźnych . 129
„ 114. Kolumna plutonów 130
„ 115. Linja plutonów 130
„ 116. Szyk w wypadku napadu lotniczego . . . 136
„ 117. Natarcie i szarża 136
„ 118. Apel bojowy 138

§ II.

Spieszanie do walki.

Pkt. 119. Zasady ogólne 139
„ 120. Obowiązki dowódcy koniowodów . . 139

§ III.

Wyszkolenie szwadronu pieszo.

Pkt. 121. Uwagi ogólne 140
„ 122. Szyki zwarte 141
„ 123. Zbiórka 141
„ 124. Linja plutonów trójkami 141
„ 125. Kolumna trójkami, dwójkami i po jednemu . 142
„ 126. Kolumna plutonów rozwiniętych 142
„ 127. Szyk rozwinięty 142
„ 128. Ogólne zasady poruszeń w szykach luźnych . 143
„ 129. Szyki luźne 144

§ IV.

Walka szwadronu.

Pkt. 130. Zadania bojowe szwadronu 147
„ 131. Marsz szwadronu 148
„ 132. Szwadron w ubezpieczeniu marszu czołowego 151

Str.

Pkt. 133. Szwadron w ubezpieczeniu marszu odwrotowego 154
„ 134. Szwadron straży bocznej 155
„ 135. Szwadron jako czata główna 157
„ 136. Szwadron na rozpoznaniu 161
„ 137. Szwadron w osłonie zaciągania czat . . . 165
„ 138. Szwadron w osłonie skrzydła w walce . . 166
„ 139. Szwadron z zadaniem specjalnem 167
„ 140. Obowiązki dowódcy szwadronu w walce zaczepnej 169
„ 141. Marsz pod ogniem konno 169
„ 142. Walka konno 170
„ 143. Spieszanie do walki pieszej 172
„ 144. Marsz pod ogniem pieszo 173
„ 145. Rozkaz do natarcia pieszo 175
„ 146. Natarcie pieszo 176
„ 147. Szturm 181
„ 148. Urządzenie zdobytego terenu 182
„ 149. Wykorzystanie powodzenia 182
„ 150. Zaopatrzenie w amunicję 183
„ 151. Szwadron w odwodzie pułku w walce zaczepnej 184
„ 152. Obowiązki dowódcy szwadronu w walce obronnej w związku 185
„ 153. Wykonanie walki obronnej 187
„ 154. Walka obronna szwadronu, działającego samodzielnie 189
„ 155. Walka opóźniająca 190
„ 156. Walka kombinowana 192
„ 157. Pościg 193
„ 158. Współpraca lotnika z podjazdem . . . 194

ROZDZIAŁ D.

SZWADRON CIĘŻKICH KARABINÓW MASZYNOWYCH.

Pkt. 159. Skład szwadronu 197
„ 160. Uwagi ogólne 199
„ 161. Ogólne zasady poruszeń 199
„ 162. Środki dowodzenia 200

Str.

§ I.

Wyszkolenie szwadronu ciężkich karabinów maszynowych konno.

Pojedyńczy ciężki karabin maszynowy na juku.

Pkt. 163. Cel wyszkolenia konnego w pojedyńczym ciężkim karabinie maszynowym 201
„ 164. Skład pojedyńczego ciężkiego karabina maszynowego na juku 201
„ 165. Szyki 201
„ 166. Kolumna trójkami 202
„ 167. Kolumna dwójkami 202
„ 168. Kolumna po jednemu 204
„ 169. Linia harcowników 205
„ 170. Prowadzenie konia jucznego 206

Pojedyńczy ciężki karabin maszynowy na taczance.

Pkt. 171. Skład pojedyńczego ciężkiego karabina maszynowego 210
„ 172. Szyki 211
„ 173. Kolumna trójkami 211
„ 174. Kolumna dwójkami i po jednemu 211
„ 175. Linja harcowników 212
„ 176. Jazda w zaprzęgu 214
„ 177. Zaprzęganie 214
„ 178. Wyprzęganie 214
„ 179. Odprzodkowywanie 214

Drużyna ciężkich karabinów maszynowych na jukach.

Pkt. 180. Wyszkolenie drużyny konno 214
„ 181. Skład drużyny ciężkich karabinów maszynowych na jukach 214
„ 182. Szyki zwarte 214
„ 183. Zbiórka 215
„ 184. Kolumna trójkami, dwójkami i po jednemu . 215
„ 185. Szyk rozwinięty 215
„ 186. Przejście z szyku rozwiniętego w kolumnę . 216

Str.

Pkt. 187. Przejście z kolumny w szyk rozwinięty . . 217
„ 188. Szyki luźne 217
„ 189. Ogólne zasady poruszeń w szykach luźnych . 217
„ 190. Kolumna karabinów 217
„ 191. Linja karabinów 218
„ 192. Linja harcowników 218
„ 193. Szyk w wypadku napadu lotniczego . . . 221

Drużyna ciężkich karabinów maszynowych na taczankach.

Pkt. 194. Skład drużyny ciężkich karabinów maszynowych na taczankach 221
„ 195. Szyki zwarte 222
„ 196. Zbiórka 222
„ 197. Kolumna trójkami, dwójkami i po jednemu . 222
„ 198. Szyk rozwinięty 222
„ 199. Szyki luźne 223
„ 200. Szyk w wypadku napadu lotniczego . . . 224

Pluton ciężkich karabinów maszynowych na jukach.

Pkt. 201. Skład plutonu ciężkich karabinów maszynowych na jukach 224
„ 202. Szyki zwarte 224
„ 203. Zbiórka 224
„ 204. Kolumna trójkami, dwójkami i po jednemu . 227
„ 205. Szyk rozwinięty 228
„ 206. Przejściez szyku rozwiniętego w kolumnę . 229
„ 207. Przejście z kolumny w szyk rozwinięty . . 229
„ 208. Równanie 230
„ 209. Szyki luźne 230
„ 210. Ogólne zasady poruszeń w szykach luźnych . 230
„ 211. Kolumna drużyn 230
„ 212. Linja drużyn 231
„ 213. Szyk w wypadku napadu lotniczego . . . 231

Pluton ciężkich karabinów maszynowych na taczankach.

Pkt. 214. Skład plutonu ciężkich karabinów maszynowych na taczankach 231
„ 215. Szyki zwarte 232

Str.

Pkt. 216. Zbiórka 232
„ 217. Kolumna trójkami, dwójkami i po jednemu . 232
„ 218. Szyk rozwinięty 234
„ 219. Przejście z szyku rozwiniętego w kolumnę . 234
„ 220. Przejście z kolumny w szyk rozwinięty . . 235
„ 221. Równanie 235
„ 222. Szyki luźne 235
„ 223. Szyk w wypadku napadu lotniczego . . . 235

Szwadron ciężkich karabinów maszynowych.

Pkt. 224. Zasady prowadzenia 235
„ 225. Poczet dowódcy szwadronu 237
„ 226. Szyki zwarte 237
„ 227. Zbiórka 238
„ 228. Linja plutonów trójkami 238
„ 229. Kolumna trójkami, dwójkami i po jednemu . 239
„ 230. Kolumna plutonów rozwiniętych 239
„ 231. Szyk rozwinięty 239
„ 232. Marsz i zmiana kierunku 242
„ 233. Przejście z szyku rozwiniętego w linję plutonów, kolumnę trójkami, dwójkami i po jednemu 242
„ 234. Przejście z linji plutonów, kolumny trójkami, dwójkami i po jednemu w szyk rozwinięty . 242
„ 235. Równanie 242
„ 236. Szyki luźne 242
„ 237. Ogólne zasady poruszeń w szykach luźnych . 243
„ 238. Kolumna plutonów 243
„ 239. Linja plutonów 243
„ 240. Szyk w wypadku napadu lotniczego . . . 243

§ II.

Spieszanie do walki.

Pkt. 241. Zasady ogólne 243
„ 242. Pojedyńczy ciężki karabin maszynowy na juku 243
„ 243. Odjuczanie 245
„ 244. Pojedyńczy ciężki karabin maszynowy na taczance 246

Str.

Pkt. 245. Zdejmowanie ciężkiego karabina maszynowego i amunicji z taczanki 246
„ 246. Drużyna ciężkich karabinów maszynowych na jukach 246
„ 247. Drużyna ciężkich karabinów maszynowych na taczankach 246
„ 248. Pluton ciężkich karabinów maszynowych na jukach 246
„ 249. Pluton ciężkich karabinów maszynowych na taczankach 247
„ 250. Szwadron ciężkich karabinów maszynowych . 247
„ 251. Obowiązki dowódcy koniowodów . . . 247
„ 252. Poruszenia koniowodów 247
„ 253. Wsiadanie na koń 247
„ 254. Objuczanie 248
„ 255. Wkładanie ciężkiego karabina maszynowego na taczankę 249

§ III.

Wyszkolenie szwadronu ciężkich karabinów maszynowych pieszo.

Pkt. 256. Uwagi ogólne 249
„ 257. Dane ogólne o ciężkich karabinach maszynowych 249
„ 258. Obowiązki dowódcy szwadronu 249
„ 259. Obowiązki dowódcy plutonu 250
„ 260. Obowiązki zastępcy dowódcy plutonu . . 250
„ 261. Obowiązki dowódcy drużyny 250
„ 262. Obowiązki obsługi ciężkiego karabina maszynowego 250
„ 263. Obowiązki wachmistrza szefa 250
„ 264. Obowiązki rusznikarza 250

Pojedyńczy ciężki karabin maszynowy pieszo.

Pkt. 265. Szkolenie w pojedyńczym ciężkim karabinie maszynowym 251
„ 266. Czynności przy obsługiwaniu ciężkiego karabina maszynowego (nastawianie i odłączanie) 251

Str.

Pkt. 267. Czynności karabinowego 262
„ 268. Czynności celowniczego 262
„ 269. Czynności taśmowego 262
„ 270. Czynności amunicyjnego 262
„ 271. Czynności pomocniczego 262
„ 272. Szyki 262
„ 273. Kolumna trójkami 262
„ 274. Kolumna dwójkami 263
„ 275. Kolumna po jednemu 264
„ 276. Tyraljerka 265
„ 277. Stój, padnij, kryj się, krycie się przed lotnikiem, ponowne podjęcie marszu 266
„ 278. Poruszenia 266
„ 279. Zaciąganie stanowiska 266
„ 280. Zmiana stanowiska 267
„ 281. Zmiana lufy 267
„ 282. Chłodzenie lufy 267
„ 283. Przegląd broni 257
„ 284. Ogień 267
„ 285. Ostrzeliwanie płatowców 267
„ 286. Strzelania próbne 267

Drużyna ciężkich karabinów maszynowych pieszo.

Pkt. 287. Szkolenie drużyny 268
„ 288. Szyki zwarte 268
„ 289. Zbiórka 268
„ 290. Kolumna trójkami, dwójkami i po jednemu . 268
„ 291. Szyk rozwinięty 268
„ 292. Szyki luźne 269
„ 293. Ogólne zasady poruszeń w szykach luźnych 269
„ 294. Kolumna karabinów 269
„ 295. Linja karabinów 269
„ 296. Tyraljerka 269
„ 297. Zajmowanie stanowisk 269
„ 298. Prowadzenie ognia 269

Pluton ciężkich karabinów maszynowych pieszo.

Pkt. 299. Szkolenie w plutonie 270
„ 300. Szyki zwarte 270
„ 301. Zbiórka 270

Str.

Pkt. 302. Kolumna trójkami, dwójkami i po jednemu . 270
„ 303. Szyk rozwinięty 270
„ 304. Szyki luźne 271
„ 305. Zasady poruszeń w szykach luźnych . . . 271
„ 306. Kolumna drużyn 271
„ 307. Linja drużyn 271
„ 308. Zajmowanie stanowisk 271
„ 309. Prowadzenie ognia 271

Szwadron ciężkich karabinów maszynowych pieszo.

Pkt. 310. Szkolenie w szwadronie 272
„ 311. Szyki zwarte 272
„ 312. Zbiórka 272
„ 313. Linja plutonów trójkami, (dwójkami, po jednemu) 272
„ 314. Kolumna trójkami, dwójkami, po jednemu . 272
„ 315. Kolumna plutonów rozwiniętych 272
„ 316. Szyk rozwinięty 272
„ 317. Szyki luźne 273
„ 318. Kolumna plutonów 273
„ 319. Linja plutonów 273
„ 320. Zaciąganie stanowisk 273
„ 321. Prowadzenie ognia 273

§ IV.

Walka ciężkich karabinów maszynowych.

Pkt. 322. Rola ciężkich karabinów maszynowych w walce 273
„ 323. Technika walki 276
„ 324. Ciężkie karabiny maszynowe w marszu pod ogniem konno 281
„ 325. Ciężkie karabiny maszynowe w walce konno 282
„ 326. Spieszaine do walki 286
„ 327. Marsz, marsz pod ogniem i nawiązanie styczności pieszo 287
„ 328. Walka zaczepna 287
„ 329. Walka obronna 288
„ 330. Walka opóźniająca 288
„ 331. Pościg 291

Str.

Pkt 332. Walka kombinowana 292
„ 333. Taktyczne używanie ognia pośredniego . . 293
„ 334. Marsz oddziałów ciężkich karabinów maszynowych 294
„ 335. Ciężkie karabiny maszynowe w ubezpieczeniu marszu 295
„ 336. Ciężkie karabiny maszynowe na placówce . 296
„ 337. Ciężkie karabiny maszynowe w podjeździe . 297
„ 338. Ciężkie karabiny maszynowe obrony przeciwlotniczej na postoju 297
„ 339. Ciężkie karabiny maszynowe obrony przeciwlotniczej w marszu 298
„ 340. Ciężkie karabiny maszynowe obrony przeciwlotniczej w walce 298

ROZDZIAŁ E.

PUŁK.

Pkt. 341. Zasady ogólne 300
„ 342. Poczet dowódcy pułku 301
„ 343. Pluton łączności i patrol pionierów . . . 303
„ 344. Zasady prowadzenia pułku 308

§ I.

Wyszkolenie pułku konno.

Pkt. 345. Szyki zwarte 308
„ 346. Zbiórka 309
„ 347. Linja szwadronów 309
„ 348. Kolumna marszowa 311
„ 349. Kolumna plutonów rozwiniętych 313
„ 350. Szyk rozwinięty 313
„ 351. Wsiadanie na koń i zsiadanie z koni . . . 315
„ 352. Równanie 315
„ 353. Szyki luźne 315
„ 354. Szyk w wypadku napadu lotniczego . . . 316
„ 355. Natarcie konno i szarża 317

§ II.

Spieszanie do walki.

Pkt. 356. Uwagi ogólne 319
„ 357. Obowiązki dowódcy koniowodów 320

Biblioteka Wojsk. Akad.

Str.

§ III.

Wyszkolenie pułku pieszo.

Pkt. 358. Uwagi ogólne 320
„ 359. Szyki zwarte 320
„ 360. Szyki luźne 321

§ IV.

Walka pułku.

Pkt. 361. Zadania bojowe pułku 322
„ 362. Marsze 323
„ 363. Marsz ubezpieczony czołowy 327
„ 364. Marsz ubezpieczony odwrotowy 331
„ 365. Marsz ubezpieczony boczny 332
„ 366. Pułk na rozpoznaniu 333
„ 367. Łączność i współpraca z lotnikiem . . . 335
„ 368. Charakterystyka walki zaczepnej pułku . . 336
„ 369. Rola i obowiązki dowódcy pułku w walce zaczepnej 337
„ 370. Nawiązanie styczności (zbliżanie do nieprzyjaciela) 340
„ 371. Walka konna 341
„ 372. Spieszanie do walki 347
„ 373. Ugrupowanie do natarcia 348
„ 374. Wykonanie natarcia 350
„ 375. Wykorzystanie powodzenia 352
„ 376. Tabor bojowy w walce zaczepnej 353
„ 377. Charakterystyka walki obronnej pułku kawalerji 353
„ 378. Rola i obowiązki dowódcy pułku w obronie stałej w związku 354
„ 379. Ugrupowanie pułku w obronie stałej w związku 357
„ 380. Wykonanie obrony stałej 358
„ 381. Pułk działający samodzielnie z zadaniem obrony stałej 360
„ 382. Walka obronna na szerokim froncie pułku działającego samodzielnie (obrona ruchowa) . 361
„ 383. Walka opóźniająca 362
„ 384. Pościg 364

Str.

ROZDZIAŁ F.

ŚRODKI DOWODZENIA.

Pkt. 385. Uwagi ogólne 365
„ 386. Komendy głosem 366
„ 387. Komendy znakami 367
„ 388. Rozkazy 371
„ 389. Sygnały dźwiękowe i świetlne 371
„ 390. Środki łączności technicznej 376

ROZKAZ WPROWADZAJĄCY.

Zatwierdzam do użytku służbowego „Regulamin kawalerji“ (tymczasowy) Cz. III. Musztra i walka małych oddziałów kawalerji $\frac{\text{K. I.}}{1930}$ III.

Jednocześnie unieważniam z cz. I. pkt 24, 25, 26, 30, 31. Cz. II i Cz. III dotychczas obowiązującego „Regulaminu kawalerji" $\frac{\text{J. I.}}{1922}$

Pozostałe części obowiązują nadal do czasu ukazania się, w miarę opracowania, następnych części „Regulaminu kawalerji“.

Szef Sztabu Głównego
(—) Piskor
General-dywizji.

ROZDZIAŁ A.

ZASADY OGÓLNE.

§ I.

Ogólne zasady musztry i poruszeń oddziałów.

1. Zasady ogólne.

Wyszkolenie zbiorowe w musztrze ma na celu przygotowanie oddziałów kawalerji do wykonywania poruszeń, zmiany szyków i manewrowania na polu walki.

Zasady poruszeń oraz komendy są jednakowe w szyku konnym i pieszym.

Sprawne wykonywanie poruszeń zależy od porządku, utrzymania kierunku, równomiernego chodu oraz prostego i szybkiego formowania szyków.

Wszystkie oddziały powinny być doskonale wyćwiczone konno i pieszo w stosowaniu poruszeń ze zmianami szyków, we wszelkich chodach i najróżnorodniejszych warunkach terenowych.

2. Prowadzenie oddziałów.

Dowódca prowadzi swój oddział, nakazując kierunek, chód i szyk.

Za nim porusza się jednostka kierunkowa, do której się stosują jednostki równorzędne.

Przez nazwę „jednostka kierunkowa" rozumie się: w pułku—szwadron, w szwadronie — pluton, w plutonie — sekcja, w sekcji — szeregowy.

W kolumnach jednostką kierunkową jest jednostka czołowa.

Jednostką kierunkową w szykach rozwiniętych jest jednostka środkowa albo będąca na prawo od środka. Dowódca może również wyznaczyć jako kierunkową jakąkolwiek inną jednostkę.

W szykach luźnych, w oddziałach większych od sekcji, jednostka kierunkowa jest wysunięta naprzód, przed inne oddziały.

Dla uzyskania swobody ruchów, dowódca może powierzyć prowadzenie oddziału jednemu z podwładnych albo wskazać kierunek i chód jednostce kierunkowej, dając znak odłączenia.

Należy to często stosować podczas szkolenia, gdyż wówczas dowódca może zająć dogodne miejsce celem obserwacji poruszeń i poprawiania popełnionych błędów.

3. Środki dowodzenia.

Środkami dowodzenia, któremi rozporządza dowódca, są: komendy głosem, znaki w połączeniu z gwizdkiem, rozkazy, kierunek i chód jego konia, gońcy oraz, jeżeli warunki na to pozwolą, sygnały trąbką.

Komenda zasadniczo ma wskazywać:

a) oddział,
b) kierunek,
c) szyk,
d) odstęp, odległość — w szykach luźnych,
e) chód,
f) hasło wykonania.

Kierunek, odstęp, odległość i chód podaje się w komendzie w miarę potrzeby.

W szyku pieszym określenie chodu zastępuje się: krokiem równym, dowolnym lub biegiem.

Hasło wykonania podaje się znakiem, komendą *„marsz“* lub sygnałem. W szyku konnym komendę *„marsz“* wypowiada się przeciągle, w szyku pieszym — krótko i energicznie.

Jednostka kierunkowa swoim szykiem i chodem wskazuje wolę dowódcy.

Inne oddziały naśladują ruch i szyk jednostki kierunkowej, jednocześnie lub kolejno.

4. Używanie chodów przy rozwijaniu i wyciąganiu szyków.

Rozwinięcie odbywa się na osobę dowódcy lub we wskazanym kierunku i zasadniczo w chodzie zdwojonym.

W zasadzie przed rozwinięciem oddziału dowódca wskazuje kierunek i podaje komendę lub znak do rozwinięcia, a ponadto może nadać chód oddziałowi.

Jeżeli nowy chód nie był podany w komendzie, oddział czołowy zasadniczo chodu nie zmienia, a z miejsca porusza się stępem, inne zaś oddziały dążą na przeznaczone miejsca najkrótszą drogą, chodem zdwojonym, a z miejsca kłusem.

Jeśli w komendzie był wskazany chód, odnosi się on do oddziałów rozwijających się.

W tym wypadku oddział czołowy reguluje chód w sposób następujący: przy rozwijaniu się z miejsca stępem wysuwa się naprzód tym chodem na odległość rozwiniętego frontu oddziału i zatrzymuje się. Przy rozwijaniu się z miejsca oraz w marszu innym chodem, porusza się chodem o jeden stopień niższym w stosunku do oddziałów rozwijających się.

Części rozwijającego się oddziału po wyjściu na linję przechodzą w chód oddziału czołowego.

Przy rozwijaniu w szyku pieszym należy stosować tempo marszu tak, żeby jednostki, które w szyku konnym poruszają się chodem zdwojonym, w szyku pieszym maszerowały szybkim krokiem, jednostki zaś, które w szyku konnym poruszają się poprzednim chodem, w szyku pieszym zmniejszały tempo.

Przejście do kolumny odbywa się chodem poprzednim lub nakazanym, na jednostkę kierunkową lub na oddział wyznaczony, prowadzony osobiście przez dowódcę.

Inne oddziały biorą w zasadzie chód o jeden stopień mniejszy od oddziału czołowego lub zatrzymują się do chwili, kiedy będą mogły zająć swe miejsce w kolumnie, poczem ruszają chodem oddziału czołowego.

Przy wszelkich innych poruszeniach oddziały stosują chód do odległości, którą mają do przebycia, a gdy zajmą już miejsca przeznaczone, przybierają chód jednostki kierunkowej.

5. Komendy ogólne.

Każdy oddział w szyku konnym rozpoczyna marsz, zmienia chody i zatrzymuje się na komendę: *„oddział stępem — kłusem — galopem — wyciągniętym galopem — marsz“*, *„oddział — stój“*.

Przy przechodzeniu z większych chodów do mniejszych komendy „marsz“ nie trzeba podawać.

Oddział wsiada na koń i zsiada z koni na komendę: *„oddział do wsiadania — na koń“*, *„oddział do zsiadania z koni“*.

W szyku pieszym rozpoczyna marsz i zatrzymuje się na komendę: *„oddział równy (dowolny) — krok (biegiem) — marsz“*, *„oddział — stój“*.

§ II.

Ogólne zasady zachowania się oddziałów podczas napadu lotniczego i gazowego.

6. Obrona przeciwlotnicza.

Wszystkie oddziały kawalerji, niezależnie od położenia ogólnego i szyków, w jakich się znajdują, powinny być zawsze gotowe do obrony przeciwlotniczej czynnej i biernej.

Podstawą obrony przeciwlotniczej jest utrzymanie karności w oddziele.

Czynna obrona przeciwlotnicza polega na zwalczaniu samolotu środkami ogniowemi, tak organicznemi jak i przydzielonemi w tym celu.

Środki ogniowe, przeznaczone do zwalczania samolotu (ciężkie i ręczne karabiny maszynowe), powinien każdorazowo określać dowódca tak, aby zwalczanie samolotu nie było improwizowane. Poza przeznaczonemi do tego środkami niedopuszczalne jest stwarzanie ognia bez rozkazu.

Bierna obrona przeciwlotnicza polega na umiejętnem wykorzystaniu terenu, celem:
bądź ukrycia marszu kawalerji,
bądź zmniejszenia strat spowodowanych napadem nieprzyjaciela.

Przy pojawieniu się pojedyńczych samolotów należy wykorzystać zakrycia miejscowe: cień od drzew przydrożnych, cień od skarpy w wąwozach i t. d. Przy pojawieniu się grupy samolotów konieczne jest rozwinięcie oddziałów kawalerji, możliwie w szerokim terenie, celem zmniejszenia strat.

Należy zawsze pamiętać, że napad lotnictwa ma na celu przedewszystkiem zdezorganizowanie dowództwa i obniżenie ducha, a dopiero na drugim

planie straty materjalne; przeto zasadą powinno być, że:

— rozwinięcie powinno się odbywać w zespołach organizacyjnych zawsze na dowódcę,

— rozkaz do rozwinięcia powinien być podany zawsze przez dowódcę,

— napad lotniczy nie uprawnia oddziału kawalerji do zatrzymania swego marszu.

7. Obrona przeciwgazowa.

Każdy oddział, niezależnie od szyku, w jakim się znajduje i od położenia ogólnego, powinien być zawsze gotów do obrony przeciwgazowej.

Najniebezpieczniejszym wypadkiem dla każdego oddziału jest zaskoczenie go przez napad gazowy.

Dla uniknięcia zaskoczenia przez napad gazowy, oddział zabezpiecza się szperaczami względnie patrolami, wysyłanemi celem wykrycia pól zagazowanych.

Przy napotkaniu w terenie miejsc zagazowanych, jeśli położenie i zadania pozwalają, należy je wyminąć, wykorzystując, w miarę możności tereny wyżej położone.

Jeśli oddział kawalerji został zaskoczony ogniem pocisków gazowych, wówczas najkorzystniejsze jest ugrupowanie rozczłonkowane, z wyminięciem miejsc zagazowanych i zabezpieczeniem jednocześnie jeźdźców przez włożenie masek przeciwgazowych zaraz, a konie, zależnie od okoliczności przy pierwszej możliwości.

Należy przyzwyczajać konie do noszenia maski, gdyż inaczej nie będą chciały jej nosić i w razie nieoczekiwanego napadu gazowego mogą sprawić kłopot i opóźnienie.

ZNAKI PRZYJĘTE.

Konno	Pieszo	
		Dowódca plutonu
		Zastępca dowódcy plutonu — wachmistrz
		Goniec dowódcy szwadronu — plutonowy
		Plutonowy do dyspozycji dowódcy plutonu
		Dowódca sekcji — kapral
		Dowódca sekcji — starszy szeregowiec
		Goniec dowódcy plutonu
		Szeregowiec 1 szeregu
		Szeregowiec 2 szeregu
		Celowniczy w sekcji ręcznego karabina maszynowego
		Amunicyjny pierwszy w sekcji ręcznego karabina maszynowego
		Amunicyjny drugi w sekcji ręcznego karabina maszynowego
		Koniowód
		Sekcja

ROZDZIAŁ B.

PLUTON.

8. Uwagi ogólne.

Niniejszy rozdział regulaminu rozpatruje zasady wyszkolenia formalnego i bojowego plutonu.

Wyszkolenie formalne plutonu obejmuje musztrę w szykach zwartych i luźnych, tak konno jak i pieszo, oraz spieszanie do walki pieszej.

Wyszkolenie bojowe plutonu obejmuje służbę polową oraz walkę plutonu.

Wyszkolenie plutonu ma na celu wyćwiczenie szeregowych w musztrze, służbie polowej oraz walce konnej i pieszej, potrzebnych plutonowi tak do działań samodzielnych jak też do działań w składzie szwadronu.

Każdy szeregowy powinien być wyszkolony we władaniu bronią palną i białą, w którą jest uzbrojony pluton (karabinek, ręczny karabin maszynowy, granaty ręczne, szabla, lanca, bagnet).

Wyszkolenie plutonu powinno zapewniać zdolność natychmiastowego przejścia z szyku konnego do walki pieszo i odwrotnie.

Pluton jest podstawową jednostką bojową w wyszkoleniu i w walce.

Wchodzi w skład szwadronu.

Składa się: z 4 sekcyj (trzy linjowe i jedna ręcznego karabina maszynowego) podoficera zastępcy dowódcy plutonu, ponadto dwóch podoficerów, z których jeden jest gońcem dowódcy szwadronu a drugi do dyspozycji dowódcy plutonu, i z gońca dowódcy plutonu.

Zasadniczo plutonem dowodzi oficer.

Podoficer, goniec dowódcy szwadronu, znajduje się w warunkach bojowych i podczas ćwiczeń bojowych szwadronu i większych związków w poczcie

dowódcy szwadronu a podczas szkolenia plutonu w plutonie.

Podoficera do swojej dyspozycji dowódca plutonu używa do wykonania różnych zadań bojowych, a przedewszystkiem określonych w punktach: 38, 57, 91, 92 niniejszego regulaminu.

Luzak dowódcy plutonu staje w drugiej sekcji jako numer pierwszy drugiego szeregu.

Pluton jest uzbrojony w ręczny karabin maszynowy, który należy do sekcji ręcznego karabina maszynowego.*)

Sekcja składa się z: 6 jeźdźców, w tem dowódca podoficer lub starszy szeregowiec.

Sekcja ręcznego karabina maszynowego zawiera: dowódcę sekcji podoficera, celowniczego, 2 amunicyjnych i 2 koniowodów.

§ I.

Wyszkolenie plutonu konno.

Sekcja.

9. Szyki sekcji.

Kolumna trójkami.
Kolumna dwójkami.
Kolumna po jednemu.
Szereg.
Linja harcowników.

10. Kolumna trójkami.

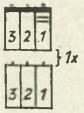
Kolumny trójkami używa sie do: zbiórki i marszu.

Jeźdźcy ustawiają się kolejno, według numerów obok siebie, w dwa szeregi — po trzech, zgodnie z miejscem im wyznaczonem, na odległość jednego

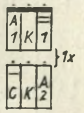
*) Ręczny karabin maszynowy nosi celowniczy przez plecy. Amunicję szeregowcy z sekcji czwartej ręcznego karabina maszynowego.

kroku (75 cm) między szeregami. Odległość liczy się od nasady ogona konia poprzednika do nosa konia zaplecznika. Odstęp między jeźdźcami — czucie strzemieniem. Rys. 1 i 2.

Dowódca sekcji staje jako numer pierwszy w pierwszym szeregu, numery drugie w obu szeregach są koniowodami, pozostali szeregowcy zaj-

Rys. 1.
Sekcja w kolumnie trójkami.

Rys. 2.
Sekcja ręcznego karabina maszynowego w kolumnie trójkami.

mują miejsca numerów trzecich i numeru pierwszego w drugim szeregu.

W sekcji czwartej ręcznego karabina maszynowego celowniczy staje jako numer trzeci drugiego szeregu, amunicyjni jako numery pierwszy drugiego szeregu i trzeci pierwszego szeregu.

Na komendę: *„do trzech—odlicz"* jeźdźcy pierwszego szeregu odliczają od prawego skrzydła: raz, dwa, trzy, stosownie do zajmowanego miejsca, a jeźdźcy drugiego szeregu biorą numery swoich poprzedników. Pierwszy szereg sekcji składa się zawsze z 3 jeźdźców.

Jeśli w sekcji jest tylko 5 szeregowych, ślepą jest pierwsza rota, jeśli jest 4 szeregowych, ślepemi rotami są pierwsza i trzecia.

Gdy jeździec pierwszego szeregu opuszcza swoje miejsce, zajmuje je natychmiast zaplecznik.

Gdy sekcja jest w kolumnie trójkami, wówczas jeźdźcy wsiadają lub zsiadają z koni, luzując w lewo i w prawo od numeru drugiego.

Na zapowiedź komendy do wsiadania lub zsiadania z koni jeźdźcy rozluzowują się, poczem na hasło wszyscy jednocześnie wsiadają lub zsiadają z koni.

Przy wsiadaniu na koń jeźdźcy biorą przepisowe odstępy między sobą bez komendy dodatkowej.

Po zejściu z koni jeźdźcy biorą przepisowe odstępy między sobą na komendę: *„równaj"*, w przeciwnym razie pozostają rozluzowani.

11. Kolumna dwójkami.

Kolumny dwójkami używa się do marszu po drogach twardych, dla wykorzystania miękkich i wąskich boków drogi.

Sekcja z kolumny trójkami przechodzi w kolumnę dwójkami na komendę: *„sekcja dwójkami* (chód) — *marsz"*.

Gdy wyciąganie kolumny odbywa się z miejsca, numery pierwszy i drugi pierwszego szeregu oraz numer pierwszy drugiego szeregu ruszają stępa lub chodem nakazanym nawprost lub w podanym kierunku, a inni jeźdźcy pozostają chwilowo na miejscu, poczem numer trzeci pierwszego szeregu porusza się na prawo wskos, kryjąc na numer drugi pierwszego szeregu. Numer drugi i trzeci drugiego szeregu poruszają się również na prawo wskos, kryjąc na sformowane już dwójki sekcji. Rys. 3 i 4.

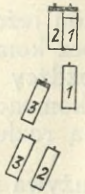
Odległość między szeregami wynosi jeden krok, licząc od nasady ogona konia poprzednika do nosa konia zaplecznika.

Gdy sekcja jest w marszu, numer pierwszy i drugi pierwszego szeregu oraz numer pierwszy drugiego szeregu jadą chodem poprzednim lub naka-

zanym, pozostali jeźdźcy zatrzymują się, jeśli ruch odbywa się w stępie, względnie zmniejszają chód o jeden stopień w stosunku do poprzedniego lub nakazanego, jeśli ruch odbywa się w innym chodzie, poczem zajmują swoje miejsca w kolumnie.

Rys. 3. Sekcja w kolumnie dwójkami.

Rys. 4. Przejście z kolumny trójkami do kolumny dwójkami.

Rys. 5. Przejście z kolumny dwójkami do kolumny trójkami.

Przejście z kolumny dwójkami do kolumny trójkami wykonywa się na komendę: *„sekcja trójkami* (chód) — *marsz“.*

Gdy skracanie kolumny odbywa się z miejsca, numer pierwszy i drugi pierwszego szeregu oraz numer pierwszy drugiego szeregu pozostają na miejscu. Numer trzeci pierwszego szeregu oraz numer drugi i trzeci drugiego szeregu, poruszając się na lewo wskos, zajmują swoje miejsca w kolumnie. Rys. 5.

Gdy sekcja jest w marszu, numer pierwszy i drugi pierwszego szeregu oraz numer pierwszy drugiego szeregu poruszają się naprzód chodem poprzednim, a pozostali jeźdźcy zajmują swoje miej-

sca w kolumnie chodem o jeden stopień wyższym lub nakazanym.

12. Kolumna po jednemu.

Kolumny po jednemu używa się tylko wyjątkowo do marszu, natomiast zasadniczo do przesączania niewielkich oddziałów (od zakrycia do zakrycia). Rys. 6.

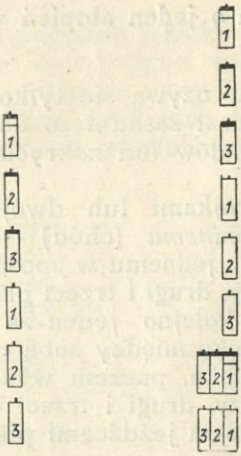
Sekcja z kolumny trójkami lub dwójkami na komendę: „*sekcja po jednemu* (chód) — *marsz*“ przechodzi w kolumnę po jednemu w sposób następujący: numery pierwszy, drugi i trzeci pierwszego szeregu wyciągają się kolejno jeden za drugim, w odległości jednego kroku między sobą nawprost lub w nakazanym kierunku, poczem wykonywają to samo numery pierwszy, drugi i trzeci drugiego szeregu, stając w rzędzie za jeźdźcami pierwszego szeregu.

Użycie chódów jest takie samo jak w kolumnie dwójkami. Rys. 7 i 8.

Sekcja z kolumny po jednemu na komendę: „*sekcja trójkami* (chód)—*marsz*“ przechodzi w kolumnę trójkami w sposób następujący: numery drugi i trzeci pierwszego szeregu poruszają się na lewo wskos, stając na wysokości i obok numeru pierwszego, pierwszego szeregu, numery drugi i trzeci drugiego szeregu wykonywają to samo, stając obok numeru pierwszego drugiego szeregu, poczem cały drugi szereg dochodzi na odległość jednego kroku do pierwszego szeregu.

Użycie chodów jest takie samo jak przy przejściu z kolumny dwójkami do kolumny trójkami. Rys. 9.

Sekcja z kolumny po jednemu, na komendę: „*sekcja dwójkami* — (chód) — *marsz*“ — przechodzi w kolumnę dwójkami w sposób następujący:

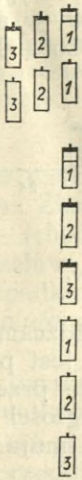

Rys. 6. Sekcja w kolumnie po jednemu.

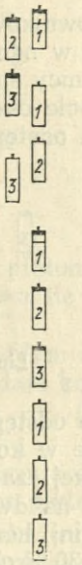
Rys. 7. Przejście z kolumny trójkami do kolumny po jednemu.

Rys. 8. Przejśeie z kolumny dwójkami do kolumny po jednemu.

numer drugi pierwszego szeregu, a za nim numer trzeci tegoż szeregu poruszają się na lewo wskos, przyczem numer drugi pierwszego szeregu staje na wysokości i obok numeru pierwszego, pierwszego szeregu, numer pierwszy drugiego szeregu, a za nim numer drugi i trzeci tegoż szeregu, dochodzą na odległość jednego kroku do numeru pierwszego pierwszego szeregu, poczem numer trzeci drugiego szeregu, maszerując na lewo wskos, staje na wysokości i obok numeru drugiego drugiego szeregu. Rys. 10.

Rys. 9.
Przejście z kolumny po jednemu do kolumny trójkami.

Rys. 10.
Przejście z kolumny po jednemu do kolumny dwójkami.

13. Szereg.

Szeregu używa się do przeglądów, jako szyku porządkowego.

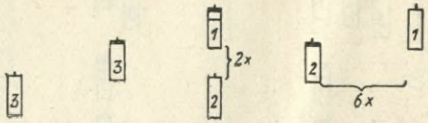
Sekcja z każdego szyku formuje szereg drogą zbiórki, na komendę: *„sekcja w szeregu—zbiórka"*.

Jeźdźcem kierunkowym jest numer drugi pierwszego szeregu.

W szeregu zaplecznicy stają na lewo od swoich poprzedników.

14. Linja harcowników.

Linji harcowników używa się do: zwiadów, szarży i marszu w ogniu nieprzyjacielskim (wyjątkowo). Harcownicy są to jeźdźcy rozsypani w jedną linję na froncie około 30 kroków, w mniej więcej jednakowych odstępach między sobą. Rys. 11.

Rys. 11.

Linja harcowników.

Zasadniczo odstęp między jeźdźcami wynosi 6 kroków, o ile w komendzie nie jest podany inny. Dowódca sekcji zajmuje miejsce przed środkiem sekcji, jadąc na dwa kroki odległości.

Sekcja w linji harcowników zajmuje front szerokości 25 — 30 kroków.

Sekcja z każdego szyku na komendę: *„sekcja harcownikami* (odstęp *„X"* kroków) — (chód) — *marsz"*, rozsypuje się w linję harcowników w ten sposób, że jeździec kierunkowy posuwa się za dowódcą sekcji, a pozostali jeźdźcy zajmują miejsca na prawo i na lewo od kierunkowego, biorąc odstępy między sobą 6 kroków lub nakazane i wykonywając ruch galopem, o ile chód nie był podany w komendzie. Zaplecznicy zajmują miejsca na lewo od swoich poprzedników.

Sekcja z linji harcowników formuje się w kolumnę trójkami, dwójkami i po jednemu drogą zbiórki, na komendę: *„sekcja trójkami"* — (dwójkami, po jednemu) (chód) — *zbiórka"* (patrz pkt. 16).—

Pluton.

15. Szyki zwarte.

Zbiórka.
Kolumna trójkami.
Kolumna dwójkami.
Kolumna po jednemu.
Szyk rozwinięty.
Szereg.

16. Zbiórka.

Zasadniczym szykiem zbiórki plutonu jest kolumna trójkami. Zbiórka wykonywa się na komendę: *„pluton* — (chód) — *zbiórka"*.

Można też zebrać pluton w każdym innym szyku; w tym wypadku dowódca podaje komendę naprzykład: *„pluton rozwinięty* — (chód) — *zbiórka"*.

Sekcje w kolumnie trójkami ruszają chodem nakazanym i formują się za dowódcą plutonu.

Jeśli chód nie był podany, zbiórka wykonywa się w chodzie poprzednim (z miejsca kłusem). Celem ułatwienia zbiórki dowódca plutonu zmniejsza chód o jeden stopień, względnie zatrzymuje się.

17. Kolumna trójkami.

Kolumny trójkami używa się do zbiórki i marszu.

Ustawienie plutonu — patrz rys. 12.

Jeźdźcy odliczają do trzech w każdej sekcji na zasadach wskazanych dla sekcji (pkt. 10).

Pluton w kolumnie trójkami wsiada i zsiada z koni, zgodnie z punktem 10.

Pluton zawraca w prawo, w lewo i wtył na komendę: *„pluton w prawo* (w lewo) — (wtył) — *marsz"* lub na odpowiedni znak i przykład dowódcy; kolumna wówczas dąży za dowódcą, jeźdźcy drugich szeregów w sekcjach utrzymują kierunek swoich poprzedników, a jeźdźcy pierwszych szere-

gów poruszają się śladem jeźdźców sekcji poprzedzającej.

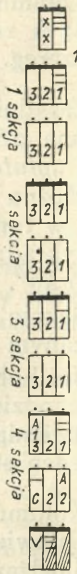
W razie potrzeby dowódca może podać komendę: *„pluton pojedyńczo wtył—marsz"*, a wtedy jeźdźcy każdego szeregu luzują od środkowego w prawo i w lewo, wykonywając pojedyńczo zwrot w lewo w tył. Jeśli kolumna była w marszu, wówczas, celem wykonania zwrotu, wszyscy zatrzymują się na komendę: *„marsz"* a następnie wykonywają zwrot.

Pluton również może być zwrócony wtył na komendę: *„pluton sekcjami w prawo* (w lewo) — (*wtył*) — *marsz"*, a wtedy każda sekcja wykonywa zwrot w prawo lub w lewo wtył.

Jeźdźcy drugich szeregów poruszają się wówczas nawskos, kryjąc na swoich poprzedników.

Jeźdźcy ostatniej trójki z zastępcą dowódcy plutonu wykonywają zwrot jak sekcja.

Szereg złożony z dowódcy plutonu i podoficera luzuje a następnie każdy z nich wykonywa zwrot pojedyńczo, poczem dowódca plutonu zajmuje swe miejsce na czele plutonu a podoficer pozostaje wtyle kolumny.

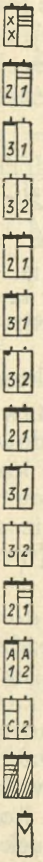

Rys. 12. Pluton w kolumnie trójkami.

18. Kolumna dwójkami.

Kolumny dwójkami używa się do marszu po drogach twardych, dla wykorzystania miękkich i wąskich boków drogi.

Ustawienie plutonu — patrz rys. 13.

Rys. 13. Pluton w kolumnie dwójkami.

Przejście plutonu z kolumny trójkami do kolumny dwójkami wykonywa się na komendę: *„pluton dwójkami* (chód)— *marsz"*, pierwsza sekcja wyciąga się, poruszając się za dowódcą plutonu chodem jego konia albo chodem poprzednim lub nakazanym, a pozostałe sekcje zatrzymują się względnie zmniejszają chód o jeden stopień w stosunku do poprzedniego lub nakazanego, poczem wyciągają się w kolumnę dwójkami, przechodząc w chód sekcji czołowej.

Przejście plutonu z kolumny dwójkami do kolumny trójkami wykonywa się na komendę: *„pluton trójkami* (chód)— *marsz"*. Dowódca plutonu posuwa się chodem poprzednim, a wszystkie sekcje maszerując chodem dowódcy plutonu przechodzą natychmiast do kolumny trójkami, poczem sekcje 2, 3 i 4 dochodzą chodem zdwojonym na odległość jednego kroku do sekcji czołowej.

Pluton w kolumnie dwójkami wsiada i zsiada z koni oraz zmienia kierunki marszu jak w kolumnie trójkami.

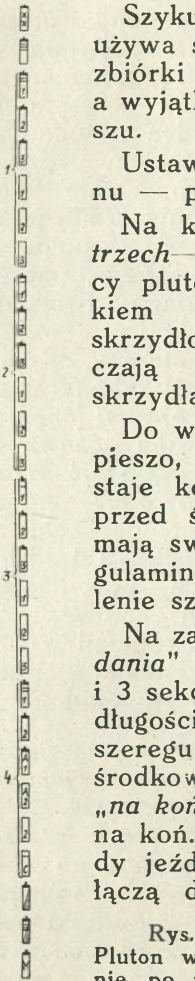
19. Kolumna po jednemu.

Kolumny po jednemu używa się do przesączania w terenie od zakrycia do zakrycia i wyjątkowo do marszu.

Ustawienie plutonu — patrz rys. 14.

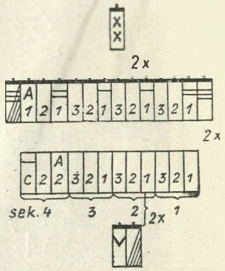
Pluton w kolumnie po jednemu przechodzi do kolumny trójkami, dwójkami i odwrotnie oraz zmienia kierunki marszu, stosując się do zasad podanych w punkcie 18.

20. Szyk rozwinięty.

Szyku rozwiniętego używa się do szarży, zbiórki i przeglądów a wyjątkowo do marszu.

Ustawienie plutonu — patrz rys. 15.

Rys. 15. Pluton w szyku rozwiniętym.

Na komendę: „*do trzech—odlicz*", jeźdźcy plutonu, z wyjątkiem podoficerów skrzydłowych, odliczają od prawego skrzydła do trzech, zgodnie z punktem 10.

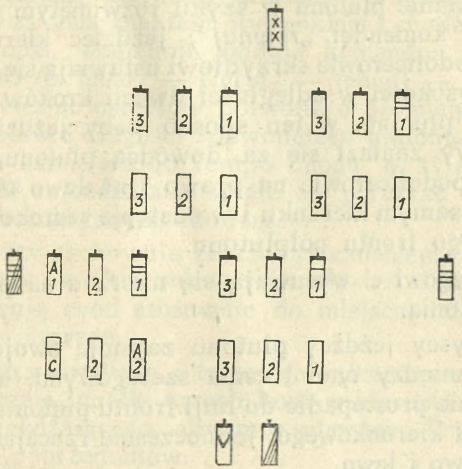
Do wsiadania na koń pluton ustawia się pieszo, w szyku rozwiniętym, dowódca staje konno w odległości dwóch kroków przed środkiem plutonu, a jeźdźcy trzymają swoje konie za uzdy, zgodnie z Regulaminem kawalerji cz. II pkt. 7 (wyszkolenie szeregowca konno).

Na zapowiedź komendy: „*pluton do wsiadania*" dowódca plutonu oraz jeźdźcy 1 i 3 sekcji wysuwają się naprzód na trzy długości koni, poczem jeźdźcy każdego szeregu we wszystkich sekcjach luzują od środkowego w prawo i w lewo; na hasło: „*na koń*", wszyscy jednocześnie wsiadają na koń. Następnie bez dodatkowej komendy jeźdźcy każdego szeregu w sekcjach łączą do środkowego na odstęp czucia strzemieniem a sekcje 2 i 4, oraz podoficerowie skrzydłowi wychodzą na

Rys. 14. Pluton w kolumnie po jednemu.

wysokość sekcji 1 i 3, zajmując swoje miejsca w szyku rozwiniętym plutonu. Rys. 16.

Zastępca dowódcy plutonu oraz goniec zajmują swoje miejsca za plutonem.

Rys. 16.

Wsiadanie i zsiadanie plutonu w szyku rozwiniętym.

Zsiadanie z koni odbywa się w sposób podobny do wsiadania. Po zejściu z koni szeregowi każdej sekcji pozostają rozluzowani, a sekcje 1 i 3 są wysunięte naprzód na trzy długości konia.

W celu sformowania szyku rozwiniętego plutonu śpieszonego dowódca podaje komendę: *„równaj"*; wówczas jeźdźcy każdego szeregu w sekcjach łączą do środkowej a sekcje 2 i 4 oraz podoficerowie

skrzydłowi wysuwają się na wysokość sekcyj nieparzystych, zajmując swoje miejsca w szyku rozwiniętym plutonu.

Zastępca dowódcy plutonu i goniec zachowują się jak przy wsiadaniu na koń.

Równanie plutonu w szyku rozwiniętym odbywa się na komendę: *„równaj"*; jeździec kierunkowy oraz podoficerowie skrzydłowi ustawiają się na jednej wysokości w odległości dwóch kroków za dowódcą plutonu, w ten sposób, żeby jeździec kierunkowy znalazł się za dowódcą plutonu, natomiast podoficerowie na prawo i na lewo od niego w tym samym kierunku i w odstępie szerokości rozwiniętego frontu półplutonu.

Szeregowi ci wysuwają się naprzód na pół długości konia.

Wszyscy jeźdźcy plutonu zajmują swoje miejsca pomiędzy tymi trzema szeregowymi, ustawiając konie prostopadle do linji frontu plutonu, i równają na kierunkowego, jednocześnie rzucając okiem na prawo i lewo.

Jeźdźcy drugiego szeregu, stając w odległości dwóch kroków za pierwszym, kryją na swoich poprzedników. To samo wykonywają jeźdźcy trzeciego szeregu w stosunku do drugiego szeregu.

Na komendę: *„baczność"* — jeźdźcy przybierają postawę zasadniczą.

Gdy pluton jest ustawiony z końmi pieszo w szyku rozwiniętym, na komendę: *„równaj"* jeźdźcy zachowują się zgodnie z Regulaminem kawalerji cz. II pkt. 29 (wyszkolenie szeregowca konno).

Na komendę: *„pluton — cofaj — marsz"*, dowódca plutonu i wszyscy jeźdźcy cofają się jednocześnie, aż do komendy: *„stój"*.

Cofanie wykonywa się tylko na kilka kroków.

21. Zmiana kierunku w szyku rozwiniętym.

Dla zmiany kierunku dowódca prowadzi swój pluton za sobą znakiem, kierunkiem i chodem swojego konia, względnie podaje komendę: *„pluton w prawo (w lewo) — (wtył) —* (chód) — *marsz"*, wykonywając osobiście półwoltę o promieniu równym połowie długości rozwiniętego plutonu, jednocześnie zmniejszając tempo chodu o tyle, żeby skrzydło zajeżdżające mogło się poruszać uprzednim lub nakazanym chodem.

Jeźdźcy zachowują czucie strzemieniem, zwracają głowy w kierunku skrzydła zajeżdżającego i miarkują chód stosownie do miejsca, jakie zajmują w szeregu.

Jeźdźcy drugiego i trzeciego szeregów zwracają nieznacznie łopatki swych koni w kierunku skrzydła zajeżdżającego, aby móc utrzymać krycie na swoich poprzedników.

Po wykonaniu zmiany kierunku pluton zatrzymuje się na komendę lub znak dowódcy, albo maszeruje w nakazanym kierunku.

22. Przejście z szyku rozwiniętego w kolumnę.

Zasadniczo przejście w kolumnę wykonywa się od prawego skrzydła, jednak, zależnie od okoliczności, można wyciągnąć pluton od lewego skrzydła, a w tym wypadku należy poprzedzić właściwą komendę znakiem lub komendą: *„od lewego"*.

Pluton wyciąga się w kolumnę trójkami na komendę: *„pluton trójkami* (chód) — *marsz"*. Na zapowiedź drugi szereg zbliża się na odległość jed-

nego kroku do pierwszego. Dowódca plutonu staje przed jeźdźcem kierunkowym pierwszej (czwartej) sekcji, na prawo (lewo) od niego zajmuje miejsce podoficer prawoskrzydłowy (lewoskrzydłowy). Pierwsza (czwarta) sekcja porusza się za dowódcą plutonu w odległości *jednego kroku*. Druga (trzecia) i następne sekcje w miarę uzyskania miejsca posuwają się za czołową, maszerując na prawo (na lewo) wskos, aż do zajęcia swoich miejsc w kolumnie. Zastępca dowódcy plutonu, goniec i podoficer lewoskrzydłowy (prawoskrzydłowy) zajmują swe miejsca wtyle kolumny.

Przejście w kolumnę dwójkami lub po jednemu wykonywa się według tych samych zasad i na komendę: *„pluton dwójkami* (po jednemu) — (chód) — *marsz"*.

Na komendę: *„pluton sekcjami w prawo* (w lewo) — *marsz"*, drugi szereg dojeżdża na ogon szeregu pierwszego, poczem sekcje stopniowo zajeżdżają w lewo lub w prawo pod kątem 90°, posuwając się w nowym kierunku i tworząc kolumnę trójkami.

23. Przejście z kolumny w szyk rozwinięty.

Pluton stojący w miejscu lub poruszający się w kolumnie trójkami, zorjentowany w kierunku rozwinięcia, przechodzi w szyk rozwinięty na komendę: *„pluton rozwinięty* — (chód) — *marsz"*. Dowódca plutonu z miejsca wysuwa się naprzód na dwie długości konia, w marszu jedzie chodem uprzednim.

Podoficer prawoskrzydłowy dąży najkrótszą drogą, stępem lub chodem uprzednim, na prawo wskos na szerokość rozwiniętego frontu półplutonu, celem zajęcia miejsca na prawem skrzydle plutonu.

Pierwsza sekcja skierowuje się z miejsca stępem, w marszu chodem poprzednim w prawo wskos, żeby stanąć na lewo od podoficera prawoskrzydłowego.

Inne sekcje kolejno dążą do osiągnięcia swoich miejsc na lewo od sekcji poprzedzającej, wykonywając ruch z miejsca kłusem, a w marszu chodem o jeden stopień wyższym lub nakazanym. Po dojściu do miejsca każda sekcja przechodzi w chód dowódcy plutonu.

Jeździec kierunkowy zajmuje miejsce w odległości dwóch kroków za dowódcą plutonu.

Drugi szereg w odległości dwóch kroków od pierwszego.

Podoficer lewoskrzydłowy, posuwając się za czwartą sekcją, zajmuje swoje miejsce na lewem skrzydle plutonu.

Przejście w szyk rozwinięty z kolumny dwójkami i po jednemu wykonywa się według tych samych zasad, przyczem każda sekcja formuje się trójkami a następnie maszeruje na swoje miejsce.

Do przejścia w szyk rozwinięty wbok, podaje się komendę: *„pluton sekcjami w lewo* (prawo) — *marsz“*, sekcje zajeżdżają w lewo lub w prawo pod kątem 90°, poczem posuwając się w nowym kierunku i tworząc szyk rozwinięty, stopniowo zjeżdżają się do sekcji kierunkowej na odstęp czucia strzemieniem.

24. Szereg.

Szeregu używa się do przeglądów jako szyku porządkowego.

Pluton z każdego szyku formuje szereg oraz z szeregu inny szyk drogą zbiórki.

W szeregu sekcje stają w kolejności od prawego skrzydła obok siebie.

Jeździec kierunkowy jest numerem trzecim drugiego szeregu drugiej sekcji.

Dowódca plutonu staje w odległości dwóch kroków przed jeźdźcem kierunkowym. Zastępca dowódcy plutonu oraz goniec zajmują miejsce w odległości dwóch kroków za środkiem plutonu.

25. Szyki luźne.

Kolumna sekcyj.
Linja sekcyj.
Linja harcowników.

26. Ogólne zasady poruszeń w szykach luźnych.

Szyki luźne, zmniejszając widoczność i straty, służą do marszu pod ogniem i do walki. Z drugiej strony szyki luźne ułatwiają przygotowanie szybkiego spieszenia do walki oraz rozczłonkowanie koniowodów przed rozpoczęciem walki ogniowej.

Szerokość frontu plutonu w szykach luźnych wynosi 150 — 200 kroków.

Goniec dowódcy plutonu posuwa się w odległości i odstępie jednego kroku za swoim dowódcą.

Podoficerowie skrzydłowi poruszają się w szerokich szykach luźnych w odstępie 10 kroków od sekcji skrzydłowej, w szykach zaś luźnych głębokich przed pierwszą i za ostatnią sekcją w plutonie.

Zastępca dowódcy plutonu we wszystkich szykach luźnych pozostaje za plutonem.

Gdy pluton wykonywa zwrot wtył, zastępca dowódcy plutonu pozostaje na czele plutonu do chwili, aż dowódca plutonu będzie mógł zająć swoje miejsce przed plutonem, poczem staje za plutonem.

We wszystkich szykach luźnych plutonu sekcje mogą być w szykach zgodnie z punktami 9 — 14.

Jeśli przy rozwijaniu się z szyku zwartego dowódca plutonu nie wskazuje szyku dla sekcji, wówczas zachowują one szyk poprzedni.

Gdy zachodzi potrzeba przybrania przez sekcje innego szyku, dowódca plutonu wskazuje to w swojej komendzie.

Z chwilą przejścia plutonu w szyk luźny, dowódcy sekcji stają zawsze na czele swoich oddziałów.

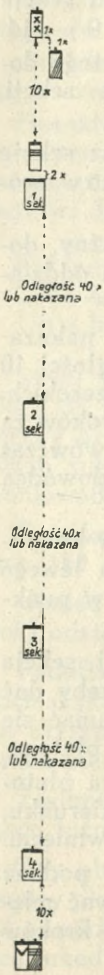
Dowódca sekcji kierunkowej utrzymuje nakazany kierunek względnie maszeruje w odległości 10 kroków za dowódcą plutonu w szykach szerokich, a w kolumnie sekcji w odległości dwóch kroków za podoficerem prawoskrzydłowym, który wówczas maszeruje w odległości 10 kroków za dowódcą plutonu.

Przejście plutonu z szyku rozwiniętego w kolumnę sekcyj wykonywa się od prawego lub lewego skrzydła, zgodnie z zasadami podanemi w punkcie 22.

Przy przejściu z kolumny do linji sekcyj, sekcja czołowa porusza się na prawo wskos, żeby dać możność sekcji drugiej kierunkowej wysunąć się naprzód i zająć swoje miejsce za dowódcą plutonu.

Przed przejściem w szyk luźny, dowódca plutonu skierowuje swoją jednostkę w tym kierunku, w którym ma zamiar poruszać się po rozwinięciu.

Jeżeli odstęp i odległość nie zostały podane przez komendę, wówczas należy przyjmować między sekcjami 40 kroków odległości i 40 kroków odstępu.

27. Kolumna sekcyj.

W linji sekcyj i w linji harcowników jednostka kierunkowa wysuwa się naprzód przed inne sekcje na odległość około 40 kroków.

Jeżeli chód w komendzie nie był podany, wówczas rozwijanie w szyk luźny odbywa się galopem.

Dla zmiany kierunku dowódca plutonu skierowuje jednostkę kierunkową w nowym kierunku, a inne jednostki dążą na swoje miejsca najkrótszą drogą, nie troszcząc się o zachowanie odstępów i odległości.

Jeżeli okoliczności wymagają przesunięcia plutonu, będącego w szyku luźnym, w kierunku jednego ze skrzydeł lub wykonania zwrotu wtył, dowódca plutonu podaje komendę: *„pluton sekcjami w prawo* (w lewo) — (wtył) — *marsz"*, wskazując ewentualnie nową jednostkę kierunkową.

Po wykonaniu zwrotu wtył dowódca plutonu zawsze wyznacza nową sekcję kierunkową.

We wszystkich szykach luźnych jeźdźcy trzymają „lance na udo".

Kolumny sekcyj używa się do przebywania małemi grupami terenu ostrzeliwanego, a szczególnie ciaśniny. Rys. 17.

Rys. 17.
Pluton w kolumnie sekcyj.

Na komendę: *„pluton kolumna sekcyj* (szyk) — *(odległość X kroków)* (chód) — *marsz"*, sekcja kierunkowa posuwa się galopem lub chodem nakazanym w kierunku podanym przez dowódcę plutonu, przechodząc w inny szyk, jeśli to było zaznaczone w komendzie. Druga sekcja zajmuje miejsce za pierwszą w podanej odległości, zmieniając w razie potrzeby swój szyk, poczem przechodzi w chód sekcji kierunkowej.

Sekcja trzecia i czwarta postępują jak druga.

28. Linja sekcyj.

Linji sekcyj używa się do: zmniejszenia widoczności i strat pod ogniem piechoty, artylerji i z samolotów oraz do szarży lub spieszania. Rys. 18.

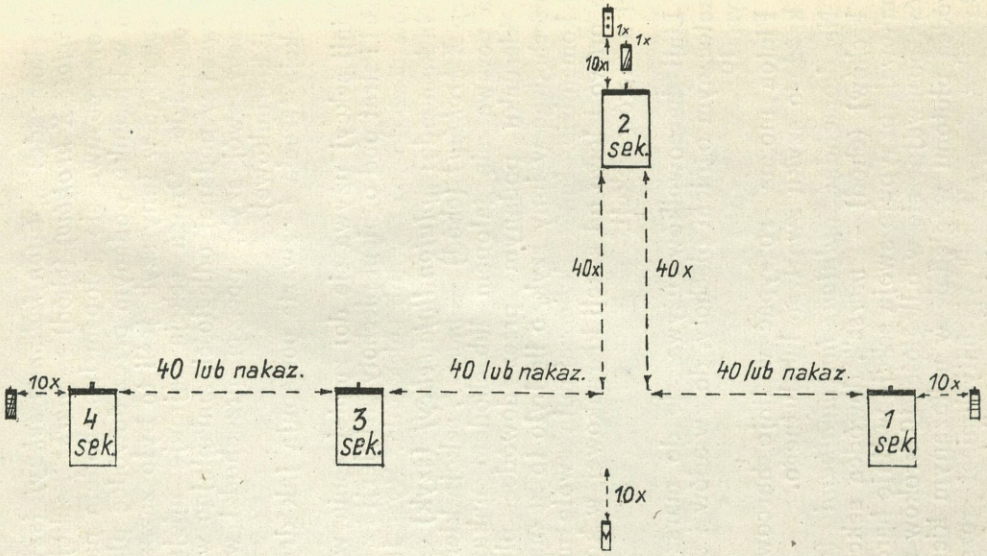
Na komendę: *„pluton linja sekcyj* (szyk) — *(odstęp X kroków)* (chód) — *marsz"*, sekcja kierunkowa posuwa się galopem lub chodem nakazanym w kierunku podanym przez dowódcę plutonu, przechodząc w inny szyk, o ile było to zaznaczone w komendzie. Inne sekcje zajmują swoje miejsca na prawo i lewo od sekcji kierunkowej w kolejności numerów sekcji.

29. Linja harcowników.

Linji harcowników używa się do marszu pod skutecznym ogniem piechoty, do zwiadów i szarży. Rys. 19.

Pluton można rozsypać w linję harcowników z każdego szyku zwartego lub luźnego.

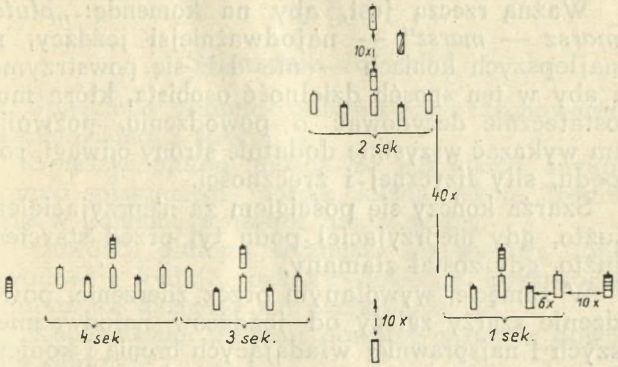
Na komendę: *„pluton harcownikami* (odstęp X kroków) (chód) — *marsz"*, dowódca sekcji kierunkowej rozsypuje swoją sekcję w linję harcowników, posuwając się w odległości 10 kroków za dowódcą plutonu względnie w nakazanym kierunku. Dowódcy innych sekcyj natychmiast rozsypują swoje jednostki w linję harcowników, prowadząc

Rys. 18.

Pluton w linji sekcyj.

je najkrótszą drogą na prawo i na lewo od sekcji kierunkowej, zgodnie z punktem 28. Dowódcy sekcyj jadą w odległości dwu kroków przed swojemi sekcjami.

Rys. 19.

Pluton w linji harcowników zajmuje front szerokości 150 — 200 kroków.

Na komendę: *„pluton pojedyńczo wtył* (w lewo) — (w prawo) — *marsz“*, jeźdźcy wykonywają zwrot—w lewo, wtył względnie w prawo lub w lewo.

30. Natarcie i szarża.

Gdy pluton dojdzie do miejsca, skąd ma wykonać natarcie, dowódca plutonu podaje komendę: *„pluton do natarcia* — (chód) — *marsz“*, jeźdźcy ruszają chodem nakazanym, biorąc lance na udo i szable do boju. Zbliżając się na odległość około 200 kroków do przeciwnika, dowódca plutonu podaje komendę: *„pluton marsz* — *marsz“*; na tę komendę jeźdźcy, biorąc lance do boju z okrzykiem *„hurra“*, rzucają się cwałem, na przeciwnika.

Pluton może szarżować, ruszając z miejsca w każdym szyku zwartym lub luźnym.

Głównemi czynnikami powodzenia są impet i siła uderzenia.

Ważną rzeczą jest, aby na komendę: *„pluton marsz — marsz“* — najodważniejsi jeźdźcy, na najlepszych koniach — nie dali się powstrzymać i aby w ten sposób dzielność osobista, która musi ostatecznie decydować o powodzeniu, pozwoliła im wykazać wszystkie dodatnie strony odwagi, rozpędu, siły fizycznej i zręczności.

Szarża kończy się pościgiem za nieprzyjacielem, jużto, gdy nieprzyjaciel poda tył przed starciem, jużto, gdy został złamany.

W zamęcie, wywołanym przez zderzenie, powodzenie szarży zależy od jeźdźców najodważniejszych i najsprawniej władających bronią i koniem. Powinni oni się skupiać po kilku lub kilkunastu, aby grupami zwalczać nieprzyjaciela. Jeźdźcy godzą przedewszystkiem w dowódców przeciwnika, rąbiąc i kłując.

Aby zakończyć pościg, dowódca plutonu robi apel bojowy.

31. **Apel bojowy.**

Apelu bojowego używa się do zebrania plutonu po dokonanej szarży lub celem wykonania szarży.

Pluton będący w jakimkolwiek szyku na znak lub na komendę: *„apel“* wykonywa następujące czynności:

— dowódcy sekcyj, powtarzają głosem *„apel“;*

— ręczny karabin maszynowy (celowniczy, amunicyjny i koniowód) zajmuje stanowisko ogniowe w miejscu, w którem go zastała komenda *„apel“* względnie w miejscu wskazanem przez dowódcę plutonu;

— wszyscy pozostali szeregowi galopują najkrótszą drogą do dowódcy plutonu, ustawiając się za nim w kolumnie trójkami.

§ II.

Spieszanie do walki.

32. Zasady ogólne.

Spieszanie plutonu odbywa się z zachowaniem samodzielności sekcyj.

Spieszyć pluton można ze wszystkich szyków, przed spieszaniem jednak każda sekcja formuje się w kolumnę trójkami lub w szereg.

Dowódca plutonu wyznacza miejsce dla koniowodów, i wydaje rozkazy dowódcy koniowodów, dotyczące dalszego ich zachowania się.

Koniowodami plutonu dowodzi zastępca dowódcy plutonu.

Każdy szeregowiec kawalerji powinien być wyćwiczony jako koniowód w prowadzeniu dwóch koni we wszystkich chodach i w różnorodnym terenie.

Pluton powinien być wyszkolony w szybkiem spieszaniu się ze wszystkich chodów i we wsiadaniu na koń.

Spieszanie wykonywa się w miejscu i w marszu na komendę: *„pluton do walki pieszo — z koni“*.

Na każdych trzech jeźdźców dwóch się spiesza, a jeden pozostaje konno jako koniowód.

Koniowodzi są bardzo ruchliwi i mogą się poruszać we wszystkich chodach.

33. Spieszanie sekcji.

Komenda: *„sekcja do walki pieszo — z koni“*, wykonywa się jak następuje: na zapowiedź — pierwsze i trzecie numery wyjmują stopy ze strzemion i zdejmują pętle lanc z nogi.

Na hasło — pierwsze i trzecie numery zeskakują z koni, zdejmują wodze wędzidłowe z szyi koni, przeciągając przesuwkę na wodzach munsztukowych względnie zawiązując je w węzeł, celem skrócenia; przerzucają strzemiona i oddają wodze wędzidłowe numerowi drugiemu swojego szeregu. Numery drugie pozostają konno i zwalniają prawą stopę ze strzemienia. Numer pierwszy, pierwszego szeregu zakłada pętlę swej lancy na prawą stopę a temblak na ramię numerowi drugiemu pierwszego szeregu.

Numer trzeci pierwszego szeregu robi to samo, oddając swoją lancę numerowi drugiemu drugiego szeregu.

W sekcji ręcznego karabina maszynowego dowódca sekcji oraz amunicyjni pierwszy i drugi przed zejściem z koni odtraczają z przedniego juka siodeł pasy amunicyjne z ładownicami do ręcznego karabina maszynowego.

Po oddaniu koni koniowodom i zdjęciu karabinków, wkładają pasy amunicyjne na siebie przez szyję.

Jeśli okoliczności pozwalają, amunicyjni zabierają również pasy amunicyjne z siodeł celowniczego i koniowodów.

Celowniczy zdejmuje pokrowiec z ręcznego karabina maszynowego. Spieszeni jeźdźcy wybiegają naprzód, o ile nie było innego rozkazu, i wykonywają zbiórkę w kolumnie dwójkami, biorąc broń do nogi.

Starszym koniowodem jest koniowód pierwszego szeregu.

34. Spieszanie plutonu.

Spieszanie plutonu wykonywa się zgodnie z punktem 33.

Dowódca plutonu oraz podoficer prawoskrzydłowy oddają swoje konie luzakowi dowódcy plutonu (numer pierwszy drugiego szeregu drugiej sekcji), który na zapowiedź komendy do spieszania podjeżdża z prawej strony do dowódcy plutonu.

Goniec dowódcy plutonu oddaje swojego konia numerowi drugiemu drugiego szeregu drugiej sekcji.

Podoficer lewoskrzydłowy (goniec dowódcy szwadronu), jeśli nie jest w poczcie dowódcy szwadronu, odjeżdża konno, w plutonie działającym w składzie szwadronu, do dowódcy szwadronu, a w plutonie działającym samodzielnie pozostaje do dyspozycji dowódcy koniowodów plutonu dla utrzymania łączności między koniowodami a dowódcą plutonu.

Zasadniczo spieszeni jeźdźcy wykonywają zbiórkę w kolumnie dwójkami za dowódcą plutonu, w kolejności numerów sekcyj. Podoficer prawoskrzydłowy zajmuje miejsce obok dowódcy plutonu po jego prawej stronie a goniec za plutonem.

35. Obowiązki dowódcy koniowodów.

Na zapowiedź komendy do walki pieszej zastępca dowódcy plutonu podjeżdża do dowódcy plutonu, celem otrzymania rozkazów, dotyczących stanowiska i ewentualnych poruszeń koniowodów.

Gdy pluton działa samodzielnie, zastępca dowódcy plutonu powinien być zorjentowany w ogólnem położeniu i utrzymywać łączność z dowódcą plutonu. Powinien być gotów do zorganizowania zaopatrzenia w amunicję oraz przesunięcia koniowodów bliżej walczących pieszo. Gdy pluton dzia-

ła w składzie szwadronu, zastępca dowódcy plutonu melduje się u dowódcy koniowodów całego szwadronu, celem otrzymania rozkazów, poczem natychmiast powraca do swojego oddziału.

Przestrzega umiejętnego rozmieszczenia koniowodów w terenie, wyzyskując wszelkie zasłony, zakrycia i zagłębienia, każe karmić i poić konie w odpowiednim czasie oraz sprawdza stan kucia.

Powinien przedsięwziąć środki zapobiegawcze przeciwko obserwacji lotniczej i zaskoczeniu gazowemu.

We wszystkich okolicznościach powinien się kierować zasadą, że zachowanie w dobrym stanie koni plutonu, za które jest odpowiedzialny, jest niezbędnym warunkiem istnienia oddziału.

36. Poruszenia koniowodów.

Przy poruszeniach koniowodów należy zawsze rozpoczynać marsz stępem, przechodząc stopniowo do wyższych chodów.

Podczas marszu pod ogniem pieszo lub nawiązywania styczności z nieprzyjacielem należy wyzyskać wszelkie korzystne okoliczności w granicach bezpieczeństwa koni, celem przesunięcia koniowodów bliżej spieszonego plutonu.

Gdy pluton działa samodzielnie, wówczas wszelkie zmiany stanowisk koniowodzi wykonywają na rozkaz dowódcy plutonu lub z inicjatywy zastępcy dowódcy plutonu; gdy pluton działa w składzie szwadronu — zawsze na rozkaz dowódcy koniowodów całego szwadronu.

Jeśli koniowodzi muszą zmienić swoje stanowiska, zastępca dowódcy plutonu prowadzi ich, kierując się następującemi zasadami.

Stając na czele swego oddziału rozpoczyna marsz, powiększając stopniowo chody.

Celem przebycia terenu pod ogniem nieprzyjaciela, zastępca dowódcy plutonu wykonywa marsz od jednej zasłony do drugiej, rozluzowując koniowodów sekcjami lub szeregami, przebywa miejsca najbardziej zagrożone małemi grupkami, jednocześnie lub kolejno, zależnie od rodzaju ognia przeciwnika.

Gdy trzeba prowadzić koniowodów do plutonu spieszonego, kieruje konie każdej sekcji do właściwej jednostki spieszonej.

37. Wsiadanie na koń.

Do wsiadania na koń przy spieszaniu zwykłem dowódca plutonu każe podprowadzić koniowodów do plutonu spieszonego, prowadząc w razie potrzeby jednocześnie spieszonych jeźdźców do koni.

Wsiadanie na koń odbywa się w miarę możności za zakryciem lub zasłoną.

Na komendę: *„pluton do koni“* spieszeni jeźdźcy rozładowują broń, zakładają ją przez plecy i idą szybkim krokiem do swoich koni.

Na komendę: *„pluton do wsiadania—na koń“*— pluton wsiada na koń.

§ III.

Wyszkolenie plutonu pieszo.

38. Uwagi ogólne.

Pluton, zarówno pieszo jak konno, składa się z czterech sekcyj.

Jednak po spieszeniu do walki pieszej, sekcja składa się tylko z 4 szeregowych.

Dowódca plutonu ma do swojej dyspozycji prócz dowódców sekcyj podoficera prawoskrzydłowego oraz gońca.

Podoficer prawoskrzydłowy zajmuje miejsce we wszystkich szykach zwartych za plutonem (patrz rysunki w szykach konnych), pełniąc obowiązki podoficera zafrontowego (z wyjątkiem wypadku podanego w punkcie 34), w szykach zaś luźnych obok dowódcy plutonu, z wyjątkiem szyku „linja grup", gdy staje na czele pierwszych trzech sekcyj plutonu.

Goniec dowódcy plutonu znajduje się w szykach luźnych obok dowódcy plutonu, w szykach zaś zwartych za plutonem, jak w szyku konnym.

W tym składzie prowadzi się wyszkolenie bojowe plutonu pieszo.

Do ćwiczeń musztry formalnej pieszo oraz do przeglądów należy formować pluton w składzie 4 względnie 3 sekcyj po sześciu szeregowców. Podoficerowie zajmują miejsca jak w szyku konnym, dowódca plutonu nie ma swojego gońca.

Uzbrojenie plutonu zgodnie z obowiązującemi etatami.

Szeregowych należy ustawiać według wzrostu, szczególnie na uroczystości.

W szykach zwartych odstęp między szeregowcami równa się szerokości dłoni.

Zasadniczo komendy i szyki plutonu pieszo i konno są jednakowe.

Zasadniczo poruszenia w szyku zwartym wykonywają się równym krokiem.

W szykach zaś luźnych dowolnym krokiem lub w razie potrzeby biegiem.

Przejścia z jednego szyku do drugiego wykonywają się dowolnym krokiem.

W szykach zwartych szeregowcy wykonywają chwyty bronią na komendę dowódcy plutonu i zasadniczo przed rozpoczęciem marszu.

Poruszenia w szykach luźnych wykonywa się z bronią na pasie albo w ręku.

Przy wykonywaniu zbiórki w miejscu szeregowcy, zajmując swoje miejsca w szeregu, biorą broń do nogi, jeśli była na pasie, przy wykonywaniu zaś zbiórki w marszu szeregowcy biorą broń na pas.

Na komendę: *„pluton od prawego* (lewego, środka) — *na X kroków — odstąp"*, szeregowi wykonywają zwrot w odpowiednim kierunku i poruszają się szybkim krokiem, patrząc przez prawe (lewe) ramię na swego sąsiada.

Z chwilą zatrzymania się sąsiada szeregowy odmierza nakazany odstęp, zatrzymuje się, robi zwrot w poprzednim kierunku i przybiera postawę swobodną.

Na komendę: *„pluton do prawego* (lewego, do środka) — *biegiem — łącz"*, szeregowi stosownie do komendy łączą.

Na komendę: *„czoło — stój"* czoło plutonu staje natychmiast. Następni szeregowcy, w miarę jak dochodzą do poprzedników, kolejno zatrzymują się, łącząc, aby zachować zwartość szyku.

Na komendę: *„pluton — rozejść się"*, występują szeregowcy z szeregu.

Sekcja.

39. Szyki sekcji.

Kolumna trójkami.
Kolumna dwójkami.
Kolumna po jednemu.
Szereg.
Tyraljerka.

40. Kolumna trójkami.

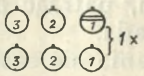
Kolumny trójkami używa się do zbiórki tylko podczas musztry formalnej i do marszu. Rys. 20.

41. Ustawianie karabinków w kozły.

Sekcja w kolumnie trójkami ustawia karabinki w kozły na komendę: *„w kozły — broń“*.

Ustawianie i rozbieranie kozłów wykonywa się w postawie swobodnej. Nie należy wymagać jednowoczesności ruchów.

Pierwszy szereg wykonywa zwrot wtył, poczem szeregowcy ustawiają karabinki w kozły w następujący sposób: numery drugie pochylają swoje ka-

Rys. 20.
Sekcja w kolumnie trójkami.

rabinki, łącząc je ze sobą, poczem zaczepiają o koźliki, numery drugie pierwszego szeregu odbierają karabinek od numerów trzecich tegoż szeregu i wkładają go koźlikiem pod złączone już karabinki, pozostali szeregowcy dostawiają swoje karabinki do już utworzonego kozła.

Po ustawieniu kozła, szeregowcy przybierają poprzedni front i stają w postawie swobodnej.

Na komendę: *„rozejść się“* występują szeregowcy z szeregu, w ten sposób, że pierwszy szereg odchodzi od kozłów wprzód a drugi wtył.

Na komendę: *„do broni“* ustawiają się szeregowcy po obu stronach swego kozła frontem do dowódcy, względnie w poprzednim kierunku. Na komendę: *„za broń“*, pierwszy szereg wykonywa zwrot

wtył, poczem wszyscy szeregowi biorą zwolna i uważnie swe karabinki, zaczynając od przystawionych, przybierają dawny front i stają w postawie swobodnej.

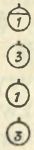
Kolumny dwójkami używa się do: zbiórki po spieszeniu do walki pieszej. Rys. 21. 42. Kolumna dwójkami.

Kolumny po jednemu używa się do: zbiórki i posuwania się celem uniknięcia obserwacji nieprzyjaciela. 43. Kolumna po jednemu.

Rys. 21.

Sekcja ręcznego karabina maszynowego po spieszeniu w kolumnie dwójkami.

Rys. 22.

Sekcja w kolumnie po jednemu po spieszeniu.

Szeregowcy są ustawieni w odległości jednego kroku jeden za drugim. Rys. 22.

Sekcja z każdego szyku przechodzi w szereg na komendę: *„sekcja w szeregu — zbiórka“*, ustawiając się w ten sposób, że szeregowi drugiego szeregu stają na lewo od swoich poprzedników. Dowódca sekcji zajmuje miejsce na prawem skrzydle. 44. Szereg.

Przejście z szeregu do kolumny po jednemu, w kierunku jednego ze skrzydeł, można wykonać

zapomocą zwrotu pojedyńczymi szeregowcami w prawo lub w lewo.

45. Tyraljerka.

Tyraljerki używa się do: walki i manewrowania.

Sekcja rozsypuje się w tyraljerkę na komendę: *„sekcja odstęp X kroków w tyraljerkę“*, lub na znak dowódcy sekcji, poparty — jeśli zachodzi potrzeba — wskazaniem odstępów między szeregowcami. Jeśli odstęp w komendzie nie jest podany, wynosi on zawsze 6 kroków.

Zasadniczo sposób rozsypywania się w tyraljerkę jest taki sam jak rozsypywanie się konno w linję harcowników. Wykonywa się zawsze biegiem.

Na komendę: *„padnij“* szeregowcy kładą się, odpowiednio wyzyskując teren. Każdy szeregowiec może nieco zwiększyć lub zmniejszyć odstępy, o ile jest to usprawiedliwione przez dogodne wyzyskanie najbliższego zakrycia. Dowódca sekcji zajmuje miejsce w linji tyraljerki.

Przed rozpoczęciem ognia z danego stanowiska podaje się komendę: *„sekcja na stanowisko ogniowe“*. Strzelcy wyszukują stanowiska z dobrym ostrzałem i osłoną, pomagając sobie łopatką.

Sekcja przechodzi z tyraljerki do kolumny trójkami, dwójkami i po jednemu na komendę: *„zbiórka“*; dowódca sekcji wskazuje szyk zbiórki.

46. Sekcja ręcznego karabina maszynowego w tyraljerce i na stanowisku ogniowem.

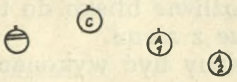
Zasadniczo sekcja ręcznego karabina maszynowego w tyraljerce i na każdem stanowisku ogniowem przybiera następujące ugrupowanie.

Dowódca sekcji obiera stanowisko dla ręcznego karabina maszynowego, celowniczy umieszcza się na tem stanowisku, na lewo od niego zajmuje miejsce dowódca sekcji, a na prawo pierwszy amunicyjny. Drugi amunicyjny zajmuje miejsce na prawo od pierwszego amunicyjnego. Rys. 23.

Odstępy między wszystkimi szeregowcami mają 6 kroków lub są nakazane.

Należy unikać skupienia się dowódcy sekcji, celowniczego i pierwszego amunicyjnego przy ręcznym karabinie maszynowym, żeby nie powiększać niepotrzebnie celu.

Po zajęciu stanowiska ogniowego pierwszy amunicyjny wyjmuje jeden pełny magazynek z pasa amunicyjnego i podaje go celowniczemu oraz przygotowuje do podania drugi.

Rys. 23.

Sekcja ręcznego karabina maszynowego w tyraljerce.

Celowniczy ustawia ręczny karabin maszynowy i ładuje go na komendę: *„celownik X"*.

Drugi amunicyjny przygotowuje pełne magazynki, żeby w razie potrzeby podać je pierwszemu amunicyjnemu lub celowniczemu.

Po wystrzelaniu magazynka celowniczy odrzuca go pierwszemu lub drugiemu amunicyjnemu, który natychmiast przygotowuje do podania następny magazynek.

Ręczny karabin maszynowy ładuje się zawsze magazynkami amunicyjnych, następnie dowódcy sekcji, a z chwilą ich wyczerpania — magazynkami celowniczego.

Magazynki celowniczego są ostatnim zapasem sekcji.

47. Posuwanie się tyraljerki.

Poruszenia tyraljerki polegają na posuwaniu się naprzód skokami: pojedyńczo, po dwóch lub całą sekcją.

Do wykonania skoku całą sekcją dowódca sekcji podaje komendę: *„sekcjami do stanowiska* (.....)— *skok — biegiem marsz“.*

Na zapowiedź: *„skok“* — szeregowcy przerywają ogień, zabezpieczają karabinki, zamykają ładownice i przygotowują się do powstania. W tym celu przekładają chwilowo karabinek do lewej ręki, opierając się na prawej dłoni i przyciągają prawe kolano możliwie blisko do tułowia, nie podnosząc się jeszcze z ziemi.

Ruchy te powinny być wykonane raźno i zwinnie.

Po krótkiej przerwie, w czasie której szeregowcy kończą przygotowania do skoku, dowódca sekcji, zrywając się, komenderuje: *„biegiem—marsz“.*

Tyraljerka zrywa się i pędzi naprzód w nakazanym kierunku do nowego stanowiska ogniowego.

Skok pojedyńczych szeregowców lub po dwóch wykonywa się na komendę: *„sekcja pojedyńczo* (po dwóch) *od prawego* — (lewego) *do stanowiska . . . . . — skok — biegiem marsz“.*

48. Skok sekcji ręcznego karabina maszynowego.

Szeregowcy sekcji ręcznego karabina maszynowego wykonywają następujące czynności. Dowódca i amunicyjni wkładają do pasów amunicyjnych magazynki, oraz do ładownic lub kieszeni luźną amunicję.

W tym czasie celowniczy przerywa ogień, zabezpiecza ręczny karabin maszynowy i przygotowuje się do skoku.

Rozładowuje się ręczny karabin maszynowy dopiero na rozkaz dowódcy sekcji; w tym wypadku

celowniczy oddaje magazynek pierwszemu amunicyjnemu.

Zwykle wykonywa się skoki z ręcznym karabinem maszynowym, naładowanym i zabezpieczonym.

Skok sekcji ręcznego karabina maszynowego wyprzedza dowódca sekcji, który wybiera stanowisko ogniowe dla karabina i wskazuje je ręką celowniczemu a sam odsuwa się w lewo.

Pluton.

Zbiórka. 49.
Kolumna trójkami. Szyki
Kolumna dwójkami. zwarte.
Szyk rozwinięty.
Szereg.

Ćwiczenia plutonu w szykach zwartych mają na celu:

1) wyszkolenie plutonu pieszo w sprawnych i sprężystych poruszeniach we wszelkich okolicznościach.

2) Opanowanie całości plutonu przez dowódcę i wyrobienie w jego częściach składowych potrzebnej spoistości.

W szykach zwartych pluton ustawia i rozbiera kozły sekcjami, zgodnie z punktem 41.

Zasadniczym szykiem zbiórki plutonu po spie- 50.
szeniu do walki pieszej jest kolumna dwójkami, na- Zbiórka.
tomiast podczas ćwiczeń musztry formalnej przy pełnym składzie sekcyj — kolumna trójkami.

Można również zebrać pluton w każdym szyku, jednak wówczas w komendzie do zbiórki należy wskazać szyk. Np.: *„pluton rozwinięty — zbiórka“.*

Na hasło: *„zbiórka“* każda sekcja w nakazanym szyku podąża szybkim krokiem na swoje miejsce. Jeśli dowódca plutonu chce wykonać zbiórkę biegiem, wówczas zaznacza to w komendzie: *„pluton biegiem — zbiórka“*.

Jeżeli zachodzi potrzeba przesunięcia plutonu z miejsca w innym kierunku, na nieznaczną odległość, wówczas dowódca plutonu staje w nowym kierunku i zarządza zbiórkę, ze zmianą lub bez zmiany szyku.

Częste powtarzanie tego ćwiczenia z zachowaniem szybkości i dokładności w wykonaniu jest skutecznym sposobem do osiągnięcia giętkości i karności plutonu.

51. Kolumna trójkami, dwójkami i po jednemu.

Kolumny trójkami używa się do zbiórki tylko podczas musztry formalnej i do marszu.

Kolumny dwójkami używa się do zbiórki i marszu.

Kolumny po jednemu używa się do marszu, zbiórki i posuwania się, celem uniknięcia obserwacji nieprzyjaciela.

52. Szyk rozwinięty.

Szyku rozwiniętego używa się do zbiórki i przeglądów.

Pluton ustawia się w szyku rozwiniętym — jak konno.

53. Równanie.

Dla wyrównania plutonu dowódca plutonu podaje komendę: *„pluton — równaj“*; szeregowcy pierwszego szeregu zwracają głowę w prawo i lekko wgórę, łączą się i równają linję frontu tak, aby widzieć prawem okiem tylko swego sąsiada, drugiem zaś zarys całej linji.

Drugi szereg kryje, poprawia odległość od pierwszego szeregu i wyrównywa jak pierwszy szereg.

Przy równaniu należy uważać nietylko na linję stóp, ale i barków. Nie dopuszczać do przekręcenia ramion.

Dowódca plutonu wykonywa zwrot wtył, celem sprawdzenia dokładnego krycia przez drugi szereg, względnie odchodzi na jedno ze skrzydeł, celem poprawienia równania; gdy pluton jest wyrównany, dowódca plutonu podaje komendę: *„pluton baczność"*.

Szeregowcy przybierają postawę zasadniczą.

Należy wyrabiać u szeregowych poczucie zachowania równej linji, wymagając równania na każde *„spocznij"*.

Celem przesunięcia plutonu, zebranego w szyku rozwiniętym, na nieznaczną odległość, dowódca plutonu przesuwa szeregowca środkowego lub skrzydłowego, ustawiając go, gdzie należy, poczem podaje komendę: *„zbiórka"*.

Szeregowcy plutonu przesuwają się na nowe miejsce, skracając swój ostatni krok tak, żeby się znaleźć na początku nieco wtyle od linji równania, poczem równają się do środka lub na skrzydło.

54. Szereg.

Szeregu używa się do przeglądu lub do innych celów.

Pluton z każdego szyku przechodzi w szereg na komendę: *„pluton w szeregu — zbiórka"*.

Szeregowiec kierunkowy staje w odległości dwóch kroków za dowódcą plutonu. Sekcje zajmują swoje miejsca w kolejności numerów sekcyj.

55. Szyki luźne.

Kolumna sekcyj.
Linja sekcyj.
Tyraljerka.
Szyk w wypadku zaskoczenia.

56. Ogólne zasady poruszeń w szykach luźnych.

Pluton pieszo, jak i pluton konno, używa szyków luźnych w marszu pod ogniem i w walce.

Szyki luźne plutonu mają następujące zastosowanie. *„Kolumna sekcyj"* jest szykiem giętkim i łatwym do kierowania; w tym szyku pluton może dogodnie poruszać się w każdym terenie oraz łatwo i szybko rozwinąć się we wszystkich kierunkach.

„Linja sekcyj" jest mniej giętka niż szyk poprzedni, lecz daje możność szybkiego rozsypania się w tyraljerkę.

„Tyraljerka" jest podobna do „linji harcowników" konno. Pluton rozsypuje się w tyraljerkę, gdy dowódca plutonu, będąc pod skutecznym ogniem piechoty, jest zmuszony zarządzić otwarcie ognia, celem posuwania się naprzód; tyraljerka więc, jak i linja harcowników, jest szykiem natarcia.

Pluton przechodzi w szyk luźny z każdego położenia i uszykowania, zarówno w miejscu jak w marszu.

Jeśli przed rozwijaniem się w kolumnę lub w linję sekcyj dowódca plutonu nie określi szyku dla sekcyj, wówczas przybierają one szyk kolumny po jednemu.

Podobnie jak konno, gdy pluton jest w szyku luźnym, dowódcy sekcyj stają na czele swoich jednostek.

Dowódca sekcji kierunkowej utrzymuje nakazany kierunek, względnie maszeruje w odległości 10 kroków za dowódcą plutonu. Ta odległość może się zmienić, lecz dowódca plutonu powinien być o tyle wysunięty naprzód, żeby mógł dojrzeć wszystkich szeregowców, oraz dowodzić zapomocą głosu.

Przejście z jednego szyku do drugiego wykonywa pluton na tych samych zasadach jak konno.

Przed przejściem w szyk luźny dowódca plutonu zwraca zawsze czoło plutonu w kierunku, w którym zamierza maszerować po rozwinięciu.

Po przybraniu nakazanego szyku luźnego, pluton, zależnie od okoliczności, pada, maszeruje szybkim krokiem lub biegiem w oznaczonym kierunku.

Do zatrzymania plutonu podaje się komendę: *„pluton padnij"*.

Marsz dalszy, zmiany kierunku, zwroty wykonywa się jak w szyku zwartym, bez wymagania pełnej dokładności, ale szybko i zwinnie.

Przejście z szyku luźnego do szyku zwartego dokonywa się drogą zbiórki.

Jeśli w czasie marszu zachodzi potrzeba zmiany kierunku, dowódca plutonu wskazuje go znakiem i podaje komendę: *„pluton kierunek...X..."*, poruszając się osobiście w nowym kierunku; za nim podąża jednostka kierunkowa, do której zastosowują się inne części plutonu, wykonywając zmianę kierunku szybkim krokiem lub biegiem, nie troszcząc się o zachowanie odstępów i odległości.

Przy rozwijaniu się plutonu w linję sekcyj może dowódca plutonu zarządzić rozwinięcie części plutonu na prawo lub na lewo od jednostki czołowej.

W tym wypadku należy to wyraźnie zaznaczyć w rozkazie do rozwinięcia plutonu.

W linji sekcyj należy często wyznaczać sekcję czwartą ręcznego karabina maszynowego jako kierunkową.

Jeśli odstępy i odległości nie są określone w komendzie, wówczas wynoszą one między sekcjami 40 kroków.

W linji sekcyj jednostka kierunkowa wysuwa się naprzód przed inne sekcje na odległość około 40 kroków.

Dowódca plutonu ułatwia swoim żołnierzom zrozumienie rozkazów i komend, uzupełniając je znakami.

Często rozkazy lub komendy dowódcy plutonu mogą dotyczyć tylko jednej sekcji, wówczas należy wskazać tę sekcję nazwiskiem jej dowódcy lub numerem.

Dowódcy sekcyj pomagają dowódcy plutonu, dając na podstawie jego rozkazu, znakami lub głosem, wskazówki dla szeregowców swoich sekcyj.

Jeśli dowódca plutonu chce, żeby pluton działał wyłącznie na jego komendę, bez podawania komend przez dowódców sekcyj, wówczas zapowiada: *„pluton na moją komendę"*.

Niekiedy zajdzie potrzeba w szyku luźnym pieszo wyznaczyć podoficera prawoskrzydłowego, jako podoficera zafrontowego, który czuwa nad wykonaniem poruszeń, a w razie konieczności powtarza rozkazy, komendy lub znaki podawane przez dowódcę plutonu.

Podoficer zafrontowy przestrzega również, żeby żaden z szeregowców plutonu nie pozostawał wtyle.

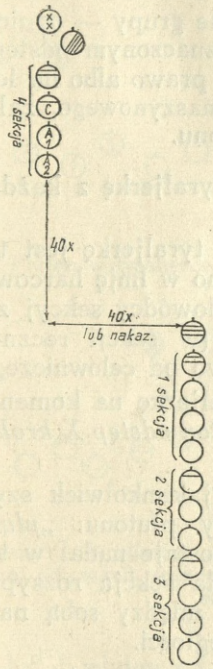
57. Kolumna i linja sekcyj.

Rozwinięcie plutonu w linję i kolumnę sekcyj odbywa się jak konno, lecz bez wskazania chodów.

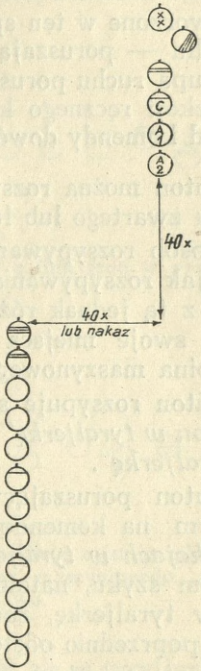
Jeśli przy rozwijaniu się w linję sekcyj dowódca plutonu i sekcja kierunkowa nie zatrzymują się, wówczas inne sekcje dążą na swoje miejsca biegiem.

W szyku pieszym odmianą linji sekcyj jest linja grup w prawo lub w lewo.

W linję grup pluton przechodzi na komendę: *„pluton linja grup w prawo* (w lewo) — *odstęp X kroków — marsz“*. Rys. 24 i 25.

Rys. 24.
Pluton w linji grup w prawo.

Rys. 25.
Pluton w linji grup w lewo.

Sekcja ręcznego karabina maszynowego, jako kierunkowa, porusza się w kolumnie po jednemu za dowódcą plutonu.

Podoficer prawoskrzydłowy obejmuje dowództwo nad sekcjami pierwszą, drugą i trzecią, które się poruszają za nim w kolumnie po jednemu w kolejności numerów sekcyj.

Stworzone w ten sposób dwie grupy — ogniowa i ruchu — poruszają się w oznaczonym odstępie.

Grupa ruchu porusza się na prawo albo na lewo od sekcji ręcznego karabina maszynowego, zależnie od komendy dowódcy plutonu.

58. Tyraljerka.

Pluton można rozsypać w tyraljerkę z każdego szyku zwartego lub luźnego.

Sposób rozsypywania się w tyraljerkę jest taki sam jak rozsypywania się konno w linję harcowników, z tą jednak różnicą, iż dowódcy sekcyj zajmują swoje miejsca w linji (w sekcji recznego karabina maszynowego, na lewo od celowniczego).

Pluton rozsypuje się w tyraljerkę na komendę: *„pluton w tyraljerkę“* lub *„pluton odstęp X kroków w tyraljerkę“*.

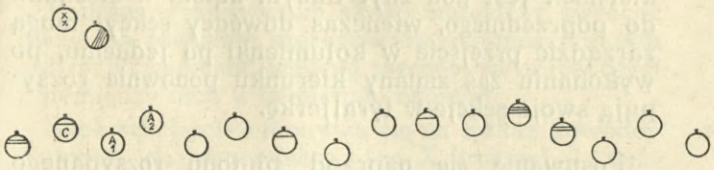
Pluton poruszający się w jakimkolwiek szyku luźnym na komendę dowódcy plutonu: *„pluton w sekcjach w tyraljerkę“* pozostaje nadal w tym samym szyku, natomiast każda sekcja rozsypuje się w tyraljerkę, zachowując między sobą nakazane poprzednio odstępy i odległości.

Po wydaniu komendy do rozsypania się w tyraljerkę dowódca plutonu reguluje chód sekcji kierunkowej w ten sposób, żeby ułatwić rozsypanie i wejście do linji sekcjom bardziej oddalonym.

Na komendę: *„pluton — padnij“* — szeregowcy kładą się i kryją zgodnie z przepisami, podanemi dla sekcji w punkcie 45.

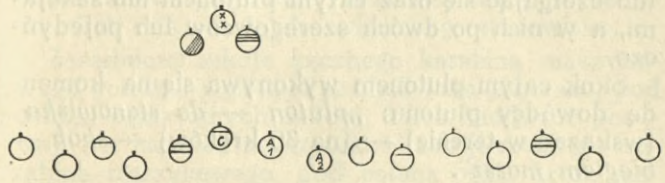
Sekcja ręcznego karabina maszynowego przybiera ugrupowanie zgodnie z punktem 46.

Miejsce dowódcy plutonu w tyraljerce jest przed sekcją kierunkową plutonu. Rys. 26 i 27.

Rys. 26.

Pluton w tyraljerce, rozsypany z linji grup w prawo.

Rys. 27.

Pluton w tyraljerce, przyczem 3 sekcja zajmuje miejsce na lewo od sekcji ręcznego karabina maszynowego, a 1 i 2 sekcja na prawo.

Jeżeli pluton po rozsypaniu się w tyraljerkę będzie miał otworzyć ogień, wówczas dowódca plutonu zajmuje najdogodniejsze do dowodzenia miejsca za plutonem.

Pluton rozsypany w tyraljerkę może dokonać tylko nieznacznej zmiany kierunku, w zasadzie porusza się wprost przed siebie. Jeśli jednak dowódca plutonu jest zmuszony do zmiany kierunku,

wówczas wskazuje go znakiem, względnie komendą: *„pluton kierunek X...“*. Sekcje poruszają się w nowym kierunku.

Jeśli dla poszczególnych części plutonu nowy kierunek jest pod zbyt dużym kątem w stosunku do poprzedniego, wtenczas dowódcy sekcyj mogą zarządzić przejście w kolumienki po jednemu, po wykonaniu zaś zmiany kierunku ponownie rozsypują swoje sekcje w tyraljerkę.

59. **Posuwanie się tyraljerki.**

Posuwanie się naprzód plutonu rozsypanego w tyraljerkę wykonywa się skokami.

Skoki wykonywa się, zależnie do położenia (ogień nieprzyjacielski, teren) biegiem, krokiem lub czołgając się oraz całym plutonem lub sekcjami, a w nich po dwóch szeregowców lub pojedyńczo.

Skok całym plutonem wykonywa się na komendę dowódcy plutonu: *„pluton — do stanowiska* (wskazać w terenie) — (na 30 kroków) — *skok — biegiem marsz“*.

Dowódca plutonu w komendzie do skoku wskazuje o ile możności zasłonę, zakrycie lub linję terenową do osiągnięcia względnie długość skoku, przez podanie ilości kroków. Przed wykonaniem skoku dowódca plutonu każe przerwać ogień i, o ile uważa za wskazane, każe rozładować.

Skok szeregowcy wykonywają zgodnie z punktem 47 i 48.

Pluton prowadzony przez swego dowódcę zrywa się i pędzi z jedną myślą osiągnięcia zakrycia lub nakazanego stanowiska.

Po osiągnięciu nakazanej linji szeregowcy kładą się, wykorzystując teren i wybierając dogodne stanowiska ogniowe.

Pluton może również wykonać skok na komendę: *„pluton skok — biegiem marsz"*.

Pluton zrywa się i biegnie za dowódcą plutonu, który go zatrzymuje komendą: *„padnij"* lub odpowiednim znakiem.

Podczas wykonywania skoku nie należy zwracać uwagi na równanie szeregowców, natomiast muszą oni regulować chód według szeregowca najbardziej z pomiędzy nich wysuniętego naprzód.

Skok sekcjami wykonywa się na rozkaz dowódcy plutonu: *„do stanowiska...* (na X kroków) — *sekcjami od prawego* (lewego) lub *sekcjami* (określić numerami lub nazwiskami dowódców sekcyj, kolejność skoku sekcji) — *skok — wykonać"*.

Na rozkaz: *„wykonać"* dowódca sekcji wykonywa skok całą sekcją do nakazanego stanowiska.

Zasadniczo sekcja ręcznego karabina maszynowego powinna wykonywać skok jako pierwsza, pod osłoną ognia innych sekcyj, które naodwrót posuwają się naprzód na wysokość sekcji ręcznego karabina maszynowego, pod osłoną ognia broni maszynowej.

Skok po dwóch szeregowców lub pojedyńczo wykonywa się na rozkaz: *„do stanowiska* (wskazać, na X kroków) *w sekcjach pojedyńczo* (po dwóch) — *skok — wykonać"*.

NaN rozkaz: *„wykonać"* dowódcy sekcyj rozkazują wykonanie nakazanego skoku przez swoich szeregowców.

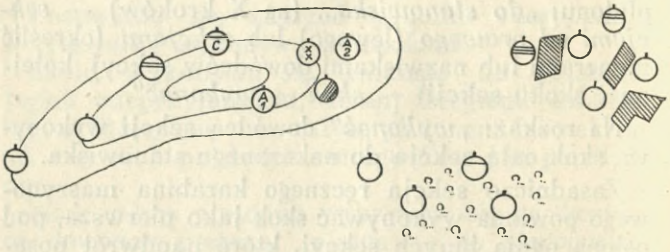
Zależnie od okoliczności, dowódca plutonu wykonywa skok z pierwszą sekcją lub z pierwszym szeregowcem, albo pozostając chwilowo na miejscu, zapewnia kolejność wykonania skoku przez wszystkie swoje jednostki.

Pluton posuwa się wprost przed siebie, nie zmieniając kierunku w czasie wykonania skoku.

60. Stanowisko ogniowe.

Dla wszczęcia i prowadzenia walki ogniowej pluton zajmuje stanowisko ogniowe.

Do zajęcia stanowiska ogniowego dowódca plutonu podaje komendę: *„pluton na stanowisko ogniowe* (wskazać miejsce dla każdej sekcji) — *czołgaj się“* — (biegiem, krokiem) — *wykonać“*. Rys. 28.

Rys. 28.

Przykład ugrupowania plutonu na stanowisku ogniowem.

Szeregowcy wybierają dogodne miejsca z dobrym ostrzałem, zakryciem lub zasłoną i obserwacją, grupując się nierównomiernie około dowódcy plutonu, tak, aby mogli otworzyć ogień, przygotowując sobie teren łopatką.

Szeregowcy sekcji ręcznego karabina maszynowego przystosowują się do broni maszynowej, dla zapewnienia jej działania, zachowując się zgodnie z punktem 46.

Pluton na stanowisku ogniowem może zajmować przestrzeń wszerz do 150 kroków i w głąb do 75 kroków.

Na stanowisku ogniowem szeregowi obserwują teren i muszą być gotowi każdej chwili do otwarcia ognia (karabin naładowany, prawa ładownica otworzona).

61. Szyk w wypadku zaskoczenia.

W wypadku zaskoczenia plutonu, znajdującego się w jakimkolwiek szyku, dowódca plutonu podaje komendę: *„pluton za mną w tyraljerkę“*, ustawiając się osobiście w kierunku, w którym chce rozsypać pluton.

Wszyscy szeregowi rozsypują się biegiem w tyraljerkę za dowódcą plutonu, nie troszcząc się o zajęcie swoich stałych miejsc.

Szeregowcy ładują broń i przygotowują się do strzelania.

Z chwilą rozpoczęcia ruchu dowódca plutonu uporządkowuje swoją jednostkę, celem uniknięcia bezładu i skupienia się szeregowców.

62. Ogień plutonu.

Pluton rozsypany w tyraljerkę może działać:

1) ogniem broni maszynowej pod kierownictwem dowódcy plutonu i dowództwem dowódcy sekcji ręcznego karabina maszynowego;

2) ogniem pojedyńczym szeregowców uzbrojonych w karabinki;

3) wyjątkowo ogniem zbiorowym, salwą, na rozkaz dowódcy plutonu lub sekcji;

4) granatami ręcznemi.

63. Prowadzenie ognia.

Niżej podane przykłady rozkazów dotyczą rozpoczęcia, prowadzenia i przerywania ognia z karabinków i z ręcznego karabina maszynowego.

a) strzelanie z karabinka: *nieprzyjacielska piechota przed nami na skraju lasu*, 500 — *strzelać“*.

Na zapowiedź szeregowiec na stanowisku ogniowem w pozycji jak najdogodniejszej do strzelania ładuje karabinek (jeśli nie był naładowany) i jednocześnie szuka z największą uwagą wskazanego przedmiotu w nakazanym kierunku, poczem nastawia na podaną liczbę celownik a na hasło: *„strzelać"* odbezpiecza karabinek i strzela do widocznych lub ukazujących się celów.

Położenie, charakter walki, właściwości celu, ilość amunicji wpływają na szybkość strzelania. W tym wypadku kierujący ogniem może wydać np. rozkaz (ewentualnie podać umówionym znakiem): *„prędzej — strzelać"* lub *„wolniej — strzelać"*.

Na rozkaz: *„przerwij ogień"*, przestają szeregowcy strzelać i zabezpieczają karabinki. Kto już oddał strzał ładuje. Strzela się dalej na rozkaz: *„dalej — strzelać"*.

Po przerwie ogniowej, jeśli nie będzie dalszego strzelania, a celownik nie był w położeniu zwykłem, daje się rozkaz: *„celownik — zwykły"*; wtedy strzelec ruchem prawej ręki stawia celownik w położenie zwykłe.

Jeżeli zachodzi wypadek strzelania salwami, może dowódca wydać rozkaz, np. przeciw kolumnie zwartej, która się niespodziewanie pokazała: *„kolumna w lewo przed wsią* 600 *salwa — cel — pal"*. Oddział przybiera nakazany front, szeregowcy zajmują stanowiska ogniowe, nastawiają celownik i odbezpieczają karabinki.

Na hasło: *„cel"* szeregowcy składają się i mierzą, na hasło: *„pal"* — jednym ruchem równym ściągają spust, poczem sami ładują broń i czekają na dalszy rozkaz, mając wzrok utkwiony w cel.

Przerwa między zapowiedzią a pierwszem hasłem, jak i między hasłami *„cel“ i „pal“*, musi być wystarczająco długa, aby szeregowcy mogli wykonać czynności, określone przez zapowiedź i na hasło: *„cel“* — uchwycić cel.

b) Strzelanie z ręcznego karabina maszynowego Browning.

Z ręcznego karabina maszynowego strzela się zwykle serjami krótkiemi po 6 strzałów oraz długiemi po 20 strzałów. Wyjątkowo używa się strzałów pojedyńczych.

1) *„nieprzyjacielska tyraljerka przed nami w krzakach 700, ogień punktowy, krótka serja“.* Na zapowiedź celowniczy w postawie strzeleckiej w miejscu (w marszu) skierowuje broń w kierunku wskazanego celu. Nastawia celownik, ładuje broń, odbezpiecza ręczny karabin maszynowy, nacelowuje broń i daje nakazaną serję ognia.

2) „ . . . (cel) . . . : celownik : : : : : : : : : *ogień punktowy, długa serja“.* Celowniczy postępuje jak wyżej oddając serję po 20 strzałów.

3) „ . . . (cel) . : : : celownik : : : : . . : : *strzały pojedyńcze“.* Celowniczy postępuje jak wyżej, oddając pojedyńcze strzały.

4) „ . . . (cel) . . . : w marszu (biegu) *ogień punktowy, krótka serja“.* Celowniczy postępuje zgodnie z Instrukcją strzelecką cz. II.

5) „ . . . (cel) . . . : celownik : : : :: : : : : *ogień punktowy wszerz“.*

Przerwy między serjami lub poszczególnemi strzałami mogą być krótsze lub dłuższe, zależnie od potrzeby siły ognia i widoczności celu.

Ogień należy przerywać, jeżeli muszka zeszła z celu, jeżeli cel znikł z oczu, lub jeżeli skutek został osiągnięty. W przeciwnym razie celowniczy

strzela dopóty, aż się wyczerpią naboje magazynka, poczem ładuje znów i strzela w dalszym ciągu, aż padnie rozkaz: *„przerwij ogień“*. Na ten rozkaz przestaje strzelać i zabezpiecza ręczny karabin maszynowy.

Na rozkaz: *„dalej — strzelać“* celowniczy odbezpiecza ręczny karabin maszynowy i strzela w dalszym ciągu.

Po przerwie ogniowej, o ile nie będzie dalszego strzelania, daje się rozkaz: *„rozładuj — celownik zwykły“*.

Rozkaz: *„celownik zwykły“* następuje, gdy uprzednio nie był w tem położeniu.

64. **Szturm.**

Zasadniczo szturm wykonywa się na komendę lub znak dowódcy plutonu: *„przerwij ogień — szturm“*, wszyscy rzucają się biegiem i z okrzykiem *„hura“* na nieprzyjaciela, kłując bagnetem i zasypując go granatami ręcznemi.

Przed uderzeniem na bagnety należy, o ile się to już przedtem nie stało, wziąć bagnet na broń, jednakowoż tak, aby nieprzyjaciel zamiaru nie spostrzegł.

Szeregowcy nasadzają bagnety na broń, jeden po drugim, na znak dowódcy plutonu.

§ IV.

Walka plutonu.

65. **Zadania bojowe plutonu.**

Pluton działający samodzielnie lub w składzie szwadronu, względnie na korzyść innych rodzajów broni, może otrzymać do wykonania następujące zadania:

1) wykonanie zwiadów jako patrol lub podjazd,

2) ubezpieczenie marszu czołowego, odwrotowego lub bocznego,
3) ubezpieczenie postoju jako placówka,
4) walki zaczepnej i obronnej,
5) utrzymanie łączności,
6) niszczenie objektów,
7) dokonanie rekwizycji,
8) osłonę skrzydła w walce,
9) osłonę artylerji i taborów,
10) osłonę zaciągania czat.

Do wykonania tych zadań pluton może być wzmocniony drużyną ciężkich karabinów maszynowych, pojedyńczym ciężkim karabinem maszynowym na taczance, samochodami pancernemi względnie patrolem pionierów lub chemicznym.

66. Szperacze.

Szperacze są to jeźdźcy, rozsypani dookoła maszerującego oddziału, w celu ubezpieczenia go przed zaskoczeniem przez nieprzyjaciela, oraz w celu badania terenu.

Szperacze posuwający się przed oddziałem mają nazwę szperaczy przednich, poruszający się z boków—szperaczy bocznych, poruszający się z tyłu—szperaczy tylnych.

Do wykonania jednego zadania wysyła się zawsze dwóch jeźdźców (jedna rota), jako szperaczy, którzy przez cały czas pełnienia służby współdziałają ze sobą, posuwając się na odległości głosowej.

Jeden ze szperaczy trzyma naładowany karabinek na udzie, a drugi broń białą (lanca na udzie).

Szperacz nie posiadający lancy wyjmuje szablę w takim terenie, w którym się może spodziewać

zaskoczenia przez nieprzyjaciela (krzaki, wysokie zboże, wieś).

Odległość szperaczy od maszerującego oddziału zależy od terenu. Zasadniczo poruszają się oni w takiej odległości, żeby mogli ciągle utrzymywać łączność wzrokową ze swoim oddziałem (do 800 kroków).

Szperacze posuwają się od jednego punktu obserwacyjnego do drugiego.

Przy spotkaniu nieprzyjaciela szperacze meldują o tem dowódcy oddziału znakiem: „*baczność*", a wyjątkowo przez jednego ze szperaczy, wówczas drugi obserwuje nieprzyjaciela.

W razie nagłego spotkania nieprzyjaciela, gdy zameldowanie znakiem jest niemożliwe, jeden ze szperaczy daje strzał w celu uprzedzenia swego oddziału.

Po zameldowaniu dowódcy oddziału o spotkaniu nieprzyjaciela szperacze nadal go obserwują.

W stosunku do pojedyńczych jeźdźców nieprzyjacielskich szperacze zachowują się zaczepnie, pamiętając jednak ciągle o swojem zasadniczem zadaniu.

Gdy szperacze przedni spotkają na swej drodze marszu przeszkodę terenową nie do przebycia, uprzedzają o tem oddział, podnosząc rękę wgórę i, jadąc wzdłuż przeszkody, rozjeżdżają się w różne strony, celem szybkiego wyszukania przejścia.

Znalazłszy przejście, dają znak, wyciągając rękę w kierunku marszu.

W marszu odwrotowym na zmianę jeden ze szperaczy stale obserwuje kierunek do nieprzyjaciela.

Do utrzymania łączności wzrokowej ze szperaczami dowódca maszerującego oddziału wyznacza jednego lub dwóch obserwatorów, którzy, jadąc na czele lub wtyle oddziału, obserwują znaki podawane przez szperaczy i meldują dowódcy.

Gdy maszerujący oddział zatrzymuje się, szperacze nadal pełnią swoją służbę, obserwując w miejscu.

Dla zebrania szperaczy dowódca oddziału daje znak zbiórki.

Wysyłając szperaczy dowódca oddziału wskazuje im: kierunek marszu, szybkość marszu oddziału oraz znaki umówione.

Służba szperaczy jest wyczerpująca, zwłaszcza dla koni, i dlatego trzeba ich często zmieniać.

67. Gońcy.

Goniec jest to jeździec wysłany w celu przewiezienia rozkazu lub meldunku.

Wykonanie zadania przez gońca wymaga od niego szczególnej inicjatywy i samodzielności oraz większego wysiłku od konia, dlatego też do pełnienia tej służby trzeba wybierać jeźdźców odważnych, dobrze się orjentujących i dosiadających silnych koni.

Wysyłający gońca powinien mu podać do wiadomości co następuje:

a) komu i gdzie doręczyć meldunek lub rozkaz oraz treść meldunku, względnie rozkazu,
b) oś marszu (w razie potrzeby dając krótki szkic drogi),
c) szybkość posuwania się,
d) dokąd wracać.

Przed odjazdem goniec powinien prosić wysyłającego o wyjaśnienie, jeśli czegoś nie zrozumiał, i rozkaz powtórzyć.

Meldunek lub rozkaz pisemny powinien schować tak, żeby go nie zgubić, a w razie niebezpieczeństwa, żeby móc go szybko wyjąć i zniszczyć.

Wioząc meldunek, powinien unikać miejscowości zamieszkanych oraz miejsc, gdzie łatwo może być zaskoczony przez nieprzyjaciela.

Goniec zaskoczony przez nieprzyjaciela, gdy nie ma możności przedarcia się, powinien meldunek zniszczyć.

Jeżeli goniec straci konia lub gdy koń zakuleje, musi wszelkiemi możliwemi sposobami dostać się jak najprędzej do celu i meldunek lub rozkaz doręczyć.

Goniec z meldunkiem okazuje meldunek na żądanie dowódcom spotykanych oddziałów, ale oficerowie ci mają przeczytanie meldunku stwierdzić swoim podpisem na kopercie.

Zbliżając się do oddziału, gdzie może znajdować się dowódca, któremu ma doręczyć meldunek lub rozkaz, goniec, podnosząc ramię w górę, woła: *„Meldunek do majora X“* (jako przykład).

Jeżeli dowódca, któremu ma doręczyć meldunek lub rozkaz, znajduje się pod ogniem lub za zakryciem, lecz na widocznem dla nieprzyjaciela miejscu goniec celem wręczenia meldunku podchodzi do niego pieszo.

Jeżeli adresat nie znajduje się już w miejscowości, do której goniec został skierowany, wówczas musi go odszukać i doręczyć mu rozkaz lub meldunek.

Po doręczeniu meldunku lub rozkazu goniec powinien wziąć pokwitowanie.

Obowiązkiem każdego dowódcy jest dać pokwitowanie gońcowi.

Goniec powinien na zapytanie dowódcy zameldować mu o swoich spostrzeżeniach, poczynionych w drodze.

Gońcy wysyłani do oddziałów zwiadowczych z meldunkami nie wracają do nich, lecz pozostają przy dowódcy, któremu doręczyli meldunek.

68. Jeźdźcy łącznikowi.

Jeździec łącznikowy jest to jeździec wysłany dla utrzymania łączności między dwoma maszerującemi oddziałami, względnie między dwoma jeźdźcami łącznikowymi.

Jeźdźców łącznikowych używa się najczęściej do utrzymania łączności między członami maszerującej kolumny; wówczas są oni połączeni w patrol względnie w łańcuch (w nocy, we mgle).

Zadaniem jeźdźca łącznikowego jest obserwacja jeźdźca względnie oddziału maszerującego przed nim i za nim.

Łączność utrzymuje zapomocą ustnych meldunków lub znaków.

Na zakrętach, rozwidleniach i skrzyżowaniach dróg powinien się zatrzymać, celem wskazania ręką kierunku marszu oddziałowi względnie następnemu jeźdźcowi łącznikowemu.

Gdy jeździec łącznikowy zatrzymuje się w celu obserwacji swojego poprzednika lub zaplecznika, powinien stawać wpoprzek drogi, żeby widzieć obydwóch.

Do służby jeźdźca łącznikowego należy wyznaczać jeźdźców na spokojnych koniach.

W marszach nocnych, daleko od nieprzyjaciela, jeźdźcy łącznikowi powtarzają głośno komendy dotyczące zmiany chodów.

69. Czujki.

Czujka jest to dwóch lub trzech szeregowców, postawionych za zakryciem lub zasłoną przez pla-

cówkę lub inny oddział, z zadaniem obserwacji danego odcinka terenowego, celem uprzedzenia o zbliżaniu się nieprzyjaciela.

Czujki mogą być konne lub piesze.

Czujka konna składa się z trzech jeźdźców.

Czujka piesza składa się zawsze z dwóch szeregowców.

Stanowisko czujki powinno zapewniać dogodną obserwację przedpola i być ukryte od obserwacji nieprzyjacielskiej.

We dnie oraz w jasne noce księżycowe ustawia się czujki na wyniosłych punktach; czujki piesze można umieszczać również na dachach zabudowań, drzewach, wieżach, stertach, wiatrakach i t. d.

W ciemne noce należy wyznaczać stanowiska dla czujek, u podnóży wzgórz.

W pobliżu nieprzyjaciela należy na noc zmieniać ustawienie czujek, aby je uchronić od zaskoczenia.

Odległość czujek od placówki powinna być: dla czujek pieszych jak najmniejsza, tak, żeby głosem można było uprzedzić o zbliżaniu się nieprzyjaciela (około 100 kroków), dla czujek konnych taka, żeby można było utrzymywać łączność wzrokową z placówką i uprzedzić znakiem o zbliżaniu się nieprzyjaciela (do 1 km).

Każda czujka przed odejściem na swoje stanowisko otrzymuje od dowódcy placówki następujące wskazówki:

a) Położenie własne:
— numer i stanowisko placówki,
— miejsce sąsiednich placówek,
— miejsce sąsiednich czujek,
— numer czujki,
— wiadomości o wysuniętych na przedpole własnych oddziałach.

b) Wiadomości o nieprzyjacielu.
c) Odcinek do obserwacji.
d) Punkt kierunkowy obserwacji.
e) Ważne punkty terenowe, na które należy zwracać szczególną uwagę.
f) Sposoby łączności między czujką a placówką (znaki umówione, sygnały dźwiękowe).
g) Droga odwrotu.
h) Hasło i odzew.
i) Czyje rozkazy wykonywa.

Czujka konna, złożona z trzech jeźdźców, pełni swoją służbę w ten sposób, że dwóch patroluje teren dookoła a jeden obserwuje, utrzymując łączność z placówką, albo dwóch spiesza się i obserwuje pieszo a trzeci pozostaje jako koniowód, stając wpobliżu, za zakryciem lub zasłoną.

Czujka piesza pełni swoją służbę tak, że obaj szeregowcy umieszczają się blisko jeden obok drugiego, przyczem jeden obserwuje powierzony odcinek, a drugi utrzymuje łączność z placówką oraz pomaga w obserwacji pierwszemu.

W dzień odległość jednego szeregowca od drugiego powinna być taka, żeby się mogli porozumiewać półgłosem; w nocy taka, żeby się mogli porozumiewać szeptem.

Czujki konne ustawia się tylko w dzień, czujki piesze zarówno w dzień jak i w nocy.

Zachowanie się czujki na posterunku i jej obowiązki są następujące:

a) ciągle i bacznie obserwować cały odcinek przez dwóch szeregowców.
b) Nie oddawać honorów, nie palić, nie rozmawiać. Szeregowcom na czujce wolno porozumiewać się ze sobą tylko w sprawach dotyczących obserwacji swojego pasa terenu.

c) W nocy nie siadać, nie kłaść się i nie zasłaniać uszu. Dla udogodnienia sobie warunków obserwacji wolno kolejno obserwować, siadając lub kładąc się na ziemię,
d) Trwać w bezruchu.
e) Trzymać broń zawsze gotową do strzału.
f) Na pytania przełożonych odpowiadać, nie przerywając obserwacji.
g) Nie odsyłać zpowrotem nikogo zbliżającego się od nieprzyjaciela.

Nikogo nie przepuszczać ze strony nieprzyjaciela, zatrzymując każdego i wywołując dowódcę placówki.

Zatrzymywać wszystkich okrzykiem *„stój— kto idzie"*. Po dwukrotnym bezskutecznym okrzyku należy strzelać. Zatrzymywać należy na odległość niewielką, celem zapewnienia celności ewentualnego strzału.

Jeżeli idący zatrzyma się na wezwanie, czujka zawiadamia dowódcę placówki, nie pozwalając zatrzymanemu ruszyć się z miejsca oraz daje rozkaz: *„ręce do góry"*.

Do pojedyńczych oficerów nieprzyjacielskich z nielicznem otoczeniem, zazwyczaj w towarzystwie trębacza, którzy zdaleka powiewają białą chorągwią oznajmiając, iż są parlamentarzami, nie należy strzelać.

W towarzystwie parlamentarza może się znajdować jeden tłumacz, jeden grajek i jedna osoba niosąca chorągiew.

Czujka zatrzymuje parlamentarzy i nakazuje im odwrócić się tyłem do placówki, poczem wzywa dowódcę placówki.

Czujka, do której zbliżają się zbiegowie nieprzyjacielscy, nakazuje im złożyć broń

i odstąpić od niej na kilka kroków, a jeżeli są konno, zejść z koni i popuścić pogręgi.

W razie nieusłuchania rozkazu — strzela.

Czujka nikogo nie przepuszcza w stronę nieprzyjaciela, bez rozkazu dowódcy placówki.

h) Gdy czujka zauważy na swym odcinku terenowym coś podejrzanego lub nieprzyjaciela, natychmiast daje znak do dowódcy placówki.

Melduje czujka: głosem, znakiem, sygnałem dźwiękowym, przez jednego z szeregowców a w ostateczności strzałem.

Czujka strzela w następujących wypadkach:

— w razie zaskoczenia czujki, w celu zaalarmowania placówki, o ile inaczej nie może zawiadomić.

— gdy po dwukrotnym bezskutecznym okrzyku: *„stój — kto idzie"* osoba wezwana nie zatrzyma się.

i) Czujka opuszcza swoje stanowisko, gdy zostanie zmieniona lub na rozkaz dowódcy placówki.

j) Czujka wykonywa tylko rozkazy *dowódcy placówki i jego zastępcy*, względnie dowódcy oddziału wystawiającego czujkę, jeśli to nie jest placówka.

Zmianę czujek uskutecznia się co 1 — 2 godziny a nawet częściej, zależnie od warunków atmosferycznych.

Uskutecznia zmianę zastępca dowódcy placówki.

Celem zapewnienia ciągłości obserwacji należy zmieniać każdorazowo tylko jednego szeregowca z czujki.

70. Podsłuchy.

W celu zwiększenia bezpieczeństwa i wczesnego zawiadomienia czujek o zbliżaniu się nieprzyjaciela, wysuwa się przed linję czujek, zwłaszcza w terenie pokrytym, we mgłę i w nocy — podsłuchy.

Umieszcza się je w zupełnem ukryciu, w pobliżu miejsc, przez które nieprzyjaciel przejść powinien.

Na podsłuch wyznacza się dwóch lub trzech szeregowców pieszo.

Szeregowcy wyznaczeni na podsłuch podchodzą skrycie do swojego stanowiska.

Nie wolno im palić i rozmawiać, natomiast powinni oni wsłuchiwać się i obserwować, czy nie zbliża się nieprzyjaciel.

Podsłuch nikogo nie zatrzymuje i o nic nie zapytuje.

O zbliżającym się nieprzyjacielu podsłuch melduje przez jednego z szeregowców, a w ostateczności strzela.

Podsłuchy pozostają bez zmiany na stanowisku do określonego czasu lub umówionego sygnału, względnie znaku.

Podsłuch wykonywa rozkazy zgodnie z punktem 69.

71. Czujka podoficerska.

Czujka podoficerska jest to mały oddziałek, złożony z sześciu szeregowców w szyku pieszym — z dziewięciu w szyku konnym (trzy zmiany czujek) pod dowództwem podoficera, którego zadaniem jest obserwacja określonego odcinka terenowego.

Czujki podoficerskie wysyła się od czaty głównej do takich punktów terenowych, które, będąc na znacznej odległości, stwarzają dogodne warunki do obserwacji części odcinka czaty głównej.

Czujki podoficerskie wystawiają również inne oddziały.

Czujka podoficerska pełni służbę, wystawiając jedną czujkę pieszą.

Pozostali jeźdźcy są w pełnem pogotowiu bojowem, znajdując się za zakryciem lub zasłoną.

Dowódca czujki podoficerskiej przeprowadza zmianę czujek, zgodnie z punktem 69.

Czujka podoficerska utrzymuje łączność z czatą główną lub oddziałem, który ją wysłał.

Przy zbliżaniu się nieprzyjaciela czujka podoficerska działa, zależnie od okoliczności, pamiętając o swojem zasadniczem zadaniu — nieustannie *obserwować i wporę meldować.*

72. Patrol bojowy konno.

Patrol bojowy jest to mały oddział, złożony z podoficera lub starszego szeregowca jako dowódcy i z dwóch lub trzech jeźdźców.

Zadaniem patrolu bojowego jest szybkie dostarczenie wiadomości o nieprzyjacielu i terenie.

Patrole bojowe wysyła się na nieznaczne odległości, zwykle na odległość wzrokową i nie dalej niż na 2 — 3 km.

Patrol bojowy, wykonywając swoje zadanie, porusza się kłusem lub galopem, nie wysyłając szperaczy, natomiast działając, podobnie do szperaczy (punkt 66).

Patrol bojowy przeprowadza obserwację zasadniczo z konia i często w ruchu, działając w bezpośredniej bliskości od nieprzyjaciela i w większości wypadków pod ogniem.

Dlatego też zarówno dowódca patrolu jak i jeźdźcy powinni posiadać rozwiniętą spostrzegawczość oraz umiejętność szybkiej i trafnej oceny wszystkiego co zauważą.

Zasadniczo dowódca patrolu wysyła meldunki tylko ustne, lub melduje osobiście po wykonaniu zadania.

Goniec wysłany z meldunkiem jedzie zazwyczaj galopem.

73. Patrol bojowy pieszo.

Patrol bojowy pieszo składa się z podoficera i kilku szeregowców, zazwyczaj jednej spieszonej sekcji.

Zadaniem patrolu bojowego jest nawiązanie bezpośredniej styczności ogniowej z nieprzyjacielem i rozpoznanie jego stanowisk ogniowych.

Patrole bojowe wysyła się na nieznaczne odległości w pobliżu nieprzyjaciela.

Patrol bojowy posuwa się w tyraljerce lub kolumience po jednemu.

Po nawiązaniu styczności ogniowej z nieprzyjacielem, patrol ją utrzymuje do podejścia własnego oddziału lub do odwołania.

74. Patrol rozpoznawczy.

Patrolem rozpoznawczym nazywa się oddział, złożony z dowódcy i kilku jeźdźców, najwyżej plutonu, mający za zadanie zebranie wiadomości o nieprzyjacielu.

Na dowódcę patrolu rozpoznawczego wyznacza się podoficera lub oficera, zależnie od ważności zadania.

Zadanie dla patrolu rozpoznawczego powinno być proste, zazwyczaj będzie chodziło o określenie:

— gdzie jest nieprzyjaciel?

— czy w danym punkcie jest nieprzyjaciel, czy go tam niema?

— czy na danej osi jest nieprzyjaciel?

Patrole rozpoznawcze wysyła się na odległość do 10 km, a tylko wyjątkowi na dalsze odległości.

Patrolowi rozpoznawczemu określa się dokładną oś marszu lub tylko ogólny kierunek marszu i punkt terenowy, do którego ma dotrzeć.

Jeżeli dowódca wysyłający patrol chce, żeby on nie schodził z wyznaczonej osi marszu, powinien mu to wyraźnie zaznaczyć w zadaniu.

Gdy patrolowi jest wskazany tylko ogólny kierunek marszu, dowódca patrolu wybiera sam najkrótszą i najdogodniejszą drogę marszu do wykonania otrzymanego zadania.

Dowódca wysyłający patrol rozpoznawczy powinien w swoim rozkazie dla dowódcy patrolu określić:

1) położenie własne (szczególnie sąsiednie zwiady i własną linję ubezpieczenia) i nieprzyjaciela,
2) swój zamiar,
3) skład patrolu i numer,
4) zadanie,
5) linję marszu lub kierunek i punkt do osiągnięcia,
6) czy nadsyłać meldunki terminowe,
7) dokąd meldunki przesyłać,
8) kiedy kończyć służbę,
9) dokąd wracać,
10) hasło i odzew.

Dowódca patrolu przed wymarszem powinien:

1) zrozumieć i powtórzyć otrzymane zadanie, a w razie niezrozumienia prosić o wyjaśnienie,
2) sprawdzić zgodność swego zegarka z zegarkiem dowódcy wysyłającego,
3) zorjentować się na mapie i ułożyć swój plan działania,
4) zaznajomić szeregowych patrolu z zadaniem i własnym planem działania.

5) sprawdzić stan ludzi i koni oraz ich zaopatrzenie,
6) zwrócić uwagę, żeby szeregowi nie zabierali ze sobą zapisków, gazet lub listów, któreby mogły nieprzyjacielowi dostarczyć wiadomości,
7) wyznaczyć swego zastępcę, szperaczy, obserwatorów i gońców,
8) ustalić znaki umówione.

Wykonanie tych czynności powinno się odbywać szybko, celem zapewnienia natychmiastowego odmarszu patrolu.

Dowódca patrolu posuwa się od jednego punktu obserwacyjnego do drugiego, ubezpieczając się szperaczami.

Ilość wysyłanych szperaczy zależy: od terenu, możliwości zaskoczenia przez nieprzyjaciela i siły patrolu.

Szybkość posuwania się patrolu przed nawiązaniem styczności z nieprzyjacielem powinna wynosić 6 — 8 km a wyjątkowo 10 km na godzinę.

Po nawiązaniu styczności z nieprzyjacielem szybkość posuwania się waha się między 1 a 5 km na godzinę.

Po przybyciu na punkt obserwacyjny dowódca patrolu szybko orjentuje się w terenie, wskazując jeźdźcom nowy punkt obserwacyjny, wysyła szperaczy, a po oddaleniu się ich na odległość wzrokową, rusza sam z patrolem.

Szperacze wykonywają swoje zadanie, dołączając się w miejscu wskazanem przez dowódcę patrolu.

Patrol powinien maszerować tak, żeby sam d u ż o w i d z i a ł, n i e b ę d ą c w i d z i a n y p r z e z n i e p r z y j a c i e l a.

Otwarte przestrzenie przebywa szybko, jeśli położenie wymaga w szyku luźnym.

Przy spotkaniu z nieprzyjacielem zasadniczo zachowuje się zaczepnie, pamiętając o wykonaniu swojego zasadniczego zadania.

Będąc zaskoczony, patrol przebija się przez nieprzyjaciela, dążąc do wykonania zadania.

Po dojściu do wyznaczonego punktu rozpoznania lub po nawiązaniu styczności z nieprzyjacielem, którego patrol ma rozpoznać, dowódca patrolu rozpoczyna zwiady.

Zwiady polegają na ukrytej obserwacji.

Po otrzymaniu ognia w jednym punkcie, patrol próbuje nawiązać styczność w innem miejscu.

Raz nawiązaną styczność trzeba utrzymać, jeżeli tylko to nie jest sprzeczne z zasadniczem zadaniem patrolu.

Dowódca patrolu melduje swojemu prełożonemu w wypadkach następujących:

a) o pierwszem spotkaniu z nieprzyjacielem,
b) o spotkaniu większych oddziałów nieprzyjacielskich,
c) z miejscowości wskazanych jako zajęte przez nieprzyjaciela, jeśli okażą się wolne,
d) po rozpoznaniu miejscowości nakazanych rozkazem,
e) w nakazanym czasie i z określonych miejscowości (meldunki terminowe),
f) gdy zbierze szczególnie ważne wiadomości,
g) o terenie i przeszkodach terenowych.

Meldunek ma ważność tylko wówczas, jeśli jest dostarczony w swoim czasie.

Meldunki spóźnione są bezwartościowe.

Meldunki wysyła się przez gońców.

W terenie zagrożonym przez nieprzyjaciela należy do przewiezienia ważnych meldunków wyznaczać dwóch gońców, wysyłając ich różnemi drogami, a nawet patrol złożony z kilku jeźdźców, względnie dwóch gońców wysłanych razem.

Dowódca patrolu nie ma prawa przerwać wykonywania swojego zadania wcześniej, niż to było nakazane rozkazem.

Przed zerwaniem styczności z nieprzyjacielem dowódca patrolu powinien ocenić położenie i pozostać nadal w styczności, jeśli będzie mógł przez to zdobyć cenne wiadomości o nieprzyjacielu.

Po powrocie dowódca patrolu składa sprawozdanie swemu przełożonemu o wykonaniu zadania.

75. Patrol łącznikowy.

Patrol łącznikowy wyznacza się do utrzymania łączności:

a) między członami maszerującej kolumny,
b) między dwiema kolumnami maszerującemi równolegle,
c) na postoju lub podczas walki między sąsiedniemi oddziałami.

Dowódcą patrolu łącznikowego musi być oficer lub podoficer, zależnie od ważności zadania.

Siła patrolu zależy od zadania, oraz od potrzebnej ilości gońców lub jeźdźców łącznikowych.

Skład patrolu łącznikowego często bywa mieszany.

1) Patrol łącznikowy między członami maszerującej kolumny utrzymuje łączność od tyłu ku przodowi, posługując się w razie potrzeby łańcuchem jeźdźców łącznikowych.

Dowódca patrolu, posuwając się przy przednim członie kolumny, wysyła jeźdźców łącznikowych ku tyłowi tak, żeby ciągłość łączności była zapewniona.

2) Patrol łącznikowy, przydzielony do jakiegokolwiek oddziału z zadaniem utrzymania łączności ze swoim dowódcą, jest obowiązany stale przysyłać meldunki o wszystkich zmianach, zaszłych w położeniu oddziału, do którego jest przydzielony.

Dowódca patrolu melduje się u dowódcy oddziału i przy nim pozostaje aż do odwołania.

3) Patrol łącznikowy między dwiema kolumnami, maszerującemi równoległe, utrzymuje łączność wzrokową względnie zapomocą gońców.

Zadanie dla takiego patrolu powinno określać:

a) oś marszu, szybkość marszu i ewentualne odpoczynki kolumn,

b) oś posuwania się patrolu,

c) czas i miejsce nawiązania łączności między kolumnami.

Patrol łącznikowy posuwa się od jednego punktu obserwacyjnego lub skrzyżowania dróg do drugiego, regulując swój marsz tak, żeby w chwili nawiązywania łączności być na wysokości czoła straży przednich obu kolumn.

Patrol ubezpiecza się szperaczami.

W terenie przejrzystym, gdy dowódca patrolu po przybyciu na punkt obserwacyjny osobiście widzi obie kolumny lub przynajmniej jedną z nich, wysyła przez gońców meldunki do dowódców kolumn o ich wzajemnem położeniu o danej godzinie i w danym punkcie.

Dowódca patrolu czeka na powrót gońców, względnie wskazuje im punkt terenowy, gdzie się mają dołączyć.

W terenie pokrytym dowódca patrolu po przybyciu na miejsce, skąd zamierza nawiązać łączność, wysyła gońców do odpowiednich kolumn z meldunkami, prosząc o podanie położenia kolumn.

W razie spotkania się z nieprzyjacielem dowódca patrolu melduje dowódcom kolumn, wykonywając dalej swoje zadanie.

76. Marsz plutonu.

Pluton wykonywa marsz samodzielnie lub w składzie szwadronu.

Zasadniczym szykiem marszowym plutonu jest kolumna dwójkami lub trójkami, a w wyjątkowych wypadkach kolumna po jednemu.

Pluton maszeruje prawą stroną drogi lub, jeśli droga jest wysadzona drzewami, po obu stronach, pozostawiając środek wolny. Maszerując szosą należy wyzyskiwać miękkie boki drogi.

Sprawność marszowa zależy od równomierności chodów i właściwego ich stosowania oraz karności marszowej.

Dowódca plutonu prowadzi swój oddział chodem równym, jeźdźcy stosują się do chodu dowódcy, p o s u w a j ą c s i ę w p r z e p i s a n y c h o d l e g ł o ś c i a c h m i ę d z y s z e r e g a m i.

Zastępca dowódcy plutonu dba o karność marszu, zwracając szczególną uwagę, żeby żaden szeregowy nie opuszczał szeregów bez pozwolenia.

Jeżeli pluton maszeruje w terenie, na którym napotyka na przeszkody, wówczas jeźdźcy nie zachowują zwartego szyku i przebywają przeszkodę dowolnie. Po pokonaniu przeszkody przechodzą do poprzedniego szyku.

W marszu dowódca plutonu powinien często przeglądać pluton.

Pluton maszerujący samodzielnie marszem podróżnym wysyła szperaczy przednich do badania terenu.

W marszu bojowym pluton samodzielny ubezpiecza się szperaczami.

Dłuższe marsze podróżne należy rozpoczynać i kończyć, prowadząc konie w ręku przynajmniej kilometr.

Podczas dłuższych marszów, z wyjątkiem marszu pod ogniem, dowódca plutonu reguluje sposób wożenia ręcznego karabina maszynowego tak, żeby wszyscy szeregowcy z sekcji ręcznego karabina maszynowego wieźli go kolejno, zmieniając się co godzina.

W marszach nocnych i podczas mrozów należy często stosować marsz, prowadząc konie w ręku.

Podczas takiego marszu należy przerzucać strzemiona.

Podczas upałów często poić konie.

W czasie krótkiego odpoczynku dowódca plutonu zarządza poprawienie siodłania.

Wszystkie rozkazy i komendy głosem oraz znaki podawane przez dowódcę plutonu powtarzają dowódcy sekcyj i zastępca dowódcy plutonu.

Gdy maszerujący pluton zajmuje całą szerokość drogi, na rozkaz: *prawa* (lewa — środek) — *wolna*" — ścieśnia się na odpowiedniej stronie drogi, pozostawiając drugą względnie środek wolny.

Podczas krótkich odpoczynków dowódca plutonu dba o to, żeby środek drogi względnie jedna ze stron drogi pozostawała wolna.

Podczas długich odpoczynków dowódca plutonu przeprowadza przegląd koni, zwłaszcza kucia, za-

rządza karmienie i pojenie koni, oraz stara się o zaopatrzenie szeregowych plutonu w żywność.

77. Pluton w ubezpieczeniu marszu czołowego.

Pluton w ubezpieczeniu marszu czołowego działa wyłącznie na korzyść kolumny, od której jest wysłany.

Zadaniem plutonu jest ubezpieczenie kolumny od zaskoczenia przez nieprzyjaciela.

W tym celu dowódca plutonu wysyła szperaczy przed siebie i na boki, zwłaszcza do miejsc zakrytych przed własną obserwacją.

W terenie pokrytym oraz w pobliżu nieprzyjaciela dowódca plutonu może wysłać po osi marszu zamiast szperaczy przednich patrol bojowy pod dowództwem podoficera.

Szperacze względnie patrol bojowy, wysłany po osi marszu, posuwają się w odległości nie większej niż 800 kroków, zachowując się według przepisów zawartych w punkcie 66.

Szperacze boczni poruszają się w łączności wzrokowej za szperaczami przednimi, będąc nieznacznie wysunięci naprzód przed nimi.

Do rozszerzenia działania szperaczy, szczególnie po nawiązaniu styczności, dowódca plutonu wysyła na boki w miarę potrzeby patrole bojowe, celem przeszukania tych punktów terenowych, których nie mogą zbadać szperacze, oraz zajrzenia w głąb ugrupowania nieprzyjaciela.

Pluton tak ugrupowany jest zdolny do przeszukania pasa terenu 1000 — 1500 metrów na prawo i na lewo od osi marszu (2 — 3 kilometry).

Pluton posuwa się na takiej odległości od kolumny, żeby ją uchronić od zaskoczenia ogniem broni maszynowej.

Zasadniczo dowódca plutonu ze swoim gońcem maszeruje między szperaczami i plutonem w takiej odległości, żeby móc dowodzić całością plutonu, a w razie nawiązania styczności z nieprzyjacielem, być szybko zorjentowanym w położeniu.

Na czele plutonu maszeruje jeden patrol bojowy, przygotowany do natychmiastowego działania.

Pluton posuwa się od jednego punktu obserwacyjnego lub jednej taktycznej linji terenowej do drugiej.

Po przybyciu na punkt obserwacyjny dowódca plutonu wybiera nowy punkt terenowy, wskazuje go szperaczom przednim oraz daje znak szperaczom bocznym.

Na znak lub rozkaz dowódcy plutonu szperacze maszerują naprzód.

Pluton nie daje się nigdy wyprzedzić przez pojedyńcze osoby bez rozkazu wyższego dowódcy.

Szybkość marszu plutonu zależy od szybkości marszu kolumny.

Łączność między plutonem a szperaczami utrzymuje się przez wyznaczonych obserwatorów, zgodnie z punktem 66.

Łączność z kolumną utrzymuje się przez patrol łącznikowy, wysłany od kolumny, który maszeruje za plutonem.

Po nawiązaniu styczności z nieprzyjacielem, dowódca plutonu naciera, celem rozpoznania nieprzyjaciela.

Walka plutonu polega na użyciu ognia broni maszynowej na osi marszu oraz wykonaniu natarcia konno lub pieszo.

Pluton współdziała z samochodami pancernemi, gdy one posuwają się przed nim.

Współdziałanie to polega na patrolowaniu terenów pokrytych przed przejściem przez nie samochodów pancernych.

Po nawiązaniu styczności z nieprzyjacielem pluton ubezpiecza samochody pancerne od zaskoczenia z boków, nacierając pod ich osłoną.

Przy spotkaniu z samochodami pancernemi nieprzyjaciela dowódca plutonu zawiadamia kolumnę wszelkiemi możliwemi sposobami (np. rakieta) stara się stworzyć przeszkodę (barykadę), żeby uniemożliwić im wdarcie się w głąb własnego ugrupowania względnie utrudnić odwrót.

Dla uniknięcia strat od ognia pluton rozprasza się na boki od osi marszu, dążąc do zatrzymania żywej siły, towarzyszącej samochodom pancernym nieprzyjaciela.

78. **Pluton w ubezpieczeniu marszu odwrotowego.**

Pluton w ubezpieczeniu marszu odwrotowego ma za zadanie ubezpieczenie kolumny, od której jest wysłany.

W tym celu dowódca plutonu wysyła szperaczy w kierunku nieprzyjaciela: po osi marszu i na boki, na odległość nie większą niż 800 kroków.

Szperacze boczni jadą z lekkiem zagięciem skrzydeł ku plutonowi.

Gdy szperacze posuwają się w styczności z nieprzyjacielem, mogą strzelać z koni, celem opóźnienia marszu nieprzyjaciela.

Dla ubezpieczenia skrzydeł, szczególnie w terenie pokrytym, dowódca plutonu wysyła na boki w miarę potrzeby patrole bojowe.

Dowódca plutonu maszeruje przy plutonie.

Pluton posuwa się od jednego dogodnego stanowiska obronnego do drugiego.

Szybkość marszu plutonu zależy od zadania, szybkości marszu kolumny i położenia nieprzyjaciela, a w każdym razie powinna być taka, żeby kolumna była ciągle ubezpieczona od zaskoczenia.

Dowódca plutonu utrzymuje łączność z kolumną.

Pluton posuwający się w styczności z nieprzyjacielem, działającym zaczepnie, powstrzymuje go ogniem broni maszynowej, wyzyskując każdy przedmiot terenowy lub przeszkodę naturalną.

Dowódca plutonu dba o ubezpieczenie skrzydeł, pozostawiając zasadniczo odwód konny.

Pluton wzmocniony ciężkiemi karabinami maszynowemi lub samochodami pancernemi odrywa się od nieprzyjaciela pod osłoną ich ognia.

Często będzie wskazane użycie ognia ciężkich karabinów maszynowych z taczanek.

Gdy pluton ma do czynienia z samochodami pancernemi nieprzyjaciela, dowódca plutonu utrudnia ich marsz przez stwarzanie na drodze marszu chociażby najprostszych przeszkód, które w miarę możności powinny być pod ogniem, zwłaszcza broni maszynowej.

Gdy do plutonu jest dodany oddział pionierów w celu wykonania zniszczeń, dowódca plutonu ubezpiecza jego prace techniczne.

W razie nagłego zagrożenia kolumny przez nieprzyjaciela, dowódca plutonu powinien bez wahania rzucić się do szarży.

79. Pluton straży bocznej.

Pluton straży bocznej ma za zadanie ubezpieczenie boków maszerującej kolumny.

Pluton maszeruje osią marszu równolegle do kolumny, którą ubezpiecza.

Posuwa się z szybkością zależną od szybkości marszu kolumny.

Pluton rozczłonkowuje się w marszu czołowym jak pluton straży przedniej, a w marszu odwrotowym jak pluton straży tylnej, przyczem wysyła szperaczy w kierunku zagrożonym przez nieprzyjaciela.

Dowódca plutonu utrzymuje łączność z kolumną.

Wykonanie zadania przez pluton polega na zwiadach i walce, w celu chwilowego powstrzymania nieprzyjaciela zagrażającego kolumnie.

Gdy pluton ma zadanie zatrzymać się w określonym punkcie terenowym na przeciąg nakazanego czasu, dowódca plutonu, zajmując dogodny punkt obserwacyjny, ustawia broń maszynową na stanowisku ogniowem, ubezpiecza się szperaczami względnie czujkami konnemi, pozostawiając odwód konny.

Pluton ubezpieczający marsz głębokiej kolumny piechoty porusza się rozczłonkowany na szereg bojowych patroli, równolegle do kolumny.

80. Pluton na placówce.

Pluton na placówce ma za zadanie ubezpieczenie odpoczynku własnych oddziałów w przydzielonym mu pasie działania, przez zawiadomienie o nieprzyjacielu i ewentualne opóźnienie jego marszu.

Dowódca wysyłający placówkę powinien wskazać dowódcy plutonu w swoim rozkazie:

a) pas obserwacji (1000—2000 metrów),

b) zachowanie się w razie natarcia nieprzyjaciela: bronić się czy opóźniać,

c) miejsca sąsiednich placówek.

Po przybyciu na wyznaczone miejsce postoju, dowódca placówki przeprowadza wywiad terenu.

Na podstawie wywiadu terenu dowódca plutonu wykonywa następujące czynności:

a) organizuje obserwację, rozstawiając czujki piesze lub konne, i wyznacza sposoby łączności z placówką,
b) wybiera stanowisko obronne, ustawia swoją broń maszynową i wykonywa niezbędne umocnienia polowe,
c) przygotowuje barykadę dla samochodów pancernych nieprzyjaciela, ustawiając ją w takiem miejscu, żeby była pod skutecznym ogniem własnej broni maszynowej,
d) wskazuje ukryte miejsce dla koniowodów,
e) nawiązuje łączność z sąsiedniemi placówkami,
f) w razie potrzeby wysyła na przedpole patrole,
g) na wypadek natarcia nieprzyjaciela i niemożności stawiania mu dalszego oporu na danej pozycji, wybiera drogę odwrotu oraz następne stanowisko obronne,
h) nawiązuje łączność z dowódcą, przez którego został wysłany, przesyłając mu meldunek i szkic sytuacyjny.

Celem lepszego zapoznania się z terenem, należy na każdą czujkę wyznaczać tych samych szeregowców.

Pluton może być wysłany na placówkę konno lub pieszo. Jeśli pluton jest wysłany pieszo, koniowodzi pozostają w miejscu wskazanem przez dowódcę wysyłającego.

Szeregowi placówki są spieszeni, mając broń wpogotowiu. Znajdują się w bezpośredniej bliskości od stanowiska ogniowego, zechowując się tak, aby nie zdradzić miejsca placówki. Nie wolno zdejmować oporządzenia i umundurowania.

W nocy połowa może odpoczywać, a druga powinna być w pogotowiu.

Ogień wolno na placówce palić tylko za wyraźnem pozwoleniem dowódcy czat.

Nikomu nie wolno opuszczać placówki bez rozkazu lub pozwolenia.

Konie mają być osiodłane, popręgi popuszczone; poić i karmić należy kolejno.

Konie trzymane przez koniowodów, względnie uwiązane pod opieką jednego lub dwóch szeregowców.

Dla zaalarmowania placówki dowódca plutonu wystawia posterunek alarmowy, który utrzymuje łączność wzrokową z czujkami. Każdy szeregowiec powinien znać swoje miejsce na stanowisku ogniowem.

Przed zbliżeniem zmroku dowódca placówki wydaje zarządzenia na noc: przegrupowuje placówkę, wystawiając w razie potrzeby podsłuchy, zgęszcza łańcuch czujek, względnie zbliża je do placówki.

Czujek konnych w nocy nie należy wystawiać.

Ręczne karabiny maszynowe w nocy należy ustawiać na drodze, celem wykonania ognia czołowego.

O zbliżaniu się nieprzyjaciela melduje dowódca placówki swojemu dowódcy i zawiadamia sąsiednie placówki.

Jeśli zbliżają się pojedyńczy jeźdźcy lub małe patrole nieprzyjacielskie, należy je dopuścić jak najbliżej, dążąc do zaskoczenia ich i schwytania jeńca.

W razie natarcia silniejszego nieprzyjaciela, należy go powstrzymać, zachowując się nadal zgodnie z rozkazem otrzymanym od wyższego dowódcy.

Zmuszona do wycofania się placówka opóźnia marsz nieprzyjaciela.

Wszystkie osoby wojskowe lub cywilne oraz oddziały własne, przekraczające linję czujek od strony nieprzyjaciela, zatrzymane przez czujkę, bada dowódca placówki i przepuszcza względnie odstawia do swojego dowódcy.

Nie wolno odsyłać zpowrotem nikogo, zbliżającego się od strony nieprzyjaciela.

Na przekroczenie linji czujek nazewnątrz dowódca placówki pozwala tylko tym osobom lub oddziałom, które się wylegitymują odpowiedniemi rozkazami wyższego dowódcy.

Wszystkie inne osoby aresztuje i odstawia do swego dowódcy.

Zatrzymanych przez czujkę parlamentarzy nieprzyjacielskich odstawia dowódca placówki do wyższego dowódcy po uprzedniem zawiązaniu im oczu.

81. Pluton jako podjazd.

Pluton wzmocniony ciężkiemi karabinami maszynowemi względnie samochodami pancernemi, wysłany na zwiady, nazywa się podjazdem.

Podjazd w takim składzie przeprowadza zwiady nietylko przez obserwację, lecz również przez walkę.

Pluton jako podjazd może otrzymać następujące zadania:

a) rozpoznanie ściśle ustalonego punktu lub linji terenowej,

b) odszukanie nieprzyjaciela w nakazanym kierunku,

c) rozpoznanie nieprzyjaciela na wyznaczonej osi marszu,

d) przeszukanie pasa terenu nie szerszego jednak niż 2 — 3 km.

Dowódca plutonu przeprowadza zwiady, wysyłając patrole bojowe.

Ilość wysłanych patroli zależy od zadania, terenu i położenia nieprzyjaciela.

Patroli nie należy wysyłać dalej niż 2 — 3 km ze względu na to, że będą one często działały bez mapy. Podjazd posuwa się od jednego punktu obserwacyjnego lub ważnej linji terenowej do drugiej.

Maszerując bez styczności z nieprzyjacielem, zasadniczo dowódca podjazdu wysyła patrole przed osiągnięciem obranego miejsca tak, żeby po otrzymaniu przez nich wiadomości, móc bez zatrzymania marszu wysłać w razie potrzeby nowe patrole.

Patrole poprzednio wysłane dołączają się w wyznaczonych punktach.

Szybkość posuwania się podjazdu zależy od ilości wysłanych patroli, oraz możliwości otrzymania od nich meldunków.

Zdala od nieprzyjaciela podjazd maszeruje z szybkością 7 — 8 km na godzinę, ograniczając ilość patroli do minimum (jeden patrol).

Po nawiązaniu styczności z nieprzyjacielem, którego podjazd ma rozpoznać, lub po dojściu do wyznaczonego punktu ilość patroli musi być większa, szybkość zaś posuwania się będzie od 4 — 6 km na godzinę.

Podjazd ubezpiecza się szperaczami.

Spotykane na drodze marszu patrole nieprzyjacielskie spędza, dążąc nadal do wykonania zadania.

Po dojściu do celu zwiadów, dowódca podjazdu prowadzi obserwację nieprzyjaciela przez patrole, względnie zdobywa wiadomości przez walkę.

Zatrzymując się na nocleg, podjazd wybiera miejsce ukryte.

Po wykonaniu zadania i zerwaniu styczności z nieprzyjacielem, wraca inną drogą niż ta, którą szedł na zwiady.

Poza tem dowódca podjazdu stosuje się do postanowień zawartych w punkcie 74.

82. **Pluton w osłonie zaciągania czat.**

Pluton wysłany dla osłonięcia zaciągania czat działa w wyznaczonym pasie terenu.

Pluton wysuwa się przed linję ubezpieczenia na taką odległość, żeby zdążył zawiadomić oddziały, zaciągające czaty o zbliżaniu się nieprzyjaciela, a przez to mógł je uchronić przed zaskoczeniem.

Odległość ta waha się między 3 a 4 km.

Dowódca plutonu wysyła szereg patroli i czujek konnych na dogodne punkty obserwacyjne z zadaniem obserwacji w wyznaczonych kierunkach.

Pozostałą część plutonu ustawia się w punkcie środkowym, z którego jest dogodna obserwacja przedpola, lub który leży na głównej arterji komunikacyjnej, możliwej do wyzyskania przez nieprzyjaciela.

Dowódca plutonu wybiera stanowisko ogniowe, ustawiając na niem swoją broń maszynową oraz stwarzając barykadę dla samochodów pancernych nieprzyjaciela.

O zbliżającym się nieprzyjacielu melduje, dążąc do powstrzymania go i opóźnienia jego marszu. Pluton kończy służbę na rozkaz dowódcy, który go wysłał.

83. Pluton w osłonie skrzydła w walce.

Celem ubezpieczenia skrzydła w czasie walki, zajmuje pluton skrzydłowe stanowisko w stosunku do oddziału, który osłania.

Dowódca plutonu wysyła patrole i czujki konne na dogodne punkty obserwacyjne, ustawiając broń maszynową na stanowisku ogniowem.

Troską dowódcy plutonu powinno być utrzymanie ciągłej i ścisłej łączności z dowódcą osłanianego oddziału i informowanie go o ruchach nieprzyjaciela.

Po nawiązaniu styczności z nieprzyjacielem, dowódca plutonu działa w myśl otrzymanego rozkazu.

84. Pluton w osłonie artylerji i taborów.

Zadaniem plutonu osłaniającego artylerję lub tabory jest ubezpieczenie tych oddziałów od zaskoczenia przez nieprzyjaciela.

Pluton wykonywa zadanie osłony jak w marszu tak i w miejscu, wysyłając serję patroli zwiadowczych, z zadaniem rozpoznania określonych punktów lub dróg, względnie obserwacji w nakazanych kierunkach.

Celem ubezpieczenia bezpośredniego wysyła się szperaczy.

Dowódca plutonu podlega dowódcy osłanianego oddziału, od którego otrzymuje rozkazy, dotyczące wykonania zadania.

Po nawiązaniu styczności z nieprzyjacielem, pluton działa zaczepnie, używając ognia swojej broni maszynowej.

85. Pluton z zadaniem specjalnem.

Pluton może otrzymać do wykonania zadanie specjalne, jak np.: niszczenie różnych objektów, przeprowadzanie rekwizycji, zagazowanie lub odkażenie ciaśnin.

Do wykonania zniszczeń pluton powinien być wzmocniony sekcją (patrolem) pionierów, wyposażoną w odpowiedni sprzęt.

Do wykonania zadania gazowego wzmacnia się pluton patrolem gazowym.

Pluton maszeruje do miejsca wykonania zadania najkrótszą osią marszu, ubezpieczając się szperaczami oraz starając się podejść skrycie, maszerując często naprzełaj i działając przez zaskoczenie.

Po przybyciu na miejsce dowódca plutonu ubezpiecza miejsce zniszczenia przez czujki konne i ustawia ręczny karabin maszynowy na stanowisku ogniowem, pozostawiając przynajmniej sekcję, jako swój odwód konny.

Pod osłoną plutonu wykonywa się prace techniczne, względnie wyznaczeni szeregowi przeprowadzają rekwizycję.

Zbliżające się małe oddziały nieprzyjaciela pluton odrzuca, silniejsze zaś stara się powstrzymać aż do ukończenia prac technicznych.

86. Pluton w służbie łączności.

Pluton w służbie łączności może otrzymać zadania: zgodnie z punktem 75 oraz utrzymania łączności między dwoma punktami na większej przestrzeni, zaciągając *łańcuch sztafet rozstawnych.*

Łańcuch sztafet rozstawnych ustawia się w obszarach, które nie są zagrożone przez nieprzyjaciela.

Dowódca plutonu dzieli swój oddział na odpowiednią ilość sztafet, wyznaczając dla każdej miejsce postoju.

Normalnie siła sztafet wynosi od trzech jeźdźców do sekcji.

Odległość między sztafetami od 6 do 8 km.

Zasadniczo siła sztafety powinna być taka, żeby zapewnić ciągłość dostarczania korespondencji.

Gdy zależy na szczególnie szybkiem dostarczaniu korespondencji, ustawia się *„łańcuch sztafet rozstawnych galopujący"*, wówczas odległość między sztafetami redukuje się do 2 — 3 km, a gońcy od sztafety do sztafety przewożą korespondencję galopem.

Pluton może utrzymać taką łączność na przestrzeni 15 — 18 km i nie dłużej niż przez 4 — 5 godzin, ze względu na zmęczenie koni.

Dowódca plutonu po ustawieniu sztafet znajduje się tam, skąd może najdogodniej kontrolować służbę poszczególnych sztafet.

Sztafety ustawia się na drodze w oddzielnych zabudowaniach.

Jeśli służba trwa przez czas dłuższy, dowódca plutonu powinien zapewnić zaopatrzenie koni i szeregowców w żywność.

Dowódcy poszczególnych sztafet powinni być poinformowani o miejscu postoju sąsiednich sztafet.

Dowódca każdej sztafety umieszcza swoją sztafetę w nakazanem miejscu, oznaczając je wetkniętą w ziemię lancą z wiechciem ze słomy.

Powinien on prowadzić dziennik korespondencji, przechodzącej przez sztafetę.

Korespondencję pilną należy wysyłać natychmiast, natomiast zwykłą po kilka pism razem.

Konie na sztafecie mogą być rozsiodłane, z wyjątkiem jednego, na którego wypada kolej wysłania.

Gońcy wysyłani z korespondencją od jednej sztafety do drugiej jadą z szybkością nakazaną.

Szybkość marszu gońców powinna wynosić od 9 do 10 km na godzinę.

Goniec, który przywiózł korespondencję na sąsiednią sztafetę, oczekuje tam na przybycie przesyłek przeznaczonych dla jego sztafety, poczem odwozi korespondencję do swojej sztafety.

87. Obowiązki dowódcy plutonu w walce.

W walce dowódca plutonu dowodzi swoją jednostką zapomocą: komend, znaków, sygnałów gwizdkiem i rozkazów, wydawanych bezpośrednio, względnie przesyłanych przez gońców lub podawanych przez szeregowych od jednego do drugiego.

W walce zaczepnej głównem zadaniem dowódcy plutonu jest posuwanie się naprzód przy wsparciu ogniowem, celem osiągnięcia nakazanego przedmiotu natarcia.

W walce obronnej obowiązkiem dowódcy plutonu jest rozmieszczenie broni maszynowej oraz strzelców uzbrojonych w karabinki tak, żeby zapewnić skuteczną obronę swojego gniazda oporu.

Pozatem do obowiązków dowódcy plutonu w walce należy:

a) zapoznanie dowódców sekcyj, a w miarę możności wszystkich szeregowych plutonu, z zadaniem plutonu (szwadronu) i sposobem jego wykonania,
b) wskazanie kierunku natarcia i jednostki kierunkowej,
c) ugrupowanie plutonu stosownie do położenia, zadania i terenu,
d) wybór stanowisk ogniowych dla ręcznego karabina maszynowego i każdej sekcji,
e) kierowanie ogniem i ruchem plutonu,
f) zorganizowanie obserwacji naziemnej i powietrznej,
g) uzupełnianie amunicji.

h) utrzymanie łączności z sąsiedniemi plutonami, dowódcą szwadronu i koniowodami,
i) zabezpieczenie boków swojego plutonu.

88. **Marsz pod ogniem konno.**

Pluton działający w składzie szwadronu lub samodzielnie, w marszu konno pod ogniem, porusza się w szykach luźnych lub wyjątkowo w jednym z zwartych szyków marszowych (kolumna trójkami, dwójkami lub po jednemu).

Zastosowanie szyków zależy całkowicie od terenu, ognia i obserwacji nieprzyjacielskiej.

Gdy pluton porusza się w składzie szwadronu, obowiązkiem dowódcy plutonu jest utrzymanie nakazanych odstępów i odległości oraz kierunku.

Dowódcy poszczególnych sekcyj w plutonie poruszającym się w szyku luźnym wyzyskują teren, celem zmniejszenia widoczności oraz celu dla ognia nieprzyjacielskiego.

Pluton pod ogniem ubezpiecza się szperaczami, których wysyła naprzód i na boki.

Pluton działający w składzie szwadronu wysyła szperaczy wbok, jeśli jest na skrzydle ugrupowania.

89. **Walka konno.**

Walka plutonu konno polega na wykonaniu natarcia konno i na szarży.

Natarcie konno pluton wykonywa posuwając się naprzód w jednym z szyków luźnych, przy wsparciu ogniem broni maszynowej.

Natarcie konno może być zakończone szarżą albo spieszeniem do walki pieszej, celem opanowania nakazanego przedmiotu natarcia.

Natarcie konno może wykonywać pluton w składzie szwadronu i będąc wsparty ogniem ciężkich karabinów maszynowych.

Pluton działający samodzielnie wykorzystuje natychmiast każdą sprzyjającą okoliczność do wykonania szarży przez zaskoczenie nieprzyjaciela.

Zasadniczo pluton szarżuje w szyku, w jakim się znajdował w chwili zaskoczenia przeciwnika.

W niektórych wypadkach (zasadzka lub zaskoczenie nieprzyjaciela) wsparcie szarży ogniem broni maszynowej może dać duże korzyści.

Po wykonaniu szarży i rozbiciu nieprzyjaciela, dowódca plutonu ściga go albo zbiera swoich jeźdźców, w miarę możności za zakryciem lub zasłoną, celem wykonania swojego zasadniczego zadania, mając ręczny karabin maszynowy na stanowisku ogniowem.

90. Spieszanie do walki pieszej.

Pluton spiesza się celem prowadzenia walki ogniowej.

Przed spieszaniem dowódca plutonu, w miarę możności, przeprowadza wywiad terenu.

Zasadniczo pluton spiesza się do walki pieszej za zakryciem lub zasłoną.

Często pluton będzie zmuszony wykonać spieszanie w terenie otwartym i w ogniu karabinowym lub broni maszynowej nieprzyjaciela.

Spieszanie w ogniu nieprzyjacielskim lub w terenie otwartym należy wykonywać w szyku luźnym, najlepiej w linji sekcyj.

Przy spieszaniu w terenie otwartym lub w ogniu dowódca plutonu wskazuje miejsce koniowodom za najbliższem zakryciem, dokąd ich prowadzi zastępca dowódcy plutonu, odpowiednio wyzyskując teren.

Gdy pluton spiesza się za zakryciem, dowódca plutonu może pozostawić koniowodów w miejscu spieszania.

Pluton działający w składzie szwadronu może otrzymać rozkaz wykonania spieszenia, pozostawiając po jednym koniowodzie na sekcję, wówczas koniowodzi mogą się poruszać tylko stępem.

Zasadniczo miejsce koniowodów powinno być w schodach w prawo lub w lewo w stosunku do spieszonego plutonu, dla uniknięcia strat od ognia nieprzyjacielskiego, skierowanego na spieszony pluton.

Koniowodzi powinni być odpowiednio rozmieszczeni w terenie.

Gdy pluton spiesza się w składzie szwadronu, miejsce koniowodów zależy od rozkazu dowódcy szwadronu.

Pluton działający samodzielnie zasadniczo spiesza do walki tylko sekcję czwartą ręcznego karabina maszynowego i ewentualnie kilku jeźdźców, pozostawiając resztę jako swój odwód konny oraz ubezpieczenie koniowodów.

Dowódca plutonu utrzymuje łączność z koniowodami zapomocą znaków lub gońca.

Pożądane jest przydzielenie do dyspozycji dowódcy koniowodów plutonu jednego gońca konnego.

Spieszanie plutonu powinno się odbywać szybko, jednak z uwzględnieniem czasu potrzebnego dla szeregowych sekcji ręcznego karabina maszynowego na odtroczenie pasów amunicyjnych.

91. Marsz pod ogniem pieszo.

Pluton wykonywa marsz pod ogniem pieszo, gdy po spieszeniu do walki pieszej jest możliwe dalsze posuwanie się naprzód bez pomocy własnego ognia.

Dowódca plutonu przeprowadza wywiad terenu i wydaje rozkazy dowódcom sekcyj i podofice-

rowi prawoskrzydłowemu, wskazując położenie własne i nieprzyjaciela, kierunek posuwania się i szyk.

Posuwanie się naprzód pluton wykonywa w jednym z szyków luźnych, który w danem położeniu i terenie najwięcej uchroni go od obserwacji i ognia nieprzyjacielskiego oraz ułatwi szybkie przejście do przewidywanego szyku natarcia.

Najkorzystniejszym szykiem plutonu pod ogniem, poruszającego się na skrzydle ugrupowania szwadronu, jest linja grup, natomiast szykiem plutonu w związku obustronnym jest linja sekcyj, przyczem sekcja ręcznego karabina maszynowego jest sekcją kierunkową.

Pluton ubezpiecza się przez wysyłanie szperaczy naprzód i w razie potrzeby na boki.

Szerokość frotnu plutonu, posuwającego się w marszu pod ogniem, waha się między 75 a 150 krokami, zależnie od przyjętego szyku.

Odstępy i odległości między sekcjami są zmienne i zależą od terenu i ognia nieprzyjacielskiego.

Zasadniczo sekcje posuwają się w kolumienkach po jednemu.

Dowódca plutonu maszeruje na czele plutonu.

Podoficer prawoskrzydłowy bądź obok dowódcy plutonu bądź na czele sekcyj oddanych pod jego dowództwo (w linji grup).

Goniec obok dowódcy plutonu.

Jeśli pluton musi przebyć jakąkolwiek linję terenową (grzbiet wzgórza, droga, skraj lasu i t. p.), która może być pokryta zaporą ogniową nieprzyjaciela, dowódca plutonu rozsypuje pluton w tyraljerkę przed tą linją, żeby następnie przebyć całym plutonem jednocześnie zagrożoną linję.

Po przebyciu zagrożonej linji plutonu ponownie przechodzi w jeden z szyków luźnych.

W marszu pod ogniem pluton posuwa się od jednego zakrycia lub zasłony do drugiego.

Skoro daje się już odczuć skuteczny ogień karabinów i broni maszynowej nieprzyjaciela, sekcje rozsypują się w tyraljerkę.

W otwartym terenie wskazane jest posuwanie się biegiem, przerywane krótkiemi, koniecznemi przerwami oddechowemi.

Pluton działający w składzie szwadronu utrzymuje łączność wzrokową ze swoimi sąsiadami, maszerując ściśle na wyznaczony kierunek.

Gdy dalsze posuwanie się naprzód ze względu na ogień nieprzyjacielski jest utrudnione i zachodzi potrzeba wsparcia swojego ruchu ogniem, dowódca plutonu zajmuje pierwsze stanowisko ogniowe, z którego rozpoczyna właściwe natarcie.

92. Natarcie pieszo.

Natarcie polega na współdziałaniu ognia i ruchu.

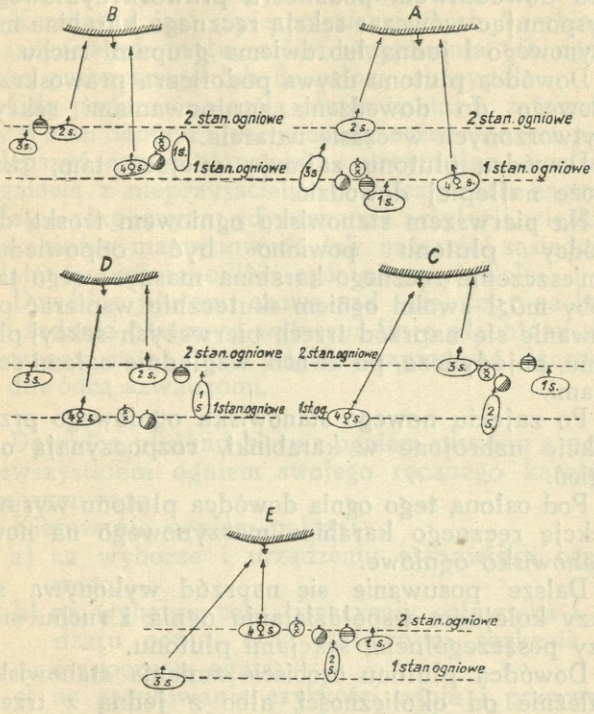
Zasadniczym czynnikiem ognia w plutonie jest sekcja czwarta ręcznego karabina maszynowego, uzbrojona w ręczny karabin maszynowy, poza tem wszyscy szeregowi plutonu uzbrojeni w karabinki i granaty ręczne.

Czynnikiem ruchu w plutonie są trzy pierwsze sekcje.

Dowódca plutonu podczas natarcia kieruje ogniem i ruchem swoich sekcyj w ten sposób, żeby, posuwając się naprzód w nakazanym kierunku, wywalczyć przewagę ognia i złamać opór nieprzyjaciela.

Ugrupowanie plutonu do natarcia zależy od terenu, ognia nieprzyjacielskiego i szyku, w jakim pluton wykonywał marsz pod ogniem.

Pluton w natarciu może zajmować front szerokości 75 — 150 kroków.

Rys. 29.

Przykłady ugrupowania plutonu w natarciu. Pluton w obustronnym związku podczas posuwania się naprzód.

W ugrupowaniu plutonu sekcja czwarta ręcznego karabina maszynowego może być użyta na prawem skrzydle, na lewem lub pośrodku. Rys. 29.

W natarciu dowódca plutonu dysponuje osobiście każdą sekcją albo łączy dwie lub trzy sekcje pod dowództwem podoficera prawoskrzydłowego, dysponując wówczas sekcją ręcznego karabina maszynowego i jedną lub dwiema grupami ruchu.

Dowódca plutonu używa podoficera prawoskrzydłowego do dowodzenia zgrupowaniami sekcyj, wytworzonych w czasie natarcia.

Dowódca plutonu zajmuje miejsce tam, skąd może najlepiej dowodzić.

Na pierwszem stanowisku ogniowem troską dowódcy plutonu powinno być odpowiednie umieszczenie ręcznego karabina maszynowego tak, żeby mógł swoim ogniem skutecznie wspierać posuwanie się naprzód trzech pierwszych sekcyj plutonu, pojedyńczo, po dwóch, względnie całemi sekcjami.

Po zajęciu nowego stanowiska ogniowego przez sekcje uzbrojone w karabinki, rozpoczynają one ogień.

Pod osłoną tego ognia dowódca plutonu wysuwa sekcję ręcznego karabina maszynowego na nowe stanowisko ogniowe.

Dalsze posuwanie się naprzód wykonywa się przy kolejnem współdziałaniu ognia i ruchu między poszczególnemi sekcjami plutonu.

Dowódca plutonu osobiście zmienia stanowisko, zależnie od okoliczności, albo z jedną z trzech pierwszych sekcyj, albo z sekcją ręcznego karabina maszynowego.

Jeśli nieprzyjaciel stawia opór, dowódca plutonu stara się podsunąć jak najbliżej do nieprzyjaciela, żeby móc uderzyć na bagnety.

Jeżeli pluton jest wzmocniony drużyną ciężkich karabinów maszynowych, dowódca plutonu używa

ich ognia do wzmocnienia własnego ognia, kierując go na te stanowiska ogniowe nieprzyjaciela, które uniemożliwiają dalsze posuwanie się.

Korzystne jest umieszczenie ciężkich karabinów maszynowych ztyłu, celem wyzyskania ich ognia, jako przenośnego lub do osłony skrzydeł.

Gdy podczas natarcia pluton zostanie zatrzymany silnym ogniem nieprzyjaciela, należy natychmiast ulepszyć swoje stanowiska, utrzymując styczność ogniową z nieprzyjacielem. Dalszy ruch naprzód pluton rozpoczyna, gdy wsparcie artylerji, ciężkich karabinów maszynowych lub natarcie sąsiednich plutonów unieszkodliwi opór nieprzyjaciela.

Dowódca plutonu czuwa nad tem, żeby na każde żądanie płatowca wytyczyć linję płachtami wytycznemi oraz żeby ciągle utrzymywać łączność z dowódcą szwadronu.

93. Kierowanie ogniem plutonu.

Dowódca plutonu kieruje ogniem plutonu a przedewszystkiem ogniem swojego ręcznego karabina maszynowego.

Kierowanie ogniem polega:

a) na wyborze i urządzeniu stanowiska ogniowego,
b) na wyborze celu, oznaczeniu celownika i rodzaju ognia, oraz stosownym rozkazie do rozpoczęcia ognia,
c) na regulowaniu szybkości ognia i przerywaniu go w odpowiedniej chwili,
d) na obserwowaniu skuteczności ognia,
e) na oszczędzaniu amunicji i staraniu się o jej uzupełnienie.

Stanowisko ogniowe powinno zapewniać ręcznemu karabinowi maszynowemu i szeregowcom uzbrojonym w karabinki dogodny ostrzał, dobrą obser-

wację i naturalne ukrycie przed obserwacją i ogniem nieprzyjacielskim.

Każde stanowisko ogniowe należy natychmiast ulepszyć i zamaskować, używając do tego łopatki.

Przy wyborze celu należy uwzględniać jego znaczenie taktyczne.

Należy zwalczać przedewszystkiem zauważoną broń maszynową nieprzyjaciela.

Zasadniczo ogień ręcznego karabina maszynowego można skutecznie prowadzić na odległość 800 — 1000 metrów.

Ogień z karabinów z odległości do 600 m, często jednak będzie pożądane prowadzenie tego ognia na odległości dalsze.

Ręczny karabin maszynowy normalnie strzela serjami, szeregowcy uzbrojeni w karabinki strzelają ogniem pojedyńczym.

Dowódca plutonu używa ognia salwami do utrzymania karności ogniowej lub celem zaskoczenia ogniowego.

Szybkość ognia zależy od położenia ogólnego, charakteru walki, właściwości celu i ilości amunicji.

Ogień należy przerwać:

a) jeżeli cel zniknie lub ogień zaczyna być bezskuteczny,
b) jeżeli zamierzony skutek ognia został osiągnięty,
c) do wykonania ruchu,
d) jeżeli wzgląd na zapas amunicji tego wymaga.

Dowódca plutonu, podoficer prawoskrzydłowy oraz dowódca sekcji ręcznego karabina maszynowego obserwują nieustannie skutki ognia plutonu, względnie swoich sekcyj, podając wyniki dowódcy plutonu.

Dowódcy sekcyj przestrzegają karności ogniowej.

Oszczędzanie amunicji powinno być nieustanną troską dowódcy i każdego szeregowca w plutonie.

Gdy walka wymaga dużego natężenia ognia, celem zniszczenia nieprzyjaciela, nawet największe zużycie amunicji jest usprawiedliwione.

Dla zaopatrzenia ręcznego karabina maszynowego w amunicję, należy odbierać amunicję od szeregowców uzbrojonych w karabinki, oraz od koniowodów.

Dowódca plutonu powinien być każdej chwili poinformowany o zapasie amunicji w plutonie.

O grożącym braku amunicji dowódca plutonu zawczasu melduje dowódcy szwadronu, używając wszelkich środków łączności.

94. Szturm.

Gdy nacierający pluton dotrze na najbliższą odległość do nieprzyjaciela, dowódca prowadzi swój pluton do szturmu.

O ile przed szturmem pluton jest pod ogniem bocznym broni maszynowej nieprzyjaciela, dowódca plutonu, celem jej unieszkodliwienia, melduje o tem dowódcy szwadronu.

Odległość szturmową od nieprzyjaciela należy wymierzyć tak, aby jednym skokiem wtargnąć w jego stanowisko.

Broń maszynowa (ręczny karabin maszynowy) wspiera szturmującą część plutonu, zasypując zasadniczo ogniem ten odcinek nieprzyjacielskiego stanowiska, na który szturm jest skierowany, względnie inne stanowiska nieprzyjaciela, bezpośrednio zagrażające szturmowi.

Wszyscy szeregowcy plutonu z wyjątkiem celowniczego i pierwszego amunicyjnego, na znak lub

rozkaz dowódcy plutonu, rzucają się na nieprzyjaciela, kłując bagnetem i zasypując go granatami ręcznemi.

Często pluton może poderwać się do szturmu za przykładem i z inicjatywy najodważniejszego szeregowego.

Gdy dowódca plutonu działającego w składzie szwadronu zauważy, że sąsiednie plutony przeszły do szturmu, powinien je wesprzeć bagnetem i ogniem ręcznego karabina maszynowego.

Po zdobyciu stanowiska nieprzyjacielskiego, dowódca plutonu uporządkowuje pluton, ustawia ręczny karabin maszynowy i wysyła szperaczy, celem utrzymania styczności z nieprzyjacielem.

Jeżeli zadaniem plutonu jest dalsze natarcie, dowódca plutonu po uporządkowaniu swojej jednostki rusza na następny przedmiot natarcia.

W razie przeciwuderzenia nieprzyjaciela, należy działać przedewszystkiem ogniem, a gdyby nieprzyjacielowi udało się wtargnąć do zdobytego stanowiska, należy go natychmiast wyrzucić bagnetem.

95. Obrona.

Walka obronna plutonu polega na wyzyskaniu ognia broni maszynowej.

Głównem zadaniem dowódcy plutonu jest ustawienie ręcznego karabina maszynowego zgodnie z planem ognia szwadronu, oraz przygotowanie do obrony przydzielonego odcinka terenowego.

Dowódca plutonu przeprowadza dokładny wywiad swojego odcinka terenowego, przedewszystkiem celem wyszukania odpowiedniego stanowiska dla ręcznego karabina maszynowego.

Dążeniem jego powinno być stworzenie ciągłej linji ognia wspólnie z sąsiedniemi plutonami.

W tym celu należy ustawiać ręczny karabin maszynowy tak, żeby mieć pod ogniem najważniejszy kierunek przypuszczalnego podejścia nieprzyjaciela.

Szeregowców uzbrojonych w karabinki grupuje się tak, żeby swoim ogniem osłaniali ręczny karabin maszynowy i pokrywali te kierunki, które nie mogą być wzięte pod ogień ręcznego karabina maszynowego.

Zadanie dla ręcznego karabina maszynowego powinno zawierać główny kierunek ognia oraz ewentualne kierunki pomocnicze.

Głównym kierunkiem ognia ręcznego karabina maszynowego jest zasadniczo ogień czołowy, natomiast kierunkami pomocniczemi mogą być ognie boczne.

Ognie boczne wykonywają ciężkie karabiny maszynowe.

Gdy dowódca plutonu będzie zmuszony użyć ognia swojego ręcznego karabina maszynowego w kierunku bocznym, powinien go osłonić ogniem z karabinków.

Dowódca plutonu przeprowadza konieczne prace ziemne, a przedewszystkiem:

a) zapewnia sobie dobre pole ostrzału,
b) wykonywa niezbędne umocnienia polowe, ciągle je ulepszając,
c) zabezpiecza pluton od obserwacji naziemnej i powietrznej przez zamaskowanie swego odcinka.

Celem zapewnienia szybkości w otwarciu ognia, należy zawczasu wymierzyć odległości w ważniejszych kierunkach, oznaczając je w terenie tyczkami lub w inny sposób.

Należy zorganizować obserwację i łączność z dowódcą szwadronu, sąsiadami i koniowodami,

Przy ręcznym karabinie maszynowym powinien być zawsze na stanowisku jeden szeregowiec, żeby mógł każdej chwili otworzyć ogień.

Dowódca plutonu powinien przewidzieć sposoby zaalarmowania szeregowych plutonu, warunki obrony przeciwgazowej oraz zgodnie z rozkazem dowódcy szwadronu zaopatrzenie w żywność i amunicję.

W razie natarcia nieprzyjaciela dowódca plutonu zarządza otwarcie ognia zależnie od położenia i zadania.

Gdyby nieprzyjacielowi udało się dotrzeć na odległość szturmową, należy go zasypać gęstym ogniem granatów ręcznych i bez zwłoki uderzyć nań bagnetem.

96. Pluton w drugiej linji.

Pluton będący w drugiej linji nacierającego szwadronu posuwa się za plutonami pierwszej linji, w odległości i szyku nakazanych przez dowódcę szwadronu.

Najodpowiedniejszym szykiem plutonu jest linja sekcyj lub linja grup w kolumienkach po jednemu.

Pluton posuwający się na skrzydle najczęściej stosuje szyk linji grup.

Pluton w drugiej linji wprowadza się do walki tylko na rozkaz dowódcy szwadronu, dla wzmocnienia lub przedłużenia pierwszej linji.

Troską dowódcy plutonu powinno być ciągłe utrzymywanie łączności z dowódcą szwadronu.

Pluton będący w drugiej linji szwadronu w obronie grupuje się na stanowisku obronnem zgodnie z rozkazem dowódcy szwadronu tak jednak, żeby mógł:

a) szybko wysunąć się naprzód dla wzmocnienia pierwszej linji,

b) ześrodkować ogień plutonu na przewidziany zgóry odcinek pierwszej linji, w razie wtargnięcia tam nieprzyjaciela,
c) każdej chwili wyruszyć do przeciwuderzenia.

97. Walka opóźniająca.

Pluton prowadzi walkę opóźniającą, działając samodzielnie lub w składzie szwadronu.

Pluton działający samodzielnie grupuje się na stanowisku obronnem, wyzyskując ogień ręcznego karabina maszynowego lub przydzielonych ciężkich karabinów maszynowych.

Dowódca plutonu pozostawia odwód konny, ubezpieczając swe skrzydła patrolami lub szperaczami.

Koniowodzi muszą być umieszczeni w pobliżu spieszonej sekcji ręcznego karabina maszynowego.

Ogień broni maszynowej należy otwierać na dalekie odległości.

Dowódca plutonu obiera szereg kolejnych stanowisk obronnych, na których stawia opór nieprzyjacielowi, nie wdając się jednak w dłuższą walkę.

Pluton odrywa się od nieprzyjaciela pod osłoną ognia ręcznego karabina maszynowego lub ciężkich karabinów maszynowych z taczanki.

Zkolei oderwanie się ręcznego karabina maszynowego lub ciężkich karabinów maszynowych na jukach należy osłaniać ogniem karabinków z koni.

Pluton działający w składzie szwadronu zastosowuje się do postanowień pkt. 95, przyczem jednak koniowodzi są umieszczeni w pobliżu spieszonego plutonu, a w razie natarcia nieprzyjaciela należy otwierać ogień na dalekie odległości.

Oderwanie się od nieprzyjaciela dowódca plutonu uskutecznia na rozkaz dowódcy szwadronu.

98. **Walka kombinowana.**

Walka kombinowana plutonu polega na użyciu ognia broni maszynowej oraz wykonaniu konno działania oskrzydlającego.

Walkę kombinowaną najczęściej będzie prowadził pluton działający samodzielnie, lecz może ją prowadzić również w składzie szwadronu.

Dowódca plutonu spiesza sekcję ręcznego karabina maszynowego, która zajmuje dogodne stanowisko ogniowe, mając swoich koniowodów wpobliżu.

Sekcje linjowe działają w nakazanym kierunku.

Dowódca plutonu zasadniczo dowodzi grupą działającą konno, pozostawiając podoficera prawoskrzydłowego przy sekcji ręcznego karabina maszynowego.

Ręczny karabin maszynowy plutonu powinien być ubezpieczony patrolem bojowym.

Sekcje manewrujące ubezpieczają się szperaczami.

Gdy pluton jest wzmocniony ciężkiemi karabinami maszynowemi, dowódca plutonu używa ich do związania nieprzyjaciela i wsparcia manewru konnego.

ZNAKI PRZYJĘTE

Konno	Pieszo	
		Dowódca szwadronu
		Wachmistrz szef
		Trębacz
		Podoficer sanitarny
		Poczet dowódcy szwadronu
		Podoficer weterynaryjny
		Pluton

ROZDZIAŁ C.

SZWADRON.

99. Uwagi ogólne.

Szwadron jest podstawową jednostką taktyczną.

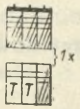
Szwadron składa się: z czterech plutonów, pocztu dowódcy szwadronu i drużyny administracyjnej.

Wyszkolenie szwadronu ma na celu wyćwiczenie plutonów w ramach szwadronu przez przygotowanie go do działań samodzielnych oraz do działań w składzie większego związku.

Podczas ćwiczeń dowódca szwadronu powinien szkolić oficerów w dowodzeniu plutonem i szwadronem, a podoficerów w dowodzeniu plutonami.

100. Poczet dowódcy szwadronu [1]).

Oprócz czterech plutonów w skład szwadronu wchodzi poczet dowódcy szwadronu. Rys. 30.

Rys. 30.
Poczet w kolumnie trójkami.

Zadaniem pocztu jest:

a) utrzymanie łączności między dowódcą szwadronu a jego podwładnymi i przełożonymi,

b) obserwacja naziemna i powietrzna.

---

[1]) Podoficerowie funkcyjni znajdują się przy drużynie administracyjnej, którą dowodzi podoficer gospodarczy.

W warunkach bojowych, podczas musztry i ćwiczeń bojowych, poczet składa się z następujących szeregowych:

— plutonowych — gońcy z plutonów [1]),
— 2 trębaczy (obserwatorzy).

Razem 6 szeregowych.

Poza tem do pocztu dowódcy szwadronu może być przydzielony patrol łączności z pułkowego plutonu łączności.

O ile okoliczności wymagają, dowódca szwadronu może wzmocnić swój poczet szeregowymi z plutonów.

We wszystkich szykach poczet dowódcy należy uważać za oddzielną sekcję.

W szykach zwartych i luźnych poczet dowódcy zajmuje miejsce za dowódcą szwadronu, przechodząc zależnie od okoliczności w szyk luźny.

Dowódca szwadronu może odesłać poczet do szwadronu; wówczas zajmuje on miejsce w linji plutonów i szyku rozwiniętym na prawem skrzydle, a w kolumnie na czele.

Podczas apelu bojowego poczet tworzy środek szwadronu i staje za dowódcą szwadronu.

Dowódcą pocztu jest najstarszy z plutonowych-gońców.

W szykach zwartych zajmuje on miejsce na prawem skrzydle pocztu, w szykach zaś luźnych na czele.

Wachmistrz szef szwadronu oraz podoficerowie: sanitarny i weterynaryjny zajmują miejsca we wszystkich szykach za szwadronem.

[1]) Patrz pkt. 8.

101. Zasady prowadzenia szwadronu.

Szwadron wykonywa wszelkie poruszenia na komendy, znaki w połączeniu z gwizdkiem, sygnały, kierunek i chód konia dowódcy szwadronu, oraz zależnie od okoliczności, na rozkazy przesyłane przez gońców.

Najczęściej plutony będą musiały naśladować ruch i szyk jednostki kierunkowej.

Przed podaniem komendy lub znaku dowódca podaje znak *„baczność"*, który powtarzają dowódcy plutonów.

Aby komenda była zrozumialsza, dowódca wskazuje ręką (szablą) kierunek ruchu i stawia swego konia w tym kierunku.

Jeżeli dowódca szwadronu uważa za potrzebne zwrócić uwagę dowódcom plutonów, podaje komendę: *„szwadron baczność"* względnie odpowiedni sygnał gwizdkiem.

Jeżeli dowódca szwadronu chce chwilowo opuścić swe miejsce, aby się móc swobodnie poruszać, wówczas daje znak odłączenia oraz wskazuje kierunek, poczem może zająć miejsce, które uważa za stosowne. Kierunek marszu szwadronu zapewnia dowódca plutonu kierunkowego.

Podczas wszystkich poruszeń szwadronu plutony oznacza się numerami od prawego skrzydła lub czoła albo nazwiskami swych dowódców.

Dowódcy plutonów prowadzą swoje jednostki podług zasad wskazanych dla plutonu.

Przy wszelkich poruszeniach, nakazanych przez dowódcę szwadronu, dowódcy plutonów wykonywają odpowiedni do nakazanego ruchu znak, skierowują swe konie we wskazanym kierunku i przybierają nakazany chód. Głosem podają komendę jedynie w tych wypadkach, kiedy kurz, mgła, zmrok lub podobne przyczyny nie pozwalają oddziałom roz-

różnić ich znaków, nie podnosząc przytem głosu bardziej niż to jest potrzebne, aby pluton ich usłyszał. Zwracają baczną uwagę na zachowanie równomierności chodu i na utrzymanie przepisanych odległości i odstępów.

Za szwadronem porusza się wachmistrz szef. W czasie poruszeń nie jest on związany ze swojem miejscem, natomiast ma za zadanie pomagać dowódcom plutonów w przestrzeganiu wykonywania poruszeń przez szeregowych.

§ I.

Wyszkolenie szwadronu konno.

102. Szyki zwarte.

Zbiórka.
Linja plutonów trójkami.
Kolumna trójkami.
Kolumna dwójkami.
Kolumna po jednemu.
Kolumna plutonów rozwiniętych.
Szyk rozwinięty.

103. Zbiórka.

Zasadniczo zbiórkę szwadronu wykonywa się w linji plutonów trójkami, w zwykłej kolejności plutonów.

Dowódca drugiego plutonu staje w odległości 20 kroków za dowódcą szwadronu, pierwszy pluton w prawo od drugiego, plutony trzeci i czwarty — w lewo od drugiego.

Poczet dowódcy szwadronu, jeśli nie jest za dowódcą, zajmuje miejsce w odstępie 4 kroków na prawo od plutonu prawoskrzydłowego.

Wachmistrz szef i podoficerowie sanitarny i weterynaryjny zajmują miejsca w odległości dwóch kroków za plutonem kierunkowym.

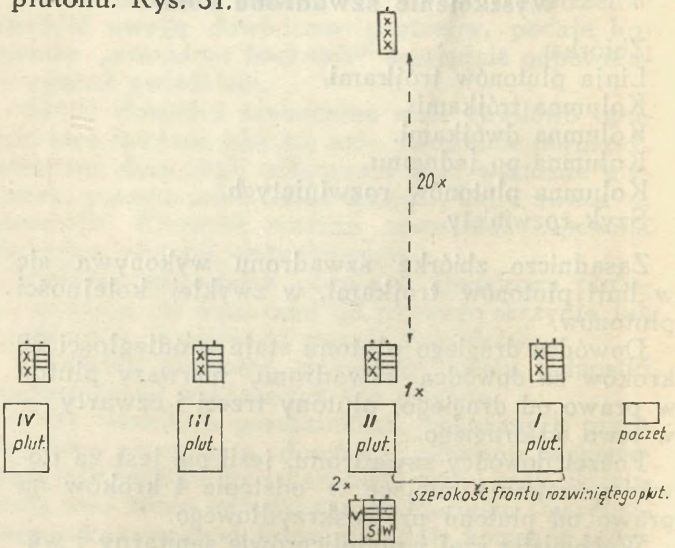
Na komendę *„szwadron* (chód)—*zbiórka"* dowódca każdego plutonu prowadzi swój pluton w kolumnie trójkami najkrótszą drogą kłusem lub chodem nakazanym na miejsce, które ma zająć w szyku.

Jeżeli dowódca szwadronu chce wykonać zbiórkę w innym szyku, zaznacza to w komendzie.

104. Linja plutonów trójkami.

Linji plutonów trójkami używa się do: zbiórki i marszu w terenie poprzerzynanym.

Plutony w kolumnach trójkami stają na jednej linji w odstępach równych szerokości frontu rozwiniętego plutonu, licząc od prawego skrzydła jednego plutonu, do prawego skrzydła następnego plutonu. Rys. 31.

Rys. 31.
Linja plutonów trójkami.

Poczet dowódcy, jeśli nie jest za dowódcą, staje w odstępie 4 kroków od plutonu prawoskrzydłowego. Wachmistrz szef i podoficerowie sanitarny i weterynaryjny zajmują miejsca w odległości dwóch kroków za plutonem kierunkowym.

Linję plutonów trójkami formuje się z każdego szyku na komendę: *„szwadron linja plutonów trójkami* — (chód) — *marsz“* lub na odpowiedni znak.

Szykiem ścieśnionym nazywa się szyk linji plutonów, trójkami, gdy odstępy między plutonami wynoszą 4 kroki.

Szwadron przechodzi w szyk ścieśniony na komendę: *„szwadron linja plutonów trójkami — szyk ścieśniony* (chód) — *marsz“*.

Dowódca drugiego plutonu porusza się w odległości 20 kroków za dowódcą szwadronu, który utrzymuje kierunek. Inni dowódcy plutonów maszerują na wysokości dowódcy drugiego plutonu.

Linja plutonów trójkami zmienia kierunek na znak dowódcy szwadronu lub za wskazaniem nowego punktu kierunkowego.

Dowódca drugiego plutonu posuwa się wślad za dowódcą szwadronu lub w kierunku nakazanym. Dowódcy pozostałych plutonów zwiększają lub zmniejszają tempo chodu, stosownie do zajmowanego miejsca, i prowadzą swoje jednostki najkrótszą drogą w nowym kierunku, stosując się do drugiego plutonu i nie starając się przytem o utrzymanie normalnych odstępów, które przybierają przy zakończeniu ruchu.

Szwadron wykonywa zwrot wtył na komendę: *„szwadron plutonami w prawo* (w lewo) *wtył — marsz“* lub na odpowiedni znak; każdy pluton wykonywa zwrot wtył, stosując się do przepisów zawartych w punkcie 17.

Szwadron będący w linji plutonów trójkami wsiada na koń i zsiada z koni na zasadach wskazanych dla plutonu.

105. Kolumna trójkami, dwójkami i po jednemu.

Kulumny trójkami, dwójkami i wyjątkowo kolumny po jednemu używa się do marszu.

W kolumnie trójkami plutony stają bezpośrednio jeden za drugim w odległości jednego kroku i w szyku zgodnie z przepisami, zawartemi w punkcie 17 (kolumna trójkami plutonu). Rys. 32.

Dowódcy płutonów w odległości jednego kroku przed swemi plutonami.

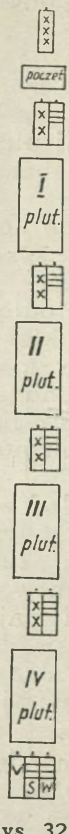
Zasadniczo dowódca szwadronu zajmuje miejsce na czele kolumny, za nim w odległości jednego kroku porusza się poczet w kolumnie trójkami, za pocztem w odległości jednego kroku dowódca plutonu czołowego.

Podczas marszu dowódcy plutonów mogą zmieniać swoje zasadnicze miejsca w kolumnie, stając na jednem ze skrzydeł swojego plutonu, żeby mogli przestrzegać porządku i karności marszu.

Wachmistrz szef i podoficerowie sanitarny i weterynaryjny zajmują miejsca w odległości jednego kroku za ostatnim plutonem.

Kolumna dwójkami i po jednemu formuje się na wyżej podanych zasadach, przyczem poczet dowódcy i plutony są w kolumnach dwójkami lub po jednemu (pkt. 18 i 19).

Przejście szwadronu z kolumny trójkami do kolumny dwójkami (po jednemu) i odwrotnie wykonywa się na zasadach podanych dla plutonu (pkt. 19).

Rys. 32. Kolumna trójkami.

Szwadron w kolumnie trójkami, dwójkami i po jednemu wsiada na koń i zsiada z koni na zasadach wskazanych dla plutonu.

Szwadron w kolumnie marszowej wykonywa zwrot wtył na komendę *„szwadron w prawo* (w lewo) *wtył marsz“*, *„szwadron sekcjami* (plutonami) *w prawo* (w lewo) *wtył — marsz“*, lub *„szwadron pojedyńczo wtył — marsz“* każdy pluton wykonywa wtył zwrot, stosując się do przepisów zawartych w punkcie 17.

Szwadron, stojący w miejscu lub poruszający się w linji plutonów trójkami, przechodzi w kolumnę trójkami (dwójkami, po jednemu) — na komendę: *„szwadron trójkami* (dwójkami, po jednemu) — (chód) — *marsz“* lub *„szwadron na x pluton trójkami* (dwójkami, po jednemu) — (chód) — *marsz“*.

Poczet dowódcy, jeśli nie jest za dowódcą, a za nim kierunkowy lub wskazany pluton, wysuwa się za dowódcą szwadronu, pozostałe plutony wchodzą kolejno w kolumnę, oba plutony prawego skrzydła zawsze stają jeden za drugim, tak samo oba plutony lewego skrzydła.

Szwadron z linji plutonów trójkami może przejść w kolumnę trójkami wbok na komendę: *„szwadron plutonami w prawo* (w lewo)*—marsz“*. Plutony wykonywają zwrot pod kątem 90°.

Kolumna trójkami może się rozwinąć w linję plutonów trójkami w każdym kierunku.

Dowódca szwadronu zwraca, o ile zachodzi potrzeba czoło kolumny w nowym kierunku, poczem podaje komendę: *„szwadron linja plutonów trójkami (*chód) *— marsz“*.

Dowódca szwadronu wysuwa się naprzód na 20 kroków, z miejsca kłusem, a w marszu chodem o jeden stopień wyższym, poczem przechodzi w chód poprzedni.

Poczet dowódcy, o ile ma pozostać przy szwadronie, przesuwa się w prawo z miejsca kłusem, w marszu chodem o jeden stopień wyższym lub nakazanym, celem zajęcia swojego miejsca na prawem skrzydle szwadronu.

Dowódca plutonu czołowego posuwa się za dowódcą szwadronu lub w nakazanym kierunku z miejsca stępem, a w marszu chodem poprzednim.

Dowódcy następnych plutonów prowadzą swoje jednostki w kolumnach trójkami z miejsca kłusem, a w marszu chodem o jeden stopień wyższym lub nakazanym na swoje miejsca, przyczem pluton stojący za czołowym na prawo a pozostałe na lewo od czołowego. Po dojściu na miejsca plutony przechodzą w chód dowódcy szwadronu.

Szwadron z kolumny trójkami może przejść w linję plutonów trójkami wbok na komendę: *„szwadron plutonami w prawo* (w lewo) — *marsz“*. Plutony zmieniają jednocześnie kierunek w stronę nakazaną.

106. Kolumna plutonów rozwiniętych.

Kolumny plutonów rozwiniętych używa się do przeglądów, defilad i czasami do marszu.

Ustawienie szwadronu — patrz rys. 33.

Jeżeli dowódca szwadronu poda znak odłączenia, wówczas dowódca plutonu czołowego zapewnia utrzymanie kierunku.

Kolumna plutonów rozwiniętych zmienia kierunek na znak dowódcy szwadronu lub za wskazaniem nowego punktu kierunkowego.

Na komendę: *„szwadron w prawo* (w lewo) (wtył) — *marsz“* (rys. 34).

Szwadron wykonywa zwrot wtył na komendę: *„szwadron plutonami w prawo* (w lewo) *wtył — marsz“* lub na odpowiedni znak; każdy pluton wy-

konywa zwrot wtył, stosując się do przepisów zawartych w punkcie 21.

Szwadron, stojący w miescu lub poruszający się w linji plutonów trójkami, przechodzi w kolumnę plutonów rozwiniętych na komendę: „*szwadron kolumna plutonów rozwiniętych* (chód) — *marsz*", lub „*szwadron na x pluton kolumna plutonów rozwiniętych* (chód) — *marsz*".

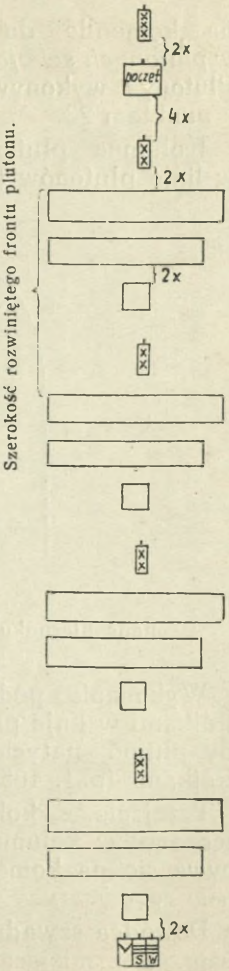
Poczet dowódcy, o ile nie jest za dowódcą, a za nim drugi lub wskazany pluton, przechodząc z kolumny trójkami w szyk rozwinięty, zgodnie z punktem 23, wysuwa się za dowódcą szwadronu.

Pozostałe plutony wchodzą kolejno w kolumnę, po uprzednim sformowaniu szyku rozwiniętego plutonu, zgodnie z punktem 23.

Oba plutony prawego skrzydła stają zawsze jeden za drugim, tak samo oba plutony lewego skrzydła.

Dowódcy plutonów przybierają przepisowe odległości między plutonami. Rys. 35.

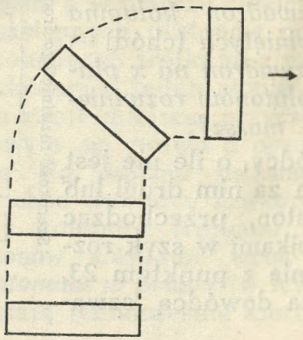
Szwadron z linji plutonów trójkami może przejść w kolumnę plutonów rozwiniętych wbok

Rys. 33.
Kolumna plutonów rozwiniętych.

na komendę dowódcy szwadronu: „*szwadron w plutonach sekcjami w prawo* (w lewo) — *marsz*". Plutony wykonywają zwrot sekcjami zgodnie z punktem 23.

Kolumna plutonów rozwiniętych może przejść w linję plutonów trójkami w każdym kierunku.

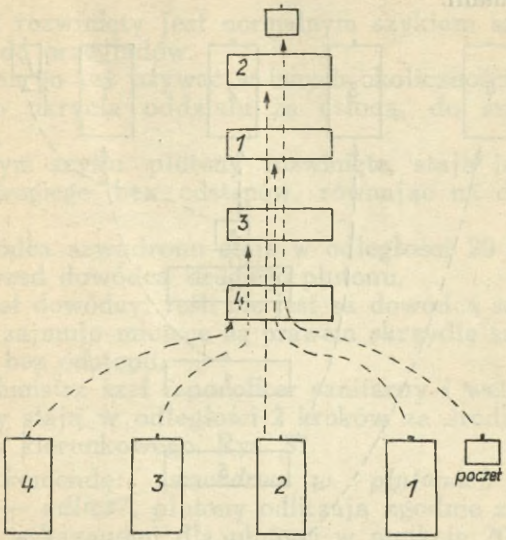
Rys. 34.
Zmiana kierunku kolumny plutonów rozwiniętych.

Wykonanie podobne do przejścia z kolumny trójkami w linję plutonów trójkami, przyczem każdy pluton natychmiast wyciąga się w kolumnę trójkami (pkt. 105). Rys. 36.

Przejście z kolumny trójkami, dwójkami i po jednemu w kolumnę plutonów rozwiniętych wykonywa się na komendę: „*szwadron kolumna plutonów rozwiniętych* (chód) — *marsz*".

Dowódca szwadronu, a za nim poczet, maszerują naprzód z miejsca stępem, w marszu chodem poprzednim.

Pluton czołowy przechodzi z kolumny w szyk rozwinięty, posuwając się za pocztem lub w nakazanym kierunku z miejsca stępem, a w marszu chodem poprzednim.

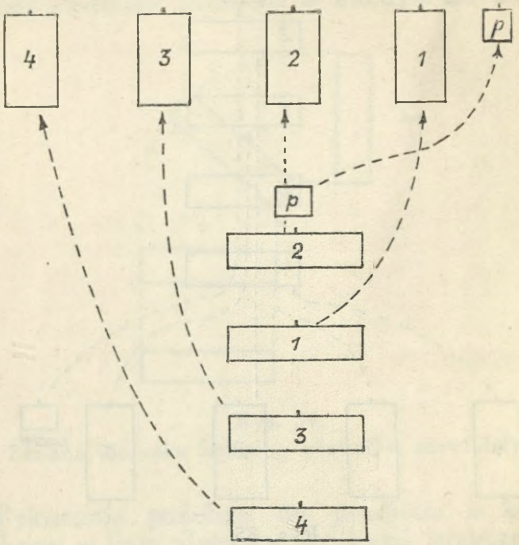
Rys. 35.
Przejście z linji plutonów trójkami w kolumnę plutonów rozwiniętych.

Pozostałe plutony przechodzą z kolumny w szyk rozwinięty, poczem dochodzą na przepisową odległość do plutonu poprzedzającego, z miejsca kłusem, a w marszu chodem o jeden stopień wyższym lub nakazanym.

Przejście z kolumny plutonów rozwiniętych w kolumnę trójkami (dwójkami lub po jednemu)

wykonywa się na komendę: „*szwadron trójkami* (dwójkami, po jednemu) — (chód) — *marsz*".

Plutony kolejno wyciągają się w kolumnę trójkami, przybierając przepisowe odległości między plutonami.

Rys. 36.
Przejście z kolumny plutonów rozwiniętych w linję plutonów trójkami.

Szwadron będący w kolumnie plutonów rozwiniętych wsiada na koń i zsiada z koni na zasadach, wskazanych dla plutonu, przyczem jednak dowódca szwadronu i poczet wysuwają się naprzód na odległość 12 kroków a zastępcy dowódców plutonów i gońcy w plutonach pierwszym, drugim i trze-

cim wyjeżdżają na lewe skrzydła swoich plutonów, natomiast dowódcy plutonów drugiego, trzeciego i czwartego wyjeżdżają na prawe skrzydło swoich plutonów.

107. Szyk rozwinięty.

Szyk rozwinięty jest normalnym szykiem szwadronu do przeglądów.

Można go też używać w innych okolicznościach, np.: do ukrycia oddziału za osłoną, do szarży konnej.

W tym szyku plutony rozwinięte stają jeden obok drugiego bez odstępów, równając na drugi pluton.

Dowódca szwadronu staje w odległości 20 kroków przed dowódcą drugiego plutonu.

Poczet dowódcy, jeśli nie jest za dowódcą szwadronu, zajmuje miejsce na prawem skrzydle szwadronu, bez odstępu.

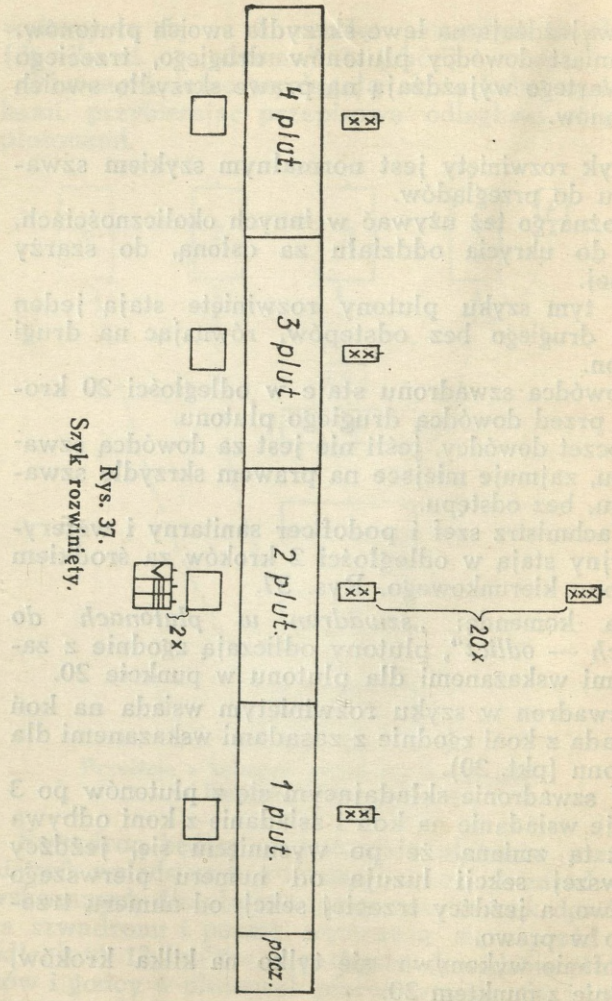
Wachmistrz szef i podoficer sanitarny i weterynaryjny stają w odległości 2 kroków za środkiem plutonu kierunkowego. Rys. 37.

Na komendę: *„szwadron w plutonach do trzech — odlicz“*, plutony odliczają zgodnie z zasadami wskazanemi dla plutonu w punkcie 20.

Szwadron w szyku rozwiniętym wsiada na koń i zsiada z koni zgodnie z zasadami wskazanemi dla plutonu (pkt. 20).

W szwadronie składającym się z plutonów po 3 sekcje wsiadanie na koń i zsiadanie z koni odbywa się z tą zmianą, że po wysunięciu się, jeźdźcy pierwszej sekcji luzują od numeru pierwszego w lewo, a jeźdźcy trzeciej sekcji od numeru trzeciego w prawo.

Cofanie wykonywa się tylko na kilka kroków, zgodnie z punktem 20.

Rys. 37.
Szyk rozwinięty.

108. Marsz i zmiana kierunku w szyku rozwiniętym.

W marszu w szyku rozwiniętym dowódcy plutonów pierwszego, trzeciego i czwartego zachowują odstęp i odległość stosując się do dowódcy drugiego plutonu (kierunkowego).

Jeżeli przed kilku jeźdźcami któregokolwiek plutonu znajdzie się przeszkoda, przebywają lub wymijają przeszkodę, pozostając chwilowo za frontem, a po przebyciu przeszkody wracają na swoje miejsca chodem o jeden stopień wyższym.

Jeśli w marszu spotyka się wiele przeszkód, dowódca szwadronu każe przejść szwadronowi w linję plutonów trójkami.

Szwadron poruszający się w szyku rozwiniętym może zmienić kierunek, nie przechodząc do innego szyku, tylko pod mieznacznym kątem na znak dowódcy szwadronu lub po wskazaniu nowego punktu kierunkowego.

Podczas wykonywania takiej zmiany kierunku dowódcy plutonów muszą zachowywać przepisane odstępy między sobą, oraz również regulować tempo swojego chodu, stosując się do plutonu kierunkowego, w ten sposób, żeby utrzymać równanie szwadronu.

Jeżeli szwadron, będący w szyku rozwiniętym, musi zmienić kierunek marszu pod dużym kątem, dowódca szwadronu każe przejść w linję plutonów trójkami.

Po wykonaniu zmiany kierunku ponownie formuje szyk rozwinięty.

Jeżeli szwadron, będący w szyku rozwiniętym, musi wykonać zwrot wtył, dowódca szwadronu podaje komendę: *„szwadron plutonami w prawo* (w lewo) — *wtył — marsz“.*

Każdy pluton i poczet dowódcy wykonywają zwrot wtył, stosując się do przepisów zawartych w punkcie 21.

Przy końcu zwrotu dowódca szwadronu wskazuje nowy kierunek.

Dowódca szwadronu z pocztem, jeśli nie jest w szeregu, najkrótszą drogą przeskakuje na czoło szwadronu.

Jeśli poczet stoi w szeregu, wykonywa zwrot jak pluton.

109. Przejście z szyku rozwiniętego w linję plutonów trójkami i w kolumnę.

Szwadron, stojący w miejscu lub poruszający się w szyku rozwiniętym, przechodzi w linję plutonów trójkami na komendę: *„szwadron linja plutonów trójkami* (chód) — *marsz“.*

Dowódca szwadronu i dowódcy plutonów ruszają z miejsca stępem, a w marszu chodem poprzednim lub nakazanym, każdy pluton przechodzi w kolumnę trójkami, zgodnie z przepisami zawartemi w punkcie 22.

Szwadron, stojący w miejscu lub poruszający się w szyku rozwiniętym, przechodzi w kolumnę trójkami (dwójkami, po jednemu) na komendę: *„szwadron trójkami* (dwójkami, po jednemu) — (chód) — *marsz“*, lub *„szwadron na x pluton trójkami* (dwójkami, po jednemu) — (chód)—*marsz“.*

Jeśli za dowódcą jest drugi (kierunkowy) lub wskazany pluton, poczet dowódcy, wysuwa się za dowódcą szwadronu, a pozostałe plutony wchodzą kolejno w kolumnę. Oba plutony prawego skrzydła stają zawsze jeden za drugim; tak samo oba plutony lewego skrzydła. Każdy pluton przechodzi z początku w kolumnę trójkami (dwójkami, po jednemu), następnie zajmuje swoje miejsce w kolumnie.

Szwadron z szyku rozwiniętego może przejść w kolumnę trójkami wbok na komendę: *„szwadron w plutonach sekcjami w prawo* (w lewo)—*marsz“*. Plutony wykonywają zwrot sekcjami, zgodnie z punktem 22.

Szwadron, stojący w miejscu lub poruszający się w szyku rozwiniętym, przechodzi w kolumnę plutonów rozwiniętych na komendę: *„szwadron kolumna plutonów rozwiniętych* (chód) — *marsz“*, lub *„szwadron na x pluton kolumna plutonów rozwiniętych* (chód) — *marsz“*. Wykonanie takie samo jak przejście z szyku rozwiniętego w kolumnę trójkami.

Dowódcy plutonów przybierają przepisowe odległości między plutonami.

Szwadron z szyku rozwiniętego może przejść w kolumnę plutonów rozwiniętych wbok na komendę: *„szwadron plutonami w prawo* (w lewo) — (chód) — *marsz“*, plutony wykonywają zmiany kierunku zgodnie z punktem 21.

110. Przejście z linji plutonów trójkami lub kolumny w szyk rozwinięty.

Szwadron, stojący w miejscu lub poruszający się w linji plutonów trójkami przechodzi w szyk rozwinięty na komendę: *„szwadron rozwinięty* (chód) — *marsz“*, lub na odpowiedni znak.

Dowódca szwadronu z miejsca wysuwa się naprzód na dwie długości konia, a w marszu jedzie chodem poprzednim.

Każdy pluton rozwija się z miejsca kłusem, a w marszu chodem o jeden stopień wyższym, lub nakazanym, stosownie do zasad podanych w punkcie 23.

Plutony ustawiają się jeden obok drugiego bez odstępów.

Kolumna trójkami może przejść w szyk rozwinięty w każdym kierunku.

Przed rozwinięciem dowódca szwadronu zwraca, o ile zachodzi potrzeba, czoło kolumny w nowym kierunku, poczem podaje znak lub komendę: *„szwadron rozwinięty* (chód) *marsz“*.

Dowódca szwadronu wysuwa się naprzód na dwie długości konia, z miejsca kłusem, w marszu chodem o jeden stopień wyższym, poczem przechodzi w stęp, względnie w chód poprzedni.

Poczet dowódcy, o ile ma pozostać przy szwadronie, przesuwa się w prawo, z miejsca kłusem, w marszu chodem o jeden stopień wyższym lub nakazanym, celem zajęcia swojego miejsca, na prawem skrzydle szwadronu.

Dowódca plutonu czołowego posuwa się za dowódcą szwadronu lub w nakazanym kierunku z miejsca stępem, w marszu chodem poprzednim i rozwija swój pluton.

Dowódcy następnych plutonów prowadzą swoje jednostki w kolumnach, z miejsca kłusem, a w marszu chodem o jeden stopień wyższym lub nakazanym na swoje miejsca, poczem je rozwijają i przechodzą w chód dowódcy szwadronu. W nowym szyku pluton stojący za czołowym rozwija się w prawo od niego, a pozostałe w lewo.

Szwadron z kolumny trójkami może przejść w szyk rozwinięty wbok na komendę: *„szwadron w plutonach sekcjami w prawo* (w lewo) *marsz“*.

Plutony wykonywają zwrot sekcjami zgodnie z punktem 23, łącząc się następnie do drugiego plutonu.

Przejście z kolumny plutonów rozwiniętych w szyk rozwinięty wykonywa się tak samo jak przejście z kolumny trójkami w szyk rozwinięty.

Szwadron z kolumny plutonów rozwiniętych może przejść w szyk rozwinięty wbok na komendę: „*szwadron plutonami w prawo* (w lewo) — (chód) — *marsz*". Plutony wykonywają zmianę kierunku zgodnie z punktem 21.

111. Równanie.

Żeby wyrównać szwadron będący w linji plutonów trójkami lub w szyku rozwiniętym, dowódca szwadronu ustawia dowódcę drugiego (kierunkowego) plutonu w odpowiednim kierunku, poczem wyrównywają się według niego dowódcy innych plutonów.

Na komendę: „*szwadron równaj*" plutony podchodzą do swych dowódców i wyrównywają się zgodnie z przepisami zawartemi w punkcie 20.

Dowódca szwadronu sprawdza równanie i krycie.

Na komendę: „*szwadron baczność*" jeźdźcy przyjmują postawę zasadniczą.

112. Szyki luźne.

Kolumna plutonów.
Linja plutonów.
Szyk w wypadku napadu lotniczego.

113. Ogólne zasady poruszeń w szykach luźnych.

Zasady poruszeń w szykach luźnych oraz ich użycie przepisane dla plutonu stosują się również do szwadronu (punkt 26).

We wszystkich szykach luźnych szwadronu plutony mogą być w szykach zwartych lub luźnych zależnie od okoliczności.

Poczet posuwa się za dowódcą szwadronu w schodach w prawo w odległości i odstępie 6 kroków.

Przechodząc w linję harcowników poczet rozsypuje się zawsze w prawo, w ten sposób, żeby szeregowy lewoskrzydłowy poruszał się w odległości i odstępie 6 kroków za dowódcą szwadronu.

Jeżeli odstępy i odległości nie były podane w komendzie, wówczas należy przyjmować między dowódcami plutonów 150 kroków odległości, i 150 kroków odstępu.

Pluton kierunkowy wysuwa się naprzód na odległość około 40 kroków.

Szerokość i głębokość frontu szwadronu w szykach luźnych może wynosić do 600 kroków.

Przejście z szyku rozwiniętego lub linji plutonów trójkami w kolumnę plutonów oraz z kolumny marszowej i plutonów rozwiniętych w linję plutonów wykonywa się zgodnie z punktem 109 i 110.

Gdy dowódca szwadronu prowadzi osobiście szwadron porusza się za nim w odległości 20 kroków dowódca plutonu kierunkowego.

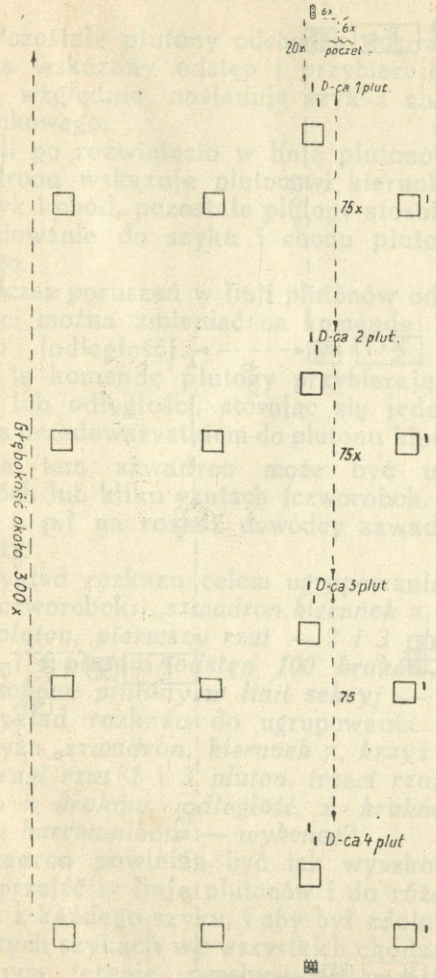
114. Kolumna plutonów.

Na komendę: *„szwadron kolumna plutonów* (szyk) *odległość x kroków* (chód) — *marsz“* pluton kierunkowy lub wskazany posuwa się za dowódcą szwadronu lub we wskazanym kierunku, przybierając nakazany szyk i chód. Pozostałe plutony zajmują kolejno swe miejsca w kolumnie, przybierając nakazaną odległość, szyk i chód, względnie stosują się przez naśladowanie do chodu i szyku plutonu kierunkowego. Rys. 38.

115. Linja plutonów.

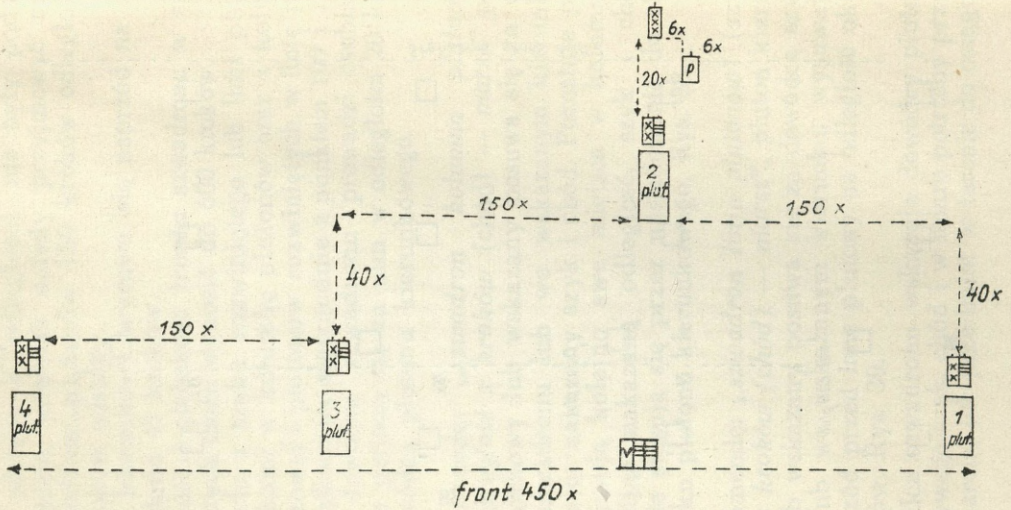
Na komendę: *„szwadron linja plutonów“* (szyk) *odstęp x kroków (chód) — marsz“*, pluton kierunkowy lub wskazany posuwa się za dowódcą szwadronu lub we wskazanym kierunku, wysuwając się naprzód przed inne plutony na odległość około 40 kroków. Rys. 39.

Dowódca szwadronu wskazuje dowódcy plutonu kierunkowego szyk, chód i w miarę potrzeby przedmiot natarcia, lub przedmiot w terenie do osiągnię-

Rys. 38.

Przykład rozluzowania szwadronu w kolumnę plutonów. Każdy pluton w linji sekcyji; odległość między plutonami 75 kroków. Poczet w linji harcowników.

Rys. 39.

Przykład rozluzowania szwadronu w linję plutonów. Pluton i poczet w kolumnie trójkami. Między plutonami odstęp 150 kroków.

cia. Pozostałe plutony odchodzą w prawo i w lewo na wskazany odstęp i przybierają nakazany szyk, względnie naśladują szyk i chód plutonu kierunkowego.

Jeśli po rozwinięciu w linję plutonów dowódca szwadronu wskazuje plutonowi kierunkowemu inny szyk i chód, pozostałe plutony stosują się przez naśladowanie do szyku i chodu plutonu kierunkowego.

Podczas poruszeń w linji plutonów odstępy i odległości można zmieniać na komendę: *„x kroków odstęp"* (odległość).

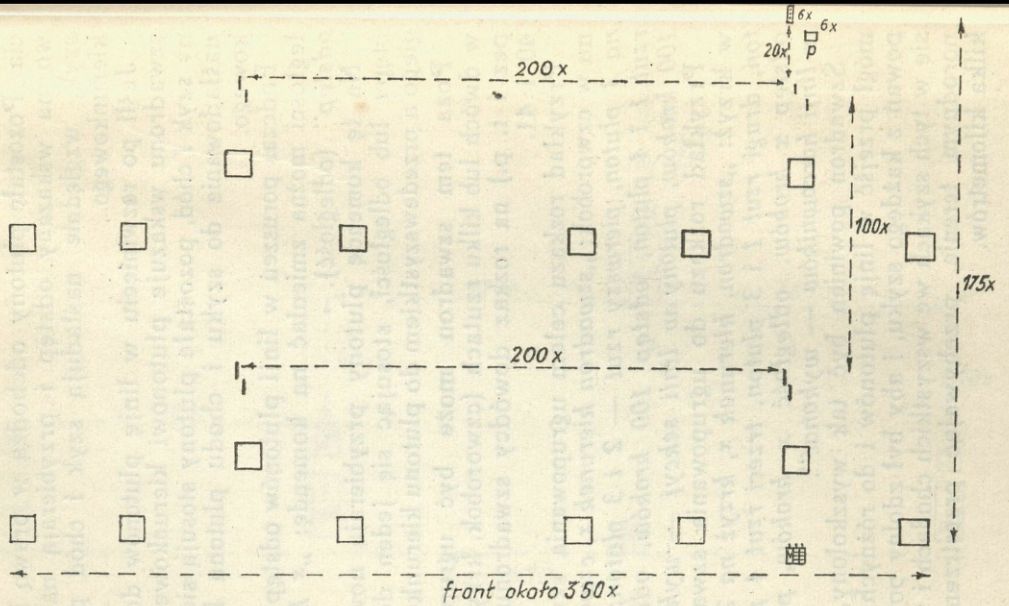
Na tę komendę plutony przybierają nowe odstępy lub odległości, stosując się jeden do drugiego a przedewszystkiem do plutonu kierunkowego.

Poza tem szwadron może być ugrupowany w dwóch lub kilku rzutach (czworobok, krzyż, trapez i t. p.) na rozkaz dowódcy szwadronu. Rys. 40 i 41.

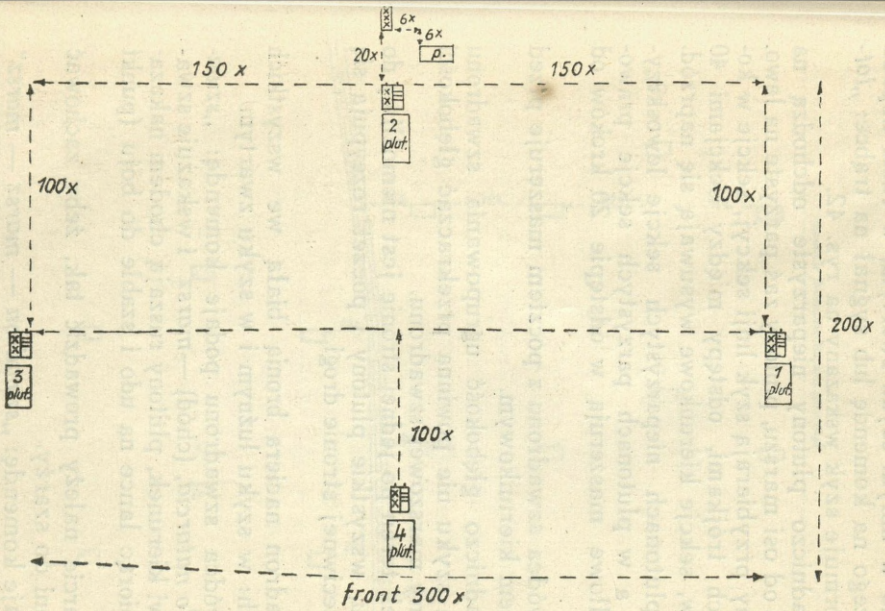
Przykład rozkazu celem ugrupowania szwadronu w czworobok: *„szwadron kierunek x, czworobok na 3 pluton, pierwszy rzut — 2 i 3 pluton; drugi rzut 1 i 4 pluton, odstęp 100 kroków, odległość 100 kroków, plutony w linji sekcyj — wykonać"*.

Przykład rozkazu do ugrupowania szwadronu w krzyż: *„szwadron, kierunek x, krzyż na 2 pluton, drugi rzut 1 i 3 pluton, trzeci rzut 4 pluton, odstęp x kroków, odległość x kroków, plutony w linji harcowników — wykonać"*.

Szwadron powinien być tak wyszkolony, żeby mógł przejść w linję plutonów i do różnych ugrupowań z każdego szyku, i aby był zdolny poruszać się w tych szykach we wszystkich chodach i w różnorodnym terenie, przebywając przestrzenie po kilka kilometrów.

Rys. 40.
Przykład rozluzowania szwadronu w czworobok. Plutony i poczet w linji sekcyj; między plutonami odstęp 200 kroków a odległość 100 kroków.

Rys. 41.
Przykład rozluzowania szwadronu w krzyż. Plutony i poczet w kolumnach trójkami. Odległość 100 kroków i odstęp 150 kroków.

116. Szyk w wypadku napadu lotniczego.

Szwadron, poruszający się w kolumnie marszowej lub w innym szyku zwartym, w razie napadu lotniczego na komendę lub sygnał na trąbce: *„lotnik"* formuje szyk wskazany na rys. 42.

Zasadniczo plutony nieparzyste odchodzą na prawo od osi marszu, plutony zaś parzyste na lewo. Plutony przybierają szyk linji sekcyj, sekcje w kolumnach trójkami, odstępy między sekcjami 40 kroków, sekcje kierunkowe wysuwają się naprzód.

W plutonach nieparzystych sekcje lewoskrzydłowe a w plutonach parzystych sekcje prawoskrzydłowe maszerują w odstępie 20 kroków od drogi.

Dowódca szwadronu z pocztem maszeruje przed plutonem kierunkowym.

Zasadniczo głębokość ugrupowania szwadronu w tym szyku nie powinna przekraczać głębokości kolumny marszowej szwadronu.

Jeżeli teren po jednej stronie jest niemożliwy do marszu, wszystkie plutony i poczet rozsypują się po przeciwnej stronie drogi.

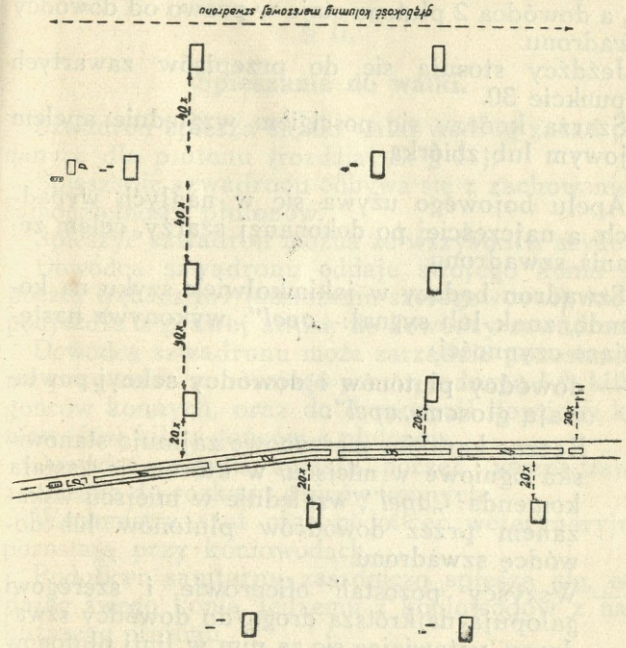
117 Natarcie i szarża.

Szwadron naciera bronią białą we wszystkich szykach: w szyku luźnym i w szyku zwartym.

Dowódca szwadronu podaje komendę: *„szwadron do natarcia,* (chód) *— marsz"* i wskazuje szwadronowi kierunek, plutony ruszają chodem nakazanym, biorąc lance na udo i szable do boju (punkt 30).

Natarcie należy prowadzić tak, żeby zachować siły koni do szarży.

Podaje komendę: *„szwadron — marsz — marsz"* w odległości 200 — 300 kroków od nieprzyjaciela, osiągając zarazem najwyższy impet w spotkaniu.

Rys. 42.
Szyk w wypadku napadu lotniczego.

Gdy szarżę wykonywa się w szyku zwartym, dowódcy plutonów i poczet dowódcy, zwiększając chód, posuwają się na wysokość dowódcy szwadronu, a dowódca 2 plutonu staje w prawo od dowódcy szwadronu.

Jeźdźcy stosują się do przepisów zawartych w punkcie 30.

Szarża kończy się pościgiem względnie apelem bojowym lub zbiórką.

118. Apel bojowy.

Apelu bojowego używa się w nagłych wypadkach, a najczęściej po dokonanej szarży, celem zebrania szwadronu.

Szwadron będący w jakimkolwiek szyku na komendę, znak lub sygnał: *„apel"*, wykonywa następujące czynności:

— dowódcy plutonów i dowódcy sekcyj powtarzają głosem *„apel"*.

— Ręczne karabiny maszynowe zajmują stanowiska ogniowe w miejscu, w którem je zastała komenda: *„apel"*, względnie w miejscu wskazanem przez dowódców plutonów lub dowódcę szwadronu.

— Wszyscy pozostali oficerowie i szeregowi galopują najkrótszą drogą do dowódcy szwadronu, ustawiając się za nim w linji plutonów trójkami.

— Dowódcy plutonów stają na swych miejscach za dowódcą szwadronu, szeregowi w miarę przybycia stają za dowódcami plutonów w kolumnach trójkami.

— Po zebraniu plutonów dowódca szwadronu wydaje rozkazy, celem: utrzymania styczności z nieprzyjacielem, zabezpieczenia skrzy-

deł, przegrupowania szwadronu, względnie nawiązania łączności ze swoim dowódcą, gdy działa w związku.

§ II.

Spieszanie do walki.

119. Zasady ogólne.

Szwadron spiesza się do walki według zasad podanych dla plutonu (rozdział B. § II).

Spieszanie szwadronu odbywa się z zachowaniem samodzielności plutonów.

Spieszyć szwadron można ze wszystkich szyków.

Dowódca szwadronu oddaje swojego konia do pocztu trębaczowi (starszemu szeregowcowi), który podjeżdża z prawej strony do dowódcy szwadronu.

Dowódca szwadronu może zarządzić pozostawienie przy sobie ze swojego pocztu jednego lub kilku gońców konnych, oraz do dyspozycji dowódcy koniowodów kilku gońców z plutonów.

Dowódca pocztu spiesza poczet, wyznaczając stosownie do rozkazu gońców konnych.

Wachmistrz szef oraz podoficer weterynaryjny pozostają przy koniowodach.

Podoficer sanitarny zasadniczo spiesza się, oddając swego konia jednemu z koniowodów z najbliższego plutonu.

Szwadron spieszony wykonywa zbiórkę w linji plutonów dwójkami.

Wsiadanie na koń odbywa się zgodnie z punktem 37.

120. Obowiązki dowódcy koniowodów.

Zasady podane w punktach 35 i 36 odnoszą się także do szwadronu.

Koniowodzi muszą być nieustannie szkoleni w poruszaniu się we wszystkich chodach.

Koniowodami szwadronu dowodzi wyznaczony oficer, który przed spieszeniem melduje się u dowódcy szwadronu, celem otrzymania rozkazów.

Zastępcą dowódcy koniowodów jest wachmistrz szef.

Gdy szwadron działa w składzie pułku, oficer dowódca koniowodów szwadronu melduje się u dowódcy koniowodów całego pułku, celem otrzymania rozkazów.

Dowódca koniowodów wydaje zarządzenia podoficerom zafrontowym plutonów, dotyczące dogodnego rozmieszczenia w terenie, oraz ewentualnych poruszeń koniowodów każdego plutonu.

W ramach otrzymanych rozkazów odpowiada za: utrzymanie łączności z dowódcą szwadronu, zachowanie w dobrym stanie koni szwadronu oraz zaopatrzenie szwadronu w amunicję i żywność.

Podczas postoju koniowodów na miejscu oraz podczas poruszeń powinien przedsięwziąć środki zapobiegawcze przeciwko obserwacji lotniczej i zaskoczeniu ogniowemu lub przez napad gazowy.

§ III.

Wyszkolenie szwadronu pieszo.

121. Uwagi ogólne.

Szwadron pieszo zarówno jak szwadron konno składa się z czterech plutonów i pocztu.

Zasadniczo komendy i szyki szwadronu pieszo i konno są jednakowe.

Szwadron porusza się na zasadach wskazanych dla plutonu pieszo (punkt 38).

Podczas poruszeń szwadronu pieszo poszczególne plutony stosują szyki zgodnie z przepisami za-

wartemi w rozdziale B § III „Wyszkolenie plutonu pieszo".

Zbiórka.
Linja plutonów trójkami.
Kolumna trójkami.
Kolumna dwójkami.
Kolumna po jednemu.
Kolumna plutonów rozwiniętych.
Szyk rozwinięty.

122. Szyki zwarte.

Zasadniczym szykiem zbiórki szwadronu po spieszeniu do walki pieszej jest linja plutonów dwójkami. Podczas ćwiczeń musztry formalnej przy pełnym składzie plutonów — linja plutonów trójkami.

123. Zbiórka.

Można również zebrać szwadron w innym szyku, jednak wówczas w komendzie do zbiórki należy wskazać szyk.

Na komendę: „*szwadron* — (biegiem) — *zbiórka*", szwadron formuje się w linję plutonów trójkami, jak w szyku konnym.

Jeżeli dowódca szwadronu chce zebrać szwadron w linji plutonów dwójkami lub po jednemu względnie w szyku ścieśnionym, zaznacza to w komendzie do zbiórki.

Linji plutonów trójkami (dwójkami) używa się do zbiórki.

124. Linja plutonów trójkami.

Linja plutonów trójkami pieszo formuje się i porusza jak konno.

Plutony w kolumnach trójkami stają na równej wysokości i na odstępach równych szerokości frontu rozwiniętego plutonu.

125. Kolumna trójkami, dwójkami i po jednemu.

Szwadron maszeruje pieszo w kolumnie trójkami lub dwójkami a wyjątkowo w kolumnie po jednemu.

Plutony w kolumnach trójkami (dwójkami, po jednemu), stają jeden za drugim jak w szyku konnym.

Przy wykonywaniu dłuższego marszu pieszo odległości między plutonami mogą być zwiększone do 3 kroków.

Poczet porusza się w odległości jednego kroku za dowódcą szwadronu, a za pocztem w odległości jednego kroku dowódca plutonu czołowego.

Do utrzymania równego tempa marszu, dowódca szwadronu wyznacza podoficera w normalnem oporządzeniu i obciążeniu szeregowca, który się posuwa obok dowódcy plutonu czołowego, regulując tempo marszu pod jego kontrolą.

126. Kolumna plutonów rozwiniętych.

Zasadniczo kolumna plutonów rozwiniętych pieszo nie ma zastosowania bojowego; używa się jej tylko do przeglądów.

Szwadron ustawia się jak konno.

127. Szyk rozwinięty.

Szwadron w szyku rozwiniętym pieszo ustawia się jak konno.

Zasadniczo szyk rozwinięty pieszo nie ma zastosowania bojowego; używa się go tylko do przeglądów.

Celem nieznacznego przesunięcia szwadronu, będącego w szyku rozwiniętym, dowódca szwadronu staje w nowym kierunku i podaje komendę: „*szwadron rozwinięty* (biegiem) — *zbiórka*“.

128. Ogólne zasady poruszeń w szykach luźnych.

Wyszkolenie szwadronu pieszo w szykach luźnych ma na celu przygotowanie go do walki ogniowej, zgodnie z zasadami określonemi w § IV niniejszego rozdziału.

Ogólne zasady poruszeń w szykach luźnych, przepisane dla plutonu w punkcie 56 oraz dla szwadronu konno w punkcie 113, — mają zastosowanie przy wyszkoleniu szwadronu pieszo w szykach luźnych.

Przed przejściem w szyk luźny dowódca szwadronu wydaje komendę lub rozkaz, w którym określa: kierunek, pluton kierunkowy, szyk szwadronu i ewentualnie szyki dla plutonów, odstępy i odległości między plutonami, oraz w miarę potrzeby kierunki dla poszczególnych plutonów i szerokość frontu szwadronu.

Na rozkaz dowódcy szwadronu dowódcy plutonów prowadzą swoje plutony na miejsca przypadające im z podanego szyku dla szwadronu, regulując tempo marszu według plutonu kierunkowego.

Każdy dowódca plutonu zarządza szyk dla swojego plutonu zgodnie z rozkazem dowódcy szwadronu lub naśladując pluton kierunkowy, wreszcie z własnej inicjatywy, gdy okoliczności i teren tego wymagają a zadanie na to pozwala. W każdym razie szyk przyjęty przez odpowiedni pluton nie powinien przeszkadzać poruszeniom sąsiednich plutonów.

Celem wykorzystania terenu, szyki plutonów oraz odstępy i odległości nakazane przez dowódcę szwadronu mogą ulegać chwilowej zmianie. Może się nawet zdarzyć, że plutony, posuwające się na równej wysokości, będą musiały przechodzić kolejno przez ten sam wycinek terenowy.

W szyku luźnym szwadronu dowódcy plutonów zajmują miejsca w odległości 10 kroków przed swojemi jednostkami, niezależnie od szyku, w jakim plutony maszerują.

Szerokość i głębokość frontu szwadronu w szyku luźnym nie powinna przekraczać 400 kroków, aby dowódca szwadronu mógł panować nad swoim oddziałem; stąd między plutonami można przyjąć jako zwykłe odstępy i odległości nie przekraczające 150 kroków.

Zasadniczo dowódca szwadronu porusza się tam, gdzie może najlepiej dowodzić szwadronem.

Za dowódcą szwadronu maszeruje poczet, jak w szyku konnym (pkt. 113).

Poczet dowódcy szwadronu porusza się w szyku luźnym, takim samym jak szyk nakazany dla plutonów.

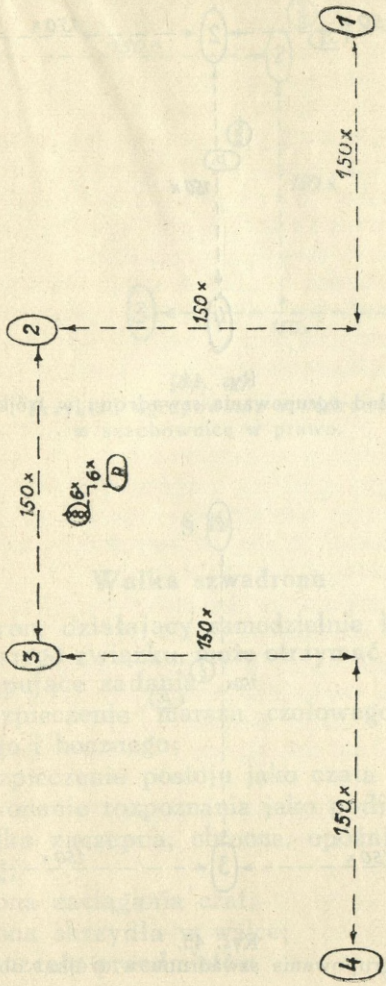
Szwadron powinien być wyszkolony w marszu w szykach luźnych na większych przestrzeniach, ze zmianą szyku szwadronu lub poszczególnych plutonów oraz z nieznaczną zmianą kierunku.

129. Szyki luźne.

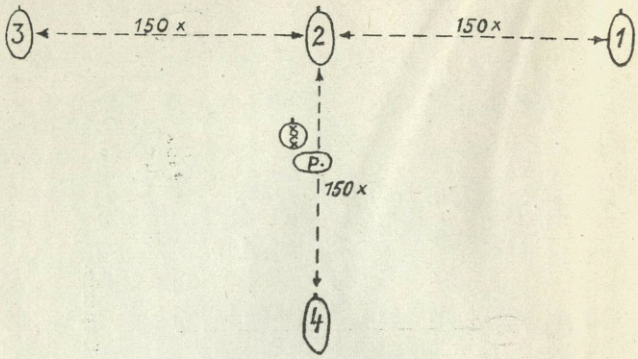
Szwadron pieszo może być ugrupowany najwyżej w trzech rzutach, na rozkaz dowódcy szwadronu.

Przykłady ugrupowań szwadronu są podane na rysunkach.

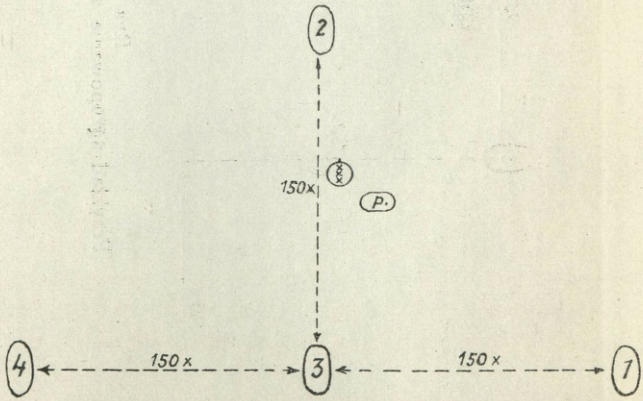
Jeden z przykładów rozkazów do ugrupowania szwadronu wszerz i w głąb: *„szachownica, 1 pluton kierunkowy, pierwszy rzut — 1 i 2 pluton, drugi rzut: 3 i 4 pluton, 3 pluton za prawem skrzydłem, odstęp* 150 kroków, *odległość 150 kroków — wykonać“*. Rys. 43, 44, 45, 46.

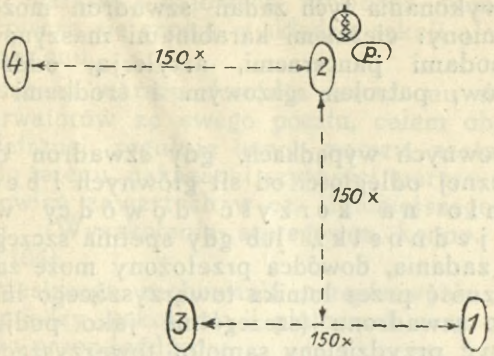
Rys. 43.
Przykład ugrupowania szwadronu w trapezie.

Rys. 44.
Przykład ugrupowania szwadronu w trójkąt

Rys. 45.
Przykład ugrupowania szwadronu w trójkąt obrócony.

Rys. 46.
Przykład ugrupowania szwadronu w szachownicę w prawo.

§ IV.

Walka szwadronu

130. Zadania bojowe szwadronu.

Szwadron, działający samodzielnie lub w składzie wyższego związku, może otrzymać do wykonania następujące zadania:

1) ubezpieczenie marszu czołowego, odwrotowego i bocznego;
2) ubezpieczenie postoju jako czata główna;
3) wykonanie rozpoznania jako podjazd;
4) walka zaczepna, obronna, opóźniająca i pościg;
5) osłona zaciągania czat;
6) osłona skrzydła w walce;
7) niszczenie przedmiotów.

Do wykonania tych zadań szwadron może być wzmocniony: ciężkiemi karabinami maszynowemi, samochodami pancernemi, artylerją, oddziałem pionierów, patrolem gazowym i środkami łączności.

W pewnych wypadkach, gdy szwadron działa w znacznej odległości od sił głównych i bezpośrednio na korzyść dowódcy wielkiej jednostki, lub gdy spełnia szczególnie ważne zadania, dowódca przełożony może zapewnić łączność przez lotnika towarzyszącego lub nawet do szwadronu (szczególnie jako podjazdu) może być przydzielony samolot towarzyszący dla współpracy i łączności.

131. Marsz szwadronu.

Szwadron wykonywa marsze samodzielnie lub w związku.

Zasadniczym szykiem marszowym jest kolumna trójkami, a gdy okoliczności tego wymagają, kolumna dwójkami, w wyjątkowych zaś wypadkach kolumna plutonów rozwiniętych.

Marsz w kolumnie plutonów rozwiniętych jest męczący dla jeźdźców i koni.

Przed wymarszem z miejsca postoju, z wyjątkiem nagłych wypadków, szeregowi powinni otrzymać gorącą strawę, a konie muszą być napojone i nakarmione najpóźniej na 1 — 1½ godziny przed wymarszem.

Dowódca szwadronu przeprowadza przegląd szeregowych, koni, rynsztunku końskiego, broni, kucia i uprzęży.

Zbiórka szwadronu wykonywa się odrazu w kolumnie marszowej, celem odmarszu na punkt przejścia pułku i zajęcia swojego miejsca w kolumnie.

W marszach bojowych szwadron samodzielny ubezpiecza się szpicą w składzie sekcji a wyjątkowo plutonu.

Podczas marszu dowódca szwadronu wyznacza obserwatorów ze swego pocztu, celem obserwacji powietrznej, reguluje tempo marszu, zastosowując się do terenu, nakazanej szybkości marszu oraz postanowień zawartych w cz. II niniejszego regulaminu. (Wyszkolenie szeregowca konno, pkt 94, 103, 104).

Przestrzega zachowania przepisowych odległości między sekcjami i plutonami oraz równego tempa przez jeźdźców.

Znaki i komendy podawane przez dowódcę szwadronu, powinni powtarzać dowódcy plutonów i sekcyj.

Podczas marszu dowódca szwadronu musi często przeglądać szwadron.

Za szwadronem porusza się wachmistrz szef, którego zadaniem jest przestrzeganie karności marszowej.

Dowódca szwadronu i dowódcy plutonów powinni zwracać uwagę na zachowanie przepisowej postawy jeźdźców na koniach, a podczas marszu w nocy nie pozwalać jeźdźcom zasypiać w siodłach, stosując często marsz pieszo.

Podczas marszów nocnych w składzie pułku dowódca szwadronu dba o zachowanie łączności ze szwadronem maszerującym przed nim.

Do napojenia koni należy wykorzystywać rzeki lub jeziora, żeby pojenie odbywało się prędko. Jeżeli brzegi rzeki lub jeziora oraz głębokość wody pozwalają na pojenie koni, całe plutony wchodzą do wody w szyku rozwiniętym.

Po wejściu do wody można poić konie nie popuszczając popręgów.

Jeżeli pojenie odbywa się z brzegu, jeźdźcy zsiadają z koni, popuszczając popręgi i poją konie, nie wyjmując wędzidła i munsztuka, żeby konie zbyt chciwie nie piły.

Gdy pojenie ma się odbyć ze studzien, należy je przygotować, wysyłając naprzód jednego podoficera i kilku szeregowych, celem przygotowania wiader oraz podziału studzien na plutony.

Po napojeniu koni należy przejść 1 — 1½ km kłusem, a następnie maszerować normalnie.

Pożądane jest napojenie koni zawsze przed przybyciem na duży odpoczynek lub nocleg, lecz nie bliżej niż 2—3 km od miejsca postoju.

Należy brać pod uwagę, że pojenie koni szwadronu w marszu zabierze 20—30 minut czasu.

Na dużych odpoczynkach dowódca szwadronu zarządza pojenie i karmienie koni oraz wydanie strawy szeregowym.

Po przybyciu na duży odpoczynek należy konie karmić owsem, następnie dać siano a przed odmarszem napoić.

Podczas dużych odpoczynków dowódca szwadronu powinien zarządzić: przegląd szeregowych i koni, poprawienie kucia i rynsztunku końskiego.

Po przybyciu na nocleg należy karmić konie ostatnią dzienną porcją owsa, która musi być najobfitsza. Porcję owsa nie użytą w ciągu dnia daje się koniom zasadniczo razem z dawką wieczorną.

Poza tem szwadron podczas wykonywania marszu stosuje się do przepisów zawartych w pkt. 76.

132. Szwadron w ubezpieczeniu marszu czołowego.

Szwadron straży przedniej działa wyłącznie na korzyść kolumny, od której jest wysłany.

Zadaniem szwadronu straży przedniej jest:

a) ubezpieczenie kolumny na osi marszu;

b) złamanie oporu ze strony spotkanego nieprzyjaciela, celem otwarcia drogi kolumnie;

c) stworzenie dogodnej podstawy do rozwinięcia się kolumny;

d) rozpoznanie sił nieprzyjaciela.

Szwadron straży przedniej rozczłonkowuje się na:

a) szpicę w sile około plutonu,

b) oddział główny — pozostała część szwadronu.

Jeżeli szwadron jest wzmocniony ciężkiemi karabinami maszynowemi, zasadniczo maszerują one przy oddziele głównym.

W braku samochodów pancernych można wzmacniać szpicę ciężkiemi karabinami maszynowemi, szczególnie na taczankach.

Samochody pancerne należy wysuwać przed szpicę, w celu odrzucania z osi marszu drobnych oddziałów i zwalczania samochodów pancernych nieprzyjaciela.

Działon artylerji, który przedewszystkiem dodaje się szwadronowi do zwalczania samochodów pancernych nieprzyjaciela, maszeruje na czele oddziału głównego, przyczem jaszcz porusza się wtyle oddziału głównego.

W razie wzmocnienia szwadronu oddziałem pionierów lub patrolem gazowym, maszeruje on przy oddziele głównym, wydzielając do szpicy sekcję pionierów z dowódcą, celem rozpoznania technicznego.

Oddział główny rozpoznaje teren po obu stronach od osi marszu, wysyłając w miarę potrzeby

szperaczy i patrole bojowe do przeszukiwania różnych przedmiotów terenowych, jeśli one nie były już rozpoznane przez patrole wysłane od szpicy.

Oddział główny posuwa się w odległości 2—3 km od czoła kolumny, którą ubezpiecza, żeby ją uchronić od bliskiego ognia artyleryjskiego.

Zasadniczo dowódca szwadronu ze swoim pocztem, dowódcą ciężkich karabinów maszynowych i działonu artylerji maszeruje tam, skąd może dowodzić całością (między oddziałem głównym i szpicą).

Oddział główny maszeruje pod dowództwem jednego z dowódców plutonów.

Często dowódca szwadronu otrzyma w zadaniu od dowódcy kolumny, kolejne linje terenowe do osiągnięcia przez straż przednią.

Maszerując bez styczności z nieprzyjacielem, szwadron stosuje swoją szybkość do szybkości marszu kolumny.

Niezależnie od zatrzymywania się na punktach obserwacyjnych poszczególnych członów szwadronu, dowódca szwadronu powinien zapewnić kolumnie ciągłość marszu.

Dlatego też odległości między poszczególnemi członami szwadronu mogą ulegać chwilowym zmniejszeniom, natomiast odległość od ubezpieczanej kolumny musi pozostawać bez zmiany.

Łączność z kolumną utrzymuje się przez patrol łącznikowy wysłany od kolumny.

Łączność między szpicą a oddziałem głównym utrzymuje się zgodnie z pkt. 77.

Po nawiązaniu styczności z nieprzyjacielem, szwadron działa zaczepnie.

Dowódca szwadronu dąży wszelkiemi sposobami do odrzucenia spotkanego nieprzyjaciela.

Szwadron rozwija się do walki na froncie 1—1½ km działając na skrzydła i tyły nieprzyjaciela.

Należy pamiętać, że lepiej o jeden raz więcej rozwinąć się napróżno, niż wyczekując, stracić czas na wyjaśnienie sił nieprzyjacielskich.

Szczególnie jest to ważne przy spotkaniu kawalerji nieprzyjaciela.

Zasadniczo dowódca szwadronu tworzy na osi marszu grupę ogniową w składzie szpicy, ciężkich karabinów maszynowych, samochodów pancernych i artylerji.

Reszta szwadronu działa, zależnie od okoliczności, po jednej lub po obu stronach drogi, przy wsparciu grupy ogniowej.

Dowódca szwadronu ubezpiecza swoje skrzydła patrolami bojowemi.

Nacierając, dowódca szwadronu nie ma prawa odsłonić osi marszu kolumny.

Gdy nieprzyjaciel rozpocznie odwrót, dowódca szwadronu utrzymuje patrolami styczność z nieprzyjacielem i maszeruje natychmiast naprzód, ubezpieczając kolumnę.

Jeżeli nieprzyjaciel stawia opór, szwadron naciera a dowódca szwadronu ciągle informuje dowódcę pułku o rozpoznanych siłach nieprzyjaciela.

Przy spotkaniu z samochodami pancernemi nieprzyjaciela, szpica działa w myśl punktu 77.

Do zwalczania samochodów pancernych nieprzyjaciela dowódca szwadronu używa ognia artylerji towarzyszącej, ognia własnych samochodów pancernych oraz, o ile okoliczności pozwalają, ognia amunicją przeciwpancerną z ciężkich karabinów maszynowych.

Często, po nawiązaniu styczności z nieprzyjacielem i odrzuceniu drobnych oddziałów, szwadron będzie musiał maszerować dalej w szykach luźnych, zastosowując się do postanowień zawartych w pkt. 141.

133. Szwadron w ubezpieczeniu marszu odwrotowego.

Szwadron straży tylnej ma za zadanie:

a) ubezpieczyć kolumnę,

b) umożliwić jej oderwanie się od nieprzyjaciela,

c) opóźnić jego marsz.

Szwadron straży tylnej rozczłonkowuje się podobnie do szwadronu straży przedniej (pkt. 132), tylko w odwrotnym porządku.

Należy wzmacniać szpicę ciężkiemi karabinami maszynowemi, szczególnie na taczankach i samochodami pancernemi.

Działon artylerji maszeruje z oddziałem głównym szwadronu, działo ztyłu, jaszcz zprzodu.

Pionierzy i patrol gazowy maszeruje przy oddziele głównym.

Szwadron ubezpiecza swoje skrzydła, wysyłając patrole bojowe oraz, w miarę potrzeby, patrole rozpoznawcze.

W marszu bez styczności z nieprzyjacielem dowódca szwadronu posuwa się tam, skąd może lepiej dowodzić.

Po nawiązaniu styczności z nieprzyjacielem, zasadniczo jedzie do oddziału głównego, celem zorganizowania obrony.

Szybkość marszu szwadronu zależy od szybkości marszu kolumny a, w każdym razie powinna być taka, żeby kolumna ciągle była ubezpieczona od zaskoczenia przez nieprzyjaciela (około 2 km).

Szwadron porusza się od jednej linji obronnej do drugiej.

Dowódca szwadronu utrzymuje łączność z kolumną, meldując swojemu dowódcy o zatrzymaniu się na każdem stanowisku obronnem.

Gdy dowódca szwadronu otrzyma zadanie powstrzymać nieprzyjaciela na pewnej linji, szwadron grupuje się obronnie, utrzymując styczność z nieprzyjacielem przez szpicę.

Szwadron posuwający się w styczności z nieprzyjacielem powinien go zatrzymywać na dogodnych linjach obronnych, opierając się o każdą naturalną przeszkodę, spotkaną po drodze i zmuszając go do rozwinięcia sił.

Jeżeli położenie własnej kolumny tego wymaga, szwadron powinien stawiać zaciekły opór, niezależnie od strat, jakie poniesie.

Często przejście do natarcia konno lub pieszo zapewni opóźnienie marszu nieprzyjaciela.

Na każdem stanowisku obronnem należy budować dla samochodów pancernych nieprzyjaciela przeszkody, które muszą leżeć pod skutecznym ogniem własnej broni maszynowej.

Mając do czynienia z piechotą nieprzyjacielską, maszerującą w kolumnie, należy działać zaczepnie na jej skrzydła, jednak nie opuszczając osi marszu, żeby nie odsłonić własnej kolumny.

Szwadron wykonywa zniszczenia tylko na rozkaz dowódcy kolumny.

Szwadron straży tylnej walczy, zastosowując się do postanowień, zawartych w punktach: 154, 155, 156.

134. Szwadron straży bocznej.

Szwadron straży bocznej ma za zadanie ubezpieczać bok maszerującej kolumny przez obserwację i walkę.

Szwadron może pełnić służbę straży bocznej ruchomej i nieruchomej.

Szwadron straży bocznej ruchomej rozczłonkowuje się w marszu czołowym jak szwadron straży przedniej (pkt. 132), a w marszu odwrotnym jak szwadron straży tylnej, przyczem wysyła w kierunku zagrożonego boku patrole.

W marszu bocznym wysyła w kierunku nieprzyjaciela szpice.

Odległość szwadronu straży bocznej od ubezpieczanej kolumny zależy od wyznaczonej osi marszu i waha się między 3 a 5 km. Zasadniczo dowódca szwadronu z pocztem maszeruje tam, skąd może najlepiej dowodzić całością.

Celem zdobycia wiadomości o nieprzyjacielu dowódca szwadronu wysyła w miarę potrzeby patrole rozpoznawcze.

W razie zatrzymania się szwadron zajmuje ugrupowanie obronne, frontem do nieprzyjaciela zagrażającego bokowi kolumny.

Łączność z kolumną utrzymuje się przez patrol łącznikowy, wysyłany od szwadronu.

Po nawiązaniu styczności z nieprzyjacielem, posuwającym się na skrzydło kolumny, szwadron działa zależnie od zadania kolumny: walczy zaczepnie, przechodzi do obrony lub opóźnia marsz nieprzyjaciela.

Jeżeli zamiarem dowódcy kolumny jest walka z nieprzyjacielem, zagrażającym od skrzydła, dowódca szwadronu walczy zaczepnie, dążąc do odrzucenia i rozpoznania nieprzyjaciela.

W razie spotkania nieprzyjaciela w kierunku swojego marszu, dowódca szwadronu rozwija się do walki, celem odrzucenia nieprzyjaciela i umoż-

liwienia sobie dalszego posuwania się na boku kolumny.

Dowódca szwadronu straży bocznej melduje dowódcy kolumny w następujących wypadkach:

a) o osiągnięciu ważnych punktów terenowych (skrzyżowanie dróg, wyjścia z ciaśnin i t. p.);

b) po nawiązaniu styczności z nieprzyjacielem i o przebiegu walki;

c) poza tem każdorazowo wedle potrzeby.

Szwadron straży bocznej nieruchomej otrzymuje od dowódcy kolumny rozkaz, w jakim punkcie i jak długo ma się zatrzymać.

Dowódca szwadronu obiera dogodne stanowisko obronne, grupując tam szwadron i wysyłając patrole rozpoznawcze, celem zdobycia wiadomości o nieprzyjacielu.

W razie natarcia nieprzyjaciela, dowódca szwadronu, zależnie od rozkazu broni się, walczy zaczepnie, względnie będąc zmuszony — opóźnia marsz nieprzyjaciela, zastosowując się do przepisów zawartych w punktach 154, 155 i 156.

135. Szwadron jako czata główna.

Szwadron na czacie głównej ma za zadanie ubezpieczenie własnych oddziałów na postoju przez: zawiadomienie o zbliżaniu się nieprzyjaciela i walkę.

Rozkaz dla dowódcy szwadronu powinien określać zupełnie ścisłe zachowanie się wobec nieprzyjaciela; czy szwadron ma prowadzić walkę obronną, czy tylko opóźniać marsz nieprzyjaciela.

Dowódca szwadronu zajmuje wyznaczone mu stanowisko względnie odcinek i przeprowadza rozpoznanie terenu, organizując obserwację i obronę.

Ugrupowanie szwadronu zależy od pory doby: w dzień oddziały ubezpieczające i odwód szwa-

dronu zajmują stanowiska odpowiadające dogodnym warunkom obrony i obserwacji; w nocy przegrupowują się, zamykając drogi przypuszczalnego podejścia nieprzyjaciela.

Szwadron ubezpiecza się małemi placówkami, względnie czujkami podoficerskiemi, które wysuwa zależnie od terenu i pory doby na odległość skutecznego ognia broni maszynowej, nie dalej jednak niż na 1 km.

Placówki mają kolejne numery od prawego skrzydła.

Placówki należy ustawiać w dzień na dogodnych punktach obserwacyjnych i obronnych, a w nocy na drogach możliwego podejścia nieprzyjaciela.

Do placówek ustawionych na ważniejszych kierunkach należy przydzielać ręczne karabiny maszynowe.

Zasadniczo placówki wysyła się konno, jednak zależnie od okoliczności można też wysyłać pieszo.

Placówki i czujki podoficerskie pełnią służbę według przepisów zawartych w punktach 71 i 80.

Celem zdobycia wiadomości o nieprzyjacielu, dowódca szwadronu wysyła na przedpole w ważniejszych kierunkach patrole rozpoznawcze we dnie dalej, w nocy bliżej.

Pozostałą część szwadronu jako odwód, ustawia się w miejscu, określonem przez rozkaz dowódcy, który wysłał placówkę.

Dowódca szwadronu wybiera wpobliżu dogodne stanowisko obronne, które przygotowuje do obrony.

Opracowuje plan ognia tak, żeby najważniejsze kierunki przypuszczalnego podejścia nieprzyjaciela były w dzień pod ogniem bocznym, a w nocy pod ogniem czołowym broni maszynowej.

Zasadniczo ciężkie karabiny maszynowe ustawia się na stanowisku obronnem.

W miarę potrzeby można część ciężkich karabinów maszynowych przydzielić do placówek na ważniejszych kierunkach.

Broń maszynowa, ustawiona na stanowisku obronnem, przygotowuje dane ognia na dzień i na noc.

Samochody pancerne pozostają przy odwodzie, celem użycia ich do działania wypadami w razie natarcia silniejszego nieprzyjaciela lub do zwalczania samochodów pancernych nieprzyjaciela.

Na wszystkich drogach możliwego podejścia nieprzyjaciela muszą być przygotowane barykady przeciwko samochodom pancernym nieprzyjaciela.

Odwód pozostaje przy koniach, będąc w pogotowiu do użycia bądź na stanowisku obronnem — pieszo, bądź do działania w szyku konnym.

Odwód szwadronu zachowuje się zgodnie z przepisami zawartemi w punkcie 80.

Zależnie od okoliczności w dzień konie mogą być rozsiodłane.

Przy odwodzie ustawia się posterunek alarmowy.

Łączność z wysłanemi placówkami utrzymuje się zapomocą: gońców, sygnalizacji świetlnej oraz telefonicznie, zależnie od przydzielonych technicznych środków łączności.

Z dowódcą, który wysłał placówkę, oraz sąsiedniemi placówkami utrzymuje się łączność wszelkiemi środkami będącemi do dyspozycji szwadronu.

Jeśli czas i położenie pozwalają, dowódca szwadronu jest obowiązany osobiście objechać swoje placówki.

Miejsce postoju dowódcy szwadronu jest przy odwodzie; w dzień na dogodnym punkcie obserwa-

cyjnym, w nocy na głównej arterji komunikacyjnej.

Na noc dowódca szwadronu zarządza w miarę potrzeby wystawienie podsłuchów oraz dodatkowych placówek lub czujek.

Zależnie od okoliczności na noc należy zmieniać miejsce odwodu, ustawiając go przy drodze.

W razie zbliżania się nieprzyjaciela, placówki meldują o tem, zachowując się zgodnie z otrzymanem zadaniem.

Jeśli nieprzyjaciel naciera, dowódca szwadronu melduje o tem swojemu przełożonemu.

Szwadron stawia zdecydowany opór i nie ma prawa opuszczać swojego stanowiska bez pozwolenia dowódcy, przez którego został wysłany, o ile nie otrzymał innego rozkazu.

Walka szwadronu polega nietylko na biernej obronie, lecz także na walce zaczepnej.

Wycofując się, szwadron powinien powstrzymać nieprzyjaciela, opierając się o każdą linję obronną i przechodząc do przeciwuderzenia.

Zmuszony do wycofania się dowódca szwadronu melduje o tem swemu przełożonemu, zawiadamiając sąsiadów.

Po odrzuceniu nieprzyjaciela szwadron zajmuje poprzednie stanowisko, wykonywając nadal swoje zadanie.

Poza tem szwadron na czacie głównej stosuje się do postanowień zawartych w punktach: 80, 154, 155, 156.

Na czatach zwartych szwadron pełni służbę, zastosowując się do Regulaminu służby polowej.

Szwadron może ubezpieczyć odcinek około 1 km.

136. **Szwadron na rozpoznaniu.**

Szwadron wysłany z zadaniem rozpoznania niezależnie od tego, czy jest wzmocniony technicznemi środkami walki, czy też nie, nazywa się podjazdem.

Szwadron przeprowadza rozpoznanie przez walkę i obserwację.

Walka szwadronu w rozpoznaniu jest najskuteczniejszym sposobem zdobycia konkretnych wiadomości o nieprzyjacielu.

Szwadron jako podjazd może otrzymać te same zadania co pluton (pkt. 81) z tą różnicą jednak, że jest zdolny do rozpoznania pasa terenu szerokości 6 km.

Po otrzymaniu zadania od swojego przełożonego dowódca podjazdu układa plan swojego działania, przygotowuje szwadron do odmarszu i zaznajamia oficerów i podoficerów z zadaniem i ustalonym planem działania.

Dowódca szwadronu przeprowadza rozpoznanie, wysyłając patrole rozpoznawcze.

Ilość patroli zależy od zadania, terenu i położenia nieprzyjaciela.

Siła i skład patroli zależy od:

a) ważności zadania danego patrolu;
b) terenu, w którym patrol będzie działał;
c) ilości meldunków, które może nadesłać;
d) natężenia działania rozpoznania nieprzyjacielskiego.

Przeciętną siłą patrolu wysyłanego od podjazdu w sile szwadronu jest sekcja.

Odległość, na którą się wysyła patrole, zależy od zadania podjazdu i terenu, w każdym razie nie należy wysyłać patroli dalej niż na 8 km.

Podjazd posuwa się od jednego punktu obserwacyjnego lub ważnej linji terenowej do drugiej.

Odległość jednego punktu obserwacyjnego lub jednej linji terenowej od drugiej zależy od:

a) zadania podjazdu,

b) terenu,

c) oddalenia nieprzyjaciela,

Maszerując daleko od nieprzyjaciela podjazd zatrzymuje się rzadziej, w miarę zbliżania się do nieprzyjaciela, zatrzymania na punktach obserwacyjnych będą coraz częstsze.

Bezpośrednie ubezpieczenie podjazdu tworzy szpica.

Ciężkie karabiny maszynowe i artylerja towarzysząca maszerują przy sile głównej podjazdu.

Dowódca podjazdu ze swoim pocztem, dowódcą ciężkich karabinów maszynowych i artylerji maszeruje tam, skąd może najlepiej dowodzić całością. Główną siłę podjazdu prowadzi jego zastępca.

Jeżeli szwadron jest wzmocniony samochodami pancernemi, dowódca podjazdu używa ich do wykonania rozpoznania względnie do współdziałania ze szpicą w bezpośredniem ubezpieczeniu podjazdu.

Maszerując bez styczności z nieprzyjacielem, podjazd zasadniczo posuwa się z przeciętną szybkością 6—7 km na godzinę; po nawiązaniu styczności szybkość się zmniejsza, gdyż jest zależna od położenia nieprzyjaciela i sposobu działania podjazdu.

Szybkość posuwania się zależy również od sposobu wysyłania patroli, ich ilości oraz możliwości otrzymania od nich meldunków.

Dowódca podjazdu może stosować następujące trzy sposoby wysyłania patroli.

1) Dowódca podjazdu wysyła jeden patrol po osi swojego marszu oraz, w miarę potrzeby, na

nieznaczną odległość (1½ — 2 km) — patrole na boki. Patrol wysłany po osi marszu, nadsyłając meldunki z oznaczonych punktów terenowych, pełni służbę bez zmiany na dłuższej przestrzeni.

Patrole boczne każdorazowo dołączają się do podjazdu na oś marszu.

2) Dowódca podjazdu wysyła patrole na wysokość obranego miejsca zatrzymania z takiem obliczeniem czasu, żeby otrzymać od nich meldunki przed osiągnięciem z podjazdem tego miejsca. Po otrzymaniu meldunku dowódca wysyła nowe patrole a stare dołączają się w wyznaczonych punktach terenowych lub w oznaczonym czasie.

3) Dowódca podjazdu wysyła patrole, które się posuwają na dłuższej przestrzeni przed podjazdem i równolegle do niego.

Celem uzgodnienia marszu patroli i siły głównej, dowódca podjazdu wyznacza linje terenowe, na których patrole muszą się zatrzymać i nadesłać meldunek, poczem ruszają dalej o ściśle oznaczonej godzinie.

Po zakończeniu służby patrole te dołączają się w wyznaczonych punktach terenowych a dowódca podjazdu wysyła nowe patrole odpowiednio wcześniej.

Pierwszy sposób, zapewniając szybkość posuwania się podjazdu oraz dołączenie się patroli bocznych do podjazdu na oś marszu, zmniejsza dokładność rozpoznania po bokach od osi marszu.

Drugi sposób, zapewniając otrzymanie meldunków od patroli w swoim czasie oraz dołączenie się ich do podjazdu w wyznaczonych punktach, zmniejsza szybkość posuwania się podjazdu.

Trzeci sposób, zwiększając szybkość posuwania się podjazdu zmniejsza pewność terminowego otrzymania meldunków i dołączania się patroli do podjazdu.

Zastosowanie jednego z tych sposobów wysyłania patroli względnie połączenie ich zależy od planu działania dowódcy podjazdu.

Spotykane po drodze marszu drobne oddziały nieprzyjacielskie podjazd spędza, dążąc nadal do wykonania zadania i dotarcia do głównych sił nieprzyjaciela.

Po nawiązaniu styczności z nieprzyjacielem silniejszym, zależnie od zadania, podjazd albo go wymija albo naciera, celem rozpoznania względnie otwarcia sobie drogi.

Jeżeli podjazd walcząc odrzucił nieprzyjaciela, należy natychmiast wysłać patrole, celem dalszego rozpoznania.

Jeżeli nieprzyjaciel jest o tyle silny, że podjazd nie zdołał go przełamać, należy z nim utrzymać nieustanną styczność zapomocą sieci patroli, dążąc do wykonania swego właściwego zadania.

Dowódca podjazdu melduje swojemu przełożonemu i kończy służbę, zastosowując się do przepisów zawartych w punkcie 74.

Dla zapewnienia łączności ze swoim dowódcą podjazd może być wzmocniony technicznemi środkami łączności (radjo, motocykliści, kolarze, gołębie pocztowe).

Gdy podjazd jest oddalony na znaczną odległość od sił głównych względnie składnicy meldunkowej, wystawionej przez wyższego dowódcę, dla zapewniania utrzymania łączności ze swoim dowódcą, dowódca szwadronu może ustawić w dogodnym i zamaskowanym punkcie terenowym szta-

fetę konną, której miejsce postoju powinno być wszystkim szeregowym szwadronu znane.

Na nocleg podjazd zatrzymuje się w miejscach ukrytych, unikając dużych miejscowości zamieszkanych.

Podjazd walczy, zastosowując się do przepisów zawartych w punkcie 156.

137. Szwadron w osłonie zaciągania czat.

Szwadron wysłany do osłonięcia zaciągania czat wykonywa swe zadanie przez obserwację kierunków, z których mógłby się zbliżyć nieprzyjaciel, i przez walkę.

Zadanie to przypada najczęściej szwadronowi, przydzielonemu do piechoty.

Swadron wysuwa się przed linję ubezpieczenia na taką odległość, żeby w razie zbliżania się nieprzyjaciela zdążył zawiadomić oddziały zagrożone i rozporządzał przestrzenią, konieczną do przeprowadzenia walki opóźniającej.

Odległość ta waha się od 4 — 6 km.

Dowódca szwadronu organizuje obserwację i wybiera dogodne stanowisko, gdzie umieszcza swój odwód.

Celem obserwacji kierunków możliwego podejścia nieprzyjaciela, dowódca szwadronu wysyła: albo sieć patroli bojowych na odległość 2 — 3 km, ustawiając je na dobrych punktach obserwacyjnych, albo 1 — 2 plutony, które zkolei w przydzielonych pasach terenu organizują obserwację przez czujki konne (pkt. 82).

Zastosowanie jednego lub drugiego sposobu zależy od terenu, szerokości pasa działania szwadronu oraz planu działania dowódcy szwadronu.

Pozostałą część szwadronu z ciężkiemi karabinami maszynowemi, jeżeli szwadron jest niemi

wzmocniony, ustawia się o ile możności w środkowym punkcie i na najważniejszym kierunku.

Dowódca szwadronu daje zadanie broni maszynowej, która zajmuje stanowiska ogniowe i przygotowuje dane ognia na dalekie odległości.

Plutony odwodowe pozostają przy koniach, gotowe do działania konno lub pieszo.

Łączność między odwodem i patrolami, względnie plutonami na stanowiskach obserwacyjnych, utrzymuje się przez gońców, sztafety, lub zapomocą sygnalizacji świetlnej, (rakiety, tarcze).

W stosunku do nieprzyjaciela szwadron zachowuje się podobnie jak placówka (pkt. 135), opóźniając nieprzyjaciela, względnie zależnie od położenia dążąc do wykonania swego zadania przez walkę zaczepną.

Dowódca szwadronu przygotowuje na drogach przeszkody dla samochodów pancernych nieprzyjaciela.

Kończy służbę na rozkaz dowódcy czat, zbierając szwadron i maszerując do wyznaczonego miejsca postoju.

138. Szwadron w osłonie skrzydła w walce.

Szwadron wykonywa zadanie osłony skrzydła w walce przez obserwację i walkę. W tym celu dowódca szwadronu organizuje obserwację przez patrole bojowe i czujki konne, które ustawia na dobrych punktach obserwacyjnych.

Zasadniczo wysyła patrole rozpoznawcze, w celu zdobycia wiadomości o nieprzyjacielu w zagrożonym kierunku.

Pozostałą część szwadronu ustawia w takiem miejscu, żeby zająć stanowisko skrzydłowe w stosunku do walczącego oddziału, który osłania.

Obiera stanowisko obronne, które przygotowuje do obrony, ustawiając na niem swoją broń maszynową.

Pozostawia odwód konny.

W razie natarcia nieprzyjaciela działa, zależnie od otrzymanego rozkazu, stosując szeroko własną inicjatywę.

Walkę prowadzi w myśl przepisów zawartych w punktach 154, 155 i 156.

Dowódca szwadronu powinien wszelkiemi rozporządzalnemi środkami utrzymać łączność z dowódcą osłanianego oddziału, meldując ciągle o ruchach nieprzyjaciela.

139. Szwadron z zadaniem specjalnem.

Szwadron może otrzymać do wykonania zadanie specjalne, jak np.: zniszczenie toru kolejowego lub innych urządzeń technicznych, zagazowanie pewnych wycinków terenowych i t. p.

Do wykonania tych zadań szwadron powinien być wzmocniony oddziałem pionierów lub patrolem chemicznym.

Szwadron mający zadanie zniszczenia toru kolejowego lub urządzeń kolejowych wykonywa je działając przez zaskoczenie.

Po otrzymaniu zadania dowódca szwadronu układa swój plan działania, który polega na:

a) wyborze miejsca zniszczenia,

b) wyborze najkrótszej i najbardziej ukrytej drogi marszu,

c) określeniu sposobu marszu,

d) zapewnieniu sposobu ubezpieczenia miejsca zniszczenia od zaskoczenia przez nieprzyjaciela.

Celem wyzyskania czynnika zaskoczenia oraz skrytego podejścia do nieprzyjaciela, szwadron maszeruje ubezpieczając się tylko szpicą i szperaczami.

Zbliżając się do obranego miejsca zniszczenia, dowódca szwadronu powinien przedsięwziąć następujące czynności:

1) swemi patrolami przez zaskoczenie uchwycić dwie budki kolejowe, znajdujące się z jednej i z drugiej strony miejsca przeznaczonego do uszkodzenia;
2) przeciąć wszelkie połączenia telefoniczne i telegraficzne, mogące zbyt wcześnie zaalarmować nieprzyjaciela;
3) zniszczyć tor w kierunku nieprzyjaciela, uniemożliwiając wkroczenie jego pociągom pancernym i drezynom silnikowym;
4) opanować przez zaskoczenie miejsce i przedmiot do zniszczenia, o ile możności biorąc do niewoli jego osłonę.

Po przybyciu na miejsce, dowódca szwadronu organizuje prace techniczne, które wykonywa oddział pionierów, ubezpieczając go od zaskoczenia przez nieprzyjaciela.

W razie spotkania nieprzyjaciela w marszu do miejsca zniszczenia, szwadron otwiera sobie drogę walcząc.

Jeżeli miejsce zamierzonego zniszczenia jest zajęte przez nieprzyjaciela, szwadron działając przez zaskoczenie, dąży do opanowania przedmiotu, a w razie oporu nieprzyjaciela, wybiera nowe miejsce zniszczenia.

Gdy podczas wykonywania zniszczeń nieprzyjaciel natrze, szwadron go powstrzymuje aż do ukończenia prac, działając, w razie potrzeby zaczepnie.

140. Obowiązki dowódcy szwadronu w walce zaczepnej.

Obowiązkiem dowódcy szwadronu w walce zaczepnej jest:

a) ugrupować szwadron stosownie do położenia, zadania i terenu, dążąc do zmniejszenia widoczności i strat od ognia nieprzyjacielskiego;
b) posuwać się ze szwadronem naprzód w wyznaczonym kierunku do osiągnięcia nakazanego przedmiotu natarcia;
c) wspierać ogniem posuwanie się szwadronu, wyzyskując wszystkie rozporządzalne środki ogniowe;
d) utrzymywać ciągle styczność z nieprzyjacielem a łączność z sąsiadami i dowódcą pułku;
e) zorganizować zaopatrzenie w amunicję i łączność z koniowodami.

141. Marsz pod ogniem konno.

Szwadron wykonywa marsz pod ogniem w składzie wyższego związku lub samodzielnie.

Gdy dowódca szwadronu otrzyma od dowódcy pułku zadanie natarcia, uskutecznia marsz pod ogniem, dążąc do podejścia w szyku konnym jak najbliżej do nieprzyjaciela, celem wykonania szarży lub spieszenia.

Szwadron wykonywa marsz pod ogniem konno w jednym z szyków luźnych (pkt. 112).

Zastosowanie szyku zależy od:

a) terenu,
b) obserwacji i ognia nieprzyjacielskiego,
c) zadania,
d) miejsca, jakie szwadron zajmuje w ugrupowaniu pułku,
e) przewidywanego ugrupowania do walki konnej lub pieszej.

Odstępy i odległości między plutonami zależą od szerokości wycinka terenowego, wyznaczonego

szwadronowi; jednocześnie powinny być takie, żeby chroniły dwa sąsiednie plutony od rażenia rozpryskiem jednego pocisku artyleryjskiego.

Nakazane szyki dla plutonów oraz odstępy i odległości między plutonami mogą być zmieniane z inicjatywy dowódców plutonów, jeśli ogień nieprzyjacielski oraz teren tego wymagają a zadanie na to pozwala.

Jeżeli szwadron jest wzmocniony ciężkiemi karabinami maszynowemi, maszerują one w drugim rzucie, dowódca zaś oddziału ciężkich karabinów maszynowych znajduje się obok dowódcy szwadronu.

Zasadniczo w marszu pod ogniem szwadron ubezpiecza się patrolami bojowemi i szperaczami, jednak zależnie od okoliczności dowódca szwadronu może wysłać naprzód szpicę.

142. Walka konno.

Zasady walki konnej, nakazane dla plutonu w punkcie 89, odnoszą się również do szwadronu.

Dowódca szwadronu wspiera natarcie i szarżę ogniem przydzielonych ciężkich karabinów maszynowych.

Zasadniczo ciężkie karabiny maszynowe wysuwa się naprzód i na skrzydło, żeby jak najdłużej móc wyzyskać skutki ich ognia. Jeżeli wysunięcie ciężkich karabinów maszynowych jest z jakichkolwiek powodów niemożliwe, wówczas zajmują one dogodne stanowiska ogniowe za nacierającym szwadronem, w celu:

a) wsparcia natarcia ogniem,

b) zabezpieczenia szwadronowi odwrotu w razie niepowodzenia natarcia.

Zasadniczo ciężkie karabiny maszynowe na taczankach posuwają się przed szwadronem wspie-

rając go ogniem, a gdy wysunięcie ich naprzód jest niemożliwe, poruszają się tuż za szwadronem, w szyku luźnym, w odstępach 150 — 200 kroków między taczankami.

W ostatnim wypadku zadaniem ich będzie osłona odwrotu szwadronu w razie niepowodzenia.

W tym wypadku plutony przeskakują linję taczanek, które otwierają ogień ciężkich karabinów maszynowych z wózków do ścigającego nieprzyjaciela.

Pod osłoną tego ognia zbierają się poszczególne plutony nacierającego szwadronu i rzucają się ponownie do natarcia.

Najkorzystniejszym szykiem szarży przeciwko kawalerji jest linja plutonów.

Zależnie od okoliczności dowódca szwadronu pozostawia odwód posuwający się w drugim rzucie.

Przeciwko piechocie szwadron szarżuje, ugrupowany w kilku rzutach, poszczególne plutony w linji harcowników lub w linji sekcyj harcownikami.

Rzuty w odległości 100 kroków.

Szarżę przeciwko artylerji na stanowisku lub w marszu wykonywa się w dwóch rzutach, naprzykład w czworoboku.

Szarżę na artylerję najlepiej jest wykonywać zboku, dążąc przedewszystkiem do zwalczenia osłony.

Przed rozpoczęciem natarcia dowódca szwadronu powinien wskazać dowódcom plutonów:

a) przedmiot natarcia,

b) kierunek,

c) ugrupowanie szwadronu.

Stosowanie chodów podczas natarcia zależy od terenu i ognia nieprzyjacielskiego. Normalnie będzie to galop lub wyciągnięty galop.

Podczas natarcia szwadron ubezpiecza się szperaczami i patrolami bojowemi.

Jeżeli szwadron naciera na skrzydle ugrupowania pułku powinien zabezpieczyć otwarte skrzydło przez ugrupowanie szwadronu i patrole bojowe.

Po wykonaniu szarży i rozbiciu nieprzyjaciela, dowódca szwadronu ma następujące zadania:

1) Zorganizować obronę zdobytego terenu przez ustawienie swej broni maszynowej. W tym celu wszystkie ręczne karabiny maszynowe zajmują stanowiska ogniowe i otwierają ogień.

Zależnie od okoliczności dowódca szwadronu wyznacza jednego z oficerów, który obejmuje dowództwo nad grupą ręcznych karabinów maszynowych.

2) Wykorzystać powodzenie, zarządzając pościg ogniowy bronią maszynową oraz w szyku konnym przez wyznaczone plutony.

Wyznaczenie plutonów do pościgu może nastąpić wtedy, gdy nieprzyjaciel zawrócił do ucieczki blisko nacierającego szwadronu.

Zbiorkę szwadronu po szarży należy wykonywać pod osłoną ognia broni maszynowej.

143. Spieszanie do walki pieszej.

Szwadron spiesza się do walki ogniowej, gdy, posuwając się w marszu pod ogniem, osiągnie nakazaną do spieszenia linję lub gdy dalsze posuwanie się konno jest niemożliwe ze względu na teren i straty od ognia nieprzyjacielskiego. Zasadniczo spieszanie odbywa się w szyku, w którym szwadron posuwał się w marszu pod ogniem.

Plutony wyzyskują najbliższe zakrycia lub zasłony.

Jeżeli spieszanie odbywa się w terenie otwartym i w ogniu artyleryjskim lub dalekim ogniu broni

maszynowej, koniowodzi odchodzą wyciągniętym galopem na miejsce, wskazane przez dowódcę szwadronu.

Gdy szwadron działa w związku, może na rozkaz wyższego dowódcy zarządzić pozostawienie po jednym koniowodzie na sekcję.

Przed spieszaniem dowódca szwadronu przeprowadza krótki wywiad terenu i wydaje rozkaz dowódcy koniowodów szwadronu, wskazując mu:

a) miejsce dla koniowodów,

2) sposoby łączności z dowódcą szwadronu,

c) zmiany miejsc koniowodów podczas natarcia,

d) sposób zaopatrzenia w amunicję.

Utrzymanie łączności między koniowodami a dowódcą szwadronu uskutecznia się przez patrol łącznikowy, przydzielany do dyspozycji oficera dowódcy koniowodów, oraz przy pomocy sygnalizacji wzrokowej, (rakiety, tarcze sygnałowe).

Dowódca szwadronu wydaje w razie potrzeby zarządzenia, dotyczące zabrania z wozu amunicyjnego granatów ręcznych, rakiet i innego sprzętu.

Zasadniczo koniowodzi szwadronu powinni być rozczłonkowani w terenie plutonami, jednak w niektórych wypadkach mogą być umieszczeni razem.

144. Marsz pod ogniem pieszo.

Szwadron zawsze dąży do podejścia jak najbliżej do nieprzyjaciela w szyku konnym a tylko w wyjątkowych wypadkach wykonywa marsz pod ogniem pieszo.

Dowódca szwadronu grupuje swój szwadron w kierunku na wyznaczony przedmiot natarcia, przybierając jeden z szyków luźnych, zgodnie z punktem 129.

Najdogodniejszemi szykami w marszu pod ogniem są: krzyż i czworobok.

Ugrupowanie szwadronu w krzyżu stosuje się najczęściej ponieważ, ten szyk zapewnia: ubezpieczenie szwadronu oraz łatwość przejścia do szyku natarcia, mając jeden, dwa lub trzy plutony w pierwszym rzucie.

Ugrupowanie szwadronu w czworoboku stwarza już szyk natarcia, w którym dwa plutony są w pierwszym rzucie a dwa w drugim.

Szwadron w pierwszym rzucie pułku ubezpiecza się patrolami bojowemi pieszo.

Jeżeli szwadron zajmuje miejsce na skrzydle ugrupowania pułku, ubezpiecza się konnemi patrolami bojowemi, wysyłając je na otwarte skrzydło.

Odstępy i odległości między plutonami powinny być takie, żeby zabezpieczały dwa sąsiednie plutony od rażenia rozpryskiem jednego pocisku artyleryjskiego.

Ugrupowanie szwadronu w marszu pod ogniem wynosi niewięcej niż 400 kroków wszerz i 300 w głąb.

W marszu pod ogniem pieszo dowódca szwadronu powinien w miarę możności mieć w pobliżu swego konia oraz jednego lub kilku gońców konnych.

Jeżeli szwadron jest wzmocniony ciężkiemi karabinami maszynowemi, poruszają się one w pierwszym rzucie, o dowódca oddziału ciężkich karabinów maszynowych — przy dowódcy szwadronu.

Dopóki szwadron maszeruje tylko pod ogniem artylerji lub z samolotów, poszczególne plutony posuwają się bez przerwy, skokami, wymijając ostrzeliwane przestrzenie i dążąc do zachowania nakazanego ugrupowania szwadronu.

Z chwilą, gdy się już daje odczuć ogień piechoty nieprzyjacielskiej, dowódca szwadronu wydaje

rozkazy do natarcia, wspierając dalszy ruch ogniem ciężkich karabinów maszynowych, jeśli są przydzielone do szwadronu.

145. Rozkaz do natarcia pieszo

Dowódca szwadronu wydaje rozkaz do natarcia odrazu po spieszeniu do walki pieszej lub po osiągnięciu w marszu pod ogniem ostatniego zakrycia lub zasłony, skąd rozpocznie właściwe natarcie.

Dowódca szwadronu przeprowadza osobiście wywiad terenu i nieprzyjaciela pod osłoną wysuniętych patroli.

Wywiad ten należy prowadzić w chwili spieszania szwadronu oraz nieustannie podczas marszu pod ogniem.

Zasadniczo dowódca szwadronu wydaje rozkaz ustnie, wskazując dowódcom plutonów i dowódcy ciężkich karabinów maszynowych, jeżeli są przydzielone do szwadronu, w s z y s t k o w t e r e n i e.

Wyznacza plutony do pierwszego i drugiego rzutu, wyznacza pluton kierunkowy, określa dla każdego plutonu kierunek i kolejne przedmioty natarcia, wskazuje zadania dla ciężkich karabinów maszynowych.

Zasadniczo rozkaz natarcia dowódcy szwadronu powinien zawierać:

a) wiadomości o nieprzyjacielu,
b) zadanie wyższego związku (pułku),
c) zadanie szwadronu i ewentualnie szwadronów sąsiednich,
d) ugrupowanie szwadronu odpowiednio do:
— zadań plutonów pierwszego rzutu, kierunków i kolejnych przedmiotów do osiągnięcia, oraz plutonu kierunkowego,
— zadań plutonów drugiego rzutu, odległości w której się posuwają,

e) w razie potrzeby: podstawę wyjściową do natarcia, godzinę lub sygnał rozpoczęcia natarcia,

f) łączność ze szwadronami sąsiedniemi,

g) w razie potrzeby: zadanie dla ciężkich karabinów maszynowych, wsparcie przez artylerję,

h) oś posuwania się dowódcy szwadronu:
łączność z plutonami,
łączność z lotnikiem (wytyczenie linji),

i) miejsca postoju i ewentualnego poruszania się koniowodów, miejsca postoju taboru bojowego,

j) zaopatrzenie w amunicję (miejsce postoju wozu amunicyjnego),

k) punkt opatrunkowy.

146. Natarcie pieszo.

Celem natarcia szwadronu jest złamanie oporu nieprzyjaciela na wyznaczonym odcinku, przez:

a) ciągłe parcie naprzód plutonów przy wsparciu ogniem do walki wręcz,

b) wywalczenie przewagi ogniowej.

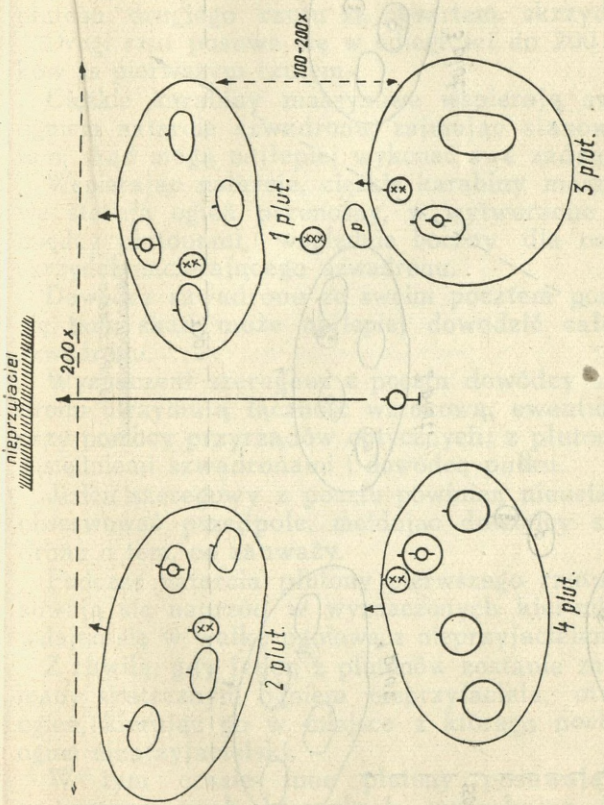
Zasadniczo szwadron, działając w związku, naciera w pasie nie większym niż 300 kroków.

W walce kawaleryjskiej często pas działania szwadronu będzie przekraczał 300 kroków.

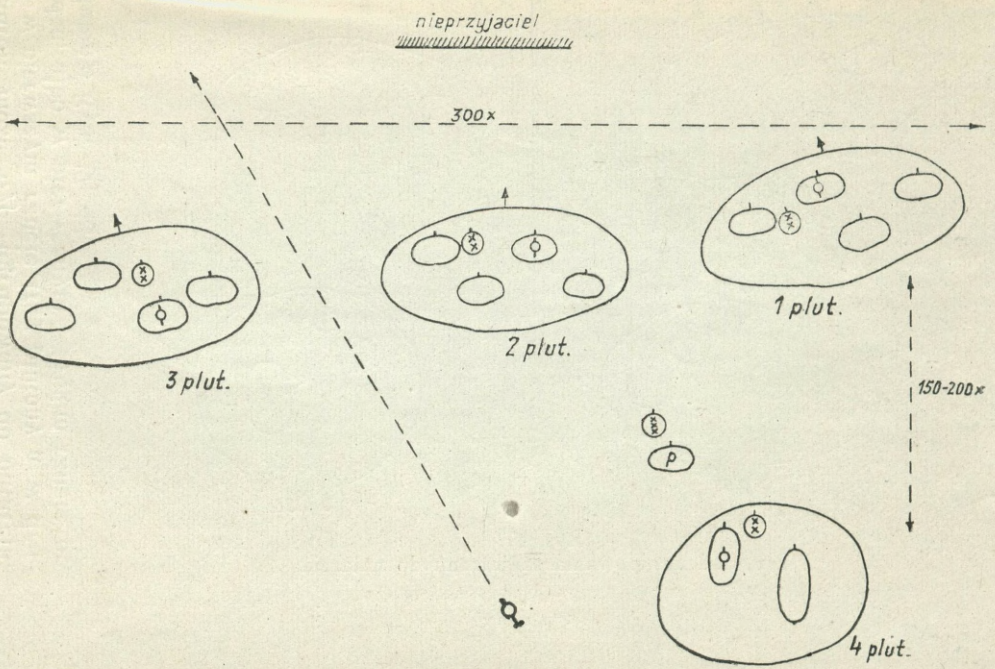
W tym wypadku dowódca szwadronu kieruje swój główny wysiłek na obrany punkt w ugrupowaniu nieprzyjaciela, nacierając w pasie niewiększym niż 300 kroków.

Na pozostałej części pasa zależnie od ugrupowania nieprzyjaciela i terenu, dowódca szwadronu albo wiąże nieprzyjaciela ogniem wspierającym natarcie albo organizuje obserwację.

Szwadron może być ugrupowany do natarcia, mając: w pierwszym rzucie trzy plutony a w drugim jeden, albo w pierwsznym i drugim rzucie po dwa plutony. Rys. 47, 48.

Rys. 47.
Przykład ugrupowania szwadronu do natarcia.

Rys. 48.
Przykład ugrupowania szwadronu do natarcia.

Gdy w drugim rzucie jest jeden pluton, dowódca szwadronu umieszcza go za środkiem szwadronu lub za jednem ze skrzydeł.

Gdy szwadron naciera na skrzydle ugrupowania wyższego związku, pożądane jest umieszczenie plutonu drugiego rzutu za otwartem skrzydłem.

Drugi rzut posuwa się w odległości do 200 kroków za pierwszym rzutem.

Ciężkie karabiny maszynowe wspierają swoim ogniem natarcie szwadronu, zajmując stanowiska tam, skąd mogą najlepiej wykonać swe zadanie.

Wspierając natarcie, ciężkie karabiny maszynowe stosują ogień przenośny, w wytworzone luki między plutonami, względnie boczny dla osłony skrzydeł nacierającego szwadronu.

Dowódca szwadronu ze swoim pocztem posuwa się tam, skąd może najlepiej dowodzić całością szwadronu.

Wyznaczeni szeregowi z pocztu dowódcy szwadronu utrzymują łączność wzrokową, ewentualnie przy pomocy przyrządów optycznych: z plutonami, sąsiedniemi szwadronami i dowódcą pułku.

Jeden szeregowy z pocztu powinien nieustannie obserwować przedpole, meldując dowódcy szwadronu o tem, co zauważy.

Podczas natarcia plutony pierwszego rzutu posuwają się naprzód w wyznaczonych kierunkach, wdając się w walkę ogniową z nieprzyjacielem.

Z chwilą, gdy jeden z plutonów zostanie zatrzymany skutecznym ogniem nieprzyjaciela, otwiera ogień, kierując go w miejsce, z którego pochodzi ogień nieprzyjacielski.

W tym czasie inne plutony posuwają się w wyznaczonych kierunkach, wyzyskując teren i skierowując ogień swoich ręcznych karabinów ma-

szynowych przeciwko nieprzyjacielowi zatrzymującemu sąsiedni pluton, jeśli przed sobą nie mają do zwalczania gniazda oporu nieprzyjaciela.

Pluton zatrzymany rozpoczyna ruch naprzód, wyzyskując ogień sąsiednich plutonów.

Plutony nacierają, stosując się do przepisów zawartych w punkcie 92.

Gdy podczas natarcia dowódca szwadronu stwierdzi, na podstawie własnej obserwacji i meldunków dowódców plutonów, że dalsze posuwanie się pierwszego rzutu nie ma widoków powodzenia, używa następujących środków, ażeby umożliwić dalsze natarcie:

a) skierowuje ogień przydzielonych ciężkich karabinów maszynowych na nieprzyjacielską broń maszynową, celem unieszkodliwienia jej,

b) używa plutonów drugiego rzutu do wzmocnienia pierwszego rzutu i wywalczenia przewagi ogniowej,

c) jeżeli przy szwadronie posuwa się obserwator artylerji, wskazuje mu, celem zwalczenia, gniazda oporu nieprzyjaciela, które uniemożliwiają szwadronowi posuwanie się naprzód,

d) melduje dowódcy pułku, prosząc o wsparcie ogniowe.

Jeżeli szwadron jest wzmocniony bronią stromotorową, kieruje jej ogień na najbardziej wysuniętą broń maszynową nieprzyjaciela, strzelającą z zakrycia, celem unieszkodliwienia jej.

Dowódca szwadronu powinien jak najczęściej informować przełożonego o swojem położeniu i o gniazdach oporu nieprzyjaciela.

Jeżeli sąsiednie szwadrony zostały zatrzymane przez nieprzyjaciela, szwadron naciera dalej, utrzymując z niemi łączność.

W ten sposób szwadron posuwa się naprzód, przygotowując i wspierając ogniem swój ruch, aż dotrze na odległość szturmową do nieprzyjaciela.

Zależnie od przebiegu natarcia dowódca szwadronu powinien dążyć do utrzymania w ręku plutonów drugiego rzutu jak najdłużej, żeby je mieć do dyspozycji w decydującej chwili szturmu.

Jeśli podczas natarcia szwadron musi się zatrzymać wskutek nieprzezwyciężonego oporu nieprzyjaciela, dowódcy plutonów z własnej inicjatywy organizują się obronnie.

Dowódca szwadronu w razie potrzeby, poprawia ugrupowanie plutonów, uzupełniając je ogniem ciężkich karabinów maszynowych, którym wyznacza odpowiednie zadania.

Natarcie na silnie umocnioną pozycję szwadron wykonywa według zasad regulaminu piechoty.

147. Szturm.

Szwadron wykonywa szturm poszczególnemi plutonami z inicjatywy ich dowódców, względnie poszczególnych szeregowych lub całym szwadronem na rozkaz dowódcy szwadronu.

Gdy plutony nacierając, dotrą na odległość szturmową do nieprzyjaciela, wykorzystują odpowiednią chwilę i na rozkaz dowódców plutonów rzucają się do szturmu.

Dowódca szwadronu wspiera szturm ogniem ręcznych karabinów maszynowych drugiego rzutu i w miarę możności ciężkiemi karabinami maszynowemi.

Jeżeli szturm ma się odbyć na rozkaz dowódcy szwadronu, używa on odwodu do wsparcia sztur-

mujących części szwadronu lub do odparcia przeciwuderzenia nieprzyjaciela.

Ogień ciężkich karabinów maszynowych powinien być skierowany na te punkty stanowisk nieprzyjacielskich, które usiłują szturm udaremnić.

Część szwadronu, wspierająca szturm ogniem, przyłącza się do części szturmujących dopiero wtedy gdy sama dalej ogniem działać nie może, lub gdy szturmująca część wtargnie do nieprzyjacielskiego stanowiska i ściga ogniem cofającego się przeciwnika.

148. Urządzenie zdobytego terenu.

Po zdobyciu przez szwadron wyznaczonego przedmiotu natarcia dowódca szwadronu wykonywa następujące czynności:

a) ściga nieprzyjaciela ogniem,
b) utrzymuje styczność,
c) uporządkowuje plutony i obsadza zdobyty teren,
d) grupuje szwadron w głąb,
e) nawiązuje łączność z sąsiadami i dowódcą pułku,
f) melduje dowódcy pułku o położeniu własnem i nieprzyjacielskiem.

149. Wykorzystanie powodzenia (bliski pościg).

Gdy po zdobyciu przez szwadron nakazanego przedmiotu natarcia, nieprzyjaciel gwałtownie się wycofuje, dowódca szwadronu powinien natychmiast wykorzystać powodzenie.

Do wykorzystania powodzenia dowódca szwadronu, wysyła pluton lub plutony najbardziej wysunięte, które się posuwają naprzód, utrzymując styczność z nieprzyjacielem i ścigają go ogniem.

W tym czasie dowódca szwadronu uporządkowuje szwadron, grupuje go w głąb i w pewnych

wypadkach przygotowuje część szwadronu do wsiadania na koń, celem dalszego wykorzystania konno.

Zasadniczo wykorzystanie powodzenia w szyku konnym uskutecznia szwadron odwodu pułkowego.

150. Zaopatrzenie w amunicję.

Do zaopatrzenia w amunicję szwadronu, wprowadzonego do walki, dowódca szwadronu rozporządza następującemi środkami:

a) amunicją na wozie amunicyjnym szwadronu,
b) amunicją w juczkach poszczególnych jeźdźców, pozostawioną przy koniowodach, oraz amunicją u koniowodów.

Wóz amunicyjny powinien się znajdować o ile możności w pobliżu drugiego rzutu nacierającego szwadronu lub przy koniowodach.

O braku amunicji w poszczególnych plutonach dowódca szwadronu otrzymuje meldunki od dowódców plutonów.

Uzupełnienie amunicji odbywa się z wozu amunicyjnego, a gdy ten zapas zostanie wyczerpany, z juczek poszczególnych jeźdźców a wreszcie z ładownic od koniowodów.

Jeżeli wóz amunicyjny znajduje się przy koniowodach, dowódca szwadronu pozostawia do dyspocyzji dowódcy koniowodów 2 — 3 szeregowych, celem podnoszenia amunicji do walczących plutonów.

Jeżeli wóz amunicyjny jest w pobliżu drugiego rzutu, dostarczają amunicję szeregowi z drugiego rzutu.

Dostarczanie amunicji do ciężkich karabinów maszynowych uskuteczniają amunicyjni, którzy czerpią ją z juków i wozów amunicyjnych ciężkich karabinów maszynowych.

O grożącym braku amunicji dowódca szwadronu melduje zawczasu dowódcy pułku.

151. Szwadron w odwodzie pułku w walce zaczepnej.

Szwadron w odwodzie pułku może być w szyku konnym lub pieszym.

Jak w pierwszym tak i w drugim wypadku szwadron powinien być tak ugrupowany, żeby móc łatwo przejść do działania oraz zmniejszyć do minimum swoją widoczność.

Dowódca szwadronu powinien być w ścisłej łączności z dowódcą pułku i być ciągle informowany o przebiegu walki w pierwszej linji pułku.

W miarę możności dowódca szwadronu ze swoim pocztem znajduje się obok dowódcy pułku, pozostawiając przy szwadronie swego zastępcę.

Zasadniczo szwadron wkracza do walki na rozkaz dowódcy pułku, jednak w razie zaskoczenia przez nieprzyjaciela, dowódca szwadronu z własnej inicjatywy będzie musiał rzucić swój szwadron do walki.

Jeżeli szwadron otrzyma zadanie natarcia, przechodząc przez pierwszą linję, dowódca szwadronu maszeruje w ugrupowaniu do natarcia, celem osiągnięcia stanowisk zajętych przez jednostki walczące.

Wymijanie oddziałów, będących w walce, powinno się odbywać szybko, celem uniknięcia skupienia się na pierwszej linji, a przez to zmniejszenia strat od ognia nieprzyjacielskiego.

Ugrupowanie szwadronu w drugim rzucie pułku powinno być takie, aby umożliwiało wykonanie szybkiego ruchu w stronę jednego ze szwadronów pierwszego rzutu lub na skrzydło pułku.

152. Obowiązki dowódcy szwadronu w walce obronnej w związku.

Obowiązki dowódcy szwadronu w walce obronnej polegają na następujących czynnościach:

1) Po otrzymaniu od dowódcy pułku rozkazu obrony, dowódca szwadronu wydaje swoim dowódcom plutonów rozkaz wstępny, który zawiera:

a) sposób spieszania do walki,

b) zaopatrzenie w amunicję, sprzęt saperski, środki łączności i t. p.

c) szyk i ubezpieczenie szwadronu podczas marszu do wyznaczonego stanowiska, obronnego.

2) Dowódca szwadronu wraz ze swoimi dowódcami plutonów pod osłoną patroli bojowych przeprowadza rozpoznanie przydzielonego pododcinka obronnego.

Na podstawie rozpoznania terenu ustala zarys linji obronnej i ugrupowanie szwadronu, poczem wydaje rozkaz obrony.

3) Rozkaz obrony dowódcy szwadronu obejmuje:

a) położenie nieprzyjaciela,

b) położenie i zadanie pułku, zadanie szwadronu i szwadronów sąsiednich,

c) zachowanie się w razie natarcia nieprzyjaciela,

d) ugrupowanie szwadronu na pozycji głównego oporu i zadania dla poszczególnych plutonów oraz ciężkich karabinów maszynowych,

e) w miarę potrzeby pozycja ubezpieczająca jej zadanie, drogi odwrotu,

f) miejsce postoju koniowodów i taboru bojowego,

g) miejsce postoju dowódcy szwadronu, łączność z plutonami i szwadronami sąsiedniemi.

4) Troską dowódcy szwadronu powinno być nawiązanie i utrzymanie łączności z dowódcą pułku

i z sąsiedniemi jednostkami, celem stworzenia ciągłej linji ognia.

5) Po otrzymaniu od dowódcy pułku planu obrony, dowódca szwadronu uzupełnia rozkaz szczegółowemi wskazówkami, a mianowicie:

a) dodatkowe wiadomości o nieprzyjacielu,

b) wyciąg z planu ognia pułku: ognie ciężkich karabinów maszynowych, działające na korzyść szwadronu, sygnały do wywoływania ognia artylerji,

c) plan ognia szwadronu,

d) zadanie odwodu i ewentualne przeciwuderzenia,

e) miejsce postoju dowódcy pułku,

f) zarządzenia alarmowe,

g) umocnienia polowe (maskowanie, rowy strzeleckie, stanowiska ciężkich karabinów maszynowych, punkty obserwacyjne, przeszkody); plan prac, podział sprzętu saperskiego i przydzielonego materjału,

h) obrona przeciwgazowa i przeciwlotnicza,

i) zaopatrzenie w amunicję i żywność,

j) miesce pcstoju punktu opatrunkowego pułku.

6) Ustalenie planu ognia jest najważniejszą czynnością dowódcy szwadronu, a polega na następujących zasadach:

a) stworzenie na przedpolu szwadronu ciągłej zapory ogniowej, uzupełniając plan ognia pułku,

b) zapewnienie wykonania zapory ogniowej wewnątrz ugrupowania szwadronu,

c) ześrodkowanie ogni w każdej chwili na punkty najbardziej zagrożone,

d) użycie broni maszynowej do wykonania ogni bocznych, zarówno na własnym odcinku, jak w łączności z sąsiedniemi pododcinkami.

7) Dowódca szwadronu powinien umieścić swój odwód tak, żeby mógł on rzucić się w każdej chwili do przeciwuderzenia. Zasadniczo ręczny karabin maszynowy odwodu powinien być ustawiony tak, żeby mógł wziąć udział w zaporze ogniowej na przedpolu szwadronu lub na skrzydłach.

8) Dowódca szwadronu obiera sobie miejsce postoju w punkcie, z którego ma dobrą obserwację i dogodne warunki dowodzenia.

153. Wykonanie walki obronnej.

Walka obronna szwadronu polega na działaniu ogniem, przedewszystkiem broni maszynowej, i przeciwuderzeniu.

Szwadron w obronie tworzy: obsadę punktu oporu odcinka obrony, obsadę samodzielnego punktu oporu, względnie obsadę grupy gniazd wewnątrz punktu oporu.

Również może być użyty w odwodzie lub na linji czat (pozycji ubezpieczającej).

Ugrupowanie szwadronu zależy od szerokości wyznaczonego pododcinka.

Szwadron może być ugrupowany, mając trzy plutony w pierwszym rzucie i jeden w odwodzie, względnie dwa plutony w pierwszym rzucie i dwa w odwodzie.

Szwadron może zajmować przestrzeń do 600 kroków wszerz i 300 kroków w głąb, zależnie od ilości posiadanych ciężkich karabinów maszynowych.

Poszczególne gniazda oporu (plutony) powinny być tak rozmieszczone, żeby się mogły wzajemnie wspierać ogniem w głąb i wszerz, oraz zapewniały

łączność ogniową z sąsiedniemi punktami oporu (szwadronami).

Ciężkie karabiny maszynowe ustawia się wewnątrz ugrupowania szwadronu przeważnie na stanowiskach zakrytych (na przeciwstokach), wyzyskując skuteczność ognia bocznego, a często w luki między gniazdami oporu.

Na pododcinku szwadronu powinna być zorganizowana ciągła obserwacja przedpola przez obserwatorów.

W pogotowiu należy trzymać obserwatorów, część obsady i obsługi broni maszynowej do natychmiastowego działania ogniem.

W razie natarcia nieprzyjaciela szeregowi zajmują natychmiast swoje stanowiska.

Jeżeli szwadron, zajmujący stanowiska na pozycji głównej, otrzymał zadanie ubezpieczenia się na swoim pododcinku dowódca szwadronu wystawia placówki na określonej linji czat (pozycji ubezpieczającej).

Wysunięte naprzód placówki, zależnie od rozkazu, bronią się na miejscu względnie utrzymują styczność ogniową z nieprzyjacielem, a powstrzymując go, wycofują się w nakazanych kierunkach.

Gdy nieprzyjaciel dotarł na odległość skutecznego ognia do pozycji głównej, plutony otwierają ogień, w celu uniemożliwienia mu dalszego posuwania się.

Często będzie wskazane otwarcie ognia na dalsze odległości, celem zmuszenia nieprzyjaciela do wcześniejszego rozwinięcia swoich sił.

Nieprzyjaciela, który szturmem zdołał wtargnąć do jednego z gniazd oporu, należy wyrzucić przeciwuderzeniem, popartem ogniem tylnych i są-

siednich plutonów oraz ciężkich karabinów maszynowych.

Do przeciwuderzenia dowódca szwadronu używa swojego odwodu lub plutonu, niezwiązanego walką ogniową.

Przeciwuderzenie powinno być błyskawiczne i niespodziewane.

Jeżeli jednak nieprzyjacielowi uda się wyprzeć szwadron lub jego część, należy przyczepić się do terenu, i trzymać go uporczywie do czasu wkroczenia przełożonego zapomocą ognia i przeciwuderzenia jego odwodu.

Przy wtargnięciu nieprzyjaciela na pododcinek sąsiedniego szwadronu należy ten szwadron wesprzeć ogniem.

W razie potrzeby dowódca szwadronu żąda wsparcia przez artylerję i ciężkie karabiny maszynowe na podstawie planu ognia dowódcy pułku.

Podczas walki dowódca szwadronu powinien nieustannie informować dowódcę pułku o położeniu na swoim pododcinku.

154. Walka obronna szwadronu działającego samodzielnie.

Szwadron działający samodzielnie może otrzymać zadanie obrony ściśle określonego punktu terenowego.

Dowódca szwadronu organizuje obronę tak, żeby zamknąć kierunki przypuszczalnego natarcia nieprzyjaciela.

Zabezpiecza skrzydła, opierając je w miarę możności o przeszkody naturalne, i wysyła naprzód patrole.

Koniowodzi muszą być umieszczeni za zakryciem.

Dowódca szwadronu pozostawia odwód konno lub pieszo, którego zadaniem będzie: osłona konio-

wodów, wykonanie przeciwuderzenia oraz osłona ewentualnego odwrotu szwadronu.

Poza tem dowódca szwadronu zastosowuje się do postanowień, zawartych w punktach 152 i 153.

155. Walka opóźniająca.

Szwadron prowadzi walkę opóźniającą działając samodzielnie lub w składzie wyższego związku.

Szwadron działający samodzielnie ugrupowuje się, wyzuskując przeszkody naturalne lub takie punkty w terenie, które zapewniają dogodną obserwację i ostrzał na dalekie odległości oraz ułatwiają skryte oderwanie się od nieprzyjaciela.

Szwadron stawia opór nieprzyjacielowi na kolejnych linjach obronnych.

Odległość jednej linji od drugiej zależy od rodzaju nieprzyjaciela, z którym się ma do czynienia. Jeżeli to jest piechota, odległość ta powinna być krótsza, natomiast jeżeli to jest kawalerja, odległość musi być dłuższa.

Dowódca szwadronu ubezpiecza swoje skrzydła, wysyłając patrole, oraz pozostawia odwód konny, co najmniej w sile jednego plutonu.

Wysyła patrole rozpoznawcze, celem nawiązania styczności z nieprzyjacielem i ciągłego informowania się o ruchach nieprzyjaciela.

Jeżeli szwadron jest wzmocniony samochodami pancernemi, należy ich używać do osłony odwrotu oraz opóźniania marszu nieprzyjaciela podczas odskoku na następne stanowisko obronne.

Samochody pancerne działają zaczepnie wypadami.

Zasadniczo walka opóźniająca szwadronu polega na użyciu ognia broni maszynowej na dalekie odległości oraz, w razie potrzeby, na wykonaniu działania zaczepnego na skrzydło nieprzyjaciela.

Często szwadron będzie zmuszony stosować walkę kombinowaną. Pkt. 156.

Koniowodzi każdego plutonu powinni się znajdować w pobliżu swoich oddziałów.

Po zjawieniu się nieprzyjaciela, plutony i ciężkie karabiny maszynowe otwierają ogień na dalekie odległości, celem zmuszenia go do rozwinięcia swoich sił.

Z chwilą gdy nieprzyjaciel się rozwinął, przechodząc do zdecydowanego natarcia, plutony nie wdając się w walkę, odrywają się od nieprzyjaciela, wsiadają na koń i odskakują na następne stanowisko obronne, gdzie ponownie stawiają opór nieprzyjacielowi.

Walcząc z piechotą nieprzyjacielską, można pozostawać na stanowisku dopóty, aż ona dotrze na odległość 300 — 400 kroków.

Oderwanie się od nieprzyjaciela odbywa się na rozkaz dowódcy szwadronu, albo na znak zgóry umówiony.

Dowódca szwadronu powinien zawczasu wybrać następną linję obronną, którą należy rozpoznać, wysyłając tam oficera lub podoficera.

Często będzie wskazane ugrupowanie szwadronu odrazu na dwóch kolejno następujących linjach obronnych; wówczas obsada pierwszej linji, po oderwaniu się od nieprzyjaciela, przechodzi na trzecią linję obronną względnie zatrzymuje się na drugiej linji, zgóry obsadzonej przez część szwadronu.

Szwadron działający w składzie pułku zastosowuje się do rozkazu dowódcy pułku oraz przepisów podanych w punkcie 153, przyczem jednak koniowodzi są umieszczeni wpobliżu, a w razie natarcia

nieprzyjaciela, szwadron odrywa się od niego zgodnie z rozkazem dowódcy pułku.

156. Walka kombinowana.

Walka kombinowana szwadronu działającego samodzielnie polega na wyzyskaniu ognia broni maszynowych oraz wykonaniu manewru oskrzydlającego konno.

Ugrupowanie szwadronu składa się z części walczącej pieszo oraz odwodu, którego zadaniem jest uderzenie konno.

Część szwadronu walcząca pieszo składa się:

a) z jednego lub dwóch plutonów wzmocnionych ciężkiemi karabinami maszynowemi albo

b) tylko z ciężkich karabinów maszynowych oraz ewentualnie kilku ręcznych karabinów maszynowych, wziętych z plutonów i oddanych pod dowództwo jednego z dowódców plutonów.

Odwód konny składa się z pozostałej części szwadronu.

Zadaniem części szwadronu walczącej pieszo jest przygotowanie ogniem decydującego uderzenia w szyku konnym, które wykonywa odwód.

Odwód konny podczas walki powinien być umieszczony tak, aby był ukryty od obserwacji i ognia nieprzyjacielskiego.

Uderzenie odwodem może mieć powodzenie tylko wówczas, jeśli zostanie wyzyskany czynnik zaskoczenia nieprzyjaciela.

Odwód konny należy kierować na skrzydła i tyły ugrupowania nieprzyjaciela.

Jeżeli szwadron jest wzmocniony samochodami pancernemi, dowódca szwadronu używa ich do

związania ogniem nieprzyjaciela względnie do wsparcia ogniem działania odwodu konnego.

Dowódca szwadronu obiera sobie miejsce w takim punkcie, skąd może kierować walką całości szwadronu, uzgadniając działania części szwadronu walczącej pieszo oraz odwodu konnego.

Zasadniczo dowódca szwadronu obejmuje osobiście dowództwo nad częścią szwadronu działającą konno.

Koniowodzi części walczącej pieszo powinni się znajdować wpobliżu.

Szwadron ubezpiecza skrzydła i tyły swego ugrupowania patrolami bojowemi, wysyłając w miarę potrzeby patrole rozpoznawcze, celem rozpoznania skrzydeł nieprzyjaciela.

157. Pościg.

Szwadron wysłany w pościg powinien otrzymać zadanie i kierunek ogólny.

Szwadron maszeruje zależnie od okoliczności, w szyku luźnym lub zwartym, ubezpieczając się patrolami bojowemi względnie szpicą.

Jeżeli szwadron jest wzmocniony działonem artylerji, maszeruje na czele szwadronu. Samochody pancerne maszerując przed szpicą, zwalczają spotykane opory nieprzyjaciela.

Dowódca szwadronu stara się złamać opór nieprzyjaciela, obchodząc konno skrzydła i działając na tyły nieprzyjaciela oraz wiążąc go z frontu ogniem broni maszynowej i ewentualnie artylerji.

Wynik pościgu zależy głównie od szybkości wyzyskania czynnika zaskoczenia oraz od inicjatywy i odwagi dowódcy szwadronu.

Często śmiałe rzucenie się szwadronu do szarży, wspartej ogniem broni maszynowej i samochodów pancernych, doprowadzi do rozbicia nieprzyjaciela.

Styczność z cofającym się nieprzyjacielem powinny stale utrzymywać patrole.

Wykonywając zadanie pościgu, dowódca szwadronu powinien nieustannie informować o położeniu swojego przełożonego i ewentualnie sąsiadów.

Troską dowódcy szwadronu powinno być uniemożliwienie nieprzyjacielowi zorganizowania się na stanowisku obronnem.

158. **Współpraca lotnika z podjazdem.**

Celem współpracy lotnika z podjazdem jest:

— zapewnienie szybkiej łączności między dowódcą przełożonym a podjazdem, oraz przekazywania meldunków i rozkazów.

— w pewnych wypadkach przeprowadzenie rozpoznania na korzyść podjazdu na głębokość 5—10 km, naprzód i na strony.

1. Zadania łączności i współpracy z podjazdem przypadają prawie całkowicie i wyłącznie lotnictwu towarzyszącemu, zdolnemu do lądowania na przygodnych terenach. W pewnych wypadkach do zadań tego rodzaju może być użyte także lotnictwo linjowe, które jednak nigdy nie ląduje na terenach przygodnych, a ogranicza się do podchwytywania meldunku względnie określenia położenia podjazdu, który wyłożył swe płachty. Natomiast nie jest skrępowane granicą rozpoznania nieprzyjaciela, które może kierować na dowolną odległość.

Szeregowców należy pouczać, żeby w razie lądowania samolotu udzielali lotnikom pomocy.

Nawiązywanie łączności przez lotnika, z rozkazu dowódcy wyższego, z inicjatywy dowódcy kawaleryjskiego, lub z inicjatywy lotnika, może nastąpić również podczas innych działań szwadronu (ubezpieczenie marszu odwrotowego, straż boczna i t.p.)

W tych wszystkich wypadkach dowódcę szwadronu obowiązuje stosowanie podstawowych (regulaminowych) zasad łączności z lotnikiem, jakiemi są płachty i podchwytywacz meldunków.

2. W wypadku przeznaczenia samolotu do utrzymania łączności z podjazdem dowódca przełożony reguluje w rozkazie godziny i rejony, w których prawdopodobnie będzie nawiązywał łączność przez lotnika.

Podjazd wyruszając powinien mieć dwa zestawy płacht tożsamości i sygnałowych (ewentualnie także inne umówione) oraz podchwytywacz meldunków.

W godzinach i rejonach, wskazanych przez dowódcę, podczas skoku podjazdu płachta tożsamości powinna być wyłożona na ziemi a druga na przodzie wpogotowiu do wyłożenia, bądź z chwilą zwinięcia pierwszej, bądź z chwilą zauważenia lotnika.

Posterunki łączności z lotnikiem należy wystawiać wpobliżu osi posuwania się lub osi łączności a płachty wykładać na miejscach otwartych, dobrze widocznych dla lotnika.

Z chwilą zauważenia lotnika następuje wymiana sygnałów, poczem dowódca podjazdu nakazuje ustawienie podchwytywacza meldunków.

Lotnik może z własnej inicjatywy wylądować, zasadniczo jednak ogranicza się do zrzucenia rozkazu i zabrania meldunku przez podchwycenie.

W wypadku wylądowania lotnik nie jest obowiązany wykonywać poleceń dowódcy podjazdu, ale w razie możności poinformuje go o położeniu w najbliższym rejonie.

3. W wypadku przydzielenia lotnika do dyspozycji dowódcy podjazdu (co się zdarza w bardzo rzadkich wypadkach), wskazane jest, przed wyruszeniem, osobiste porozumienie się lotnika z dowódcą podjazdu. W szczególności dowódca podjazdu podaje lotnikowi oś swego marszu i godziny, w których będzie go potrzebował, oraz określa sygnały umówione do porozumiewania.

Z chwilą zauważenia lotnika następuje wymiana sygnałów, poczem dowódca podjazdu może wydawać lotnikowi polecenia:

— zabrania meldunku z podchwytywacza, albo

— wykonania wypadu rozpoznawczego,

— w wyjątkowych wypadkach — lądowania.

W zasadzie ladowanie odbywa się z inicjatywy lotnika, który jedyny jest zdolny ocenić warunki terenowe, jak: równe, twarde pole, dość obszerne (czworobok 200 × 300 m), najlepiej ściernisko bez zagonów lub koniczyna.

Jeśli lądowanie było umówione uprzednio, powinien dowódca szwadronu, z chwilą zauważenia własnego lotnika, polecić zapalić małe ognisko lub wystrzelić rakietę w ziemie (dla spowodowania dymu, wskazujacego kierunek wiatru, co jest niezbędną wskazówką przy lądowaniu).

W wypadku użycia lotnika do rozpoznania na korzyść podjazdu pracę jego w powietrzu należy ograniczyć do 45 minut i na 5—10 km w stronę nieprzyjaciela (zależnie od działalności lotnictwa nieprzyjacielskiego i jego środków czynnej obrony przeciwlotniczej).

Wyniki rozpoznania rzuca lotnik meldunkiem ciężarkowym albo osobiście składa meldunek po wylądowaniu.

Meldunek lotnika, szczególnie ujemny (negatywny) a dotyczący terenu zakrytego, nie daje rękojmi, że teren istotnie jest wolny od nieprzyjaciela.

Najważniejsze i najistotniejsze będzie zawsze wykorzystanie lotnika do przewiezienia meldunku przełożonemu.

Zadania łączności z kawalerją może lotnik wykonywać z własnej inicjatywy: w tym wypadku obowiązkiem dowódcy podjazdu jest poinformować lotnika, posługując się znakami regulaminowemi (płachty tożsamości, wytyczne zespołowe, płachty przy podchwytywaczu meldunków), względnie dać mu możność podchwycenia meldunku.

Również dowódca podjazdu może nawiązać łączność z nadlatującym własnym lotnikiem z własnej inicjatywy, wykładając mu swe znaki i zawiadamiając go o wystawieniu podchwytywacza.

ROZDZIAŁ D.

SZWADRON CIĘŻKICH KARABINÓW MASZYNOWYCH.

159. Skład szwadronu ciężkich karabinów maszynowych.

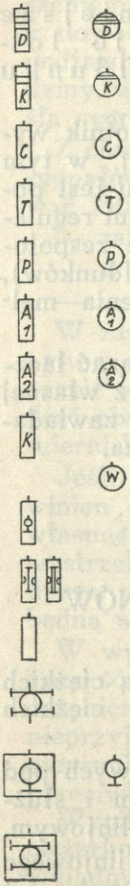
Jednostką organizacyjną i gospodarczą ciężkich karabinów maszynowych jest szwadron ciężkich karabinów maszynowych.

Szwadron ciężkich karabinów maszynowych pod względem organizacyjnym, gospodarczym i służbowym jest równorzędny ze szwadronem linjowym.

W przeciwieństwie do szwadronu linjowego szwadron ciężkich karabinów maszynowych jest

ZNAKI PRZYJĘTE

konno pieszo

jednostką wyłącznie organizacyjną i wyszkoleniową, a nie jednostką taktyczną.

Szwadron ciężkich karabinów maszynowych składa się z:

— pocztu dowódcy szwadronu,
— dwóch plutonów ciężkich karabinów maszynowych na jukach,
— jednego plutonu ciężkich karabinów maszynowych na taczankach,
— drużyny administracyjnej.

Szczegóły organizacji: etat wojenny szwadronu ciężkich karabinów maszynowych.

160. Uwagi ogólne.

Wyszkolenie w szwadronie ciężkich karabinów maszynowych dzieli się na:

a) wyszkolenie ogólno - kawaleryjskie,
b) wyszkolenie specjalne.

Wyszkolenie ogólno-kawaleryjskie prowadzi się w myśl przepisów Regulaminu kawalerji oprócz władania lancą, a służbę polową tylko w zakresie wyszkolenia jednostkowego.

Wyszkolenie specjalne prowadzi się w myśl punktów niniejszego rozdziału, Regulaminu piechoty — Kompanja karabinów maszynowych — oraz Instrukcji strzeleckiej ciężkich karabinów maszynowych.

161. Ogólne zasady poruszeń.

Ogólne zasady poruszeń, podane w cz. III rozdz. A, odnoszą się również do oddziałów ciężkich karabinów maszynowych. W marszu i podczas musztry oddziały ciężkich karabinów maszynowych przydzielone do jednostek linjowych, zajmują miejsce zależnie od okoliczności między jednostkami linjowemi, za nią, na jednem lub obu jej skrzydłach, stosownie do rozkazu dowódcy całości.

Oddziały ciężkich karabinów maszynowych zmieniają szyk, naśladując jednostkę kierunkową oddziału, do którego są przydzielone.

Podczas zbiórki oddziały ciężkich karabinów maszynowych zasadniczo zajmują miejsce na lewem skrzydle jednostki linjowej, do której są przydzielone. Odstęp zależy od siły oddziału linjowego: do szwadronu 15 kroków, ponad szwadron 30 kroków.

W marszach bojowych dowódca szwadronu ciężkich karabinów maszynowych wraz ze swoim pocztem względnie gońcami znajduje się przy dowódcy jednostki linjowej, do której został przydzielony, oddział prowadzi jego zastępca.

Oddziały ciężkich karabinów maszynowych na jukach poruszają się w każdym terenie, towarzysząc jednostce linjowej.

Oddziały ciężkich karabinów maszynowych na taczankach wykorzystują możliwie najdłużej drogi i ścieżki, a gdy są zmuszone do poruszania się naprzełaj, wybierają teren najkorzystniejszy.

162. Środki dowodzenia.

Poza znakami wymienionemi w niniejszym regulaminie, rozdział F „Środki dowodzenia" jednostki ciężkich karabinów maszynowych używają następujących znaków:

— podniesienie skrzynki amunicyjnej wgórę — oznacza: „brak amunicji".

— trzy krótkie gwizdy gwizdkiem oznaczają: „zmiana stanowisk".

— podniesienie wodnika wgórę — oznacza: „brak wody".

§ I.

Wyszkolenie szwadronu ciężkich karabinów maszynowych konno.

Pojedyńczy ciężki karabin maszynowy na juku.

163. Cel wyszkolenia konnego w pojedyńczym ciężkim karabinie maszynowym.

Wyszkolenie konno pojedyńczego ciężkiego karabina maszynowego ma na celu wyćwiczenie obsługi w poruszeniach w szyku konnym, potrzebnych czyto do działania samodzielnego, czy też w składzie drużyny.

164. Skład pojedyńczego ciężkiego karabina maszynowego na juku.

Pojedyńczy ciężki karabin maszynowy na juku składa się z:

a) obsługi właściwej: karabinowego, celowniczego, taśmowego, pomocniczego, dwóch amunicyjnych.

b) 5 koniowodów: do prowadzenia koni jucznych i trzymania koni obsługi podczas spieszania.

c) 3 koni jucznych, na których się przewozi sprzęt, wodę i amunicję, rozmieszczone w następujący sposób:

1) juk karabinowy: ciężki karabin maszynowy i podstawa oraz 2 skrzynki amunicyjne.
2) pierwszy juk amunicyjny, 6 skrzynek amunicyjnych, wodniki i skrzynka rekwizytowa.
3) drugi juk amunicyjny, 8 skrzynek amunicyjnych.

165. Szyki.

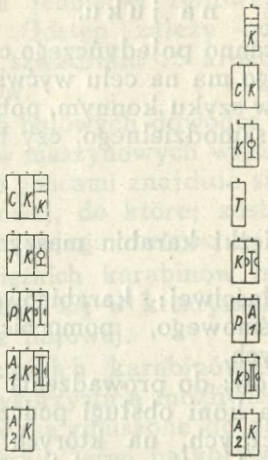
Kolumna trójkami.
Kolumna dwójkami.
Kolumna po jednemu.
Linja harcowników.

166. **Kolumna trójkami.**

Kolumny trójkami używa się do: zbiórki i marszu.

Ustawienie karabina — patrz rys. 49.

Wsiadanie i zsiadanie z koni odbywa się w myśl cz. III rozdz. B pkt. 10.

Rys. 49. Kolumna trójkami.

Rys. 50. Kolumna dwójkami.

167. **Kolumna dwójkami.**

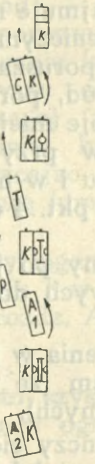
Kolumny dwójkami używa się do marszu. Rys. 50.

Pojedyńczy ciężki karabin maszynowy z kolumny trójkami przechodzi w kolumnę dwójkami na komendę: *„karabin — dwójkami* (chód) — *marsz“*. Na tę komendę karabinowy jedzie nawprost, koniowód i celowniczy jadą na prawo wskos, koniowód juka karabinowego kryje na celowniczego, koniowód 1 juka amunicyjnego porusza się nawprost, kryjąc na taśmowego, pomocniczy zajeżdża wskos i staje obok pierwszego amunicyjnego, kryjąc na

1. juk amunicyjny za nimi porusza się koniowód 2 juka amunicyjnego, kryjąc na pomocniczego. Koniowód i drugi amunicyjny jadą w prawo wskos; koniowód kryje na 2 juk amunicyjny a drugi amunicyjny na koniowoda 2 juka amunicyjnego. Rys. 51 i 52.

Rys. 51.
Przejście z kolumny trójkami w kolumnę dwójkami.

Rys. 52.
Przejście z kolumny dwójkami w kolumnę trójkami.

Pojedyńczy ciężki karabin maszynowy z kolumny dwójkami przechodzi w kolumnę trójkami na komendę: *„karabin — trójkami* (chód) — *marsz"*. Na tę komendę karabinowy porusza się nawprost,

koniowód i celowniczy jadą w lewo wskos i stają obok karabinowego.

Koniowodzi juków karabinowego i 1 amunicyjnego poruszają się nawprost, dochodząc na przepisaną odległość do swoich poprzedników.

Taśmowy i pomocniczy, poruszając się na lewo wskos, zajmują swoje miejsce obok koniowodów juka karabinowego i 1. juka amunicyjnego.

Pierwszy amunicyjny, poruszając się na lewo wskos, zajmuje miejsce w odległości jednego kroku za pomocniczym, koniowód drugiego juka amunicyjnego porusza się nawprost, drugi amunicyjny i koniowód, poruszając się na lewo wskos, zajmują swoje miejsca w ostatnim szeregu.

Chodów przy wyciąganiu i skracaniu kolumn w miejscu i w marszu używa się zgodnie z cz. III rozdz. A pkt. 4 oraz rozdz. B. pkt. 11.

168. Kolumna po jednemu.

Kolumny po jednemu używa się w wypadkach wyjątkowych do przebywania przejść bardzo wąskich.

Poruszenia w tym szyku wykonywa się zasadniczo stępem (ze względu na trudność prowadzenia koni jucznych).

Pojedyńczy ciężki karabin maszynowy z kolumny trójkami lub dwójkami przechodzi w kolumnę po jednemu na komendę: „*karabin — po jednemu* (chód) — *marsz*". Na tę komendę kolumna wyciąga się od prawego, przyczem jeźdźcy jadą w następującym porządku: karabinowy, koniowód, celowniczy, koniowód juka karabinowego.*)

*) Koniowodzi juków przedłużają powód uździenicy jucznej i prawą ręką wyciągniętą wtył prowadzą konia jucznego za swoim.

Taśmowy, koniowód 1, juka amunicyjnego pierwszy amunicyjny, pomocniczy (przy wyciąganiu kolumn po jednemu z kolumny trójkami pomocniczy oczekuje na przejechanie pierwszego amunicyjnego, poczem staje za nim) koniowód 2 juka amunicyjnego, koniowód, drugi amunicyjny. Rys. 53.

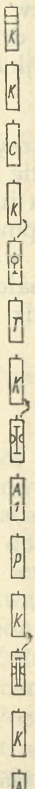
Przejście w kolumnę trójkami (dwójkami) odbywa się na komendę: „*karabin — trójkami* (dwójkami) — (chód) — *marsz*". Na tę komendę jeźdźcy, poruszając się w lewo wskos (przy formowaniu kolumny trójkami pierwszy amunicyjny oczekuje na przejechanie pomocniczego) zajmują swoje miejsca w odpowiedniej kolumnie a koniowodzi juków, skracając powód uździenicy jucznej, podciągają konie jucznego na swoją wysokość.

Użycie chodów przy wyciąganiu lub skracaniu kolumny w miejscu i w marszu odbywa się w myśl cz. III rozdz. A pkt. 4 oraz rozdz. B pkt. 11.

169. Linja harcowników

Linja harcowników jest to szyk luźny, używany do poruszania się w ogniu piechoty nieprzyjacielskiej.

Jeźdźcy są rozsypani w jedną linję na froncie około 60 kroków w odstępach mniej więcej jednakowych. Zasadniczo odstęp między jeźdźcami wynosi 6 kroków, o ile w komendzie nie był podany inny. Karabinowy zajmuje miejsce przed swoim koniowodem w odległości 5 kroków.

Rys. 53. Karabin maszynowy w kolumnie po jednemu.

Karabin z każdego szyku na komendę: *„karabin harcownikami* (odstęp X kroków) — *marsz“*, rozsypuje się w linję harcowników zgodnie z rys. 54, 55 i 56.

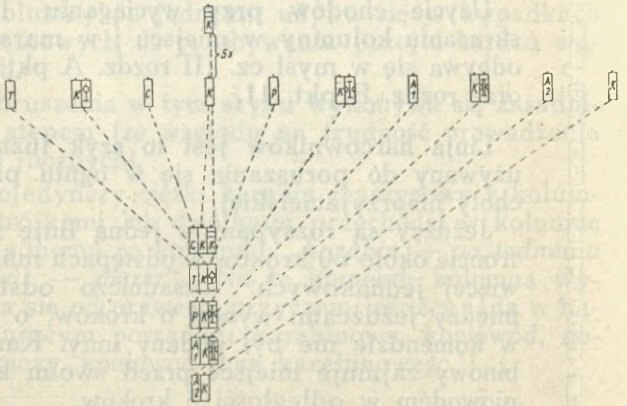
Ruch wykonywa się galopem, jeśli chód nie był podany w komendzie.

Karabin z linji harcowników formuje się w kolumnę trójkami, dwójkami i po jednemu drogą zbiórki na komendę: *„karabin trójkami* (dwójkami, po jednemu) — (chód) — *zbiórka“*.

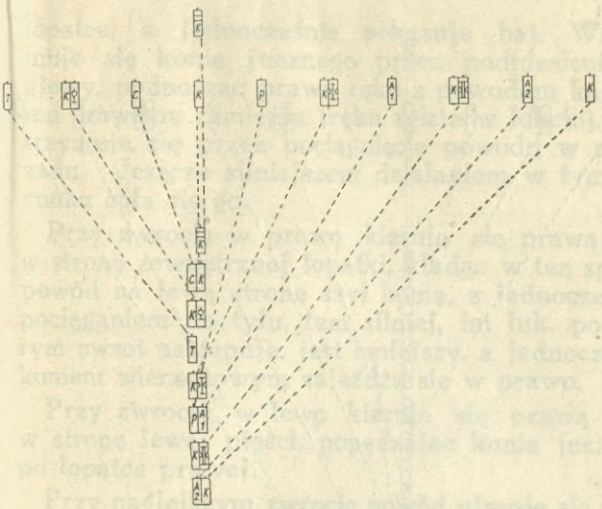
170. Prowadzenie konia jucznego.

Koniowód, trzymający konia jucznego, trzyma powód w prawej ręce, mając przełożoną pętlę powodu przez lewą rękę, tak, że część powodu jucznego zwisa od pętli do miejsca, w którem powód jest trzymany.

Powód trzyma się w prawej ręce między palcem wskazującym a średnim, następnie przechodzi od

Rys. 54.
Przejście karabina maszynowego z kolumny trójkami w linję harcowników.

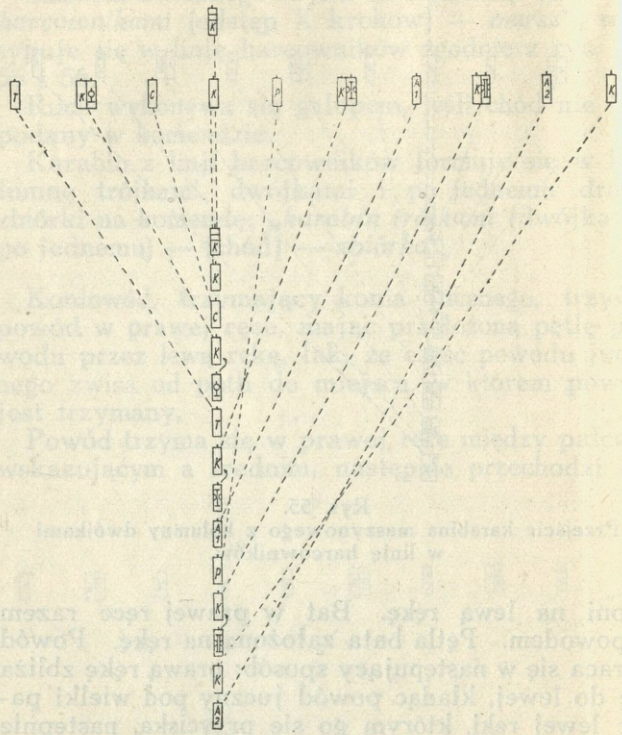

Rys. 55.
Przejście karabina maszynowego z kolumny dwójkami w linję harcowników.

dłoni na lewą rękę. Bat w prawej ręce razem z powodem. Pętla bata założona na rękę. Powód skraca się w następujący sposób: prawą rękę zbliża się do lewej, kładąc powód juczny pod wielki palec lewej ręki, którym go się przyciska, następnie prawą ręką ujmuje się powód przed lewą odpowiednio dalej lub bliżej.

Zdłuża się powód przez popuszczenie go między palcami prawej ręki aż do potrzebnej długości.

Popędza się konia jucznego przez machanie batem nad koniem i uderzenie go po zewnętrznej prawej łopatce przy jednoczesnem ujęciu powodu w lewą rękę jak przy skracaniu.

Rys. 56.
Przejście karabina maszynowego z kolumny po jednemu w linję harcowników.

Przy biciu konia (karaniu) uderza się go po boku. Nie wolno go bić po zadzie ani kopać nogą, gdy się zanadto zbliża. Odsuwa się konia przez skierowanie prawej ręki nazewnątrz ku jego prawej

łopatce, a jednocześnie pokazuje bat. Wstrzymuje się konia jucznego przez podniesienie mu głowy, podnosząc prawą rękę z powodem ku swemu prawemu ramieniu (ręka zgięta w łokciu). Zatrzymuje się przez pociągnięcie powodu w stronę zadu. Jeszcze silniejszem działaniem w tym kierunku cofa się go.

Przy zwrocie w prawo kieruje się prawą ręką w stronę zewnętrznej łopatki, kładąc w ten sposób powód na lewą stronę szyi konia, z jednoczesnem pociąganiem do tyłu, tem silniej, im łuk, po którym zwrot następuje, jest mniejszy, a jednocześnie koniem wierzchowym zajeżdża się w prawo.

Przy zwrocie w lewo kieruje się prawą ręką w stronę lewej pięści, popędzając konia jucznego po łopatce prawej.

Przy naglejszym zwrocie powód ujmuje się w lewą rękę, co daje swobodę energiczniejszego popędzania batem.

Ruszając z miejsca działa się jednocześnie łydkami na konia wierzchowego i batem na jucznego lub najpierw na tego konia, który jest powolniejszy, aby ruszyły jednocześnie.

Przy zatrzymywaniu w zasadzie należy zatrzymywać najpierw konia jucznego.

Gdy koń juczny staje dęba, karze się go silnem szarpnięciem wdół, a gdy bije zadem — silnem szarpnięciem wgórę.

Podobnie jak przy stawaniu dęba postępuje się, gdy koń juczny ponosi, powtarzając szarpnięcia aż do opanowania go.

Przy wsiadaniu i zsiadaniu powód ujmuje się w lewą rękę razem z wodzami konia wierzchowego.

Na komendę: „baczność" trzyma się bat pionowo do góry, na komendę: „spocznij" powód do lewej ręki, jak przy skracaniu i po poklepaniu dłonią konia wierzchowego (bat zwisa na pętli), ująwszy bat w rękę, biczyskiem przeciąga się trzykrotnie po grzywie konia jucznego.

Kiełznanie powinno być dokładne, wędzidła grube, powód przymocowuje się do prawego pierścienia, następnie przeciąga się przez lewy pierścień wędzidła.

Konie juczne należy ćwiczyć na ujeżdżalni, aby przy ćwiczeniach szwadronu nie rozbijały szyku.

Konie juczne powinny być także wyćwiczone w skakaniu, szczególnie przez rowy i przeszkody naturalne, aby ich można było używać w każdym terenie.

W kolumnie po jednemu uczy się konie juczne chodzić, jeżdżąc rowami.

Pojedyńczy ciężki karabin maszynowy na taczance.

171. Skład pojedyńczego ciężkiego karabina maszynowego.

Pojedyńczy ciężki karabin maszynowy na taczance składa się:

a) z obsługi właściwej konno: karabinowego, taśmowego, 2 amunicyjnych oraz siedzących na taczance celowniczego i woźnicy;

b) 2 koniowodów, którzy podczas spieszania trzymają konie obsługi;

c) taczanki, zaprzężonej w trzy konie.

Sprzęt, wodę i amunicję przewozi się na taczance.

172. Szyki.

Kolumna trójkami.
Kolumna dwójkami.
Kolumna po jednemu.
Linja harcowników.

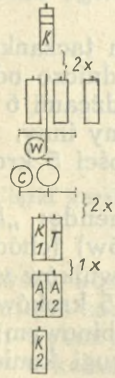
173. Kolumna trójkami.

Kolumny trójkami używa się do: zbiórki i marszu.

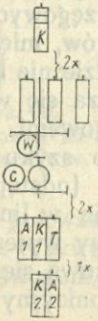
Ustawienie karabina patrz rys. 57.

174. Kolumna dwójkami i po jednemu.

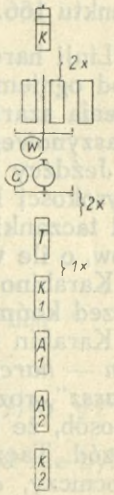
Kolumny dwójkami i po jednemu używa się do marszu (rys. 58 i 59).

Rys. 57. Ciężki karabin maszynowy na taczance w kolumnie trójkami.

Rys. 58. Ciężki karabin maszynowy na taczance w kolumnie dwójkami.

Rys. 59. Ciężki karabin maszynowy na taczance w kolumnie po jednemu.

Karabin z kolumny trójkami przechodzi w kolumnę dwójkami (po jednemu) na komendę: *„karabin — dwójkami* (po jednemu) — (chód) — *marsz"*.

Przeformowanie wykonywa jedynie obsługa konna, jadąca za taczanką w myśl cz. III rozdz. B pkt. 11 i 12.

Przejście z kolumny dwójkami (po jednemu) w kolumnę trójkami odbywa się na komendę: *„karabin trójkami* (chód) — *marsz"* — również w myśl wyżej wspomnianych punktów.

Zsiadanie i wsiadanie na koń odbywa się w myśl punktu 166.

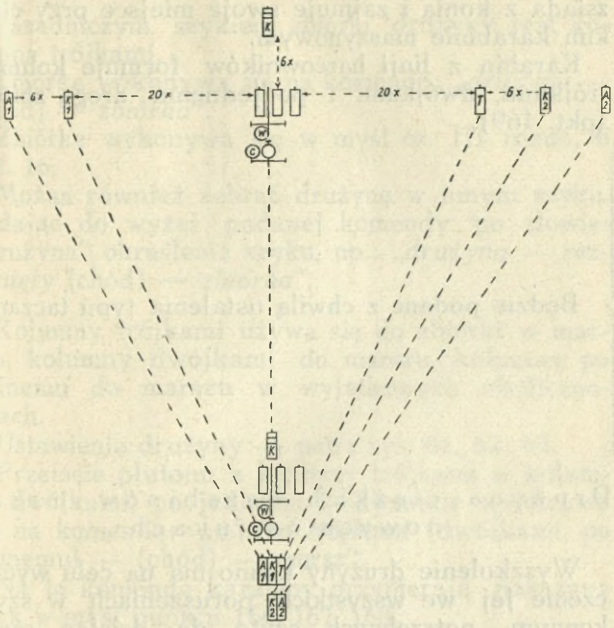
175. Linja harcowników.

Linji harcowników używa się do: poruszania się pod ogniem piechoty nieprzyjacielskiej, towarzyszenia szarży oraz strzelania z ciężkiego karabina maszynowego na taczance.

Jeźdźcy rozsypani po obu stronach taczanki, na wysokości koni zaprzęgowych; zasadniczo odstęp od taczanki 20 kroków, między jeźdźcami 6 kroków, o ile w komendzie nie był podany inny.

Karabinowy porusza się w odległości 5 kroków przed końmi zaprzęgowemi. Rys. 60.

Karabin z każdego szyku na komendę: *„karabin — harcownikami* (odstęp x kroków) (chód) — *marsz"*, rozsypuje się w linję harcowników w ten sposób, że karabinowy wyjeżdża na 5 kroków naprzód. Taczanka posuwa się za karabinowym; pomocniczy, drugi amunicyjny oraz drugi koniowód jadą w prawo wskos na wysokości koni zaprzęgowych, przyczem taśmowy zajmuje miejsce w odstępie 20 kroków lub nakazanym od taczanki, pozostali zaś jeźdźcy poruszają się w odstępie 6 kroków lub nakazanym między sobą.

Rys. 60.
Ciężki karabin maszynowy na taczance w linji harcowników.

Pierwszy koniowód i pierwszy amunicyjny wykonywają to samo, jadąc w lewo wskos.

Ruch wykonywa się galopem, jeśli chód nie był podany w komendzie.

Z chwilą zatrzymania się taczanki dla otwarcia ognia, obsługa konna zasadniczo pozostaje na zajmowanych miejscach, karabinowy podjeżdża do taczanki z lewej strony na wysokości celowniczego i kieruje ogniem. W razie potrzeby taśmowy

zsiada z konia i zajmuje swoje miejsce przy ciężkim karabinie maszynowym.

Karabin z linji harcowników formuje kolumnę trójkami, dwójkami i po jednemu drogą zbiórki (pkt. 169).

176. Jazda w zaprzęgu.

177. Zaprzęganie.

178. Wyprzęganie.

179. Odprzodkowywanie.

Będzie podane z chwilą ustalenia typu taczanki.

Drużyna ciężkich karabinów maszynowych na jukach.

180. Wyszkolenie drużyny konno.

Wyszkolenie drużyny konno ma na celu wyćwiczenie jej we wszystkich poruszeniach w szyku konnym, potrzebnych czyto do działań samodzielnych, czy też do działań w składzie plutonu.

181. Skład drużyny ciężkich karabinów maszynowych na jukach.

Drużyna ciężkich karabinów maszynowych na jukach składa się z: drużynowego, 2 pojedyńczych ciężkich karabinów maszynowych na jukach (skład pojedyńczego ciężkiego karabina maszynowego na juku — patrz punkt 164) oraz wozu amunicyjnego.

182. Szyki zwarte.

Kolumna trójkami.
Kolumna dwójkami.
Kolumna po jednemu.
Szyk rozwinięty.

183. Zbiórka.

Zasadniczym szykiem zbiórki drużyny jest kolumna trójkami.

Zbiórka wykonywa się na komendę: *„drużyna* — (chód) — *zbiórka"*.

Zbiórkę wykonywa się w myśl cz. III rozdz. B pkt. 16.

Można również zebrać drużynę w innym szyku, dodając do wyżej podanej komendy po słowie: „drużyna" określenie szyku, np.: *„drużyna — rozwinięty* (chód) — *zbiórka"*.

184. Kolumna trójkami, dwójkami, po jednemu.

Kolumny trójkami używa się do zbiórki w marszu, kolumny dwójkami do marszu, kolumny po jednemu do marszu w wyjątkowych okolicznościach.

Ustawienie drużyny — patrz rys. 61, 62, 63.

Przejście plutonu z kolumny trójkami w kolumnę dwójkami, po jednemu i odwrotnie wykonywa się na komendę: *„pluton trójkami* (dwójkami, po jednemu) — (chód) — *marsz"*.

Na tę komendę karabiny przybierają nakazany szyk w myśl punktu 166, 167, 168.

Drużyna w kolumnie wsiada i zsiada z koni w myśl cz. III rozdz. B pkt. 10.

Przy zmianie kierunku obowiązują komendy i zasady podane w cz. III rozdz. B pkt. 17.

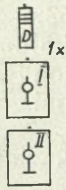
Do zwrotu wtył karabinami obowiązują zasady podane do zwrotu sekcjami (cz. III rozdz. B pkt. 17).

185. Szyk rozwinięty.

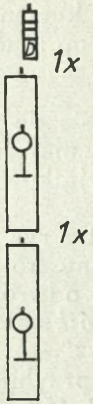
Szyku rozwiniętego używa się do zbiórki i przeglądów.

Ustawienie drużyny — patrz rys. 64.

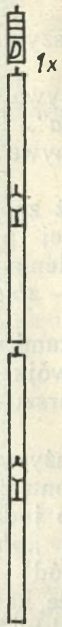
Wsiadanie i zsiadanie z koni odbywa się w myśl cz. III rozdz. B pkt. 20 z tą różnicą, że drużynowy

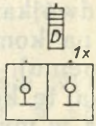
Rys. 61. Kolumna trójkami.

Rys. 62. Kolumna dwójkami.

Rys. 63. Kolumna po jednemu

Rys. 64. Szyk rozwinięty.

i pierwszy karabin wysuwają się naprzód o długość kolumny trójkami karabina (20 kroków).

Zmiana kierunku odbywa się w myśl cz. III rozdz. B pkt. 21.

186. Przejście z szyku rozwiniętego w kolumnę.

Przejście z szyku rozwiniętego w kolumnę odbywa się w myśl cz. III rozdz. B pkt. 22, przyczem zasady podane dla sekcji są obowiązujące dla karabinów oprócz komendy: „drużyna — sekcjami w prawo (w lewo) — (wtył) — marsz.

187. Przejście kolumny w szyk rozwinięty.

Drużyna z kolumny trójkami przechodzi w szyk rozwinięty na komendę: *„drużyna rozwinięty (chód) — marsz"*. Na tę komendę dowódca drużyny z miejsca wysuwa się na długość kolumny trójkami pojedyńczego ciężkiego karabina maszynowego (20 kroków); w marszu porusza się chodem poprzednim. Pierwszy karabin skierowuje się z miejsca stępem, w marszu chodem poprzednim w prawo wskos na szerokość trzech kroków, drugi karabin skierowuje się z miejsca kłusem, a w marszu chodem o jeden stopień wyższym w lewo wskos i staje w lewo obok pierwszego karabina, pierwszy szereg równa się na środkowego (celowniczy pierwszego karabina). O ile drużyna znajdowała się w kolumnie dwójkami lub po jednemu, karabiny formują kolumnę trójkami, poczem przechodzą w szyk rozwinięty.

188. Szyki luźne.

Kolumna karabinów.
Linja karabinów.
Linja harcowników.
Szyk w wypadku napadu lotniczego.

189. Ogólne zasady poruszeń w szykach luźnych.

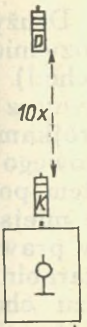
Ogólne zasady poruszeń w szykach luźnych, podane w cz. III rozdz. B pkt. 26, odnoszą się również do jednostek ciężkich karabinów maszynowych, przyczem zasady podane dla dowódcy plutonu odnoszą się także do dowódcy drużyny, a zasady dla sekcji do pojedyńczego ciężkiego karabina maszynowego.

190. Kolumna karabinów.

Kolumny karabinów używa się do przebywania terenu ostrzeliwanego, w szczególności ciaśnin. Rys. 65.

Na komendę: *„drużyna — kolumna karabinów* (szyk) — (odlgełość x kroków) (chód) — *marsz“* — pierwszy karabin posuwa się galopem lub chodem nakazanym 10 kroków za dowódcą drużyny lub w podanym kierunku, zmieniając swój szyk, jeśli to było nakazane w komendzie.

Drugi karabin zajmuje miejsce za pierwszym w odległości 40 kroków lub nakazanej, zmieniając w razie potrzeby swój szyk.

191. Linja karabinów.

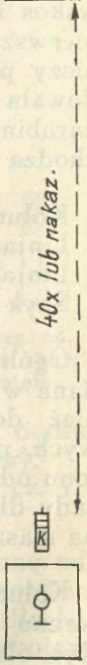
Linji karabinów używa się do: poruszania się w ogniu artylerji, piechoty, samolotów oraz spieszania pod ogniem.

Na komendę: *„drużyna — linja karabinów* (szyk) — (odstęp x kroków) — (chód) — *marsz“* — pierwszy karabin lub wyznaczony posuwa się 10 kroków za dowódcą drużyny lub w kierunku podanym przez niego, galopem lub chodem nakazanym, drugi karabin porusza się w lewo (prawo) wskos w odstępie i odległości 40 kroków lub nakazanej. Rys. 66.

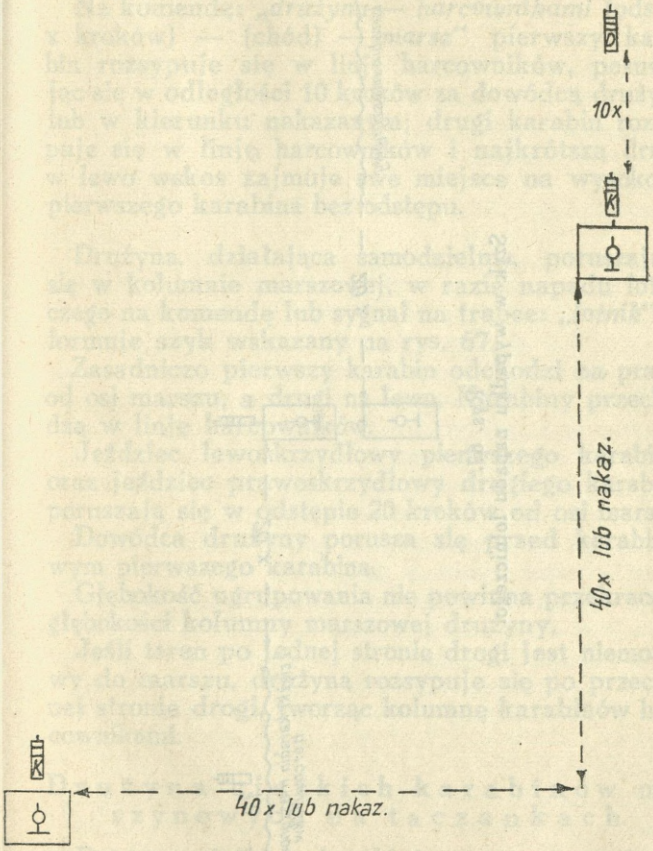
Karabiny zmieniają szyk, jeśli to było zaznaczone w komendzie.

192. Linja harcowników.

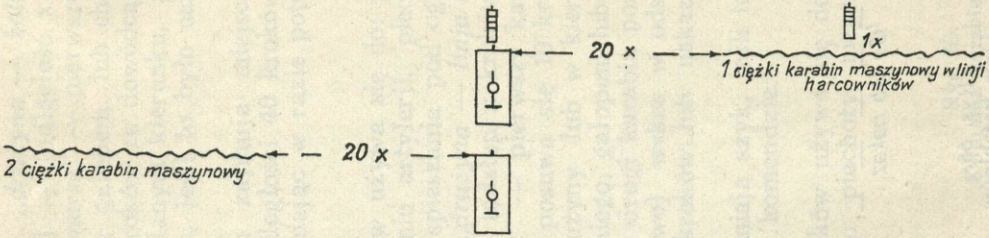
Linji harcowników używa się do poruszania w ogniu piechoty nieprzyjacielskiej.

Rys. 65.
Kolumna karabinów.

Rys. 66.
Linja karabinów.

Rys. 67.
Szyk w wypadku napadu lotniczego.

Drużynę można rozsypać w linję harcowników z każdego szyku zwartego lub luźnego.

Na komendę: *„drużyna — harcownikami* (odstęp x kroków) — (chód) — *marsz"* pierwszy karabin rozsypuje się w linję harcowników, posuwając się w odległości 10 kroków za dowódcą drużyny lub w kierunku nakazanym; drugi karabin rozsypuje się w linję harcowników i najkrótszą drogą w lewo wskos zajmuje swe miejsce na wysokości pierwszego karabina bez odstępu.

193. Szyk w wypadku napadu lotniczego

Drużyna, działająca samodzielnie, poruszająca się w kolumnie marszowej, w razie napadu lotniczego na komendę lub sygnał na trąbce: *„lotnik"* — formuje szyk wskazany na rys. 67.

Zasadniczo pierwszy karabin odchodzi na prawo od osi marszu, a drugi na lewo. Karabiny przechodzą w linję harcowników.

Jeździec lewoskrzydłowy pierwszego karabina, oraz jeździec prawoskrzydłowy drugiego karabina poruszają się w odstępie 20 kroków od osi marszu.

Dowódca drużyny porusza się przed karabinowym pierwszego karabina.

Głębokość ugrupowania nie powinna przekraczać głębokości kolumny marszowej drużyny.

Jeśli teren po jednej stronie drogi jest niemożliwy do marszu, drużyna rozsypuje się po przeciwnej stronie drogi, tworząc kolumnę karabinów harcownikami.

Drużyna ciężkich karabinów maszynowych na taczankach.

194. Skład drużyny ciężkich

Drużyna ciężkich karabinów maszynowych na taczankach składa się z drużynowego, 2 pojedyńczych ciężkich karabinów maszynowych na taczan-

karabinów maszynowych na taczankach.

kach (skład pojedyńczego karabina na taczance — pkt. 171), oraz wozu amunicyjnego.

195. Szyki zwarte.

Kolumna trójkami.
Kolumna dwójkami.
Kolumna po jednemu.
Szyk rozwinięty.

196. Zbiórka.

Patrz punkt 183.

197. Kolumna trójkami, dwójkami, po jednemu.

Kolumny trójkami używa się do zbiórki i marszu, kolumny dwójkami i po jednemu do marszu.

Ustawienie drużyny — patrz rys. 68.

Przejście plutonu z kolumny trójkami w kolumnę dwójkami, po jednemu i odwrotnie wykonywa się na komendę: *„pluton trójkami* (dwójkami, po jednemu) — (chód) — *marsz"*.

Na tę komendę karabiny przybierają kolejno szyk nakazany w myśl punktu 174.

Drużyna w kolumnie wsiada i zsiada z koni w myśl cz. III rozdz. B pkt. 10.

Przy zmianie kierunku obowiązują komendy i zasady podane w cz. III rozdz. B pkt. 17.

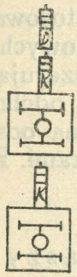
Dla zwrotu wtył karabinami obowiązują zasady podane dla zwrotu sekcjami.

198. Szyk rozwinięty.

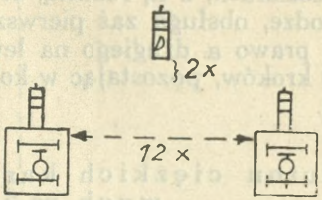
Szyku rozwiniętego używa się do zbiórki i przeglądów.

Ustawienie drużyny — patrz rys. 69. Karabiny w kolumnie trójkami.

Drużyna może być ustawiona w szyku ścieśnionym; karabiny stają w odstępie 1 kroku między sobą. Odstęp liczy się od koła do koła taczanek.

Rys. 68.
Kolumna trójkami.

Rys. 69.
Szyk rozwinięty.

Przejście z szyku rozwiniętego w kolumnę odbywa się na komendę: *„drużyna trójkami* (dwójkami, po jednemu) — (chód) — *marsz“* — w myśl cz. III rozdz. B pkt. 22, przyczem zasady podane dla sekcji obowiązują dla karabinów.

Drużyna z kolumny formuje szyk rozwinięty na komendę: *„drużyna rozwinięty* (chód) — *marsz“*. Dowódca drużyny z miejsca wysuwa się na długość kolumny trójkami pojedyńczego karabina w marszu porusza się poprzednim chodem.

Pierwszy karabin jedzie w prawo wskos, drugi karabin — w lewo wskos, z miejsca stępem, w marszu chodem o jeden stopień wyższym, a karabin drugi równa się na pierwszy, poruszając się w odstępie 12 kroków od niego.

Jeśli karabiny były w kolumnie dwójkami lub po jednemu, przechodzą przed rozwinięciem w kolumnę trójkami.

Patrz punkt 188, 189, 190, 191, 192.

199.
Szyki luźne.

200. Szyk w wypadku napadu lotniczego.

Zasady podane w punkcie 193 mają zastosowanie do drużyny ciężkich karabinów maszynowych na taczankach, z tą różnicą, że taczanki maszerują po drodze, obsługa zaś pierwszego karabina odchodzi na prawo a drugiego na lewo od drogi na odstęp 40 kroków, pozostając w kolumnach trójkami. Rys. 70.

Pluton ciężkich karabinów maszynowych na jukach.

201. Skład plutonu ciężkich karabinów maszynowych na jukach.

Pluton ciężkich karabinów maszynowych na jukach składa się z dowódcy plutonu, zastępcy dowódcy plutonu, oceniacza odległości, 2 drużyn ciężkich karabinów maszynowych na jukach (skład drużyny ciężkich karabinów maszynowych na jukach, pkt. 181), oraz pomocnika rusznikarza (pieszo) na wozie amunicyjnym pierwszej drużyny.

202. Szyki zwarte.

Kolumna trójkami.
Kolumna dwójkami.
Kolumna po jednem.
Szyk rozwinięty.

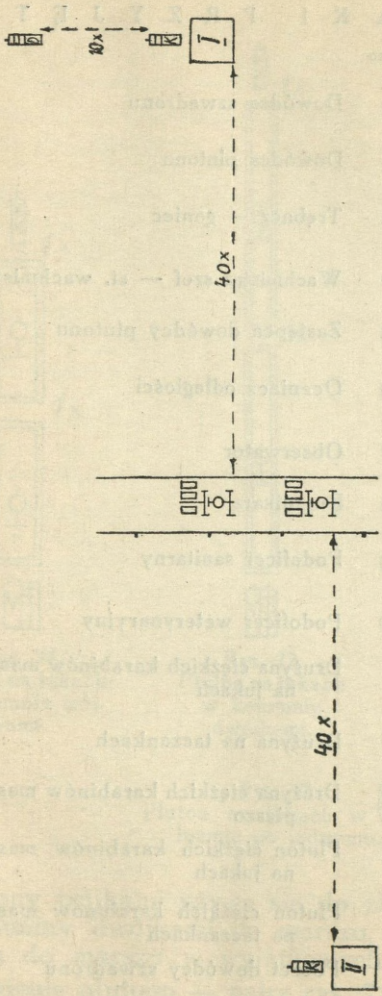
203. Zbiórka.

Zasadniczym szykiem zbiórki plutonu jest kolumna trójkami.

Zbiórkę wykonywa się na komendę: *„pluton (chód) — zbiórka“.*

Zbiórka wykonywa się w myśl cz. III Rozdz. B pkt. 16.

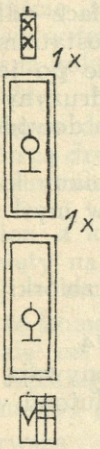
Można zebrać pluton w innym szyku, dodając do wyżej podanej komendy po słowie pluton określenie szyku, naprzykład: *„pluton — rozwinięty (chód) — zbiórka“.*

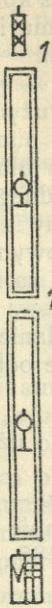
Rys. 70.
Szyk w wypadku napadu lotniczego.

ZNAKI PRZYJĘTE

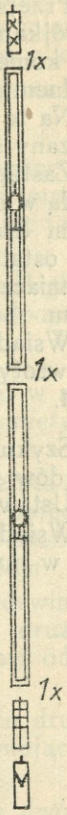
konno	pieszo	
		Dowódca szwadronu
		Dowódca plutonu
		Trębacz — goniec
		Wachmistrz szef — st. wachmistrz
		Zastępca dowódcy plutonu
		Oceniacz odległości
		Obserwator
		Rusznikarz
		Podoficer sanitarny
		Podoficer weterynaryjny
		Drużyna ciężkich karabinów maszynowych na jukach
		Drużyna na taczankach
		Drużyna ciężkich karabinów maszynowych pieszo
		Pluton ciężkich karabinów maszynowych na jukach
		Pluton ciężkich karabinów maszynowych na taczankach
		Poczet dowódcy szwadronu

Rys. 71.
Pluton na jukach w kolumnie trójkami.

Rys. 72.
Pluton na jukach w kolumnie dwójkami.

Rys. 73.
Pluton na jukach w kolumnie po jednemu.

204. Kolumna trójkami, dwójkami, po jednemu.

Kolumny trójkami używa się do zbiórki i marszu, kolumny dwójkami do marszu, kolumny po jednemu do marszu w wyjątkowych wypadkach.

Ustawienie plutonu — patrz rys. 71, 72, 73.

Przejście plutonu z kolumny trójkami w kolumnę dwójkami, po jednemu i odwrotnie, wykonywa się na komendę: *„pluton — trójkami* (dwójkami, po jednemu) — (chód) — *marsz“*.

Na tę komendę drużyny przybierają kolejno nakazany szyk w myśl punktu 184.

Zastępca dowódcy plutonu i oceniacz odległości jadą w odległości jednego kroku za ostatnim szeregiem drugiej drużyny a w kolumnie po jednemu za ostatnim szeregowym drugiej drużyny jedzie oceniacz odległości a za nim zastępca dowódcy plutonu.

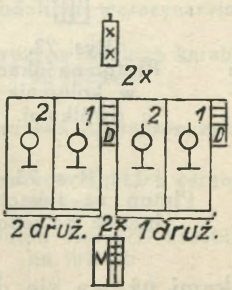
Wsiadanie i zsiadanie z koni, zmiany kierunku i zwroty w kolumnie odbywają się w myśl punktu 184.

205. Szyk rozwinięty.

Szyku rozwiniętego używa się do zbiórki i przeglądów.

Ustawienie plutonu — patrz rys. 74.

Wsiadanie i zsiadanie z koni wykonywają drużyny w myśl punktu 185. Dowódca plutonu wysuwa

Rys. 74.
Pluton na jukach w szyku rozwiniętym.

się na 20 kroków naprzód, a zastępca dowódcy plutonu i oceniacz odległości pozostając na miejscu rozluzowują, poczem wsiadają lub zsiadają z koni.

Zmiana kierunku odbywa się w myśl cz. III rozdz. B pkt. 21.

206. Przejście z szyku rozwiniętego w kolumnę.

Przejście z szyku rozwiniętego w kolumnę odbywa się w ten sposób, że drużyny kolejno formują nakazaną kolumnę w myśl punktu 186, stając jedna za drugą.

Zastępca dowódcy plutonu i oceniacz odległości najkrótszą drogą zajmują swe miejsca w odpowiedniej kolumnie.

207. Przejście z kolumny w szyk rozwinięty.

Pluton z kolumny trójkami przechodzi w szyk rozwinięty na komendę: *„pluton — rozwinięty —* (chód) *— marsz“.*

Na tę komendę dowódca plutonu z miejsca wysuwa się na długość kolumny trójkami pojedyńczego ciężkiego karabina maszynowego (20 kroków), a w marszu posuwa się poprzednim chodem.

Pierwsza drużyna formuje szyk rozwinięty w myśl punktu 187, przyczem dowódca drużyny staje na prawem skrzydle swej drużyny bez odstępu, równając według pierwszego szeregu.

Dowódca, oraz pierwszy i drugi karabin drugiej drużyny posuwają się w lewo wskos, zajmując kolejno swe miejsca w szyku rozwiniętym.

Jeśli pluton znajdował się w kolumnie dwójkami lub po jednemu, karabiny formują kolumnę trójkami, poczem zajmują swe miejsca w szyku rozwiniętym.

Zastępca dowódcy plutonu i oceniacz odległości stają na swoje miejsca najkrótszą drogą.

208. Równanie.

Równanie plutonu w szyku rozwiniętym odbywa się na komendę: *„równaj"*. Na tę komendę dowódca drugiej drużyny staje 2 kroki za dowódcą plutonu, dowódca pierwszej drużyny równa według dowódcy drugiej drużyny, przybierając odstęp równy szerokości rozwiniętego frontu drużyny (6 kroków).

Jeźdźcy pierwszego szeregu równają według dowódców drużyn, jeźdźcy drugiego szeregu stają w odległości 1 kroku za pierwszym, kryjąc swoich poprzedników.

To samo wykonywają jeźdźcy trzeciego i dalszych szeregów w stosunku do swych poprzedników.

209. Szyki luźne.

Kolumna drużyn.
Linja drużyn.
Szyk w wypadku napadu lotniczego.

210. Ogólne zasady poruszeń w szykach luźnych.

Zasady poruszeń w szykach luźnych, ich użycie (oprócz szarży) podane w cz. III, rozdz. B pkt. 26 stosują się również do plutonu ciężkich karabinów maszynowych.

We wszystkich szykach luźnych plutonu drużyny mogą być w szykach zwartych lub luźnych, zgodnie z punktami 182 i 188. Jeśli odstępy i odległość nie zostały podane w komendzie, wynoszą 40 kroków.

Dowódca drużyny kierunkowej porusza się w odległości 10 kroków za dowódcą plutonu.

211. Kolumna drużyn.

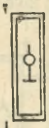
Na komendę: *„pluton — kolumna drużyn* — (szyk) — *odległość x kroków* (chód) — marsz". Rys. 75.

Pierwsza drużyna lub wyznaczona posuwa się galopem lub chodem nakazanym za dowódcą plutonu lub w nakazanym kierunku; druga drużyna

zajmuje miejsce w odległości 40 kroków lub nakazanej za drużyną pierwszą.

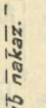
Drużyny zmieniają szyk, jeżeli to było podane w komendzie.

Na komendę: *„pluton—linja drużyn—* (szyk) — odstęp x kroków — (chód) — *marsz"*. Rys. 76. **212. Linja drużyn.**

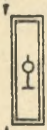
Pierwsza drużyna lub wyznaczona posuwa się za dowódcą plutonu lub w kierunku nakazanym Druga drużyna porusza się w lewo wskos na odstęp 40 kroków lub nakazany.

Drużyny zmieniają szyk, jeżeli to było podane w komendzie.

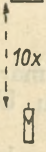

Na komendę lub sygnał na trąbce: *„lotnik"* drużyny przybierają szyk w myśl punktu 193. **213. Szyk w wypadku napadu lotniczego.**

Dowódca plutonu porusza się przed dowódcą pierwszej drużyny, zastępca dowódcy plutonu i oceniacz odległości za drugim karabinem drugiej drużyny. Rys. 77.

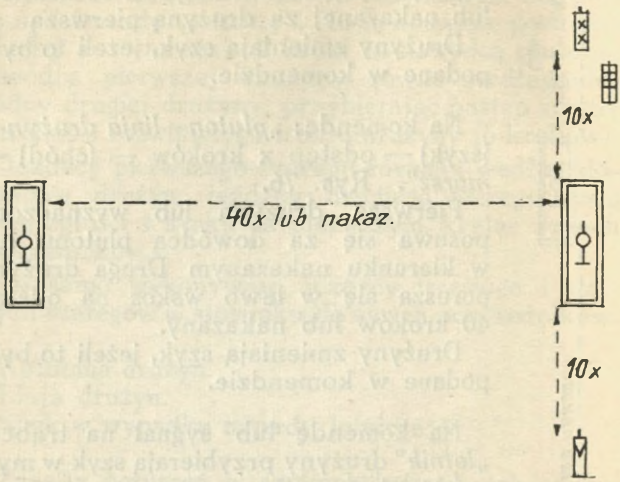

Pluton ciężkich karabinów maszynowych na taczankach.

Pluton ciężkich karabinów maszynowych na taczankach składa się: z dowódcy plutonu, jego zastępcy, oceniacza odległości, dwóch drużyn ciężkich karabinów maszynowych na taczankach (skład drużyny ciężkich karabinów ma- **214. Skład plutonu ciężkich karabinów maszynowych na taczankach.**

Rys. 75. Pluton w kolumnie drużyn.

Rys. 76.
Pluton w linji drużyn.

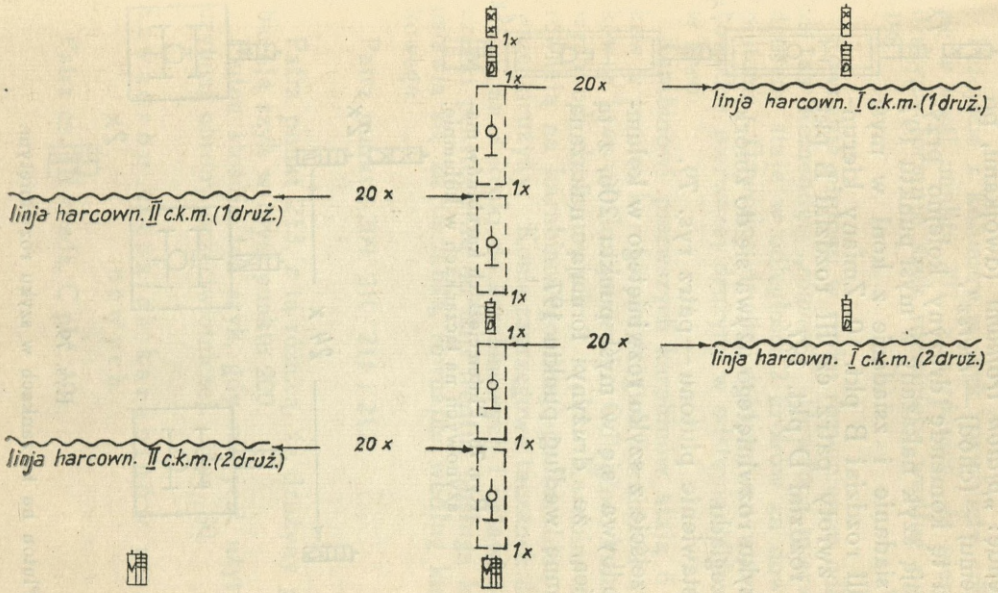
szynowych na taczankach pkt. 194), oraz pomocnika rusznikarza (pieszo) na wozie amunicyjnym pierwszej drużyny.

215. Szyki zwarte. Patrz punkt 202.

216. Zbiórka. Patrz punkt 203.

217. Kolumna trójkami, dwójkami, po jednemu. Kolumny trójkami używa się do zbiórki i marszu, kolumny dwójkami i po jednemu do marszu. Ustawienie plutonu — patrz rys. 78.

Przejście z kolumny trójkami w kolumnę dwójkami, po jednemu i odwrotnie, wykonywa się na

Rys. 77.
Szyk plutonu na jukach w wypadku napadu lotniczego.

komendę: *„pluton trójkami* (dwójkami, po jednemu) — (chód) — *marsz"*.

Na tę komendę drużyny kolejno przybierają szyk nakazany w myśl punktu 197.

Wsiadanie i zsiadanie z koni w myśl cz. III rozdział B pkt. 10. Zmiany kierunku i zwroty patrz cz. III rozdział B pkt. 17 i rozdział D pkt. 197.

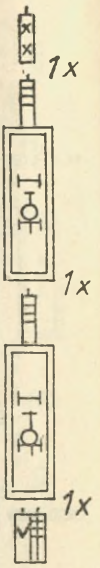
218. Szyk rozwinięty.

Szyku rozwiniętego używa się do zbiórki i przeglądu.

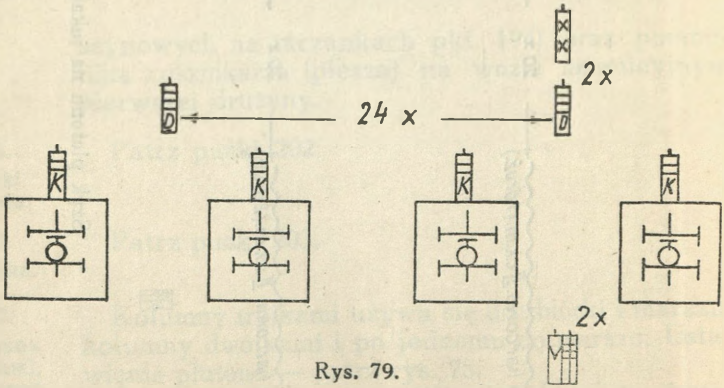
Ustawienie plutonu — patrz rys. 79.

219. Przejście z szyku rozwiniętego w kolumnę.

Przejście z szyku rozwiniętego w kolumnę odbywa się w myśl punktu 206, z tą różnicą, że drużyny formują nakazaną kolumnę według punktu 197.

Rys. 78. Pluton ciężkich karabinów maszynowych na taczankach w kolumnie.

Rys. 79.
Pluton na taczankach w szyku rozwiniętym.

Przejście z kolumny w szyk rozwinięty odbywa się w myśl punktu 207, z tą różnicą, że pierwsza drużyna formuje szyk rozwinięty według punktu 198. **220. Przejście z kolumny w szyk rozwinięty.**

Równanie plutonu w szyku rozwiniętym odbywa się na komendę: *„równaj"*. Dowódca pierwszej drużyny staje w odległości 2 kroków za dowódcą plutonu. Dowódca drugiej drużyny na wysokości dowódcy pierwszej drużyny w odstępie 24 kroków w lewo. **221. Równanie.**

Karabinowi pierwszych karabinów stają 6 kroków w prawo, karabinowi drugich karabinów 6 kroków w lewo od drużynowych. Odległość karabinowych od drużynowych 2 kroki. Karabinowi się równają na karabinowego drugiego karabina pierwszej drużyny. Konie zaprzęgowe taczanek dojeżdżają na 2 kroki do karabinowych i ustawiają taczanki prostopadle do linji frontu; obsługa konna ustawia się za taczanką, równając według kierunkowego.

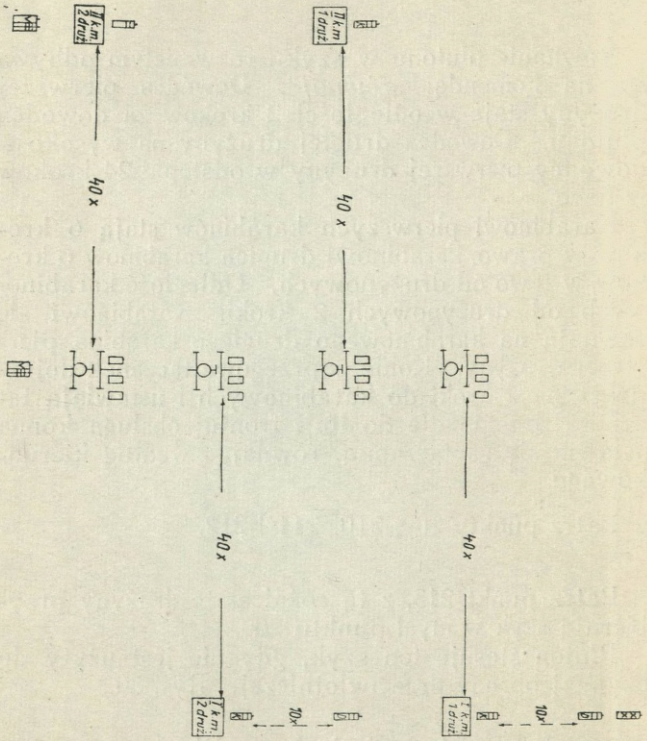
Patrz punkty 209, 210, 211 i 212. **222. Szyki luźne.**

Patrz punkt 213, z tą różnicą, że drużyny przybierają szyk w myśl punktu 200. **223. Szyk w wypadku napadu lotniczego.**

Pluton stosuje ten szyk, gdy nie jest użyty do czynnej obrony przeciwlotniczej. Rys. 80.

Szwadron ciężkich karabinów maszynowych.

Patrz cz. III rozdz. C pkt. 101. **224. Zasady prowadzenia.**

Rys. 80.
Szyk plutonu na taczankach w wypadku napadu lotniczego.

225. Poczet dowódcy szwadronu.

Zadaniem pocztu dowódcy szwadronu jest:

a) utrzymanie łączności między dowódcą szwadronu a jego podwładnymi i przełożonymi.

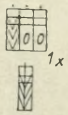
b) obserwacja naziemna i powietrzna.

Skład pocztu: 2 trębaczy—gońców i 2 obserwatorów.

Poczet staje we wszystkich szykach za dowódcą szwadronu, może jednak na rozkaz dowódcy szwadronu znajdować się w szeregu.

Dowódcą pocztu jest obserwator (kapral), który w szykach zwartych zajmuje miejsce na prawem skrzydle pocztu, a w szykach luźnych na czele.

Ustawienie pocztu — rys. 81.

Rys. 81.
Poczet dowódcy szwadronu w kolumnie trójkami.

Poruszenia oraz zmiany szyków wykonywa poczet w myśl zasad, podanych dla sekcji w szwadronie linjowym.

Wachmistrz szef szwadronu oraz podoficerowie: sanitarny, weterynaryjny i rusznikarz zajmują miejsca we wszystkich szykach za szwadronem.

226. Szyki zwarte.

Linja plutonów trójkami, dwójkami i po jednemu.

Kolumna trójkami, dwójkami i po jednemu.

Kolumna plutonów rozwiniętych.

Szyk rozwinięty.

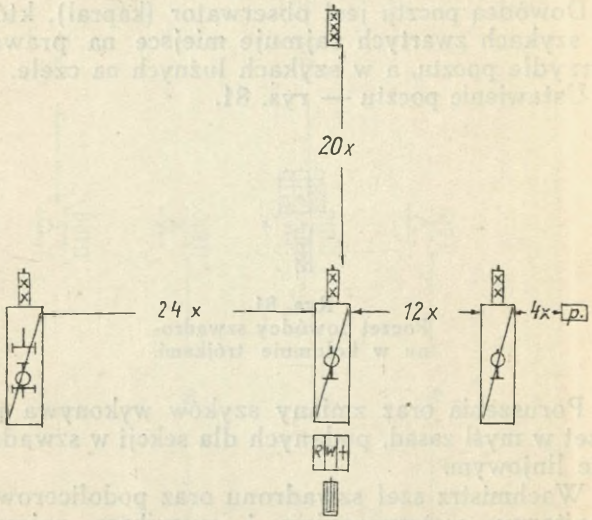
227. Zbiórka.

Zasadniczym szykiem zbiórki szwadronu ciężkich karabinów maszynowych jest linja plutonów trójkami.

Zbiórkę wykonywa się na komendę: *„szwadron (chód) — zbiórka“.*

Zbiórkę wykonywa się w myśl cz. III rozdz. C pkt. 103.

Ustawienie szwadronu — rys. 82.

Rys. 82.
Szwadron w linji plutonów trójkami.

228. Linje plutonów trójkami.

Komendy, zwroty i t. d., jak cz. III rozdz. C pkt. 104, z tą zmianą, że odstęp między pierwszym i drugim plutonem na jukach wynosi 12 kroków, między drugim plutonem na jukach a plutonem ta-

czanek wynosi 24 kroki (szerokość rozwinięcia plutonu jucznego i 12 kroków) rys. 82.

W szyku ścieśnionym odstępy między wszystkiemi plutonami wynoszą 4 kroki.

229 Kolumna trójkami, dwójkami i po jednemu.

Patrz cz. III rozdz. C. pkt. 105, z tem zastrzeżeniem, że podane punkty 18 i 19 stosują się jedynie do pocztu dowódcy szwadronu oraz ostatniego szeregu, złożonego z podoficera sanitarnego, podoficera weterynaryjnego i rusznikarza, plutony zaś obowiązuje punkt 204 i 217; rys. 83.

Uwaga: plutony w kolumnie mogą się znajdować także w innej kolejności.

230. Kulumna plutonów rozwiniętych.

Ustawienie szwadronu — patrz rys. 84.

W tym szyku pluton na taczankach porusza się w kolumnie drużyn; drużyny w szyku rozwiniętym.

Postanowienia zawarte w cz. III rozdz. C. pkt. 106 obowiązują również szwadron ciężkich karabinów maszynowych, z wyjątkiem przejścia z linji plutonów trójkami w kolumnę plutonów rozwiniętych wbok.

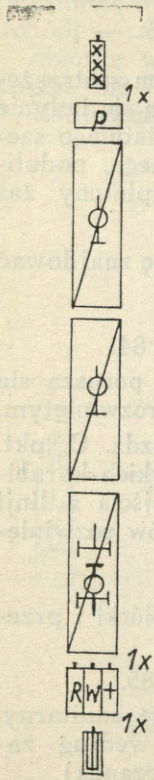
231. Szyk rozwinięty.

Szyku rozwiniętego używa się do zbiórki i przeglądu.

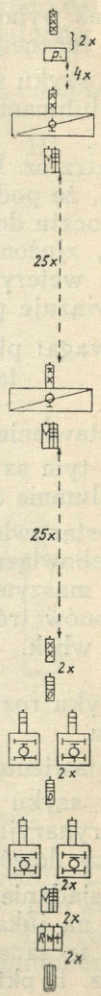
Ustawienie szwadronu — patrz rys. 85.

W szyku rozwiniętym podoficerowie sanitarny, weterynaryjny i rusznikarz równają według zastępcy dowódcy trzeciego plutonu (taczanek).

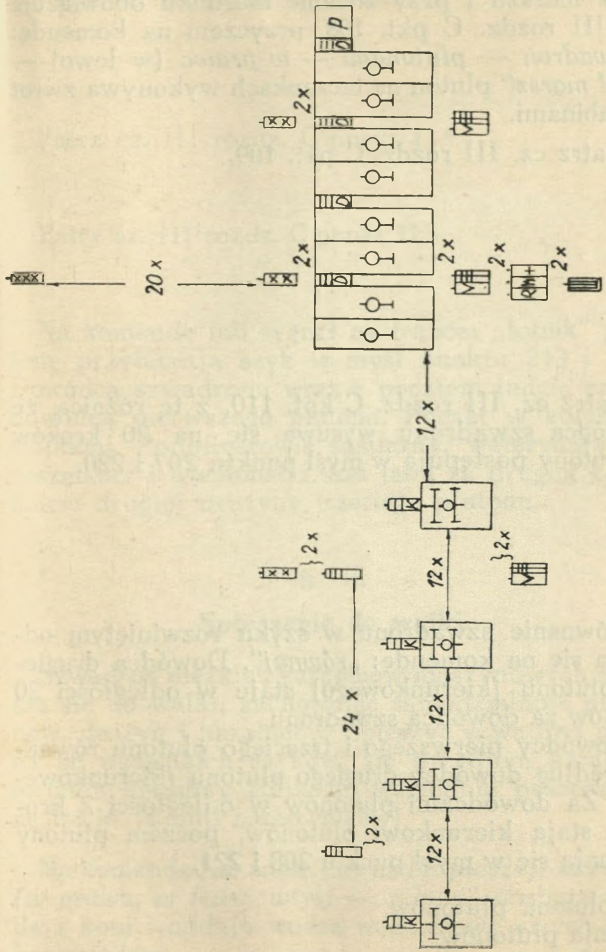
Wsiadanie i zsiadanie z koni wykonywają plutony na jukach w myśl punktu 205. Karabiny plutonu taczanek wsiadają i zsiadają w myśl cz. III rozdz. B pkt. 10.

Rys. 83.
Szwadron w kolumnie trójkami.

Rys. 84.
Szwadron w kolumnie plutonów rozwiniętych.

Rys. 85.
Szwadron w szyku rozwiniętym.

232. Marsz i zmiana kierunku.

W marszu i przy zmianie kierunku obowiązuje cz. III rozdz. C pkt. 108, przyczem na komendę: *„szwadron — plutonami — w prawo* (w lewo) — *wtył marsz“* pluton na taczankach wykonywa zwrot karabinami.

233. Przejście z szyku rozwiniętego w linję plutonów, kolumnę trójkami, dwójkami, po jednemu.

Patrz cz. III rozdz. C pkt. 109.

234. Przejście z linji plutonów, kolumny trójkami, dwójkami i po jednemu w szyk rozwinięty.

Patrz cz. III rozdz. C kpt. 110, z tą różnicą, że dowódca szwadronu wysuwa się na 20 kroków a plutony postępują w myśl punktu 207 i 220.

235. Równanie.

Równanie szwadronu w szyku rozwiniętym odbywa się na komendę: *„równaj“*. Dowódca drugiego plutonu (kierunkowego) staje w odległości 20 kroków za dowódcą szwadronu.

Dowódcy pierwszego i trzeciego plutonu równają według dowódcy drugiego plutonu (kierunkowego). Za dowódcami plutonów w odległości 2 kroków stają kierunkowi plutonów, poczem plutony równają się w myśl punktu 208 i 221.

236. Szyki luźne.

Kolumna plutonów.
Linja plutonów.
Szyk w wypadku napadu lotniczego.

Patrz cz. III rozdz. C punkt 113.

237. Ogólne zasady poruszeń w szykach luźnych.

Patrz cz. III rozdz. C punkt 114.

238. Kolumna plutonów.

Patrz cz. III rozdz. C punkt 115.

239. Linja plutonów.

Na komendę lub sygnał na trąbce: „lotnik" plutony przybierają szyk w myśl punktu 213 i 223. Dowódca szwadronu wraz z pocztem jedzie przed dowódcą pierwszego plutonu. Poczet w kolumnie trójkami. Podoficerowie sanitarny, weterynaryjny, rusznikarz i wachmistrz szef jadą za drugim karabinem drugiej drużyny trzeciego plutonu.

240. Szyk w wypadku napadu lotniczego.

§ II.

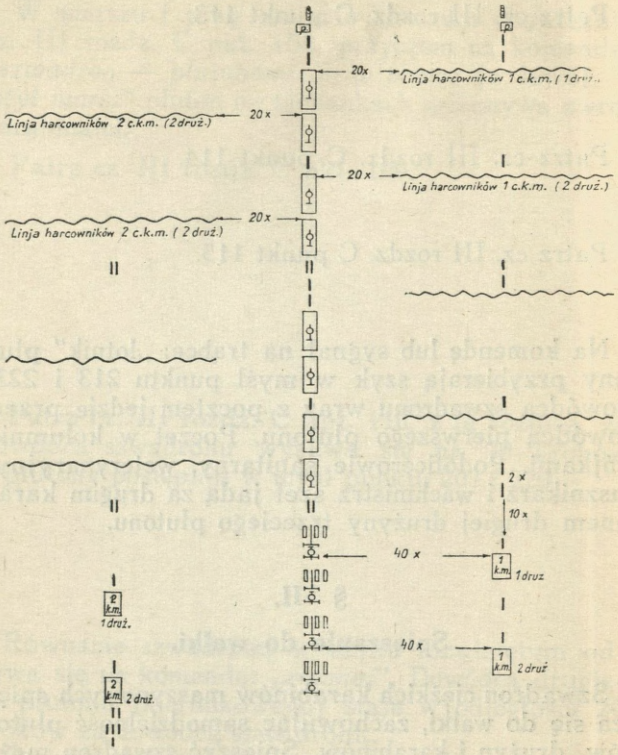
Spieszanie do walki.

Szwadron ciężkich karabinów maszynowych spiesza się do walki, zachowując samodzielność plutonów, drużyn i karabinów. Spieszyć szwadron można ze wszystkich szyków, ale przedtem karabiny formują kolumny trójkami, względnie poszczególne trójki (z linji harcowników).

241. Zasady ogólne.

Na komendę lub znak: *„do walki pieszej—wprzód (w prawo, w lewo, wtył) — z koni"* obsługa zsiada z koni i oddaje wodze wędzidłowe swych koni koniowodom.

242. Pojedyńczy ciężki karabin maszynowy na juku.

Rys. 86.
Szyk szwadronu ciężkich karabinów maszynowych w wypadku napadu lotniczego.

Koniowód pierwszej trójki odbiera konia karabinowego i celowniczego, koniowód juka karabinowego — konia taśmowego, koniowód pierwszego juka amunicyjnego — konia pomocniczego, koniowód

drugiego juka amunicyjnego — konia pierwszego amunicyjnego, koniowód ostatniego szeregu — konia drugiego amunicyjnego. Po odebraniu koni przez koniowodów obsługa odjucza sprzęt w myśl punktu 243, poczem wykonywa zbiórkę w kolumnie dwójkami w nakazanym kierunku.

243. Odjuczanie.

Karabinowy podchodzi do konia jucznego z prawej strony, odkręca zakrętkę szyny górnej ramy, prawą ręką unosi szynę ku górze, lewą zdejmuje skrzynkę z amunicją, następnie zdejmuje z przedniego łęku węża gumowego, poczem udaje się na miejsce zbiórki.

W tym czasie podbiegają do konia jucznego celowniczy z prawej a taśmowy z lewej strony, zwalniają sprzęt z zakrętki szyn ram bocznych i podnoszą szyny do góry. Który z nich prędzej zwolni zakrętkę i uniesie szyny, mówi głośno: *„gotów"* i przytrzymuje sprzęt w ramie aż do chwili, gdy drugi z nich odpowie: *„zdejm"*, wtedy jednocześnie zdejmują sprzęt, biorą go na ramię i stają za karabinowym.

Pomocniczy podbiega do pierwszego juka amunicyjnego z prawej strony, odkręca zakrętki szyn górnej ramy, unosi je ku górze, poczem zdejmuje wodnik i skrzynkę rekwizytową (jeżeli w karabinie wozi się lufy zapasowe drużyny, podbiega do juka karabinowego i zdejmuje je), poczem zajmuje swe miejsce w zbiórce karabina.

Amunicyjni pierwszy i drugi podbiegają do drugiego juka amunicyjnego, pierwszy z lewej, a drugi z prawej strony, odkręcają zakrętki szyn ram bocznych, unoszą szyny wgórę i postępują jak celowniczy i taśmowy, zdejmują po dwie skrzynki

amunicyjne, poczem udają się na miejsce zbiórki karabina.

244. Pojedyńczy ciężki karabin maszynowy na taczance.

Spieszanie do walki pojedyńczego ciężkiego karabina maszynowego na taczance odbywa się jak następuje: obsługa konna zsiada z koni, karabinowy oddaje swego konia koniowodowi drugiego szeregu a taśmowy oraz pierwszy i drugi amunicyjni oddają swe konie koniowodom.

Celowniczy zsiada z taczanki, poczem obsługa postępuje w myśl punktu 245.

245. Zdejmowanie ciężkiego karabina maszynowego i amunicji z taczanki.

Będzie podane z chwilą ustalenia typu taczanek.

246. Drużyna ciężkich karabinów maszynowych na jukach.

Konia dowódcy drużyny odbiera koniowód ostatniego szeregu pierwszego karabina. Karabiny postępują w myśl punktu 241. Dowództwo nad koniowodami obejmuje koniowód pierwszego szeregu pierwszego karabina i odprowadza ich na miejsce, wskazane przez dowódcę drużyny.

247. Drużyna ciężkich karabinów maszynowych na taczankach.

Konia dowódcy drużyny odbiera koniowód drugiego szeregu pierwszego karabina. Karabiny spieszają się w myśl punktu 244. Dowództwo nad koniowodami obejmuje woźnica pierwszego karabina.

248. Pluton ciężkich kara-

Konia dowódcy plutonu odbiera koniowód ostatniego szeregu drugiego karabina pierwszej drużyny. Konia oceniacza odległości odbiera koniowód

ostatniego szeregu drugiego karabina, drugiej drużyny. Dowództwo nad koniowodami obejmuje zastępca dowódcy plutonu, który na komendę: *„do walki pieszej“* podjeżdża do dowódcy plutonu, celem otrzymania rozkazów.

binów maszynowych na jukach.

Drużyny postępują w myśl punktu 246.

Konia dowódcy plutonu odbiera koniowód drugiego szeregu drugiego karabina pierwszej drużyny, a konia oceniacza odległości — koniowód drugiego szeregu drugiego karabina drugiej drużyny. Zastępca dowódcy plutonu zastosowuje się do punktu 248, a drużyny do punktu 247.

249. Pluton ciężkich karabinów maszynowych na taczankach.

Konia dowódcy szwadronu odbiera luzak.

Koniowód pocztu jest trębacz drugiego szeregu.

Plutony spieszają się w myśl punktów 248 i 249. Podoficerowie sanitarny, weterynaryjny i rusznikarz pozostają przy koniowodach.

Dowództwo nad koniowodami obejmuje oficer wyznaczony przez dowódcę szwadronu.

250. Szwadron ciężkich karabinów maszynowych.

Patrz cz. III rozdz. B pkt. 35 i rozdz. C kpt. 120.

251. Obowiązki dowódcy koniowodów.

Patrz cz. III rozdz. B pkt. 36.

252. Poruszenia koniowodów.

Jak cz. III rozdz. B pkt. 37, z tą różnicą, że przed komendą *„do wsiadania — na koń“* podaje się komendę: *„na juki“*, przyczem obsługa wykonywa czynności jak pkt. 254.

253. Wsiadanie na koń.

254. Objuczanie.

Karabinowy podchodzi do konia juka karabinowego z prawej strony, stając twarzą w kierunku zadu końskiego, prawą ręką odchyla szynę górnej ramy, lewą zaś układa skrzynkę na miejsce i obiema rękami, wkładając szynę ramy lewą ręką umacnia zakrętkę ramy, następnie zakłada węża gumowego na przedni łęk, poczem odchodzi do swego konia (w razie konieczności szybkiego dosiadania koni, karabinowy nie zakłada węża gumowego na przedni łęk juka karabinowego, lecz zatyka go sobie za pas).

Celowniczy podbiega z prawej strony do konia juka karabinowego twarzą do boku konia, prawą ręką podnosi szyny ramy, trzymając karabin na ramieniu, poczem trzymając lewą ręką za rączkę tylców, bierze prawą ręką podchwytem za chłodnicę, opuszcza karabin poziomo do wysokości ram; taśmowy podbiega do konia juka karabinowego z lewej strony, stając twarzą do celowniczego. Prawą ręką podnosi szyny ramy, następnie prawą ręką chwyta za tylną ostrogę, lewą zaś za żebra i opuszcza podstawę poziomo przed siebie do wysokości ram. Który z nich pierwszy ukończy te czynności, mówi głośno: „*gotów*“, a gdy drugi odpowie „*włóż*“, obaj jednocześnie wkładają sprzęt do ramy, poczem przytrzymując go lewą ręką, prawą opuszczają szyny ramy i następnie obiema rękami jednocześnie umacniają zakrętki.

Pomocniczy zakłada wodnik i skrzynkę rekwizytową w górną ramę pierwszego juka amunicyjnego, poczem zakłada lufy zapasowe na juk karabinowy (jeśli w karabinie wozi się lufy zapasowe drużyny) (w razie konieczności szybkiego dosiadania koni, pomocniczy nie zakłada luf na juk karabinowy, lecz

dosiada swego konia, mając je przewieszone w futerale przez ramię).

Pierwszy i drugi amunicyjny zakładają skrzynki amunicyjne na drugi juk amunicyjny, postępując jak celowniczy i taśmowy.

Będzie podane z chwilą ustalenia typu taczanek. **255. Wkładanie ciężkiego karabina maszynowego na taczankę.**

§ III.

Wyszkolenie szwadronu ciężkich karabinów maszynowych pieszo.

Szyki dla oddziałów ciężkich karabinów maszynowych, podane w niniejszym paragrafie, mają zastosowanie w czasie musztry bojowej oraz w tych wypadkach gdy występują ze zdjętym sprzętem. W wypadkach, gdy oddziały ciężkich karabinów maszynowych występują bez sprzętu, jak rewje i t. d. — obowiązują szyki i zasady podane dla równorzędnych oddziałów linjowych kawalerji. **256. Uwagi ogólne.**

Patrz Regulamin piechoty, kompanja karabinów maszynowych $\frac{P.\ 2.}{1923}$ — pkt. 1 — 8. **257. Dane ogólne o ciężkich karabinach maszynowych.**

Dowódca szwadronu dowodzi szwadronem w myśl zasad Regulaminu kawalerji cz. I, rozdz. A pkt. 2. **258. Obowiązki dowódcy szwadronu.**

Reguluje tok służby i wyszkolenia.

W czasie walki dowodzi szwadronem i jest doradcą technicznym dowódcy pułku.

259. Obowiązki dowódcy plutonu.

Patrz Regulamin kawalerji cz. I rozdz. A pkt. 39, oraz Regulamin piechoty, kompanja karabinów maszynowych $\frac{P.\ 2.}{1923}$ punkt 62.

260. Obowiązki zastępcy dowódcy plutonu.

Zastępca dowódcy plutonu pomaga we wszystkich czynnościach służbowych dowódcy plutonu.

W czasie walki jest dowódcą koniowodów plutonu. Szczególnym jego obowiązkiem jest utrzymanie łączności z dowódcą plutonu i nadzór nad zaopatrywaniem w amunicję.

261. Obowiązki dowódcy drużyny.

Patrz Regulamin piechoty, kompanja karabinów maszynowych $\frac{P.\ 2.}{1923}$ punkt 64.

262. Obowiązki obsługi ciężkiego karabina maszynowego.

Patrz Regulamin piechoty, kompanja karabinów maszynowych $\frac{P.\ 2.}{1923}$ punkt 65—69 ponadto w plutonie taczanek czynności pomocniczego wykonywa pierwszy amunicyjny, a drugi czynności pierwszego amunicyjnego.

263. Obowiązki wachmistrza szefa.

Patrz Regulamin piechoty, kompanja karabinów maszynowych $\frac{P.\ 2.}{1923}$ punkt 71.

Ponadto pozostaje przy koniowodach do pomocy oficerowi, dowódcy koniowodów.

264. Obowiązki rusznikarza.

Patrz Regulamin piechoty, kompanja karabinów maszynowych $\frac{P.\ 2.}{1923}$ punkt 70.

Pojedyńczy ciężki karabin maszynowy pieszo.

Patrz Regulamin piechoty, kompanja karabinów maszynowych P. 2. 1923 punkt 79.

265. Szkolenie w pojedyńczym ciężkim karabinie maszynowym.

I. Nastawianie ciężkiego karabina maszynowego — nastawianie ciężkiego karabina maszynowego wykonywają wspólnie: karabinowy, celowniczy i taśmowy.

266. Czynności przy obsługiwaniu ciężkiego karabina maszynowego, nastawianie i odłączanie.

1) Czynności karabinowego:

a) nastawianie do pozycji leżącej. W chwili gdy taśmowy postawi podstawę, karabinowy pada na lewy bok z lewej strony podstawy, ciałem do niej skośnie, a ramieniem na wysokości jarzma, przysuwając lewe ramię jak najbliżej do podstawy. Następnie chwyta lewą ręką za lewą ścianę podstawy jarzma a prawą ręką otwiera klamrę i przy pomocy obu rąk utrzymuje jarzmo z klamrą w położeniu pionowem. Z chwilą założenia przez taśmowego czopa jarzmowego karabina do otworu w jarzmie karabinowy zamyka prawą ręką klamrę, bacząc, aby czop wszedł w otwór klamry. Następnie kładzie się na brzuchu, na wysokości celowniczego, o jeden krok w lewo od karabina.

b) Nastawianie do pozycji siedzącej. Karabinowy wykonywa czynności takie same, jak przy nastawianiu do pozycji leżącej.

2) Czynności celowniczego.

a) Nastawianie do pozycji leżącej. Celowniczy pada z karabinem na prawy bok, ramieniem przy

ostrodze tylnej nóżki podstawy, poczem, utrzymując karabin na piersiach i brzuchu, przewraca się na plecy i wysuwa karabin w kierunku taśmowego. Z chwilą uchwycenia przedniej części karabina przez taśmowego i zakładania go do jarzma, celowniczy przewraca się na brzuch, utrzymując karabin obiema rękami za rączki tylców. W czasie zakręcania śruby klamry jarzma przez taśmowego, celowniczy lewą ręką zwalnia zacisk kółka kierowniczego, przenosi rękę na rączkę tylców, prawą ręką chwyta ślizgacz, utrzymując jego zacisk w położeniu górnem. Następnie zakłada gałkę karabina do gniazda i zaryglowuje zacisk ślizgacza. Po zaryglowaniu zacisku ślizgacza, celowniczy chwyta prawą ręką za rączkę tylców i podnosi karabin poziomo. Lewą ręką zakręca zacisk kółka kierowniczego, prawą ręką podnosi celownik. Z chwilą ukończenia nastawienia karabina, celowniczy trzyma lewą ręką lewą rączkę tylców, przyczem łokieć jest na ziemi, a prawa ręka obejmuje kółko kierownicze.

b) Nastawianie do pozycji siedzącej. Celowniczy siada za ostrogą tylnej nóżki podstawy, wyciągając nogi w kierunku przednich nóżek, poczem wysuwa karabin w kierunku taśmowego. Z chwilą uchwycenia przedniej części karabina przez taśmowego, celowniczy utrzymuje karabin obiema rękami za rączki tylców. Dalsze czynności celowniczy wykonywa w taki sam sposób, jak przy nastawianiu karabina do pozycji leżącej. Z chwilą ukończenia nastawiania karabina, celowniczy trzyma lewą ręką lewą rączkę tylców, mając łokieć na udzie, a prawą obejmuje kółko kierownicze.

3) Czynności taśmowego.

a) Nastawianie do pozycji leżącej. Taśmowy ustawia podstawę, pada na prawy bok z prawej strony podstawy ciałem do niej skośnie, ramieniem na wysokości jarzma, przysuwając prawe ramię jaknajbliżej do podstawy i odkręca lewą ręką śrubę klamry jarzma. Następnie chwyta obiema rękami za przednią część chłodnicy karabina podanego przez celowniczego, zakłada czop karabina do otworu w jarzmie, ułatwiając jednocześnie karabinowemu należyte zamknięcie klamry jarzma, poczem zakręca lewą ręką śrubę klamry i przewraca się na brzuch, głową na wysokości donośnika, trzymając przed sobą skrzynkę z amunicją, podaną przez amunicyjnego.

b) Nastawianie do pozycji siedzącej. Taśmowy klęka na prawe kolano, opiera podstawę przedniemi nóżkami o ziemię, odkręca prawą ręką śrubę zaciskową pierścienia nóżki tylnej, poczem obydwiema rękami naciska na ostrogę tylnej nóżki, dopóki pierścień tej nóżki nie cofnie się całkowicie wtył, poczem zakręca śrubę zaciskową pierścienia i stawia podstawę. Dalsze czynności taśmowy wykonywa w taki sam sposób, jak przy nastawianiu ciężkiego karabina maszynowego do pozycji leżącej.

II. Odłączanie ciężkiego karabina maszynowego.

Odłączanie karabina wykonywają wspólnie: karabinowy, celowniczy i taśmowy. Czynności te należy wykonywać tylko w pozycji leżącej. Jeśli karabin był ustawiony do pozycji siedzącej lub pośredniej, należy przejść do pozycji leżącej, według punktu

III pozycja 1 — C, 2 — C, 3 — C lub 1 — E, 2 — E, 3 — E.

1) Czynności karabinowego.

Karabinowy przysuwa się do karabina i, leżąc na lewym boku, ramieniem na wysokości jarzma, ciałem skośnie do karabina, chwyta lewą ręką za lewą ścianę podstawy jarzma. Z chwilą odkręcenia śruby klamry jarzma przez taśmowego, karabinowy prawą ręką otwiera klamrę, utrzymując ją pionowo do góry. Po zdjęciu karabina z jarzma przez celowniczego i taśmowego, karabinowy prawą ręką zamyka klamrę i umocowuje ją śrubą, poczem, naciskając lewą ręką na ścianę podstawy jarzma a prawą klamrę opuszcza jarzmo wprzód.

2) Czynności celowniczego.

Celowniczy prawą ręką opuszcza celownik tak, aby nie uderzył o pokrywę komory zamkowej. Lewą ręką otwiera rygiel górny, następnie chwyta prawą ręką za prawą rączkę tylców i ustawia karabin pośrodku. Lewą ręką zamyka rygiel górny i zwalnia zacisk kółka kierowniczego, poczem prawą ręką opuszcza tylną część karabina wdół. Lewą rękę po zakręceniu kółka kierowniczego przenosi na lewą rączkę tylców a prawą ręką odryglowuje zacisk ślizgacza i, unosząc tylną część karabina wgórę, odłącza gałkę od ślizgacza. Po zdjęciu karabina z jarzma przez taśmowego, celowniczy chwyta karabin w obie ręce i przewraca się na plecy, utrzymując karabin na piersiach i brzuchu.

3) Czynności taśmowego.

Taśmowy po oddaniu skrzynki amunicyjnej amunicyjnemu, przewraca się na prawy bok i leżąc prawem ramieniem na wysokości jarzma, możliwie bliżej do podstawy, ciałem skośnie do karabina,

odkręca lewą ręką śrubę klamry jarzma. Z chwilą otwarcia klamry jarzma przez karabinowego i odłączenia gałki karabina od ślizgacza przez celowniczego, taśmowy chwyta prawą ręką za przednią część chłodnicy, wyjmuje karabin z jarzma i obiema rękami wysuwa go w kierunku celowniczego.

III. Przejście z jednej pozycji do drugiej.

Przejście z jednej pozycji do drugiej wykonywają wspólnie karabinowy, celowniczy i taśmowy.

1) Czynności karabinowego.

a) Przejście z pozycji leżącej do pozycji siedzącej. Karabinowy przysuwa się bliżej do karabina maszynowego i leżąc na lewym boku, ramieniem na wysokości jarzma, możliwie bliżej podstawy ciałem skośnie do karabina, chwyta prawą ręką nachwytem za lewą ścianę podstawy jarzma, lewą ręką za zacisk lewej nóżki i wspólnie z taśmowym, przy pomocy prawej ręki, prostując ją, unosi karabin do góry. Następnie karabinowy odpycha lewą ręką lewą nóżkę wtył aż do całkowitego przesunięcia się pierścienia tylnej nóżki ku tyłowi, poczem opuszcza na ziemię karabin i przesuwa się na swoje miejsce.

b) Przejście z pozycji leżącej do pozycji pośredniej. Karabinowy wykonywa czynności jak w a), z tą różnicą, że nóżkę odpycha tylko tyle, ile tego wymaga teren.

c) Przejście z pozycji siedzącej do pozycji leżącej. Karabinowy przesuwa się jak najbliżej do karabina maszynowego i kładąc się na lewy bok ramieniem na wysokości jarzma, ciałem skośnie do karabina, chwyta prawą ręką nachwytem od przo-

du, za lewą ścianę podstawy jarzma, lewą ręką za zacisk lewej nóżki i podtrzymuje karabin obniżany przez celowniczego, poczem powraca na swoje miejsce.

d) Przejście z pozycji siedzącej do pozycji pośredniej. Karabinowy wykonywa czynności jak w c).

e) Przejście z pozycji pośredniej do pozycji siedzącej lub leżącej. Karabinowy odbywa czynności jak w a) lub c).

2) Czynności celowniczego.

a) Przejście z pozycji leżącej do pozycji siedzącej. Celowniczy ustawia karabin pośrodku, zamyka rygiel górny i odkręca prawą ręką śrubę zaciskową pierścienia tylnej nóżki, następnie siada za ostrogą nóżki tylnej, wyciągając nogi w kierunku nóżek przednich. Lewą ręką chwyta za lewą rączkę tylców, prawą ręką, w czasie unoszenia karabina przez karabinowego i taśmowego, naciska mocno na ostrogę ,tylnej nóżki. Z chwilą nastawienia karabina do pozycji siedzącej, celowniczy umocowuje prawą ręką śrubę zaciskową pierścienia nóżki tylnej i podnosi karabin do poziomu.

b) Przejście z pozycji leżącej do pozycji pośredniej. Celowniczy wykonywa czynności jak w a).

c) Przejście z pozycji siedzącej do pozycji leżącej. Celowniczy ustawia karabin pośrodku, zamyka rygiel górny, zwalnia zacisk kółka kierowniczego, opuszcza tylną część karabina wdół, umocowuje zacisk kółka kierowniczego i prawą ręką odkręca śrubę zaciskową tylnej nóżki. Następnie kładzie się za karabinem na brzuchu, chwyta lewą ręką za lewą rączkę tylców, prawą ręką ciągnie tylną nóżkę za ostrogę wtył aż do całkowitego obniżenia się karabina. Następnie zakręca prawą ręką śrubę za-

ciskową pierścienia nóżki i ustawia karabin do poziomu.

d) Przejście z pozycji siedzącej do pozycji pośredniej. Celowniczy wykonywa czynności jak w c) z tą różnicą, że kładzie się tylko wtedy, gdy wymaga tego budowa jego ciała lub teren, i że ciągnąc za nóżkę tylną zniża karabin do wysokości zależnie od terenu.

e) Przejście z pozycji pośredniej do pozycji siedzącej lub leżącej. Celowniczy wykonywa czynności jak w a) lub c).

3) Czynności taśmowego.

a) Przejście z pozycji leżącej do pozycji siedzącej. Taśmowy przewraca się na prawy bok i leżąc ramieniem na wysokości jarzma jak najbliżej do podstawy, ciałem skośnie do karabina, chwyta lewą ręką nachwytem od przodu za prawą ścianę podstawy jarzma, prawą ręką za zacisk prawej nóżki i wspólnie z karabinowym przy pomocy lewej ręki (prostując ją) unosi karabin do góry; następnie taśmowy prawą ręką odpycha prawą nóżkę wtył, aż do całkowitego przesunięcia się pierścienia tylnej nóżki ku tyłowi, poczem opuszcza karabin na ziemię i przesuwa się na swoje miejsce.

b) Przejście z pozycji siedzącej do pozycji leżącej. Taśmowy wykonywa czynności jak w a) z tą różnicą, że nóżkę odpycha tylko o tyle, ile tego wymaga teren.

c) Przejście z pozycji siedzącej do pozycji leżącej. Taśmowy przewraca się na prawy bok i leżąc prawem ramieniem na wysokości jarzma, jak najbliżej do podstawy, ciałem skośnie do karabina, chwyta lewą ręką nachwytem od przodu za prawą ścianę podstawy jarzma a prawą ręką za zacisk prawej nóżki i podtrzymuje karabin obniżany

przez celowniczego, poczem przesuwa się na swoje miejsce.

d) Przejście z pozycji siedzącej do pozycji pośredniej. Taśmowy wykonywa czynności jak w c).

e) Przejście z pozycji pośredniej do pozycji siedzącej lub leżącej. Taśmowy wykonywa czynności jak w a) lub c).

IV. Przedłużanie i skracanie nóżek podstawy.

Przedłużanie i skracanie nóżek podstawy wykonywa wspólnie: karabinowy, taśmowy i celowniczy. Czynność tę należy wykonywać przy karabinie maszynowym, ustawionym do pozycji siedzącej.

1) Czynności karabinowego.

a) Przedłużanie nóżek. Karabinowy klęka przy ostrodze lewej nóżki na prawe kolano, twarzą w kierunku wylotu lufy, następnie chwyta prawą ręką za środkową część pochwy lewej nóżki, lewą ręką odkręca zacisk, podnosi karabin za pochwę do góry, lewą ręką wysuwa nóżkę, zakręca zacisk, opuszcza karabin na ziemię i powraca na swoje miejsce.

b) Skracanie nóżek. Karabinowy klęka przy ostrodze lewej nóżki na prawe kolano, twarzą w kierunku wylotu lufy, następnie chwyta prawą ręką za środkową część pochwy lewej nóżki, lewą ręką odkręciwszy zacisk nóżki wsuwa tę nóżkę w pochwę, opuszcza karabin na ziemię, zakręca zacisk nóżki i powraca na swoje miejsce.

2) Czynności celowniczego.

a) Przedłużanie nóżek. Celowniczy ustawia karabin pośrodku, zamyka rygiel górny i prawą ręką odkręca zacisk tylnej nóżki; następnie klęka na

prawe kolano pół kroku za ostrogą tylnej nóżki i podczas unoszenia karabina do góry przez taśmowego i karabinowego lewą ręką trzyma za rączkę tylców i prawą naciska silnie na ostrogę tylnej nóżki. W chwili opuszczania karabina na ziemię przez karabinowego i taśmowego celowniczy chwyta lewą ręką za pochwę nóżki tylnej przy zacisku, i unosi ją do góry, poczem prawą ręką wysuwa nóżkę, zakręca zacisk i opuszcza nóżkę na ziemię. Po przedłużeniu nóżek celowniczy klęczy na prawem kolanie z prawej strony i nieco wprzód od ostrogi tylnej nóżki. Lewą ręką trzyma rączkę tylców, łokieć na udzie, prawą ręką obejmuje kółko kierownicze.

b) Skracanie nóżek. Celowniczy ustawia karabin pośrodku, zamyka rygiel górny, zwalnia zacisk kółka kierowniczego, opuszcza tylną część karabina wtył, umocowuje zacisk kółka kierowniczego i prawą ręką odkręca zacisk tylnej nóżki. W chwili opuszczania karabina na ziemię przez karabinowego i taśmowego celowniczy chwyta lewą ręką za pochwę nóżki tylnej przy zacisku, unosząc ją do góry, poczem prawą ręką wpycha nóżkę, zakręca zacisk i opuszcza nóżkę na ziemię. Po skróceniu nóżek celowniczy siada tak jak w pozycji siedzącej i podnosi karabin do poziomu.

3) Czynności taśmowego.

a) Przedłużanie nóżek. Taśmowy klęka przy ostrodze prawej nóżki na lewe kolano, twarzą w kierunku wylotu lufy, chwyta lewą ręką za środkową część pochwy prawej nóżki, prawą ręką odkręca zacisk, podnosi karabin za pochwę do góry, prawą ręką wysuwa nóżkę, zakręca zacisk i opuszcza karabin na ziemię. Po wykonaniu tej czynno-

ści taśmowy klęczy na lewem kolanie na wysokości donośnika, mając ciało zwrócone w kierunku lufy.

b) Skracanie nóżek. Taśmowy klęka przy ostrodze prawej nóżki na lewe kolano, twarzą w kierunku wylotu lufy, chwyta lewą ręką za środkową część pochwy prawej nóżki, prawą ręką odkręciwszy zacisk prawej nóżki wsuwa tę nóżkę w pochwę, opuszcza karabin na ziemię, zakręca zacisk nóżki, poczem kładzie się na brzuchu, mając głowę na wysokości donośnika.

V. Postaw.

Na rozkaz *„postaw"* obsługa wykonywa następujące czynności:

a) taśmowy stawia podstawę z lewej strony nóżkami wprzód, obraca się twarzą do podstawy, odkręca śrubę klamry, otwiera klamrę, utrzymując ją i jarzmo w położeniu pionowem. Następnie lewą ręką podtrzymuje chłodnicę, podaną mu przez celowniczego, zakłada obiema rękami czop karabina do otworu, poczem zwraca się w kierunku, w którym go zastał rozkaz *„stój"*.

b) W chwili, gdy taśmowy postawi podstawę, celowniczy podchodzi do niej, staje w rozkroku z lewej strony nóżki tylnej na wysokości ostrogi, twarzą do taśmowego. Prawą ręką opuszcza karabin z ramienia i wysuwa go w kierunku taśmowego, nie wypuszczając rączki tylców z prawej ręki, lewą ręką chwyta i utrzymuje klamrę jarzma w położeniu pionowem, a przy pomocy prawej ręki opuszcza gałkę karabina na ślizgacz, poczem zamyka klamrę i powraca na swoje miejsce.

c) Reszta obsługi stawia swój sprzęt na ziemię.

VI. Postawa przeciw kawalerji.

Taśmowy, trzymając lewą ręką za tylną ostrogę, prawą ręką nachwytem bierze za żebra i kładzie podstawę na ziemię prostopadle do kierunku strzału, ostrogą tylną w lewą stronę. Karabinowy podtrzymuje jarzmo w położeniu pionowem. Celowniczy, trzymając karabin lewą ręką za rączkę tylców, prawą ręką nachwytem bierze za chłodnicę, opuszczając karabin wzdłuż ciała, występuje lewą nogą wprzód i zakłada karabin w jarzmo, poczem nastawia celownik 700. Taśmowy zakręca śrubę klamry jarzma, poczem obsługa przybiera postawę leżącą.

VII. Postawa przeciwlotnicza.

Taśmowy odłącza jarzmo od podstawy i oddaje je pomocniczemu, poczem stawia podstawę na ziemi przedniemi nóżkami, cisnąc obiema rękami wdół, aż zwolniony zacisk pierścienia żeber dojdzie do obsady zacisku ostrogi tylnej, poczem prawą ręką umacnia zacisk pierścienia żeber, stawia podstawę w ten sposób, żeby się oparła o ziemię obsadą czopa, prawą ręką zwalnia zacisk prawej nóżki i wyciąga ją ku sobie, poczem umacnia zacisk. Następnie prawą ręką zwalnia zacisk ostrogi tylnej i wyciąga nóżkę tylną do góry aż do oporu, poczem umacnia jej zacisk. Amunicyjny pierwszy czyni to samo z nóżką lewą, po umocnieniu nóżki lewej odbiera od pomocniczego łoże pomocnicze i zakłada je na tylną ostrogę, umacniając zaciskami, poczem siada okrakiem na nóżki przednie, chwytając obiema rękami za nóżkę tylną w najdogodniejszem miejscu; pomocniczy zakłada jarzmo

w obsadę czopa; celowniczy zakłada karabin w jarzmo, a taśmowy zakręca śrubę klamry jarzma.

W czasie ustawiania podstawy z łożem pomocniczem, karabinowy przy pomocy celowniczego zakłada muszkę kołową i szczerbinę a pomocniczy w razie potrzeby napełnia chłodnicę wodą.

267. Czynności karabinowego. Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych $\frac{P.\ 2.}{1923}$ punkt 80 — 83 i 86 — 88.

268. Czynności celowniczego. Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych $\frac{P.\ 2.}{1923}$ punkt 92 — 97.

269. Czynności taśmowego. Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych $\frac{P.\ 2.}{1923}$ punkt 110 — 111.

270. Czynności amunicyjnego. Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych $\frac{P.\ 2.}{1923}$ punkt 122 — 123.

271. Czynności pomocniczego. Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych $\frac{P.\ 2.}{1923}$ punkt 128.

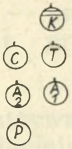
272. Szyki.
Kolumna trójkami.
Kolumna dwójkami.
Kolumna po jednemu.
Tyraljerka.

273. Kolumna trójkami. Kolumny trójkami używa się do marszu i zbiórki tylko podczas musztry formalnej.
Ustawienie karabina rys. 87.

Na rozkaz *„postaw“* celowniczy i taśmowy składają karabin w myśl punktu 266 — V., ustawiając go w ten sposób, że tylna ostroga podstawy znajduje się na wysokości końców obuwia między taśmowym a celowniczym, reszta obsługi ustawia skrzynki na wysokości równej ze stopami nóg.

Rys. 87.
Pojedyńczy ciężki karabin maszynowy pieszo w kolumnie trójkami.

Rys. 88.
Pojedyńczy ciężki karabin maszynowy pieszo w kolumnie dwójkami.

274. Kolumna dwójkami.

Kolumny dwójkami używa się do zbiórki i do marszu.

Ustawienie karabina rys. 88.

Na komendę: *„postaw“* obsługa postępuje według punktu 266 — V. Pojedyńczy ciężki karabin maszynowy przechodzi z kolumny trójkami w kolumnę dwójkami na komendę *„karabin — dwójkami — marsz“*. Na tę komendę karabinowy idzie nawprost, taśmowy i celowniczy w prawo wskos (taśmowy kryje karabinowego), amunicyjny pierwszy i drugi idą nawprost, pomocniczy idzie w prawo wskos i kryje drugiego amunicyjnego.

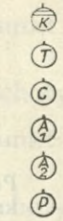
Pojedyńczy karabin maszynowy przechodzi z kolumny dwójkami w kolumnę trójkami na komendę: *„karabin — trójkami — marsz“*.

Na tę komendę celowniczy, taśmowy i pomocniczy idą w lewo wskos i zajmują swe miejsca w kolumnie trójkami.

275. Kolumna po jednemu.

Kolumny po jednemu używa się do zbiórki i marszu.

Ustawienie — patrz rys. 89.

Rys. 89.
Pojedyńczy ciężki karabin maszynowy pieszo w kolumnie po jednemu.

Na komendę: *„postaw"* składa się (pkt. 266—V) i stawia karabin z lewej strony kolumny, na wysokości między taśmowym i celowniczym.

Pojedyńczy karabin maszynowy z kolumny dwójkami i trójkami przechodzi w kolumnę po jednemu na komendę: *„karabin — po jednemu — marsz"*, na tę komendę wyciąga się od prawego, przyczem obsługa idzie w następującym porządku: karabinowy, taśmowy, celowniczy, pierwszy amunicyjny, drugi amunicyjny, pomocniczy.

Przejście w kolumnę trójkami lub dwójkami odbywa się na komendę: *„karabin — trójkami* (dwójkami) *— marsz"*.

Na tę komendę obsługa porusza się w lewo wskos, zajmując swe miejsca w odpowiedniej kolumnie.

We wszystkich szykach obsługa na komendę: *„rozejść się“* opuszcza szybkim krokiem szyk, pozostawiając sprzęt na miejscu.

Dla zebrania obsługi przy sprzęcie podaje się komendę: *„do broni* — (biegiem) — *marsz“*.

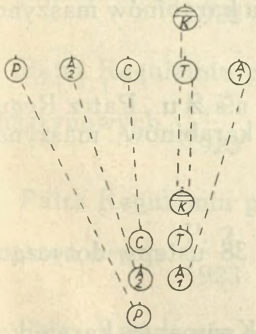
Na tę komendę obsługa staje przy sprzęcie w szyku poprzednim.

276 Tyraljerka.

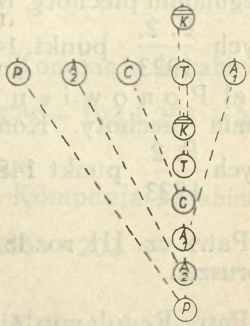
Tyraljerka jest to szyk luźny, używany do poruszania w ogniu piechoty nieprzyjaciela.

Pojedyńczy ciężki karabin maszynowy z każdego szyku na komendę: *„karabin odstęp x kroków— w tyraljerkę“* lub znak karabinowego rozsypuje się w tyraljerkę zgodnie z rysunkiem 90, 91.

Rozsypanie w tyraljerkę wykonywa się zasadniczo biegiem; jeżeli odstęp nie był podany w komendzie, wynosi on 6 kroków.

Rys. 90.
Przejście z kolumny dwójkami w tyraljerkę.

Rys. 91.
Przejście z kolumny po jednemu w tyraljerkę.

Karabin z tyraljerki formuje kolumny dwójkami i po jednemu drogą zbiórki na komendę: *„karabin — dwójkami* (po jednemu) — *zbiórka"*.

277. Stój, padnij, kryj się, krycie się przed lotnikiem, ponowne podjęcie marszu.

a) S t ó j: patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych $\frac{\text{P. 2.}}{1923}$ punkt 143.

b) P a d n i j. Na komendę *„padnij"* obsługa pada w miejscu, ustawiając sprzęt przed sobą; celowniczy, trzymając lewą ręką za rączkę tylców, prawą podchwytuje za chłodnicę i bierze karabin przed siebie. Robi wykrok prawą nogą, poczem robiąc zwrot wtył i zginając jednocześnie w kolanie prawą nogę, pada nawznak, trzymając karabin na piersiach.

c) K r y j s i ę. Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych $\frac{\text{P. 2.}}{1923}$ punkt 146.

d) K r y c i e s i ę p r z e d l o t n i k i e m. Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych $\frac{\text{P. 2.}}{1923}$ punkt 147.

e) P o n o w i e n i e m a r s z u. Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych $\frac{\text{P. 2.}}{1923}$ punkt 148.

278. Poruszenia.

Patrz cz. III rozdz. B pkt. 38 ustępy dotyczące poruszeń.

279. Zaciąganie stanowiska.

Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych $\frac{\text{P. 2.}}{1923}$ punkt 157 — 166.

Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych P. 2. 1923 punkt 167 — 171 i 174, przyczem przy skoku z nastawionym karabinem maszynowym, celowniczy trzyma lewą ręką za rączkę tylców a prawą za tylną ostrogę. **280. Zmiana stanowiska.**

Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych P. 2. 1923 punkt 176. **281. Zmiana lufy.**

Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych P. 2. 1923 punkt 177. **282. Chłodzenie lufy.**

Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych P. 2. 1923 punkt 188. **283. Przegląd broni.**

Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych P. 2. 1923 punkt 179 — 193 i 255 — 260. **284. Ogień.**

Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych P. 2. 1923 punkt 195 — 202. **285. Ostrzeliwanie płatowców.**

Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych P. 2. 1923 punkt 203. **286. Strzelanie próbne.**

Drużyna ciężkich karabinów maszynowych pieszo.

287. Szkolenie drużyny. Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych $\frac{\text{P. 2.}}{1923}$ punkt 204 — 207.

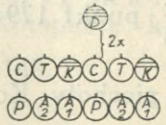
288. Szyki zwarte. Patrz punkt 182.

289. Zbiórka. Patrz cz. III rozdz. B pkt. 50, przyczem zasady podane dla plutonu odnoszą się do drużyny, a podane dla sekcji — do karabinów.

290. Kolumna trójkami, dwójkami i po jednemu. Użycie kolumn patrz punkt 273 — 275. Przejście z jednej kolumny w drugą odbywa się na komendę i w myśl zasad podanych dla szyku konnego.

291. Szyk rozwinięty. Szyku rozwiniętego używa się do zbiórki i przeglądu.

Ustawienie drużyny — patrz rys. 92. Przejście z szyku rozwiniętego w kolumnę i odwrotnie odbywa się na komendę i w myśl zasad podanych dla szyku konnego.

Rys. 92.
Drużyna ciężkich karabinów maszynowych pieszo w szyku rozwiniętym.

Kolumna karabinów.
Linja karabinów.
Tyraljerka.

292. Szyki luźne.

Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych P. 2. 1923 punkt 231, 233, 234, oraz Regulamin kawalerji cz. III rozdz. B pkt. 56.

293. Ogólne zasady poruszeń w szykach luźnych.

Patrz punkt 190.

294. Kolumna karabinów.

Patrz punkt 191.

295. Linja karabinów.

Drużynę można rozsypać w tyraljerkę z każdego szyku.

Na komendę *„drużyna — odstęp x kroków — w tyraljerkę“* pierwszy karabin rozsypuje się w tyraljerkę, posuwając się 10 kroków za dowódcą drużyny lub w kierunku nakazanym.

Drugi karabin rozsypuje się w tyraljerkę i najkrótszą drogą w lewo wskos zajmuje miejsce na wysokości pierwszego karabina bez odstępu.

296. Tyraljerka.

Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych P. 2. 1923 punkt 235 — 240.

297. Zajmowanie stanowisk.

Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych P. 2. 1923 punkt 241 — 253.

298. Prowadzenie ognia.

Pluton ciężkich karabinów maszynowych pieszo.

299. Szkolenie w plutonie.

Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych P. 2. 1923 punkt 261 — 263.

300. Szyki zwarte.

Kolumna trójkami.
Kolumna dwójkami.
Kolumna po jednemu.
Szyk rozwinięty.

301. Zbiórka.

Zasadniczym szykiem zbiórki plutonu po spieszeniu do walki jest kolumna dwójkami. Można też pluton zebrać w innym szyku, zaznaczając to w komendzie.

Na komendę: *„pluton — zbiórka"* dowódcy drużyn prowadzą swe drużyny w kolumnie dwójkami i ustawiają się za dowódcą plutonu w kolejności numerów. Oceniacz odległości staje za środkiem plutonu.

302. Kolumna trójkami, dwójkami, po jednemu.

Użycie kolumn jak cz. III rozdz. B pkt. 51. Ustawienie plutonu jak w szyku konnym z tą różnicą, że dowódca plutonu nie ma swego zastępcy.

Przejście z jednej kolumny w drugą odbywa się na komendę i w myśl zasad podanych dla szyku konnego.

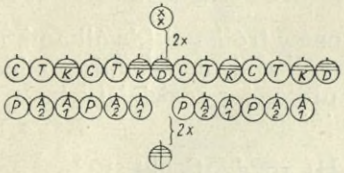
303. Szyk rozwinięty.

Szyku rozwiniętego używa się do zbiórki i przeglądu.

Ustawienie plutonu — patrz rys. 93. Przejście z szyku rozwiniętego w kolumnę i odwrotnie odbywa się na komendę i w myśl zasad podanych dla szyku konnego.

Kolumna drużyn. **304.**
Linja drużyn. **Szyki luźne.**

Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych $\frac{\text{P. 2.}}{1923}$ punkt 289 oraz Regulamin kawalerji cz. III rozdz. D pkt. 210. **305. Zasady poruszeń w szykach luźnych.**

Rys. 93.
Pluton ciężkich karabinów maszynowych pieszo w szyku rozwiniętym.

Patrz cz. III rozdz. D. pkt. 211. **306. Kolumna drużyn.**

Patrz cz. III rozdz. D. pkt. 212. **307. Linja drużyn.**

Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych $\frac{\text{P. 2.}}{1923}$ punkt 291 — 293. **308. Zajmowanie stanowisk.**

Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych $\frac{\text{P. 2}}{1923}$ punkt 294 — 296. **309. Prowadzenie ognia.**

Szwadron ciężkich karabinów maszynowych pieszo.

310. Szkolenie w szwadronie.

Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych $\frac{\text{P. 2.}}{1923}$ punkt 297, 298, z wyjątkiem rewij i defilad, na które szwadron ciężkich karabinów maszynowych pieszo formuje się jak szwadron linjowy (bez sprzętu).

311. Szyki zwarte.

Linja plutonów trójkami (dwójkami, po jednemu).
Kolumna trójkami, dwójkami, po jednemu.
Kolumna plutonów rozwiniętych.
Szyk rozwinięty.

312. Zbiórka.

Patrz cz. III rozdz. C pkt. 123.

313. Linja plutonów trójkami (dwójkami, po jednemu).

Patrz cz. III rozdz. C pkt. 124.

314. Kolumna trójkami, dwójkami, po jednemu.

Patrz cz. III rozdz. C pkt 125.

315. Kolumna plutonów rozwiniętych.

Patrz cz. III rozdz. C pkt. 126.

316. Szyk rozwinięty.

Jak w szyku konnym (punkt 231), przyczem pluton trzeci (taczanek) staje obok plutonu drugiego bez odstępu.

Kolumna plutonów.
Linja plutonów.

317. Szyki luźne.

Patrz cz. III rozdz. D. punkt 238.

318. Kolumna plutonów.

Patrz cz. III rozdz. D. punkt 239.

319. Linja plutonów.

Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych $\frac{\text{P. 2.}}{1923}$ pkt. 328.

320. Zaciąganie stanowisk.

Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych $\frac{\text{P. 2.}}{1923}$ punkt 329, 331 i 333 — 346.

321. Prowadzenie ognia.

§ IV.

Walka ciężkich karabinów maszynowych.

Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych $\frac{\text{P. 2.}}{1923}$

322. Rola ciężkich karabinów maszynowych w walce.

Punkt 347. — W szczególności ogień taczanek jest przeznaczony do zwalczania oddziałów konnych nieprzyjaciela, których uchwycenie w ruchu może dla ciężkich karabinów maszynowych na jukach często stanowić trudność nie do pokonania.

Punkt 348 — Charakterystyczne cechy ciężkiego karabina maszynowego na taczance.

Taczanką nazywamy ciężki karabin maszynowy, umieszczony nie na juku ,lecz na środku przewozowym, ciągniętym przez konie, a zależnie od pory roku, będącym na kołach lub płozach.

Taczankę znamionują następujące cechy.

I. Cechy dodatnie.

a) Zasadniczą cechą taczanki, odróżniającą ją od jucznego ciężkiego karabina maszynowego jest bardzo duża ruchliwość w czasie walki i związana z nią możliwość prawie natychmiastowego otwarcia ognia w czasie zaskoczenia. Otwarcie ognia z taczanki jest możliwe nawet podczas jej ruchu wstecznego, dzięki czemu nadaje się ona szczególnie do walk odwrotowych z kawalerją.

b) Jako broń ruchliwa może towarzyszyć bezpośrednio oddziałom kawalerji w czasie walki konnej, a w marszach nadaje się szczególnie do czynnej obrony przeciwlotniczej.

c) Nadzwyczajna ruchliwość taczanki umożliwia jej w ogniu artyleryjskim szybką zmianę zajmowanych pozycyj, utrudniając nieprzyjacielowi dokładne i skuteczne jej ostrzeliwanie. Działając z pozycji zakrytej, taczanka z natury rzeczy może dłużej na niej pozostawać, nie potrzebując przerywać ognia w chwili opuszczania swego stanowiska. Nadaje się przeto szczególnie do osłony odwrotu.

d) W razie konieczności można ciężki karabin maszynowy każdej chwili zdjąć z taczanki

i działać z ziemi jak z karabina maszynowego na jukach.

e) Taczanka ma możność przewożenia bezpośrednio ze sobą dużej ilości amunicji, co jej umożliwia branie udziału w dalszych przedsięwzięciach kawaleryjskich, bez zbytniego obciążenia maszerującej kolumny przez dużą ilość koni jucznych z amunicją.

II. Cechy ujemne taczanki.

a) Taczanka stanowi w czasie ruchu lub w czasie bezpośredniego strzelania duży cel, narażający ją na straty w koniach i obsłudze, większe aniżeli ciężki karabin maszynowy strzelający z ziemi.

b) Ma mniejszą swobodę działania w lasach, terenie pociętym rowami, mokrym albo górzystym, ograniczającym jej posuwanie się do dróg.

c) W razie uszkodzenia środka przewozowego, ciężki karabin maszynowy i amunicję może nosić nieliczna obsługa, co znacznie ogranicza wówczas jego krąg działania.

d) Ogień z wózka jest w większości wypadków mało skuteczny, a w ruchu ogranicza się przeważnie do działania tylko moralnego.

e) Konie spłoszone ogniem artylerji lub karabina maszynowego mogą uniemożliwić strzelanie z taczanki w chwili najbardziej krytycznej.

f) Celowniczy, a przez to samo i skuteczność ognia, zależy w dużej mierze od odwagi i zimnej krwi woźnicy.

323. Technika walki.

a) Ogień karabina maszynowego — patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych P. 2. 1923
Punkt 349 i 354.

b) Stosowanie ogni—patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych P. 2. 1923.

Punkt 355. — Szczególnie taczanki w czasie działań konnych z najbliższych odległości będą zmuszone w przeważającej ilości wypadków zastosowywać ten ogień, zwłaszcza gdy będą zagrożone.

Punkt 356 — 367.

c) Prowadzenie ognia — patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych P. 2. 1923

Punkt 368. — Dotyczy to w szczególności taczanek podczas walki opóźniającej i działań przeciw nieprzyjacielowi w szyku konnym. Działając przeciwko piechocie i mając osłoniętą drogę odwrotu, taczanka może rozpocząć ogień na najbliższą odległość bez obawy o możność wycofania, osiągając tem wzmożony efekt moralny i materjalny.

Punkt 369. — Natomiast taczanki będą prawie zawsze stosowały ogień prostopadły.

Punkt 370. —

Punkt 371. — Z powodu działania przeważnie przez zaskoczenie, oraz z powodu odrębnego sposobu działania i większego zapasu amunicji na miejscu walki, natężenie ognia taczanki będzie przeważnie większe niż ciężkiego karabina maszynowego jucznego.

Punkt 372. — Dlatego też do taczanek należy dawać najlepszych celowniczych i karabinowych.

Punkt 373. — To też dobór obsługi i koni zaprzęgowych taczanek, powołanych przeważnie do samodzielnej i odosobnionej walki z przeważającemi zazwyczaj siłami nieprzyjaciela, wymaga szczególnej pieczołowitości.

Punkt 374. —

d) Stanowisko — patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych P. 2. 1923.

Punkt 375. — Z powodu szybkości działania w czasie walki konnej zadanie to jest szczególnie ważne i trudne dla taczanek.

Zwłaszcza ważny jest wywiad terenu co do możliwości posuwania się w szybkiem tempie i omijania ewentualnie napotkanych przeszkód bez zatrzymania się, celem ich przybycia.

Pkt. 376. — Ugrupowanie taczanek będzie zależało w większym stopniu od terenu niż ugrupowanie karabinów maszynowych na jukach.

Punkt 377. —

Punkt 378. —

Punkt 379.—Taczanki działające w szyku konnym muszą stale pamiętać, żeby przez wykorzystanie terenu osłonić przedewszystkiem swój zaprząg, stanowiący stosunkowo duży cel dla nieprzyjaciela. Należy dlatego wykorzystywać wszelkie drogi wcięte oraz zagłębienia i zakrycia terenu, pozwalające ciężkiemu karabinowi maszynowemu na taczance działać w ten sposób, jakgdyby był spieszony, dając przez to należną osłonę obsłudze i zaprzęgowi. Przy zajmowaniu pozycji na wzgórzach należy dbać o to, żeby przez odpowiednie odsunięcie się od grzbietu na przeciwstok osłonić zaprząg i obsługę. Odsunięcie to jednak nie powinno uniemożliwiać prowadzenia ognia bezpośredniego.

Punkt 380. —

Punkt 381. —

Punkt 382. — Zmiana stanowiska jest szczególnie ważna dla taczanek. Wymaga gruntownego namysłu i wykorzystania całej szybkości zaprzęgu a dokonywa się na zgóry upatrzony punkt. Jeżdżenia taczanek na ślepo, po przestrzeniach nieosłoniętych, należy bezwzględnie unikać.

Zmiana stanowiska taczanki w czasie działania konno zależy w znacznym stopniu od inicjatywy po-

szczególnych karabinowych, przyczem należy przyjąć zasadę, że w walce konnej szybkość orjentacji i wykorzystanie szczęśliwie nadającej się sposobności muszą górować nad bezpieczeństwem taczanki.

e) Zaopatrywanie. — Zaopatrywaniem jednostek karabinów maszynowych w amunicję dodatkową zajmują się amunicyjni i pomocnicy obsługi karabinów maszynowych oraz szeregowi przydzieleni z jednostek linjowych.

Jeżeli warunki walki na to pozwalają, urządza obsługa, w myśl rozkazów dowódcy jednostki ciężkich karabinów maszynowych, w pobliżu stanowisk ogniowych zapas amunicyjny, złożony ze wszystkich skrzynek i wodników, pozostałych na jukach lub taczankach.

Miejsce na zapas amunicyjny dobiera się tak, aby było położone w pobliżu stanowisk ogniowych, było zabezpieczone przed ogniem, względnie obserwacją nieprzyjaciela i miało dogodne dojście do stanowisk ogniowych.

Jeżeli warunki nie pozwalają na urządzenie stałego zapasu amunicyjnego (przypuszczalna szybka zmiana stanowisk i t. p.), amunicję i wodniaki niezabrane przez obsługę pozostawia się na jukach względnie taczankach.

W tym wypadku należy koniowodów z jukami amunicyjnemi trzymać jak najbliżej stanowisk ogniowych (200 — 300 kroków).

Jeżeli warunki terenowe uniemożliwiają wyszukanie odpowiedniego miejsca, dającego ukrycie wszystkim koniowodom, należy je

znaleźć przynajmniej dla jednego juka amunicyjnego.

Dowódca koniowodów musi stale utrzymywać łączność z karabinami maszynowemi, znajdującemi się na stanowiskach ogniowych, i w miarę zapotrzebowania uzupełniać amunicję, używając do tego koniowodów i szeregowych z jednostek linjowych.

Poza tem — patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych $\frac{\text{P. 2.}}{1923}$

Punkt 383. — Przeto taczanki, jako posiadające przy sobie większy zapas amunicji, nadają się bardziej do samodzielnych przedsięwzięć (podjazdy)".

Punkt 388 — 392.

f) Łączność — patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych $\frac{\text{P. 2.}}{1923}$

Punkt 393 — 395".

g) Dowodzenie jednostek. — Jednostką taktyczną jest pluton, drużyna lub pojedyńczy karabin maszynowy, jednostką ogniową pojedyńczy ciężki karabin maszynowy. Poza tem patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych $\frac{\text{P. 2.}}{1923}$

Punkt 396. — Pluton taczanek może być wydzielony ze szwadronu karabinów maszynowych i otrzymać samodzielne zadanie. W niektórych wypadkach w zakresie wyższej jednostki pożądane jest łączenie

plutonów taczanek na przeciąg pewnego określonego działania w szwadrony taczanek z zadaniem specjalnem.

Punkt 398 — 400.

Punkt 401. — Dowódcy drużyn taczanek a nawet poszczególni karabinowi muszą być natyle wyrobieni taktycznie, żeby w czasie walki konnej, nie czekając na prośby zaangażowanych oddziałów, samodzielnie i szybko wkraczali w boju na ich korzyść, tam gdzie tego zajdzie potrzeba.

Punkt 402.

h) Obowiązki dowódców i obsług — patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych $\frac{\text{P. 2.}}{1923}$ punkt 421—429.

324. Ciężkie karabiny maszynowe w marszu pod ogniem konno.

W marszu pod ogniem konno oddziały ciężkich karabinów maszynowych posuwają się wewnątrz ugrupowania jednostki linjowej, do której są przydzielone.

Zasadniczo miejsce ich jest w pierwszym rzucie jednostki linjowej, bezpośrednio za patrolami bojowemi i w miarę możności na skrzydłach ugrupowania.

Dotyczy to w szczególności taczanek.

Taczanki posuwają się rozczłonkowane między oddziałami konnemi, wysunięte między pierwszy rzut i patrole bojowe, lub też na skrzydła.

W marszu pod ogniem ciężkie karabiny maszynowe muszą być gotowe każdej chwili do otwarcia ognia ze stanowisk ogniowych na ziemi (karabiny maszynowe juczne) lub z taczanek, celem:

a) umożliwienia jednostce linjowej dalszego posuwania się w szyku konnym,
b) przygotowania lub wsparcia szarży,
c) ułatwienia spieszania,
d) osłony skrzydeł.

325. Ciężkie karabiny maszynowe w walce konno.

Teren na którym ma być wykonana szarża, powinien być przedewszystkiem opanowany ogniem broni maszynowej.

W walce konnej ciężkie karabiny maszynowe mogą otrzymać następujące zadania:
1) przesłonięcia przegrupowania oddziałów,
2) przygotowania i wspierania szarży,
3) osłony skrzydeł,
4) utrzymania osiągniętych wyników,
5) osłony odwrotu lub przegrupowania oddziałów w razie załamania się szarży.

Zadania te wykonywają ciężkie karabiny maszynowe na jukach i na taczankach. Ciężkie karabiny maszynowe na jukach zajmują stanowiska ogniowe na ziemi, a karabiny maszynowe na taczankach prowadzą ogień zasadniczo z taczanek, mogą jednak w razie potrzeby zajmować również stanowiska na ziemi.

1. Przesłonięcie przegrupowania oddziałów.

Ciężkie karabiny maszynowe przesłaniają przegrupowania własnych oddziałów przez ostrzeliwanie nieprzyjacielskich punktów obserwacyjnych oraz powstrzymywanie ogniem oddziałów nieprzyjacielskich, dążących do wykonania natarcia.

a) Do tego celu najlepiej nadają się taczanki, mogące szybko zmieniać stanowiska i ześrodkować ogień w dowolnem miejscu.

Taczanki wysuwają się na 200 — 300 kroków przed pierwszy rzut, aby swym ogniem na bliską odległość zdezorganizować zbliżającego się nieprzyjaciela.

W czasie szarży na piechotę, podczas gdy ciężkie karabiny maszynowe na jukach strzelają z dalszej odległości, starając się flankować nieprzyjaciela, taczanki, wykorzystując wszelkie zakrycia terenowe, muszą się starać podejść jak najbliżej piechoty i ogniem z najbliższej odległości uniemożliwić jej zbieranie się w większe zgrupowania oraz dogodną dla niej zmianę pozycji. Wszelkie bardziej zwarte ugrupowania piechoty powinny taczanki natychmiast niszczyć.

b) Celem natychmiastowego ścigania cofającego się nieprzyjaciela.

2. Przygotowanie i wspieranie szarży.

Jeżeli czas i okoliczności na to pozwalają, szarża powinna być przygotowana i wsparta silnem ześrodkowaniem ogniowem ciężkich karabinów maszynowych.

Ciężkie karabiny maszynowe przygotowują szarżę, wykonywając ześrodkowanie ogniowe na oddział lub odcinek, na który ma być wykonana szarża, w celu: zdezorganizowania nieprzyjaciela, uniemożliwienia mu wykonania przegrupowania oraz użycia broni maszynowej.

Ciężkie karabiny maszynowe na jukach wykonywają to, zajmując stanowiska ogniowe, możliwie flankujące odcinek szarży (daje to oprócz korzyści ognia bocznego możliwość dłuższego trzymania celu pod ogniem).

Ciężkie karabiny maszynowe na taczankach wysuwają się w szyku konnym przed pierwszy rzut szarżującego oddziału, o ile możności na skrzydła.

W razie ukazania się na skrzydłach szarżującego oddziału nieprzyjacielskiej broni maszynowej, flankującej przedpole szarży, ciężkie karabiny maszynowe natychmiast tam skierowują ogień.

Z chwilą, gdy ostrzeliwanie celu stanie się niemożliwe, ze względu na bezpieczeństwo własnych oddziałów, ciężkie karabiny maszynowe, zajmujące stanowisko ogniowe na ziemi (karabiny na jukach), przenoszą ogień na część ugrupowania nieprzyjaciela, nie objętego frontem szarżującego oddziału, lub na jego odwody.

Ciężkie karabiny maszynowe na taczankach przerywają ogień i posuwają się w odległości 150—200 kroków za szarżującym oddziałem (cz. III rozdz. C pkt. 142).

3. Osłona skrzydeł.

Ciężkie karabiny maszynowe powinny zajmować stanowiska ogniowe tak, aby mogły swoim ogniem każdej chwili skutecznie przeciwdziałać wszelkim próbom nieprzyjaciela, uderzenia na skrzydła szarżującego oddziału.

Do tego celu nadają się najlepiej taczanki z powodu swej ruchliwości i możliwości szybkiego otwarcia ognia.

Należy ich używać tam, gdzie ciężkich karabinów maszynowych jucznych, ze względu na szybkość otwarcia ognia, nie można użyć.

Spieszenie ciężkich karabinów maszynowych na taczankach jest dozwolone tylko w wypadku, gdy położenie wyłącza konne działanie taczanki a niema pod ręką ciężkich karabinów maszynowych na jukach, mogących wypełnić to zadanie. Spieszenie taczanki w czasie szarży jest zasadniczo niedopuszalne. Uzasadnić je mogą tylko wyjątkowe okoliczności.

4. Utrzymanie osiągniętych wyników.

Z chwilą rozbicia przeciwnika i rozproszenia się oddziałów własnych w pościgu, karabiny maszynowe na taczankach ścigają nieprzyjaciela swym ogniem przez przerwy w ugrupowaniu własnych oddziałów i utrzymują zdobyty teren do podejścia i zajęcia stanowisk ogniowych przez karabiny maszynowe na jukach.

Ciężkie karabiny maszynowe na jukach jak najszybciej zmieniają stanowiska i organizują obronę zdobytego terenu oraz osłaniają uporządkowanie się oddziałów własnych, zdezorganizowanych przez szarżę i powracających z pościgu.

5. Osłona odwrotu lub przegrupowania oddziałów w razie załamania się szarży.

W razie załamania się szarży zadaniem ciężkich karabinów maszynowych jest powstrzymanie

pościgu oddziałów nieprzyjacielskich oraz umożliwienie dokonania zbiórki i zorganizowania się oddziałów własnych.

Zadanie to wykonywają ciężkie karabiny maszynowe, zajmujące stanowiska ogniowe przez ostrzeliwanie ścigającego nieprzyjaciela i przez położenie na swem przedpolu ognia zaporowego, po przejściu własnych oddziałów.

Ciężkie karabiny maszynowe na taczankach, posuwające się za oddziałem szarżującym, zatrzymują się i przepuszczają oddziały własne, poczem otwierają ogień z taczanek i wycofują się skokami.

Ciężkie karabiny maszynowe strzelające z taczanek i ze stanowisk ogniowych na ziemi współdziałają ze sobą: grupując się w głąb i wzajemnie wspierając się ogniem, powstrzymują nieprzyjaciela.

326. Spieszanie do walki.

Ciężkie karabiny maszynowe spieszają się, celem wykonania swych właściwych zadań ogniowych. Obsługa i sprzęt powinny wtedy jak najdłużej pozostawać na koniach i spieszyć się dopiero w pobliżu stanowiska ogniowego, wyzyskując dla swego ruchu jak najstaranniej teren i przebywając przestrzenie otwarte lub ostrzeliwane w szykach luźnych.

Spieszenie powinno się odbywać zasadniczo za zasłoną lub zakryciem, a tylko w wyjątkowych wypadkach dopuszczalne jest spieszanie się na miejscu odkrytym.

Po spieszeniu dowódca powinien wskazać miejsca dla koniowodów i zorganizować zaopatrzenie w amunicję (patrz punkt 323 e).

W razie zaskoczenia przez kawalerję, celem natychmiastowego otwarcia ognia, podaje się komendę: *„kawalerja z prawa (z lewa, zprzodu, ztyłu)"*; na tę komendę obsługa zsiada z koni, zdejmuje sprzęt i amunicję, ustawia ciężkie karabiny maszynowe we wskazanym kierunku, w myśl punktu 267 — IV.

Celowniczy, nie czekając na rozkaz, otwiera ogień.

Amunicyjny i pomocniczy skupiają się około ciężkiego karabina maszynowego i złożywszy swój sprzęt obok siebie, zdejmują karabinki i rozpoczynają ogień. Koniowodzi pozostają na miejscu.

327. Marsz, marsz pod ogniem i nawiązanie styczności pieszo.

Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych P. 2. 1923

Punkt 411.
Punkt 412.
Punkt 417.
Punkt 418.
Punkt 419.
Punkt 420. — Wyjątek stanowić mogą w niektórych wypadkach taczanki, które w czasie działania konno mogą wykorzystać pewne działania bojowe, bez zwracania uwagi na przydzieloną im osłonę.

328. Walka zaczepna.

Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych P. 2. 1923

Punkt 430.
Punkt 431. — Wyjątek w tym względzie stanowią taczanki, które w szyku

konnym stale muszą się znajdować w odstępach pierwszej linji i na jej skrzydłach a nawet wysunięte przed nią.

Punkt 432.

Punkt 433.

Punkt 434.

Punkt 435. — W tym celu taczanki wysuwają się naprzód w kierunku cofającego się nieprzyjaciela, obejmując to zadanie do czasu nadejścia ciężkich karabinów maszynowych na jukach.

Punkt 436. — Do tego celu w szczególności nadają się taczanki, których głównem zadaniem będzie wstrzymanie w zarodku wszelkich prób nieprzyjaciela, przejścia do konnego przeciwnatarcia na zbierające się własne oddziały.

Punkt 437 — 444.

329. Walka obronna.

Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych P. 2. 1923

Punkt 445 — 466.

W walce obronnej taczanki działają jak ciężkie karabiny maszynowe na jukach.

330. Walka opóźniająca.

A) Zadaniem ciężkich karabinów maszynowych w walce opóźniającej jest:

1) zmuszenie nieprzyjaciela do rozwinięcia się przez opuszczenie dróg i wykonanie marszu zbli-

żania w szykach luźnych, oraz wprowadzenia do walki jego broni maszynowej a nawet i artylerji.

Zadanie to wykonywają ciężkie karabiny maszynowe przez otwarcie ognia na dalekie odległości, wyzyskując całą jego donośność broni.

2) Przedłużenie ogniem frontu ugrupowania.

O ile teren na to pozwala, korzystne jest umieszczenie ciężkich karabinów maszynowych na skrzydłach ugrupowania, z dodatkowem zadaniem wykonania ognia w kierunku bocznym, równoległym do frontu ugrupowania na najdalsze odległości, celem utrudnienia ewentualnego oskrzydlenia.

Szczególnie ważne jest to w działaniach przeciwko kawalerji.

To też najlepiej do tego nadają się ciężkie karabiny maszynowe na taczankach (rzut pośredni), mogące szybko zmieniać pozycję i wykonywać zasadzki i zaskoczenia, bez narażenia się na utratę sprzętu maszynowego.

3) Osłona skrzydeł i tyłów pierwszego rzutu opóźniającego należy do ciężkich karabinów maszynowych rzutu drugiego, które powinny wytworzyć zaporę ogniową, uniemożliwiającą uderzenie na skrzydło lub przedarcie się nieprzyjaciela między pierwszym a drugim rzutem, wychodząc na tył pierwszego rzutu i odcinając mu drogę odwrotu.

Jeżeli z powodu odległości lub warunków terenowych ciężkie karabiny maszynowe drugiego rzutu nie mogą tych zadań wypełnić, pożądane jest stworzenie rzutu pośredniego, przez umieszczenie ciężkich karabinów maszynowych między pierwszym i drugim rzutem.

Szczególnie nadają się do tego taczanki, które działając zależnie od okoliczności, zajmują stano-

wiska ogniowe na ziemi lub prowadzą ogień z taczanek.

W tym wypadku ciężkie karabiny maszynowe rzutu pośredniego osłaniają skrzydła i tyły pierwszego rzutu, a karabiny drugiego rzutu — skrzydła i tyły rzutu pośredniego.

4) Osłona wycofujących się oddziałów. Z chwilą wejścia przeciwnika w strefę donośności ciężkich karabinów maszynowych drugiego rzutu (względnie rzutu pośredniego) obowiązane są one otworzyć ogień, aby przez to ułatwić wycofanie się oddziałów własnych a nieprzyjacielowi utrudnić ściganie ich.

B. Ugrupowanie i podział ciężkich karabinów maszynowych.

Ciężkie karabiny maszynowe grupują się w głąb drużynami i plutonami.

Zasadniczo każdy rzut opóźniający powinien mieć swoje ciężkie karabiny maszynowe, celem uzyskania ciągłości ognia broni maszynowej oraz osłony skrzydeł i odwrotu.

Wskazane jest w tym celu wydatne użycie taczanek, które mogą szybko zmieniać swoje stanowiska, uniemożliwiając przez to nieprzyjacielowi ścisłe stwierdzenie stanowisk i ilość karabinów maszynowych w ogniu.

C. Stanowiska, przygotowanie i zmiana stanowisk.

1) Stanowiska należy wybierać tak, aby dawały możność wyzyskania całej donośności ognia ciężkich karabinów maszynowych i skrytego opuszczenia pozycji.

Korzystne jest zajmowanie stanowisk zakrytych, gdyż ułatwia to niepostrzeżone zajęcie stanowiska, uniemożliwia nieprzyjacielowi rozpoznanie stanowiska, zmniejsza straty i ułatwia odwrót.

Koniowodzi powinni się znajdować jak najbliżej, rozczłonkowani w terenie małemi grupkami i w schodach w stosunku do stanowisk ogniowych.

2) Przygotowanie stanowisk należy zasadniczo do dowódcy szwadronu, który udaje się na wyznaczoną przez dowódcę kolejną pozycję przejściowego oporu, gdzie układa w ogólnych zarysach plan ognia.

Wyznacza stanowiska dla poszczególnych drużyn, względnie ciężkich karabinów maszynowych przy pomocy swego pocztu określa dane ognia (ewentualnie dane dla ognia pośredniego), sporządza szkice ogniowe i określa zadania.

Po przybyciu oddziału ciężkich karabinów maszynowych, przeznaczonego do obsady danej pozycji przejściowego oporu, informuje dowódcę oddziału o ogólnym planie ognia oraz zadaniach drużyn względnie ciężkich karabinów maszynowych, wskazuje stanowiska, wręcza szkice ogniowe, obliczone dane ognia i t. d.

Wskazuje następną pozycję przejściowego oporu, drogi odwrotu i sposób zaopatrywania w amunicję, poczem sprawdziwszy wykonanie udaje się na drugą pozycję przejściowego oporu, gdzie wykonywa takie same czynności.

3) Zmiana stanowisk. Ciężkie karabiny maszynowe opuszczają swe stanowiska na rozkaz dowódcy całości, w kolejności określonej przez dowódcę i jak najszybciej odchodzą na nowe zgóry przygotowane stanowiska, nakazanemi drogami odwrotu.

331. Pościg. Głównem zadaniem ciężkich karabinów maszynowych w pościgu jest:

a) łamanie ogniem oporu tylnych straży nieprzyjacielskich;

b) wiązanie od czoła oddziałów i broni maszynowej nieprzyjaciela, umożliwiając przez to działanie konne na skrzydła i tyły.

W pościgu ciężkie karabiny maszynowe zmieniają stanowiska ogniowe, zasadniczo w szyku konnym, posuwając się jak najszybciej. Ciężkie karabiny maszynowe na taczankach, dzięki swej ruchliwości, mają szerokie zastosowanie w pościgu, prowadząc ogień z taczanek. Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów maszynowych $\frac{\text{P. 2.}}{1923}$ pkt. 468 i 470, oraz Regulamin kawalerji cz. III Rozdz. C pkt. 157.

332. Walka kombinowana. Ciężkie karabiny maszynowe w walce kombinowanej są osią manewru części konnej oddziału. Mają one zadanie: ułatwić działania oddziałowi oskrzydlającemu, wiążąc swym ogniem nieprzyjaciela, nie pozwalając mu na jakiekolwiek przegrupowanie lub ruch i unieszkodliwiając jego broń maszynową.

Poza tem przez zniszczenie i zdezorganizowanie żywych sił nieprzyjaciela umożliwiają ostateczne uderzenie odwodu (patrz cz. III rozdz. C pkt. 156).

W tym wypadku do oddziałów wiążących należy przydzielać z zasady ciężkie karabiny maszynowe na jukach, przydzielając oddziałom manewrującym ciężkie karabiny maszynowe na taczankach.

333. Taktyczne używanie ognia pośredniego.

Istnieją dwa zasadnicze rodzaje ognia pośredniego:

1) ogień pośredni nieobserwowany,

2) ogień pośredni obserwowany.

Sposób wykonania tych ogni podaje instrukcja strzelecka karabinów maszynowych. Taktyczne możliwości zastosowania tych dwóch rodzajów ognia są różne.

1) Ogień pośredni nieobserwowany. Patrz Regulamin piechoty. Kompanja karabinów msazynowych $\frac{P.\ 2.}{1923}$ pkt. 332,479 — 481.

2) Ogień pośredni obserwowany. Ma duże zastosowanie w walce ogniowej kawalerji, może być wykonywany przez poszczególne drużyny a nawet w niektórych wypadkach przez poszczególne ciężkie karabiny maszynowe.

Ogień pośredni obserwowany ma zastosowanie:

a) w walce obronnej. Ciężkie karabiny maszynowe wykonywają swe zadanie dodatkowe na dalsze odległości (ogień przeszkadzający a nawet niszczący), zajmując stanowiska zakryte, celem uchronienia się od przedwczesnego odkrycia i zniszczenia;

b) w walce opóźniającej. Strzelanie ze stanowisk zakrytych ma jak najszersze zastosowanie.

Wybór stanowiska nie napotka w większości wypadków na żadne trudności (możliwość strzelania w przeciętnym terenie ze stanowisk zakrytych na odległość 1000 metrów). Strzelanie z zakrytych stanowisk daje możność:

— skrytego odejścia,

— ukrycia sprzętu i obsługi przed obserwacją nieprzyjacielską, chroniąc je tem samem od zniszczenia,

— zmuszenia przeciwnika do użycia w walce większej ilości środków ogniowych;

c) w walce zaczepnej. — Strzelanie ze stanowisk zakrytych stosuje się wówczas, gdy czas potrzebny do technicznego przygotowania ognia na to pozwala.

Zasadniczo, strzelając ogniem przenośnym, ciężkie karabiny maszynowe mogą zajmować stanowiska zakryte.

Zajęcie stanowisk zakrytych utrudni nieprzyjacielowi odkrycie oraz zniszczenie własnych ciężkich karabinów maszynowych, przeto umożliwia wyzyskanie czynnika zaskoczenia ogniowego. W razie użycia do ognia pośredniego ciężkich karabinów maszynowych na taczankach, muszą być one spieszone, działając wówczas jak ciężkie karabiny maszynowe na jukach.

334. Marsz oddziałów ciężkich karabinów maszynowych.

Przepisy do wykonywania marszów, podane w cz. III rozdz. B pkt. 76 i rozdz. C pkt. 131 dla jednostek linjowych, mają w całej rozciągłości zastosowanie dla jednostek ciężkich karabinów maszynowych; prócz tego jako ułatwienie marszu dla koni jucznych ma zastosowanie zdejmowanie podczas odpoczynków sprzętu i amunicji, t. zw. odjuczanie marszowe.

Odjuczanie, mające na celu odpoczynek lub przesiodłanie koni, odbywa się na komendę: „*z jukόw*", na co obsługa zdejmuje sprzęt i skrzynki amunicyjne wraz z ramami bocznemi.

Skrzynki górne zostawia się przy krótkich odpoczynkach lub zdejmuje się bez ram.

Sprzęt z juka karabinowego zdejmują celowniczy z taśmowym; z pierwszego juka amunicyjnego: karabinowy i pomocniczy a z drugiego juka amunicyjnego — pierwszy i drugi amunicyjni.

Zdjęty sprzęt ustawia się obok koni jucznych, z prawej strony, opierając ramy o siebie, a skrzynki luźne umieszcza się pod ramami.

Objuczanie odbywa się na komendę: *„na juki"*.

Przy odjuczaniu i przy objuczaniu obowiązuje jednoczesne zdejmowanie lub zakładanie ram.

Koniowodzi przy odjuczaniu i przy objuczaniu trzymają konie swoje i obsługi.

Taczanki zaprzężone szlejami pozostają nierozsprzęgnięte, a zaprzężone w chomąta, mogą je zdjąć.

W marszu całego szwadronu ciężkich karabinów maszynowych wozy amunicyjne posuwają się za szwadronem.

335. Ciężkie karabiny maszynowe w ubezpieczeniu marszu.

Ciężkie karabiny maszynowe przydziela się do oddziałów ubezpieczających w marszu, celem nadania tym oddziałom dostatecznej siły ogniowej.

Zadaniem ciężkich karabinów maszynowych, przydzielonych do straży przedniej, jest:

a) łamanie swym ogniem oporu spotkanego nieprzyjaciela,
b) osłona rozwinięcia straży przedniej,
c) przygotowanie i wspieranie natarcia straży przedniej,
d) utrzymanie zdobytego terenu.

Ciężkie karabiny maszynowe, przydzielone do straży tylnej lub bocznej, mają za zadanie:

a) powstrzymanie swym ogniem ruchu nieprzyjaciela,
b) osłonę skrzydeł,
c) osłonę odwrotu oddziałów własnych.

Do działań w straży tylnej nadają się szczególnie ciężkie karabiny maszynowe na taczankach, które dzięki swej ruchliwości mają zdolność szybkiego oderwania się od nieprzyjaciela.

336. Ciężkie karabiny maszynowe na placówce.

Ciężkie karabiny maszynowe, przydzielone do placówki zajmują stanowiska w rejonie wskazanym przez dowódcę placówki, przyczem pożądane jest wyszukanie stanowiska zakrytego. Dowódca ciężkich karabinów maszynowych wybiera je i zaciąga stanowisko ogniowe w myśl otrzymanych rozkazów, przygotowując dane ognia do strzelania w dzień i w nocy.

W większości wypadków, w związku z przegrupowaniem placówki na noc, zajdzie konieczność zmiany również stanowisk ciężkich karabinów maszynowych; stanowiska te powinny być za dnia wybrane i przygotowane do strzelania w nocy.

Często korzystne będzie wybieranie tych stanowisk na noc na drodze prowadzącej od strony nieprzyjaciela, przygotowując się do strzelania ogniem prostopadłym, do czego najlepiej nadają się taczanki.

Przy ciężkim karabinie maszynowym na stanowisku powinno się znajdować przynajmniej 2 szeregowych obsługi bezpośredniej.

Gdy placówka ma za zadanie walkę opóźniającą, powinien dowódca ciężkich karabinów maszynowych na wszystkich pozycjach przejściowego oporu, wskazanych mu przez dowódcę placówki, wybrać i urządzić stanowiska oraz sporządzić szkice

ogniowe i obliczyć dane do strzelania w dzień i w nocy.

337. Ciężkie karabiny maszynowe w podjeździe.

Ciężkie karabiny maszynowe przydzielone do podjazdu są tym środkiem, przy pomocy którego dowódca podjazdu może zdobyć wiadomości o nieprzyjacielu przez walkę (cz. III. rozdz. C punkt 136).

Ponieważ w działaniach podjazdu wydzielenie ciężkich karabinów maszynowych będzie zjawiskiem dość częstem, należy im przydzielać dostateczną osłonę. Osłona ta wchodzi pod rozkazy dowódcy oddziału ciężkich karabinów maszynowych.

338. Ciężkie karabiny maszynowe obrony przeciwlotniczej na postoju.

Dowódca oddziału ciężkich karabinów maszynowych, na podstawie otrzymanych rozkazów od dowódcy całości oraz danych co do działalności lotnictwa nieprzyjacielskiego, układa plan obrony przeciwlotniczej.

Ugrupowanie ciężkich karabinów maszynowych obrony przeciwlotniczej na postoju zależy od:

a) stopnia zagrożenia miejsca postoju,
b) ilości rozporządzalnych ciężkich karabinów maszynowych,
c) wielkości obszaru do obrony,
d) jego formy i pokrycia,
e) warunków bezpieczeństwa oddziałów własnych.

Należy przedewszystkiem uwzględniać te miejsca możliwego zagrożenia, gdzie obrona bierna ze względów terenowych jest utrudniona.

339. Ciężkie karabiny maszynowe obrony prze-

Ciężkie karabiny maszynowe na jukach wykonywają obronę przeciwlotniczą maszerującej kolumny, posuwając się skokami i zajmując stanowiska ogniowe w miejscach (zgóry przewidzianych

ciwlotniczej w marszu.

w planie obrony przeciwlotniczej w marszu), gdzie zastosowanie obrony biernej byłoby niemożliwe (mosty, ciaśniny i t. p.).

Cieżkie karabiny maszynowe na taczankach posuwają się w składzie kolumny a w razie napadu lotniczego pozostają na drodze marszu, zatrzymują się i otwierają ogień, pozostając na swojem stanowisku do chwili ukończenia przemarszu własnej kolumny przez zagrożony punkt lub do zluzowania na swojem stanowisku przez inny pluton (drużynę) ciężkich karabinów maszynowych, maszerujący z następnym oddziałem.

Po wyjściu lotników nieprzyjacielskich ze strefy skutecznego ognia odbywają marsz w dalszym ciągu, zajmując swe miejsca w kolumnie.

Korzystne jest umieszczanie jednej drużyny na czole a drugiej wtyle kolumny.

340. Ciężkie karabiny maszynowe obrony przeciwlotniczej w walce.

Zadania obrony przeciwlotniczej w walce powierza się ciężkim karabinom maszynowym, znajdującym się w głębszych rzutach ugrupowania, jako zadanie dodatkowe. Należy pamiętać, że głównem zadaniem ciężkich karabinów maszynowych jest walka z nieprzyjacielem na ziemi.

Oddziały będące w natarciu lub obronie, przez swe rozczłonkowanie i wykorzystanie terenu stosują już w dostatecznej mierze obronę bierną, tak że byłoby niekorzystne oderwanie części broni maszynowej od spełnienia daleko ważniejszych zadań i przez to pozbawienie jednostek walczących dostatecznego poparcia ogniowego.

Zależnie od terenu i zadania niekiedy może być pożądane przydzielenie drużyny lub plutonu ciężkich karabinów maszynowych do obrony przeciwlotniczej koniowodów, do czego najlepiej nadają się taczanki.

ZNAKI PRZYJĘTE

konno pieszo

Dowódca pułku

Oficer sztabowy

Adjutant

Oficer ordynansowy

Trębacz — wachmistrz obserwator

Pisarz — wachmistrz

Luzak konny

Poczet dowódcy pułku

Pluton łączności

Kablowy

Rękawicowy

Tyczkowy (konno-narzędziowy)

Koniowód

Sygnalista (gołębiarz)

Wóz sprzętowy

Patrol pionierów

1 szwadron

Szwadron ciężkich karabinów maszynowych

Koń juczny

ROZDZIAŁ E.

PUŁK.

341. Zasady ogólne.

Pułk kawalerji składa się: z pocztu dowódcy pułku, plutonu łączności, patrolu pionierów, czterech szwadronów linjowych, szwadronu ciężkich karabinów maszynowych, kwatermistrzostwa i szwadronu administracyjnego [1]).

Wyszkolenie pułku ma na celu wyćwiczenie szwadronów w zespole pułku, przygotowując go do wykonania różnorodnych zadań bojowych, przez działanie samodzielne lub w składzie wielkiej jednostki kawalerji oraz broni połączonych.

Pułk powinien być wyszkolony w ścisłem współdziałaniu z innemi rodzajami broni i środkami walki, przez które może być wzmocniony (artylerja, piechota, samochody pancerne, kolarze).

Dowódca pułku musi ćwiczyć dowódców pododdziałów, wyrabiając w nich zdolność wykonywania samodzielnych zadań bojowych i działania w różnych, szybko zmieniających się położeniach taktycznych.

Zasadniczo wyszkolenie w mustrze formalnej kończy się na szczeblu szwadronu, dlatego też ćwiczenia pułkowe odbywają się zawsze w y ł ą c z n i e w f o r m i e ć w i c z e ń b o j o w y c h.

Zasadniczo ćwiczenia bojowe pułku należy prowadzić w składzie organizacyjnym, niezależnie od stanów liczebnych w pododdziałach.

Celem wyszkolenia kadr w dowodzeniu pododdziałami o etatach wojennych lub zbliżonych do wojennych, jeśli stan liczebny pułku nie pozwala

[1]) Sztandar znajduje się zawsze przy trzecim szwadronie.

na sformowanie wszystkich pooddziałów w pełnym składzie, należy formować pułk w składzie dwóch lub trzech szwadronów o etacie wojennym, pozostałe zaś pododdziały kadrować.

Skadrowany szwadron składa się: z dowódcy szwadronu, jego pocztu oraz dowódców plutonów z ich gońcami.

Zasady wyszkolenia i walki pułku, zawarte w niniejszym rozdziale, mają również zastosowanie do związków o mniejszym lub większym składzie szwadronów (2—3 lub 5—6 szwadronów).

342. Poczet dowódcy pułku.

Poczet dowódcy pułku jest jego środkiem dowodzenia.

Skład pocztu.

Oficer sztabowy — zastępca dowódcy pułku.

Adjutant — dowódca pocztu.

Oficer ordynansowy.

1 wachmistrz
1 kapral
2 st. szeregowców } trębacze — obserwatorzy.

1 wachmistrz — pisarz.

Luzacy — do koni oficerów.

Razem: oficerów — 3
podoficerów — 3
st. szeregowców — 2 (ponadto luzacy do koni oficerów).

Poza tem do pocztu mogą być przydzieleni gońcy ze szwadronów i z oddziałów, które czasowo wchodzą w skład pułku. Rys. 94, 95.

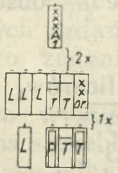
Zasadniczo poczet zajmuje miejsce zawsze za dowódcą pułku, poruszając się w szyku zwartym lub luźnym.

W szykach zwartych może dowódca pułku zarządzić, aby poczet stanął w szeregu; wówczas

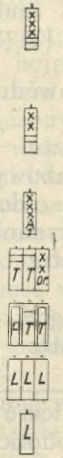
zajmuje on miejsce: w szyku rozwiniętym i w linji szwadronów na prawem skrzydle a w kolumnie marszowej i kolumnie plutonów rozwiniętych na czele.

Oficer sztabowy porusza się zawsze za dowódcą pułku.

Dowódcą pocztu jest adjutant, który zajmuje miejsce na czele pocztu.

Rys. 94.
Poczet dowódcy pułku w szyku rozwiniętym.

Rys. 95.
Poczet dowódcy pułku w kolumnie trójkami.

Poczet porusza się i zmienia szyki podobnie jak pluton w składzie dwóch sekcyj.

Gońcy przydzieleni do pocztu uzupełniają drugą sekcję i tworzą trzecią sekcję.

Lekarze sanitarny i weterynaryjny, podoficerowie sanitarni i weterynaryjni, oraz patrol sanitarny zasadniczo znajdują się przy taborze bojowym.

343. **Pluton łączności i patrol pionierów.**

Pluton łączności i patrol pionierów zajmują zasadniczo miejsce: w szyku rozwiniętym i linji szwadronów na prawem skrzydle, względnie na lewo od pocztu dowódcy pułku, jeśli on stoi w szeregu, a w kolumnie marszowej i kolumnie plutonów rozwiniętych przed szwadronem kierunkowym, przyczem patrol pionierów staje na lewo od plutonu łączności względnie za nim.

W szykach luźnych pluton łączności i patrol pionierów poruszają się w pobliżu dowódcy pułku, w miejscu określonem przez niego.

Wóz sprzętowy plutonu łączności porusza się bądź przy plutonie łączności, bądź w miejscu nakazanem przez dowódcę pułku.

Motocykle zajmują miejsce w szyku rozwiniętym i linji szwadronów na lewem skrzydle pułku, a w kolumnach wtyle.

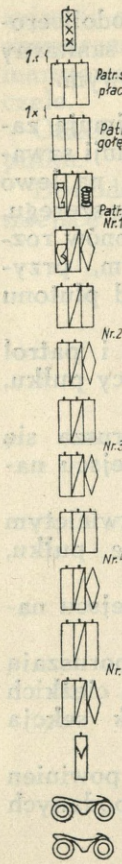
W szykach luźnych poruszają się w miejscu nakazanem przez dowódcę pułku.

Pluton łączności i patrol pionierów poruszają się i zmieniają szyki podobnie jak pluton ciężkich karabinów maszynowych, względnie jak sekcja linjowa.

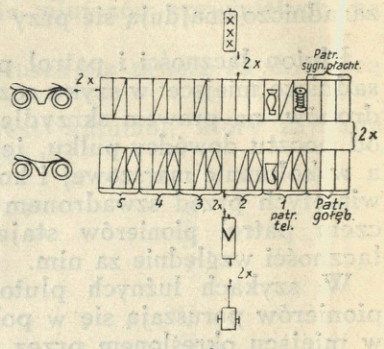
Poza tem pluton łączności kawalerji powinien być wyszkolony do wykonania niżej podanych czynności.

a) Spieszanie patrolu telefonicznego do budowy linji polowej pieszo.

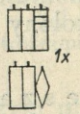
Na zapowiedź komendy: *„do budowy pieszej"* poszczególni szeregowcy rozluzowują się.

Rys. 96.
Pluton łączności w kolumnie trójkami.

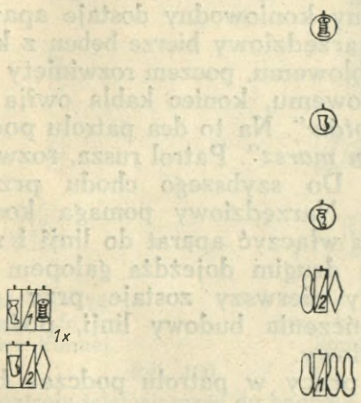
Rys. 97.
Pluton łączności w szyku rozwiniętym.

Rys. 98.
Patrol pionierów w szyku rozwiniętym.

Na hasło: *„z koni"* wszyscy zsiadają z koni i oddają je koniowodowi pierwszego szeregu, a sami biorą swój sprzęt z juka i stają w kolejności swych funkcyj za dowódcą patrolu (patrz rys. 99 b.).

Budowa odbywa się w myśl przepisów o budowie liny polowej, zgodnie z regulaminem łączności. Rys. 99.

a) patrol przygotowany do spieszenia.

b) patrol spieszony.

Rys. 99.

Spieszanie patrolu telefonicznego do budowy linji — *„do budowy pieszej — z koni"*.

Za patrolem posuwa się drugi koniowodny z jukiem, a za nim pierwszy koniowodny z luźnemi końmi.

b) Budowa linji telefonicznej polowej konno.

Odbywa się przez rzucanie kabla na ziemię.

Na zapowiedź: *„do budowy konnej"* dca patrolu wyskakuje naprzód 20 kroków, za nim co 3 kroki kablowy i rękawicowy, koniowodny drugi staje na lewo od narzędziowego. Na hasło: *„przystąp"* koniowodny pierwszy i narzędziowy zeskakują z koni. Spieszony koniowodny dostaje aparat z siodła jucznego, narzędziowy bierze bęben z kablem i podaje go kablowemu, poczem rozwinięty kabel podaje rękawicowemu, koniec kabla owija około nogi i woła: *„gotów"*. Na to dca patrolu podaje komendę: *„stępem marsz"*. Patrol rusza, rozwijając kabel po ziemi. Do szybszego chodu przechodzi się stopniowo. Narzędziowy pomaga koniowodnemu pierwszemu włączyć aparat do linji i razem z koniowodnym drugim dojeżdża galopem do patrolu. Koniowodny pierwszy zostaje przy aparacie do chwili ukończenia budowy linji, później zmienia go narzędziowy.

Podział pracy w patrolu podczas budowy jest następujący:

Dowódca patrolu jedzie na przodzie, obiera trasę i kieruje budową linji.

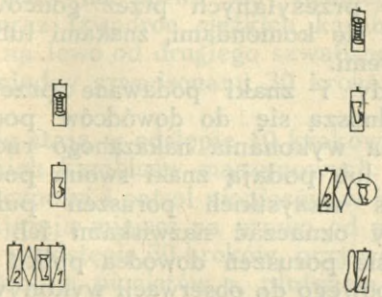
Kablowy rozwija kabel, trzymając bęben z kablem w prawej ręce, w lewej ręce trzyma wodzę.

Rękawicowy sprawdza całość kabla.

Narzędziowy posuwa się wtyle patrolu razem z koniowodnym drugim i podaje następny bęben z kablem, gdy jeden się kończy. Dla połączenia końców kabla zostaje narzędziowy z koniowodnym drugim. Po uskutecznieniu połączenia, obaj dojeżdżają galopem do patrolu.

c) Utrzymanie łączności z lotnikiem.

Odpowiedzialność za wytyczenie stanowiska dowódcy pułku, płachtą tożsamości pułku należy do obowiązków dowódcy plutonu łączności. Dla utrzy-

a) patrol przygotowany do budowy konnej.

b) szyk patrolu przy budowie konnej.

Rys. 100.

Ugrupowanie patrolu telefonicznego do budowy linji konno — *„do budowy konnej — przystąp"*.

mania łączności z lotnikiem pluton łączności jest wyposażony w:

— podwójny zestaw płacht tożsamości pułku i sygnałowych,
— dwa podchwytywacze meldunków,
— dymy kolorowe jako sygnały umówione.

Część sprzętu służąca do łączności z lotnikiem przenoszą przez ramię szeregowi plutonu łączności z lotnikiem (płachty) a część wozi się na wozie.

Wszyscy szeregowi plutonu łączności powinni być specjalnie wyszkoleni w szybkiem podawaniu sygnałów i odróżnianiu sygnałów podawanych przez własnego lotnika, szczególnie przy pomocy rakiet.

344. Zasady prowadzenia pułku.

Dowódca pułku dowodzi pułkiem przy pomocy rozkazów przesyłanych przez gońców, rzadziej posługuje się komendami, znakami lub sygnałami dźwiękowemi.

Komendy i znaki podawane przez dowódcę pułku odnoszą się do dowódców pododdziałów, którzy dla wykonania nakazanego ruchu wydają komendy lub podają znaki swoim pododdziałom.

Podczas wszystkich poruszeń pułku można szwadrony oznaczać nazwiskami ich dowódców.

W czasie poruszeń dowódca pułku używa oficera sztabowego do obserwacji wykonywania nakazanych poruszeń przez poszczególne pododdziały.

Zasadniczo podczas poruszeń dowódca pułku nie jest związany ze swojem miejscem, lecz znajduje się w punkcie, z którego może najdogodniej dowodzić całością i ogarnąć wzrokiem wszystkie pododdziały.

§ I.

Wyszkolenie pułku konno.

345. Szyki zwarte.

Zbiórka.
Linja szwadronów.
Kolumna marszowa.
Kolumna plutonów rozwiniętych.
Szyk rozwinięty.

346. Zbiórka.

Zasadniczo zbiórkę pułku wykonywa się w linji szwadronów, w zwykłej kolejności szwadronów.

Dowódca drugiego szwadronu staje w odległości 20 kroków za zastępcą dowódcy pułku lub za pocztem dowódcy pułku, jeśli poczet jest za swoim dowódcą, a szwadron w linji plutonów trójkami.

Pozostałe szwadrony w linji plutonów trójkami stają: pierwszy na prawo od drugiego, trzeci i czwarty oraz szwadron ciężkich karabinów maszynowych na lewo od drugiego szwadronu.

Odstęp między szwadronami 30 kroków lub nakazany.

Motocykle stają w odstępie 10 kroków od szwadronu ciężkich karabinów maszynowych.

Pluton łączności i patrol pionierów w kolumnach trójkami zajmują miejsca na prawo od pierwszego szwadronu w odstępie 30 kroków, przyczem odstęp między patrolem pionierów a plutonem łączności wynosi 10 kroków.

Na komendę: *„pułk* (chód) — *zbiórka"* dowódca każdego pododdziału prowadzi swój pododdział w linji plutonów trójkami, najkrótszą drogą kłusem lub chodem nakazanym na miejsce, które musi zająć w szyku.

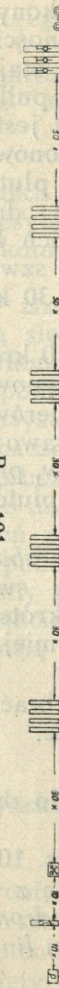
Jeżeli dowódca pułku chce zebrać pułk w innym szyku, zaznacza to w komendzie.

347. Linja szwadronów.

Linji szwadronów używa się do zbiórki lub przeglądów.

Ustawienie pułku — patrz rys. 101.

Linję szwadronów formuje się z każdego szyku na komendę: *„pułk linja szwadronów* (chód) — *marsz"* lub *„pułk na X szwadron linja szwadronów* (chód) — *marsz"*.

Rys. 101.
Pułk w linji szwadronów.

Kierunkowy lub wskazany szwadron, przechodząc w linję plutonów trójkami, posuwa się za zastępcą dowódcy pułku lub za pocztem, jeśli on jest za dowódcą pułku.

Pozostali dowódcy pododdziałów prowadzą swoje jednostki najkrótszą drogą na swoje miejsca, przechodząc w linję plutonów trójkami.

Pluton łączności i patrol pionierów w kolumnie trójkami.

Szwadrony prawego skrzydła stają zawsze obok siebie, tak samo szwadrony lewego skrzydła.

Szwadron ciężkich karabinów maszynowych na lewem skrzydle, a pluton łączności i patrol pionierów na prawem skrzydle.

Linja szwadronów zmienia kierunek na znak dowódcy pułku lub za wskazaniem nowego punktu kierunkowego.

Dowódcy pododdziałów prowadzą swoje jednostki najkrótszą drogą zgodnie z punktem 104, zmniejszając lub zwiększając tempo chodu, zależnie od zajmowanego miejsca.

348. Kolumna marszowa.

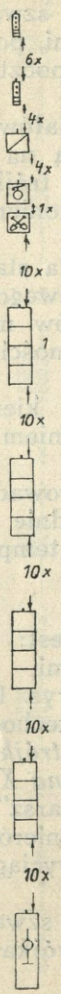
Kolumną marszową pułku jest: kolumna trójkami lub dwójkami.

Ustawienie pułku — patrz rys. 102.

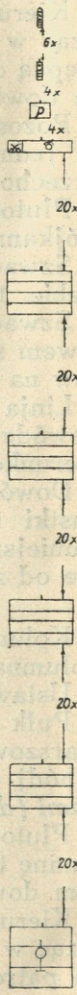
Pułk z każdego szyku przechodzi w kolumnę marszową na komendę: *„pułk trójkami (dwójkami)* (chód) — *marsz“* lub *„pułk na X szwadron trójkami (dwójkami)* (chód) — marsz“.

Pluton łączności i patrol pionierów, formując kolumnę trójkami (dwójkami), wyciągają się za pocztem dowódcy pułku.

Kierunkowy lub wskazany szwadron, przechodząc w kolumnę trójkami (dwójkami), porusza się za patrolem pionierów.

Rys. 102.
Pułk w kolumnie marszowej.

Rys. 103.
Pułk w kolumnie plutonów rozwiniętych.

Pozostałe szwadrony, maszerując najkrótszą drogą, zajmują swoje miejsca w kolumnie, stając za szwadronem poprzedzającym.

Szwadrony prawego skrzydła stają zawsze jeden za drugim, tak samo oba szwadrony lewego skrzydła.

Szwadron ciężkich karabinów maszynowych, jeśli nie było innego rozkazu, zasadniczo zajmuje miejsce wtyle kolumny.

Zmianę kierunku oraz zwroty wykonywa pułk, zastosowując się do punktu 105.

Odległość liczy się od ogona ostatniego konia szwadronu poprzedzającego do głowy konia dowódcy szwadronu następnego.

349. Kolumna plutonów rozwiniętych.

Kolumny plutonów rozwiniętych używa się do defilady a czasami do marszu.

Ustawienie pułku — patrz rys. 103.

Pułk z każdego szyku przechodzi w kolumnę plutonów rozwiniętych na komendę: *„pułk kolumna plutonów rozwiniętych* (chód) — marsz", lub *„pułk na X szwadron kolumna plutonów rozwiniętych* (chód) — *marsz"*.

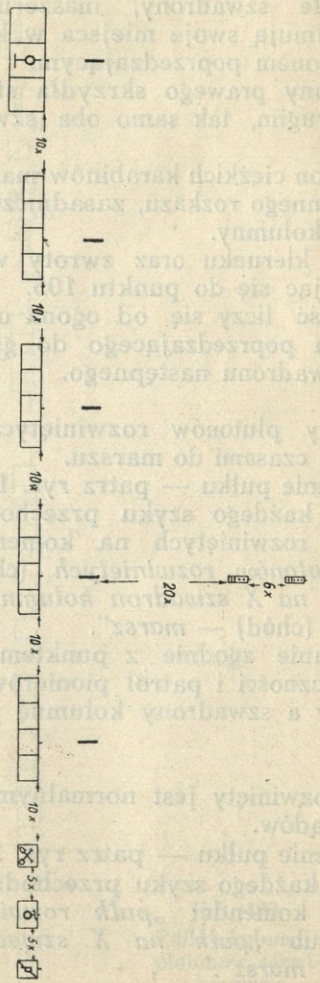
Wykonanie zgodnie z punktem 348, przyczem pluton łączności i patrol pionierów formuje szyk rozwinięty a szwadrony kolumnę plutonów rozwiniętych.

350. Szyk rozwinięty.

Szyk rozwinięty jest normalnym szykiem pułku do przeglądów.

Ustawienie pułku — patrz rys. 104.

Pułk z każdego szyku przechodzi w szyk rozwinięty na komendę: *„pułk rozwinięty* (chód) — *marsz"* lub *„pułk na X szwadron rozwinięty* (chód) — *marsz"*.

Rys. 104.
Pułk w szyku rozwiniętym.

Wykonanie zgodnie z punktem 347, przyczem wszystkie pododdziały formują szyk rozwinięty.

351. Wsiadanie na koń i zsiadanie z koni.

Wsiadanie na koń i zsiadanie z koni we wszystkich szykach wykonywa się zgodnie z postanowieniami zawartemi w rozdziałach C, D. (Szwadron, szwadron ciężkich karabinów maszynowych).

352. Równanie.

Dla wyrównania pułku w linji szwadronów lub w szyku rozwiniętym dowódca pułku podaje komendę: *„pułk — równaj“* lub *„pułk na X szwadron — równaj“*.

Szwadron kierunkowy lub wskazany wysuwa się na 20 kroków naprzód i równa się zgodnie z punktem 111.

Pozostałe pododdziały, ustawiając się we właściwym kierunku, równają się według szwadronu kierunkowego lub wskazanego przez dowódcę pułku.

Zastępca dowódcy pułku sprawdza równanie.

353. Szyki luźne.

Pułk używa szyków luźnych na rozkaz dowódcy pułku w marszu pod ogniem i obserwacją naziemną i powietrzną.

Rodzaj ugrupowania pułku w szykach luźnych zależy: od zadania, terenu, szerokości pasa działania i przewidywanego ugrupowania do natarcia.

Dowódca pułku może ugrupować swoje szwadrony wszerz i w głąb, w dwóch rzutach lub kilku rzutach (czworobok, szachownica, trójkąt, kolumna szwadronów i t. p.).

Pułk z każdego szyku przechodzi w szyk luźny na rozkaz dowódcy pułku.

W rozkazie do ugrupowania pułku w szyk luźny dowódca pułku wskazuje:

a) kierunek marszu i jednostkę kierunkową.
b) rodzaj ugrupowania w szyku luźnym,
c) miejsce dla szwadronu ciężkich karabinów maszynowych, plutonu łączności i patrolu pionierów,
d) odstęp i odległość między szwadronami,
e) w razie potrzeby — chody.

Zasadniczo w szykach szerokich jednostka kierunkowa wysuwa się naprzód na odległość około 100 kroków.

Dowódcy szwadronów prowadzą swoje pododdziały w jednym z szyków luźnych, podanych w rozdziałach B, C i D, stosując je zależnie od: terenu, ognia nieprzyjacielskiego oraz położenia taktycznego.

Dowódcy pododdziałów powinni nieustannie utrzymywać łączność z dowódcą pułku oraz między sobą, będąc w każdej chwili przygotowani do współdziałania taktycznego.

Zasadniczo dowódca pułku porusza się tam, skąd może najlepiej dowodzić całością.

Za dowódcą pułku posuwa się zastępca i poczet.

W szykach luźnych dowódcy szwadronów z własnej inicjatywy wysyłają szperaczy i patrole bojowe w kierunkach zagrożonych przez nieprzyjaciela.

354. Szyk w wypadku napadu lotniczego.

W razie napadu lotniczego na pułk, poruszający się w kolumnie marszowej, dowódca pułku podaje sygnał na trąbce: *„Lotnik"*

Trębacze szwadronowi powtarzają ten sygnał.

Szwadrony natychmiast formują szyk, zgodnie z punktem 116.

Pluton łączności schodzi z drogi marszu na prawo a patrol pionierów na lewo, przechodząc w linję sekcyj.

Dowódca pułku a za nim poczet w linji sekcyj poruszają się przed pułkiem, schodząc z drogi.

Ciężkie karabiny maszynowe zajmują stanowiska ogniowe i otwierają ogień, zwalczając samoloty nieprzyjacielskie, zgodnie z wydanym przez dowódcę pułku rozkazem czynnej obrony przeciwlotniczej, względnie z inicjatywy dowódcy szwadronu ciężkich karabinów maszynowych lub dowódców plutonów ciężkich karabinów maszynowych (patrz punkt 339).

355. Natarcie konne i szarża.

Pułk może wykonać natarcie konne i szarżę, wychodząc z każdego szyku zwartego lub luźnego, na rozkaz dowódcy pułku.

Pułk może wykonać natarcie konne i szarżę, w szyku luźnym.

Gdy pułk porusza się w jednym z szyków luźnych, wtedy celem wykonania szarży, pozostaje w tym samym szyku, albo go zmienia, przegrupowując się.

Poruszając się w jednym z szyków zwartych, dla wykonania natarcia i szarży, pułk przechodzi w szyk luźny.

Szyk pułku do natarcia składa się z dwóch lub kilku rzutów (czworobok, krzyż, szachownica, trójkąt, kolumna szwadronów i t. p.).

Odległości między rzutami szwadronowemi wynoszą 300—800 metrów, odstępy 150—200 metrów.

Przykładami najkorzystniejszych ugrupowań do natarcia mogą być następujące szyki.

a) Gdy położenie ogólne nie jest dostatecznie wyjaśnione:

— *pierwszy rzut:* jeden szwadron w szyku luźnym, obejmujący front natarcia pułku;

— *drugi rzut:* dwa szwadrony posuwające się za pierwszym rzutem w odległości 300—800 metrów, w jednym z szyków luźnych. Pierwszy i drugi rzut są ubezpieczone na skrzydłach szperaczami i patrolami bojowemi;

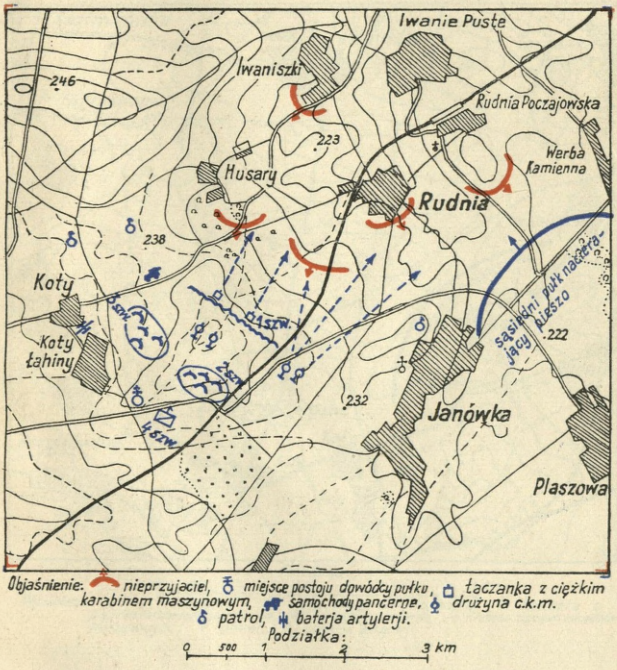
— *trzeci rzut:* jeden szwadron w odległości 300—800 metrów za drugim rzutem;

— *rzut ognia:* ciężkie karabiny maszynowe na taczankach wysuwają się w pierwszym okresie natarcie przed pierwszy rzut, celem przygotowania szarży ogniem, następnie posuwają się za pierwszym rzutem.
Ciężkie karabiny maszynowe na jukach zajmują stanowiska na ziemi, na skrzydłach pierwszego rzutu, celem wsparcia natarcia i osłony skrzydeł, oraz za pierwszym rzutem, celem osłony odwrotu lub przegrupowania się oddziałów po szarży;

— *miejsce dowódców:* dowódca pułku ze swoim pocztem posuwa się między pierwszym a ostatnim rzutem. Rys. 105.

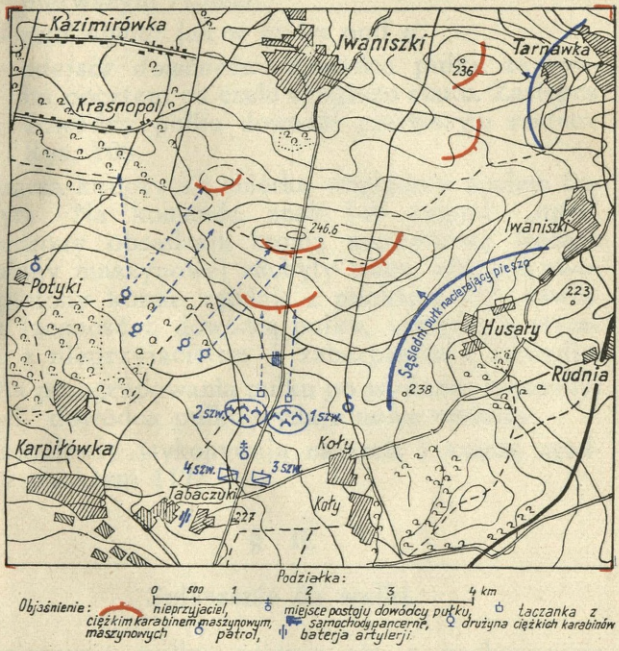
b) Gdy położenie ogólne jest dostatecznie wyjaśnione:

— *pierwszy rzut:* dwa szwadrony w szykach luźnych (linja plutonów) na froncie 300—400 metrów, ubezpieczone przed frontem i na skrzydłach szperaczami i patrolami bojowemi;

Rys. 105.

Przykład ugrupowania pułku kawalerji, wzmocnionego baterją artylerji i plutonem samochodów pancernych, do natarcia konno i szarży.

Rys. 106.

Przykład ugrupowania pułku kawalerji, wzmocnionego baterją artylerji i plutonem samochodów pancernych, do natarcia konno i szarży.

— *drugi rzut:* dwa szwadrony w odstępie między sobą, w jednym z szyków zwartych lub luźnych, w odległości 300—800 metrów za pierwszym rzutem;

— *rzut ognia:* jak w szyku pod *a.*

— *miejsce dowódców:* dowódca pułku ze swoim pocztem na czele drugiego rzutu. Zastępca dowódcy pułku dowodzi pierwszym rzutem. Rys. 106.

Szarża kończy się zbiórką względnie apelem bojowym. Na komandę, znak lub sygnał: *„apel"* szwadrony obsadzają bronią maszynową (ręczne karabiny maszynowe) zdobyty teren, zbierają swoje plutony konne, zgodnie z punktem 118, nawiązują łączność z dowódcą pułku, utrzymują styczność z nieprzyjacielem i zabezpieczają skrzydła.

Dla przegrupowania pułku po wydaniu komendy: *„apel"* dowódca pułku wydaje nowe rozkazy.

Szwadrony wykonywają natarcie i szarżę zgodnie z punktem 117.

§ II.

Spieszanie do walki.

356. Uwagi ogólne.

Spieszenie pułku odbywa się z zachowaniem samodzielności szwadronów.

Zasadniczo pułk spiesza się, będąc ugrupowany w szyku luźnym.

Dowódca pułku i oficerowie należący do pocztu oddają swoje konie luzakom do koni.

Dowódca pocztu zarządza spieszenie pocztu całkowite lub częściowe, zastosowując się do postanowień zawartych w rozdziale B § II.

357. Obowiązki dowódcy koniowodów.

Koniowodzi pułku najczęściej będą szeroko rozczłonkowani w terenie, znajdując się w pobliżu odpowiednich szwadronów i pod dowództwem oficerów zgodnie z punktem 120.

Gdy koniowodzi pułku muszą być ugrupowani razem, dowodzi nimi wyznaczony oficer.

Jeśli pułk ma dwóch lub więcej oficerów sztabowych, wówczas jednego z nich należy wyznaczać na dowódcę koniowodów.

Koniowodzi pułku powinni być rozczłonkowani szwadronami w terenie i ukryci od ognia i obserwacji naziemnej i powietrznej.

Dowódca koniowodów utrzymuje łączność z dowódcą pułku i odpowiada za zaopatrzenie pułku w amunicję i żywność.

Jeśli dla osłony koniowodów został przydzielony jakikolwiek oddział, podlega on dowódcy koniowodów.

Poza tem dowódca koniowodów pułku zastosowuje się do postanowień zawartych w punkcie 120.

§ III.

Wyszkolenie pułku pieszo.

358. Uwagi ogólne.

Pułk pieszo formuje i zmienia szyki oraz porusza się na tych samych zasadach co konno.

Podczas poruszeń pułku pieszo poszczególne szwadrony stosują szyki, zgodnie z przepisami zawartemi w rozdziale C i D § III.

359. Szyki zwarte.

Linja szwadronów.
Kolumna marszowa.
Kolumna plutonów rozwiniętych.
Szyk rozwinięty.

W szykach zwartych pieszo dowódca pułku staje w odległości 20 kroków przed dowódcą szwadronu kierunkowego, za nim w odległości 6 kroków zajmuje miejsce zastępca dowódcy pułku.

Dowódcy szwadronów stają w odległości 10 kroków przed swojemi szwadronami.

Poczet, pluton łączności i patrol pionierów przybierają szyk nakazany dla plutonów w szwadronach i zajmują miejsce: w kolumnach za zastępcą dowódcy pułku w odległości 2 kroków, zachowując między sobą odległości 2 kroki, w szyku zaś rozwiniętym i linji szwadronów na prawem skrzydle pułku.

Odstępy i odległości między pododdziałami są o połowę mniejsze niż odstępy i odległości w szyku konnym.

W szykach zwartych pieszo pułk wykonywa tylko zbiórki i marsze w kolumnach oraz ustawia się do przeglądów.

Nie należy przerabiać ćwiczeń musztry pułku w szykach zwartych pieszo.

360. Szyki luźne.

Wyszkolenie pułku pieszo w szykach luźnych ma na celu przygotowanie go do walki ogniowej, zgodnie z zasadami określonemi w § IV niniejszego rozdziału regulaminu i Regulaminu piechoty, przyczem pluton kawalerji w szyku pieszym równa się drużynie piechoty.

Zasady podane w punkcie 353 i 128 mają również zastosowanie przy wyszkoleniu pułku pieszo w szykach luźnych.

Dowódca pułku dowodzi pułkiem przy pomocy: rozkazów przesyłanych przez adjutantów lub gońców z pocztu, znaków sygnalizacji świetlnej,

tarcz lub chorągiewek oraz innych środków łączności.

Zmiany szyków pułk może wykonywać we wszystkich kierunkach, maszerując lub zatrzymując się, i wyjątkowo w miejscu.

Poczet dowódcy pułku oraz pluton łączności i patrol pionierów poruszają się za dowódcą pułku, przechodząc w jeden z szyków luźnych i wykorzystując teren.

Pułk powinien być wyszkolony w marszu w szykach luźnych na dłuższej przestrzeni, ze zmianą szyku pułku lub poszczególnych szwadronów oraz z nieznaczną zmianą kierunku.

Należy zwracać szczególną uwagę na utrzymanie wzajemnej łączności między szwadronami oraz z dowódcą pułku.

§ IV.

Walka pułku.

361. Zadania bojowe pułku.

Pułk kawalerji, działający samodzielnie lub w związku, może otrzymać do wykonania następujące zadania:

1) ubezpieczenie oddziałów,

2) wykonanie rozpoznania,

3) walkę zaczepną, obronną, opóźniającą i pościg.

Do wykonania tych zadań pułk może być wzmocniony: artylerją, samochodami pancernemi, kolarzami, piechotą, oddziałem pionierów, względnie gazowym oraz technicznemi środkami łączności.

W wypadku, gdy pułk działa samodzielnie, w znacznej odległości od sił głównych, może być

nawiązana łączność przez lotnika lub do dyspozycji dowódcy pułku może być przydzielony lotnik.

362. Marsze.

Pułk wykonywa marsze samodzielnie lub w związku.

Dowódca pułku wydaje rozkaz marszu z takiem obliczeniem czasu, żeby pododdziały zdążyły wykonać wszystkie czynności związane z odmarszem (karmienie ludzi i obrokowanie koni, załadowanie taborów, siodłanie, zbiórka i t. p.).

Wyjątek stanowi odmarsz pułku w alarmie, gdy pododdziały powinny osiągnąć gotowość marszową w czasie od 30 minut do 1 g. i 30 minut, zależnie od pory doby i stopnia pogotowia alarmowego;

— w dzień, gdy siodła są stroczone — 30 do 40 minut,
— w nocy, gdy siodła są stroczone — 40 do 60 minut,
— w dzień, gdy siodła są roztroczone — 1 g. do 1 g. 15 min.,
— w nocy, gdy siodła są roztroczone — 1 g. do 1 g. 30 min.

Gotowość marszową należy uważać za osiągniętą, gdy dany pododdział stanie na swoim placu alarmowym, gotów do odmarszu.

Zasadniczo dowódca pułku wydaje rozkaz marszu ustnie na odprawie dowódców pododdziałów, powtarzając go następnie rozkazem pisemnym, szczególnie do wykonania marszów ubezpieczonych.

Do sformowania kolumny marszowej dowódca pułku wyznacza punkt i godzinę przejścia dla czoła, oraz porządek marszu pododdziałów w kolumnie.

Pododdziały maszerują z miejsca postoju do punktu przejścia tak, żeby nie zatrzymując się tam, zająć swoje miejsce w kolumnie.

O zajęciu nakazanego miejsca w kolumnie dowódcy pododdziałów meldują natychmiast dowódcy pułku.

Gdy pułk maszeruje w składzie wielkiej jednostki, dowódca pułku, po zajęciu swojego miejsca w kolumnie, melduje o tem dowódcy kolumny.

W marszach ubezpieczonych pułk samodzielny ubezpiecza się strażą przednią, tylną lub boczną, której siła zależy od zadania, terenu i wiadomości o nieprzyjacielu.

Najczęściej będzie to jeden szwadron wzmocniony ciężkiemi karabinami maszynowemi, samochodami pancernemi i ewentualnie działonem artylerji.

W marszach podróżnych, a szczególnie nocnych, dowódca pułku wysyła naprzód szpicę w składzie kilku jeźdźców, pod dowództwem oficera, której zadaniem jest rozpoznanie drogi marszu.

W marszach nocnych należy dodawać do szpicy 1 — 2 luźne konie, dla przewodników.

Zasadniczo w marszach ubezpieczonych odległości między pododdziałami nie powinny przekraczać 10 kroków.

Przy zatrzymaniu czoła kolumny pułku, zarówno w marszu ubezpieczonym jak podróżnym, pododdziały stopniowo dochodzą do swoich poprzedników na odległość 10 kroków.

W marszach podróżnych pułku samodzielnego, zależnie od gęstości sieci dróg, dowódca pułku

może zarządzić wykonanie marszu kilkoma drogami w kilku kolumnach szwadronowych.

W marszach ubezpieczonych dowódca pułku reguluje tempo i szybkość marszu, w marszach podróżnych tylko szybkość.

Dowódca pułku reguluje sposób wyzyskania drogi; gdy pułk maszeruje w kolumnie trójkami, porusza się prawą stroną drogi, w kolumnie zaś dwójkami po obu stronach drogi.

Za pułkiem posuwa się oficer służbowy; zadaniem jego jest przestrzeganie karności marszowej.

Tabor bojowy pułku maszeruje za pułkiem pod dowództwem oficera taborowego, względnie wyznaczonego przez dowódcę pułku, wyzyskując prawą stronę drogi.

W marszach podróżnych w terenie o rzadkiej sieci dróg często jest pożądane wysyłanie taboru bojowego naprzód, celem zapewnienia regularnego zaopatrzenia ludzi i koni.

W marszach podróżnych dowódca pułku maszeruje na czele kolumny, w marszach ubezpieczonych tam, skąd może najlepiej dowodzić całością.

Jeżeli w czasie marszu zachodzi konieczność napojenia koni, należy celem zyskania na szybkości wykorzystywać rzeki lub jeziora, położone w pobliżu osi marszu.

Gdy pojenie ma się odbyć ze studzien, należy je przygotować, wysyłając naprzód oddział kwaterunkowy pod dowództwem oficera.

Pojenie pułku kawalerji ze studzien w jednej miejscowości trwa około 45 — 60 minut.

Szybkość marszu pułku w dzień waha się między 6 a 8 km na godzinę a w wyjątkowych wy-

padkach, ze względu na wymagania taktyczne, może dochodzić do 10 km na godzinę, lecz na nieznacznej przestrzeni.

W marszach nocnych, zależnie od stanu dróg, szybkość marszu wynosi 5 — 6 km na godzinę.

Normalny dzienny wysiłek marszowy pułku kawalerji wynosi 40 km.

Gdy podczas marszów forsownych pułk zatrzymuje się na duży odpoczynek, dowódca pułku zawczasu powinien wydać zarządzenia, celem przygotowania go pod względem zaopatrzenia.

Na dużym odpoczynku zarządza się rozsiodłanie koni, gdy warunki bojowe na to pozwalają; w przeciwnym wypadku należy ograniczyć się do popuszczenia popręgów i rozkiełznania koni.

Jeżeli w czasie marszu pułk musi przebyć jakąkolwiek przeszkodę wodną w bród, dowódca pułku wysyła zawczasu rozpoznanie, celem wytyczenia brodu, przed przybyciem tam pułku.

Podczas przepraw wpław, w bród, promami oraz mostami pontonowemi należy wyznaczać jednego oficera jako komendanta przeprawy, oddając do jego dyspozycji patrol pionierów.

W razie konieczności przeprawy przez rzekę wpław, dowódca pułku wysyła rozpoznanie, celem wyszukania miejsca przeprawy o dogodnych brzegach oraz przygotowania środków bezpieczeństwa.

Przeprawa wpław odbywa się dwoma sposobami:

a) przeprawia się konie rozsiodłane zespołami, prowadzonemi przez kilku dobrze pływających żołnierzy przy koniach.

Żołnierzy i rynsztunek przeprawia się na sporządzonych tratwach lub innemi środkami przewozowemi.

b) Żołnierze płyną razem z końmi małemi grupami.

W pobliżu każdej grupy powinna się znajdować łódź bezpieczeństwa.

Podczas marszu dowódca pocztu wyznacza obserwatorów przeciwlotniczych.

W razie napadu lotniczego, dowódca pułku zarządza wykonanie zawczasu wydanego rozkazu obrony przeciwlotniczej czynnej i biernej.

Utrzymywanie łączności z własnym lotnikiem na szczeblu pułku należy zazwyczaj do plutonu łączności. W rozkazie codziennym nie wymienia się tego, wyjąwszy wypadek, gdy zostały umówione na pewien okres specjalne znaki porozumiewania się z lotnikiem.

Poza tem pułk podczas wykonywania marszu stosuje się do przepisów zawartych w punkcie 131 oraz w Regulaminie służby polowej (marsze).

363. Marsz ubezpieczony czołowy.

Ubezpieczenie pułku w marszu czołowym zapewniają:

— rozpoznanie,
— straż przednia,
— patrole boczne,
— szpica tylna.

Rozpoznanie należy wysyłać tak, żeby zdążyło wysunąć się naprzód na odpowiednią odległość i w razie nawiązania styczności z nieprzyjacielem we właściwym czasie nadesłać meldunki.

Zależnie od zadania pułku będą to patrole lub małe podjazdy, wzmocnione bronią maszynową.

Pułk w straży przedniej wysyła przeważnie patrole.

Pułk z zadaniem rozpoznania, patrole i podjazdy.

Rozpoznanie otrzymuje zadanie albo na przeciąg całego marszu, albo tylko do pewnych punktów w terenie.

W tym drugim wypadku dowódca pułku wysyła odpowiednio wcześniej nową serję rozpoznań.

Zasadniczo w marszu ubezpieczonym pułk maszeruje w jednej kolumnie.

Straż przednia pułku składa się najczęściej ze szwadronu wzmocnionego bronią maszynową, samochodami pancernemi i ewentualnie działonem artylerji.

Straż przednia rozczłonkowuje się, maszeruje i działa zgodnie z postanowieniami zawartemi w punkcie 132.

Szwadron straży przedniej maszeruje w odległości około dwóch kilometrów od siły głównej pułku.

Odległość ta może się zmieniać, jednak krótkie zatrzymania straży przedniej nie powinny przeszkadzać pułkowi w ciągłem posuwaniu się naprzód.

Siłę główną pułku należy grupować w kolumnie zależnie od zadanie pułku oraz przewidywanego jej użycia.

Korzystne jest przydzielanie do straży przedniej samochodów pancernych, celem współdziałania ze szpicą.

Pluton łączności maszeruje na czele siły głównej pułku.

Ciężkie karabiny maszynowe maszerują bliżej czoła kolumny. Artylerja między szwadronami.

W razie potrzeby dowódca pułku wysyła patrole boczne, które maszerując na wysokości siły głównej, chronią ją od zaskoczenia z boków.

Łączność między strażą przednią a siłą główną pułku utrzymuje się przez patrol łącznikowy, wysyłany od siły głównej, względnie przez motocyklistów.

Pułk działający samodzielnie wysyła szpicę ruje bezpośrednio za pułkiem.

Tabor bojowy pod dowództwem oficera maszeruje bezpośrednio za pułkiem.

Zasadniczo dowódca pułku ze swoim pocztem, dowódcą szwadronu ciężkich karabinów maszynowych, plutonu łączności i dowódcą artylerji posuwa się przy straży przedniej, dostosowując jej działania do swoich zamierzeń.

Przy poczcie dowódcy pułku poruszają się 1 — 2 patrole bojowe, gotowe do natychmiastowego działania.

Poczet dowódcy pułku maszeruje na czele lub wtyle oddziału głównego straży przedniej tak, żeby nie przeszkadzał ciągłości marszu pododdziałów.

W razie chwilowej zmiany miejsca postoju dowódca pułku pozostawia swój poczet w kolumnie, zatrzymując przy sobie 1 — 2 oficerów i tyluż gońców.

Po nawiązaniu styczności z nieprzyjacielem, straż przednia działa zaczepnie, dążąc do złamania napotkanego oporu i umożliwienia sile głównej pułku dalszego marszu naprzód.

Celem złamania oporu nieprzyjaciela dowódca pułku natychmiast wspiera działanie straży przedniej ogniem artylerji i ciężkich karabinów maszynowych.

Ogień artylerji i ciężkich karabinów maszynowych oraz natarcie straży przedniej mogą: albo złamać opór nieprzyjaciela i umożliwić dalszy marsz sile głównej pułku, albo zmusić dowódcę pułku do powzięcia decyzji, celem wprowadzenia do walki siły głównej.

W razie złamania oporu, często trzeba będzie wysłać nową straż przednią.

Jeżeli straż przednia nie może złamać oporu nieprzyjaciela, dowódca pułku powinien bez straty czasu rozwinąć swoją siłę główną.

Rozwinięcie pułku może być częściowe celem tylko wzmocnienia straży przedniej, albo całkowite celem uderzenia na skrzydła i tyły nieprzyjaciela całością sił.

Nie należy liczyć na zupełne rozpoznanie nieprzyjaciela przez walkę straży przedniej, wobec czego dowódca pułku powinien działać szybko i energicznie, nie czekając na zupełne wyjaśnienie położenia.

W miarę rozwijania się siły głównej do walki dowódca straży przedniej otrzymuje nowe zadanie, w związku z myślą przewodnią manewru dowódcy pułku.

Podczas rozwijania się pułku ubezpieczenie skrzydeł zapewniają patrole boczne.

Pułk działający samodzielnie zachowuje odwód konny.

W straży przednie wielkiej jednostki wprowadza do walki swoje siły całkowicie bez pozostawienia odwodu.

Walczy odpowiednio do postanowień zawartych w punktach: 368 — 375.

364. Marsz ubezpieczony odwrotowy.

Ubezpieczenie pułku w marszu odwrotowym zapewniają:

— rozpoznanie,
— straż tylna,
— patrole boczne,
— szpica przednia.

Rozpoznanie utrzymuje ciągłą styczność z nieprzyjacielem, informując dowódcę pułku o jego ruchach.

Straż tylna składa się jak w marszu czołowym ze szwadronu, wzmocnionego większą ilością broni maszynowej, samochodami pancernemi, artylerją oraz pionierami.

Straż tylna pułku zastosowuje się do postanowień, zawartych w punkcie 133.

Celem ubezpieczenia skrzydeł od zaskoczenia, dowódca pułku wysyła patrole boczne, które się posuwają na wysokości czoła siły głównej.

Siła główna pułku posuwa się w odległości około dwóch kilometrów od straży tylnej.

Dla ubezpieczenia od czoła pułku maszerującego samodzielnie wysyła się po osi marszu szpicę przednią, w sile od sekcji do plutonu.

Podczas marszu bez styczności z nieprzyjacielem dowódca pułku ze swoim pocztem, dowódcą szwadronu ciężkich karabinów maszynowych i plutonu łączności oraz dowódcą artylerji maszeruje tam, skąd może najlepiej dowodzić całością.

Pułk w straży tylnej, posuwający się w styczności ze ścigającym go nieprzyjacielem, stawia opór na kolejnych linjach przejściowego oporu, organizując sieć ogni na dalekie odległości i grupując się nieregularnie wszerz i w głąb.

Należy wykorzystywać zaskoczenie ogniowe.

Dowódca pułku zachowuje ruchliwy odwód konny, aby go w razie potrzeby użyć przeciwko nieprzyjacielskim działaniom oskrzydlającym.

Nieprzyjacielskie samochody pancerne należy zwalczać ogniem własnej artylerji, działaniem własnych samochodów pancernych oraz stawiając przeszkody na ich osi marszu.

Często zwrot zaczepny na skrzydło nieprzyjaciela może skutecznie opóźnić jego marsz.

Poza tem pułk w marszu odwrotowym zastosowuje się do postanowień Regulaminu służby polowej (straż tylna) i walczy, stosując zasady podane w punktach: 380 — 383 niniejszego rozdziału.

365. Marsz ubezpieczony boczny.

Ubezpieczenie pułku w marszu bocznym zapewniają:

— rozpoznanie,
— straże.

Pułk może otrzymać zadanie straży bocznej ruchomej i nieruchomej.

Dowódca pułku wysyła rozpoznanie w kierunku zagrożonego skrzydła.

Bezpośrednie ubezpieczenie pułku pełnią straże: boczna, przednia i tylna.

Siła straży bocznej zależy od zadania, terenu oraz stopnia zagrożenia skrzydła przez nieprzyjaciela.

Może ona dochodzić do szwadronu, wzmocnionego bronią maszynową, samochodami pancernemi i artylerją.

Straż boczna pułku zachowuje się zgodnie z punktem 134.

Jako straże przednia i tylna będą najczęściej wysyłane szpice w sile od dwóch sekcyj do plutonu.

Dowódca pułku prowadzi walkę zależnie od zadania: nacierając, broniąc się lub opóźniając marsz nieprzyjaciela.

Pułk z zadaniem straży bocznej, nieruchomej, grupuje się obronnie w jednym lub kilku punktach, pozostając tam tak długo, jak to nakazał dowódca kolumny.

Dowódca pułku z zadaniem straży bocznej melduje dowódcy kolumny o osiągnięciu nakazanych punktów terenowych, o nawiązaniu styczności z nieprzyjacielem i o przebiegu walki.

Poza tem pułk w marszu bocznym stosuje się do postanowień Regulaminu służby polowej (straż boczna) i walczy, stosując zasady podane w punktach: 371 — 375, 380 — 389 niniejszego rozdziału.

366. Pułk na rozpoznaniu.

Pułk wysłany na rozpoznanie nazywa się podjazdem.

Odległość, na jaką się wysyła podjazd, nie przekracza zwykle 50 km, może jednak wynosić nawet kilka dni marszu.

Pułk z zadaniem rozpoznania może być wzmocniony: samochodami pancernemi, artylerją, kolarzami, piechotą na wozach lub samochodach, samolotem towarzyszącym oraz środkami łączności jak: radjo, gołębie i t. p.

Pułk jako podjazd jest zdolny do rozpoznania pasa terenu szerokości do 15 km (2 szwadrony — 8 do 10 km).

Zasadniczo pułk przeprowadza rozpoznanie przez walkę, działając zaczepnie i dążąc do dotarcia do głównych sił nieprzyjaciela.

Celem zdobycia wiadomości o nieprzyjacielu, dowódca pułku wysyła małe podjazdy (pluton, półszwadron a rzadziej szwadron) oraz patrole.

Pułk maszeruje prosto w stronę nieprzyjaciela, skokami, dostosowanemi do położenia i rodzaju terenu.

Ubezpiecza się i rozczłonkowuje zgodnie z punktem 363.

Jeżeli pułk jest wzmocniony kolarzami, zależnie od zadania pułku i stanu dróg, często trzeba będzie wysłać ich naprzód, celem uchwycenia i utrzymania ważnych punktów terenowych.

Maszerując z siłą główną pułku, kolarze poruszają się skokami za pułkiem.

Piechota na wozach lub samochodach maszeruje za pułkiem.

Pułk z zadaniami rozpoznania zabiera ze sobą bardzo ograniczoną ilość taborów; będą to zwykle: wozy amunicyjne, wóz sanitarny i kuchnie polowe.

Tabor maszeruje za pułkiem.

Maszerując bez styczności z nieprzyjacielem pułk posuwa się z przeciętną szybkością 6 km na godzinę.

Pułk, napotykający na swojej osi marszu opór, naciera, celem złamania go i otwarcia sobie dalszej drogi.

Natarcie powinno być szybkie i zdecydowane, wykonane wszystkiemi środkami na jednem miej-

scu, aby do skutków zaskoczenia dołączyć niespodziany moment siły.

Jeżeli opór przeciwnika nie da się przełamać, wówczas dowódca pułku, po wyczerpaniu wszystkich sposobów przebicia osłony nieprzyjaciela, szuka innych miejsc do złamania oporu, a w ostateczności utrzymuje styczność i czeka wejścia w bój siły głównej swojej wielkiej jednostki.

Gdy podjazd uzyska styczność z większemi siłami nieprzyjaciela, uprzednio niezauważonemi w tym rejonie, utrzymuje z nimi styczność, w granicach otrzymanego zadania.

Przekazywanie wiadomości do dowódcy wielkiej jednostki dowódca pułku uskutecznia technicznemi środkami łączności, powtarzając je gońcami lub patrolami konnemi.

Dla ułatwienia łączności między siłą główną pułku a patrolami, często będzie pożądane ustawienie sztafety.

Dla łączności z lotnictwem dowódca pułku nakazuje dowódcy plutonu łączności wykładanie płacht tożsamości, w punktach wyznaczonych rozkazem wyższego dowódcy.

Poza tem pułk zastosowuje się do postanowień zawartych w punktach: 136, 363 i 367 — 375.

367. Łączność i współpraca z lotnikiem.

Zadaniem lotnika, przydzielonego w pewnych wypadkach do dyspozycji dowódcy pułku, jest:

— utrzymać łączność między dowódcą pułku a przełożonym,

— wyświetlać położenie własnego ugrupowania, względnie nawiązywać łączność ze szwadronami daleko położonemi,

— w pewnych sprzyjających okolicznościach, gdy działalność lotnictwa nieprzyjaciela

i jego środków obrony przeciwlotniczej jest nikła, wykonać wypad rozpoznania.

Współpraca lotnika z pułkiem *odbywa się na zasadach podanych dla szwadronu* (punkt 158) przyczem śledzenie za własnym lotnikiem i utrzymanie z nim łączności należy do obowiązków dowódcy plutonu łączności.

Lądowanie lotnika przy dowódcy pułku można stosować, gdyż najlepszą formą łączności będzie łączność osobista.

Zadania wypadów rozpoznawczych w zasadzie można dawać na odległość 5 — 10 km od najdalej wysuniętych podjazdów, względnie ubezpieczeń.

Łączna praca lotnika towarzyszącego nie powinna przekraczać 1 — 1½ g.

Utrzymanie łączności i współdziałanie w rozpoznaniu będzie polegać głównie na pracy lotnictwa towarzyszącego.

Współpraca lotnictwa linjowego będzie również mogła mieć miejsce i to w znacznie szerszych granicach rozpoznania.

368. Charakterystyka walki zaczepnej pułku.

Pułk walczy samodzielnie lub w związku.

Zadania w walce zaczepnej, stawiane pułkowi kawalerji, będą dążyły do wykorzystania jego ruchliwości oraz siły ognia, celem spowodowania zaskoczenia nieprzyjaciela, przez natarcie na jego bok albo tyły.

Walka zaczepna pułku polega na silnem czołowem wiązaniu nieprzyjaciela zapomocą ognia, przez użycie części sił do natarcia pieszo i działanie częścią sił konno na skrzydło nieprzyjaciela.

Jednak pułk występujący w obrębie wielkiej jednostki będzie często zmuszony do wykonania natarcia czołowego pieszo.

Zakres więc możliwości użycia pułku kawalerji w walce zaczepnej jest bardzo wielki: od śmiałego manewru w szyku konnym na tyły nieprzyjaciela do czołowej walki pieszej na wąskim pasie terenu.

Pas natarcia pułku wynosi 500 do 1500 metrów.

369. Rola i obowiązki dowódcy pułku w walce zaczepnej.

Dowódca pułku przygotowuje wkroczenie do działań bojowych i kieruje walką swojego pułku.

Dowódca pułku nie ma czasu do redagowania długich rozkazów.

Dysponuje w terenie osobiście i w miarę możności ustnie wprost wykonawcom.

Jego rozkazy mają cechy doraźnych rozkazów szczególnych.

Dopiero potem popiera je rozkazem pisemnym, potwierdzając zarządzenia wydane ustnie.

Ze względu na szybkie rozwinięcie dowódca pułku najczęściej jest zmuszony do wydania rozkazu do marszu pod ogniem i do natarcia jednocześnie.

Po otrzymaniu zadania względnie po nawiązaniu styczności przez straż przednią dowódca pułku rozpoznaje osobiście i wzrokowo teren w swoim pasie działania, celem oceny wartości obronnej nieprzyjaciela oraz terenu, który będzie musiał wyzyskać do natarcia.

Jednocześnie zarządza uzupełnienie rozpoznania bojowego i wyzyskuje dla swej decyzji zdobyte wiadomości.

Rozkaz dowódcy pułku zawiera:

1. Położenie: — nieprzyjaciela, własne.
2. Zadanie wyższej jednostki.
3. Zadanie pułku i ewentualnie sąsiadów.
4. Zamiar dowódcy pułku.
5. Grupy nacierające:

— ich skład i zadania,
— ubezpieczenie i rozpoznanie,
— ugrupowanie w marszu pod ogniem i warunki spieszania,
— podstawy wyjściowe do natarcia,
— kierunki i front natarcia,
— wsparcie przez artylerję,
— łączność taktyczna,
— kierunek wykorzystania (pościgu bliskiego).

6. Zadanie szwadronu ciężkich karabinów maszynowych:
— podział,
— zadanie ciężkich karabinów maszynowych ogólnego działania.

7. Zadanie artylerji i ewentualnie jej podział.
8. Zadanie samochodów pancernych.
9. Odwód.
10. Obrona przeciwlotnicza.
11. Łączność techniczna:
— miejsce postoju i oś posuwania się dowódcy pułku,
— środki łączności,
— meldowanie,
— łączność z lotnikiem.
12. Koniowodzi:
— miejsce,
— dowódca.
13. Zaopatrzenie i ewakuacja:
— miejsce postoju wozów amunicyjnych,
— sposób uzupełniania amunicji,
— punkt opatrunkowy.
14. Tabor bojowy.

Podczas walki dowódca pułku uzgadnia działania szwadronów walczących, zarządza wsparcie

ogniem artylerji i innemi środkami ogniowemi oraz reguluje wkroczenie odwodu.

Wybiera swoje miejsce postoju tak, żeby móc łatwo utrzymać łączność ze szwadronami i swoim dowódcą.

Środkiem dowodzenia w walce jest poczet i pluton łączności, które się znajdują obok dowódcy pułku.

Oficer sztabowy znajduje się przy dowódcy pułku, względnie obejmuje dowództwo nad jedną z grup nacierających.

Dowódca szwadronu ciężkich karabinów maszynowych i artylerji przydzielonej do pułku rozpoznają zawczasu teren, aby zameldować dowódcy pułku swoje wnioski co do użycia tych broni.

Podczas natarcia dowódca szwadronu ciężkich karabinów maszynowych znajduje się przy dowódcy pułku, zapewniając zaopatrzenie w amunicję drużyn ciężkich karabinów maszynowych i ewentualnie obejmując dowództwo nad ciężkiemi karabinami maszynowemi ogólnego działania.

Punkt obserwacyjny artylerji powinien się znajdować w bezpośredniej bliskości miejsca postoju dowódcy pułku.

Obserwatorzy z pocztu dowódcy pułku mają za zadanie obserwować i meldować o następujących wydarzeniach:

a) ruch szwadronów walczących i nieprzyjaciela,
b) sygnały świetlne, podawane przez szwadrony lub sąsiadów,
c) sygnały podawane przez własnego lotnika,
d) napad lotników nieprzyjacielskich,

e) natężenie ognia artylerji własnej i nieprzyjacielskiej.

370. Nawiązanie styczności (zbliżanie do nieprzyjaciela).

Zasadniczo pułk zbliża się do nieprzyjaciela konno, celem wyzyskania swej ruchliwości.

Pułk opuszcza drogę i rozwija się z kolumny marszowej w szyk luźny:

a) gdy się dostanie w ogień artylerji nieprzyjacielskiej,

b) gdy straż przednia nawiąże styczność z nieprzyjacielem,

c) gdy działając w składzie wielkiej jednostki pułk otrzyma zadanie walki zaczepnej.

Dowódca pułku grupuje szwadrony wszerz i w głąb, ubezpieczając się strażą przednią, jeśli ona przedtem nie była wysłana lub jeśli nie jest ubezpieczony strażą przednią wielkiej jednostki.

Szwadrony posuwają się w jednym z szyków luźnych lub zwartych, wykorzystując teren i wysyłając patrole bojowe.

Dowódca pułku ze swoim pocztem, dowódcą szwadronu ciężkich karabinów maszynowych i artylerji, jeśli jest przydzielona do pułku, prowadzi pułk, rozpoznając teren, celem powzięcia decyzji do natarcia.

Ugrupowanie pułku podczas zbliżania się do nieprzyjaciela zależy od:

— zadania,

— terenu,

— przewidywanego ugrupowania do natarcia.

Gdy położenie jest niewyjaśnione, korzystniejsze jest ugrupowanie głębsze.

W miarę wyjaśnienia położenia oraz z chwilą powzięcia przez dowódcę pułku decyzji do natarcia, można rozszerzyć ugrupowanie pułku.

Dowódca pułku wyznacza szwadronom kierunki posuwania się, względnie pasy terenowe, na których mają działać.

Szwadrony skrzydłowe ubezpieczają otwarte boki z inicjatywy swych dowódców.

Szwadron ciężkich karabinów maszynowych porusza się wewnątrz ugrupowania pułku.

Zasadniczo część drużyn ciężkich karabinów maszynowych będzie przydzielona do szwadronów pierwszego rzutu, a część będzie się posuwała między szwadronami, pozostając do dyspozycji dowódcy pułku.

Wysunięcie ciężkich karabinów maszynowych, a szczególnie na taczankach, przed pierwszy rzut pułku, zapewnia: osłonę zajęcia podstawy wyjściowej do natarcia, spieszanie do walki ogniowej oraz ewentualnie przygotowanie szarży.

Jeżeli pułk dysponuje artylerją, zasadniczo dowódca pułku używa jej do wsparcia ogniem swego ruchu.

W wypadkach, gdy zależy na tem, aby przedwcześnie nie zdradzić całości składu swych sił, celem wyzyskania czynnika zaskoczenia, może być pożądane otwarcie ognia artylerji dopiero przy zapoczątkowaniu właściwego natarcia.

Samochody pancerne, przydzielone do pułku, albo wspierają ruch będąc wysunięte naprzód, albo posuwają się wewnątrz ugrupowania lub za pułkiem, celem współdziałania w natarciu, działając przez zaskoczenie.

371. Walka konna.

Natarcie pułku konno może być zakończone szarżą, walką kombinowaną, albo natarciem pieszo.

Pułk może wykonywać natarcie całością swych sił albo częścią swoich szwadronów. W każdym wypadku natarcie powinno być przygotowane i wsparte ogniem wszystkich rozporządzalnych broni.

a) Natarcie i szarża całego pułku. Wkroczenie całego pułku do szarży może nastąpić zasadniczo tylko wtedy, kiedy pułk walczy w wyższym związku i korzysta z ubezpieczenia i ewentualnego wsparcia, jakie daje obecność innych oddziałów.

Szarża całego pułku może nastąpić na rozkaz wyższego dowódcy albo z inicjatywy dowódcy pułku, który uzna w danej chwili ten sposób walki za najwłaściwszy do wykonania zadania.

Warunki szarży będą najdogodniejsze w następujących okolicznościach:

— jeżeli jest możliwe całkowite zaskoczenie nieprzyjaciela;
— jeżeli nieprzyjaciel jest zdemoralizowany i cofa się;
— jeżeli dowódca uzna po wywalczeniu zdecydowanej przewagi ogniowej, że może dzięki dogodnym przesłonom terenowym przesunąć pułk konno na bliską odległość do nieprzyjaciela, celem dokonania szarży, mającej widoki szybkiego rozstrzygnięcia;
— w wypadkach ostatecznych dla ratowania położenia.

Wykonanie szarży. Do wykonania szarży dowódca pułku bada naocznie całokształt położenia, w miarę możności orjentuje w terenie dowódców szwadronów, określając im cel do osiągnięcia i sposób wykonania.

Przed rozpoczęciem ruchu należy stworzyć silne grupy ogniowe (ciężkie karabiny maszynowe i artylerja) w celu obezwładnienia ogni nieprzyjaciela. Część tych ogni powinna być w możności wspierać ruch szarży ogniem przenośnym albo przez przerwy.

Ugrupowanie ciężkich karabinów maszynowych zależy przedewszystkiem od terenu.

Jeżeli możliwe, należy umieszczać grupy ogniowe na takich miejscach, z których mogą razić przeciwnika ogniem bocznym i z których mogą działać już w okresie ruchu.

Szwadrony ruszają do szarży, ugrupowane w głąb i wszerz w zwartych lub luźnych szykach, zależnie od położenia i terenu. Gdy położenie ogólne jest zupełnie wyjaśnione, ugrupowanie musi być węższe i płytsze, gdy położenie nie jest dostatecznie wyjaśnione, pożądane jest ugrupowanie pułku szerzej i głębiej, w większej ilości rzutów. Naogół będzie wskazane wyruszenie w nieco szerszem ugrupowaniu, które sie stopniowo będzie ścieśniało w miarę zbliżania do nieprzyjaciela.

Ugrupowanie pułku do szarży następuje stosownie do punktu 355. Dowódca pułku tworzy zasadniczo dwa lub więcej rzutów, wkraczających kolejno do walki wręcz.

Rozkaz dowódcy pułku określa: dowódców, skład rzutów ewentualnie szyk szwadronów, odległości i odstępy, kierunki ruchu, cele do osiągnięcia, użycie środków ogniowych, ewentualnie zachowanie szwadronów po wykonaniu szarży. Jeżeli dowódca pułku nie podał szyku, dowódcy szwadronów przybierają szyk najdogodniejszy, stosownie do zadania, terenu i położenia ogólnego.

Jeżeli dowódca szwadronu ciężkich karabinów maszynowych nie otrzymał zadania od dowódcy pułku, obowiązany jest działać z własnej inicjatywy.

Zadaniem pierwszego rzutu jest: przez uderzenie na nieprzyjaciela (szarżę) rozpoznanie i związanie nieprzyjaciela.

Zadaniem drugiego rzutu jest: wykonanie właściwego uderzenia.

Zadaniem rzutu odwodowego jest: wzmocnienie pierwszego rzutu, odparcie przeciwnatarć nieprzyjaciela oraz wykonanie bliskiego pościgu.

Dowódca pułku posuwa się początkowo w środku ugrupowania swego pułku, a w miare jak rzut pierwszy zderzy się z przeciwnikiem, skierowuje następne szwadrony celem zasilenia linji czołowej w tem miejscu, na którem chce uzyskać całkowite powodzenie.

Kiedy tylko możliwe, dąży do uderzenia na nieprzyjaciela od skrzydła.

W czasie całej szarży szwadrony i ciężkie karabiny maszynowe skrzydłowe mają obowiązek osłony skrzydeł.

Po rozbiciu i odrzuceniu nieprzyjaciela, dowódca pułku zarządza a p e l, poczem szwadrony postępują w myśl punktu 355.

W wypadku niepowodzenia szwadrony samorzutnie zajmują pozycje, celem powstrzymania nieprzyjaciela dla umożliwienia przegrupowania i wznowienia natarcia. Odwrót szwadronów powinien ułatwiać rzut ogniowy ciężkich karabinów maszynowych, ogień artylerji i ewentualnie samochody pancerne.

Zadanie ciężkich karabinów maszynowych. Ciężkie karabiny maszynowe, które nie mogą wspierać szarży z miejsca wyruszenia szwadronów, towarzyszą im stosownie do punktów: 325 i 355.

Taczanki wysuwają się szybko naprzód przed pierwszy rzut i otwierają ogień.

Ciężkie karabiny maszynowe juczne zajmują stanowiska ogniowe o ile możności na skrzydłach, rozdzielone przeważnie na drużyny, otwierają ogień celem przygotowania i wsparcia szarży oraz dla osłony skrzydeł.

Część ciężkich karabinów maszynowych staje na stanowiskach jako odwodowy rzut ogniowy, służący do wsparcia oddziałów szarżujących w razie zmiany położenia.

Samochody pancerne. Jeżeli pułk jest wzmocniony samochodami pancernemi, zasadniczo należy je wysunąć przed pierwszy rzut dla przygotowania i wsparcia szarży oraz osłony odwrotu w razie niepowodzenia.

Można ich też użyć do osłony skrzydeł oraz odparcia przeciwnatarć nieprzyjaciela.

Po rozbiciu i odrzuceniu nieprzyjaciela samochody pancerne uczestniczą w pościgu i podtrzymywaniu styczności.

Artylerja. Jeżeli pułk posiada artylerję, przygotowuje ona i wspiera szarżę, kierując ogień na pierwsze linje nieprzyjaciela. Dopiero po zbliżeniu pierwszego rzutu do nieprzyjaciela przenosi swój ogień na odwody oraz oddziały zagrażające oskrzydleniem.

W celu spełnienia tych zadań należy zwracać szczególną uwagę na to, aby punkty obserwacyjne umożliwiały ciągły wgląd na całe pole przy-

puszczalnej walki, oraz zachować ścisłą łączność między dowódcą pułku i dowódcą artylerji. W razie potrzeby artylerja nie waha się w celu spełnienia swego zadania stanąć na odkrytej pozycji.

b) Walka kombinowana jest normalnym sposobem wykonania natarcia przez pułk działający samodzielnie.

Polega ona na działaniu części sił konno a części pieszo przy wsparciu ogniem.

Dowódca pułku tworzy grupy szwadronów, względnie daje zadania poszczególnym szwadronom, często narzucając im formę walki.

Szwadronom, przeznaczonym do szarży, dowódca pułku wskazuje kierunek i ogólny cel natarcia, pozostawiając szeroką inicjatywę wykonania.

Wykonanie szarży przez wyznaczone szwadrony powinno być przygotowane i wsparte natarciem oddziałów walczących pieszo oraz wszystkiemi rozporządzalnemi środkami ogniowemi. W razie niepowodzenia szarży oddziały, walczące pieszo, osłaniają odwrót szarżujących szwadronów.

Gdy pułk jest wzmocniony samochodami pancernemi, należy ich używać do wsparcia szwadronów szarżujących, odrzucania przeciwnatarć nieprzyjaciela, osłony skrzydeł szarży oraz osłony odwrotu.

Artylerja przygotowuje i wspiera szarżę, utrudniając nieprzyjacielowi wykonanie przeciwnatarcia.

Szwadrony wykonywają szarżę zgodnie z pkt. 117 i 142.

c) Przeciwnatarcie konno. Niejednokrotne wykonanie przeciwnatarcia konno na na-

cierającą piechotę lub kawalerję nieprzyjaciela zapewni pułkowi kawalerji duże korzyści.

Charakterystyczną cechą przeciwnatarcia konno jest działanie przez zaskoczenie z bliskich odległości i na skrzydło nacierającego nieprzyjaciela.

W tym celu dowódca pułku przeciwstawia z frontu ogień broni maszynowej, celem związania nieprzyjaciela, oddziałami zaś konnemi wykonywa natarcie konno i szarżę, zasadniczo na skrzydło nieprzyjaciela, względnie wyjątkowo, o ile okoliczności lub teren tego wymagają, czołowo.

Stanowiska wyjściowe do szarży powinny być jak najbliżej pierwszej linji ogniowej.

372. Spieszanie do walki.

Spieszanie pułku do walki ogniowej może być albo całkowite albo częściowe.

Gdy zamiarem dowódcy pułku jest wprowadzenie do natarcia całego pułku pieszo, wskazuje on linję po której osiągnięciu szwadrony spieszają się i wykonywają dalszy marsz lub natarcie pieszo.

Jeżeli w chwili rozwinięcia pułku w jeden z szyków do marszu pod ogniem dowódca pułku wyznaczy szwadronom zadania do natarcia, wówczas niejednokrotnie pozostawi dowódcom natarć swobodę decyzji co do spieszania swoich szwadronów.

Dowódcy natarć dysponują swoimi koniowodami, dostosowując ich ruchliwość do możliwości użycia.

Oddziały nacierające muszą być zdolne do szybkiego podjęcia ruchu naprzód konno; przytem należy unikać męczących marszów do koniowodów.

Koniowodzi muszą być rozmieszczeni w ukryciu od ognia i obserwacji naziemnej i powietrznej, będąc odpowiednio rozczłonkowani w terenie.

Jeżeli okoliczności wymagają umieszczenia koniowodów całego pułku razem, dowódca pułku wyznacza dowódcę koniowodów, wskazuje mu miejsce postoju.

Dowódca koniowodów grupuje koniowodów wszerz i w głąb, zabezpieczając ich od obserwacji i ognia nieprzyjacielskiego.

Rozpoznaje teren celem łatwego przesunięcia koniowodów we wszystkich kierunkach.

373. Ugrupowanie do natarcia.

Pułk grupuje się do natarcia, wprowadzając dwa lub trzy szwadrony do walki, większość ciężkich karabinów maszynowych, ewentualnie broni towarzyszącej (artylerji) i samochodów pancernych.

Dowódca pułku pozostawia do swej dyspozycji odwód (zasadniczo jeden do dwóch szwadronów) oraz część ciężkich karabinów maszynowych (ogólnego działania).

Odwód grupuje się rozczłonkowany w ukrytem miejscu.

Odwód musi być ruchliwy a więc konny.

Gdy cały pułk naciera pieszo, wówczas może być ugrupowany: mając trzy szwadrony w pierwszym rzucie, a jeden w drugim, za środkiem lub za jednem ze skrzydeł pierwszego rzutu — w kierunku głównego wysiłku, lub mając dwa szwadrony w pierwszym i dwa szwadrony w drugim rzucie.

Normalnie dowódca pułku formuje dwie lub trzy grupy, któremi sam dysponuje.

Użycie sił w natarciu musi odpowiadać celowi walki oraz myśli przewodniej dowódcy pułku.

W miejscu głównego wysiłku należy skupiać większość sił i środków ogniowych.

Tam będą przedmioty natarć położone blisko, a pasy działań szwadronów nie szersze niż 300 metrów, co zmusi szwadrony do głębszego ugrupowania.

Tam użyje dowódca pułku większości ciężkich karabinów maszynowych i skieruje ogień artylerji.

Zwykle początkowe ugrupowanie pułku, wynikłe z marszu zbliżania, będzie nieco szersze, ze względu na wykorzystanie terenu oraz dążenie do jak najbliższego podejścia konno do nieprzyjaciela.

Siłę natarcia osiągnie się przez stopniowe zwężenie pasów natarcia, w miarę ich zbliżania się do przedmiotów.

Kierunki poszczególnych natarć będą zbieżne.

Gdy pułk naciera mając jedno albo obydwa skrzydła bez oparcia, należy zapobiec zbytniemu rozluźnieniu się szwadronów, ograniczając ich front natarcia.

Odsłonięte skrzydła należy ubezpieczać: przez ugrupowanie szwadronów, obserwację i rozpoznanie.

Szwadron działający na skrzydle pułku powinien umieścić swój odwód za skrzydłem zewnętrznem.

Najważniejszym warunkiem powodzenia w natarciu jest celowa organizacja ogni przygotowujących i wspierających natarcie.

W terenie otwartym, jeżeli natarcie odbywa się na wąskim pasie, będzie pożądane przydzielenie mniejszej części ciężkich karabinów maszynowych do nacierających oddziałów, aby móc stworzyć z ich większości silną grupę ogniową ogólnego działania, dowodzoną przez dowódcę szwadronu ciężkich karabinów maszynowych i podlegającą wprost dowódcy pułku, dla wsparcia całości natarcia przez manewry ogniowe.

W terenie poprzerzynanym i mało przejrzystym, podnoszącym samodzielność działania poszczególnych szwadronów, należy stosować zasadę wprost przeciwną, przydzielając większość ciężkich karabinów maszynowych poszczególnym natarciom.

Jeżeli pułk posiada artylerję, pozostaje ona pod bezpośredniemi rozkazami dowódcy pułku.

Artylerji należy używać do przygotowania i wspierania natarcia.

Działa towarzyszące powinny zajmować stanowiska w takiej odległości od podstawy wyjściowej do natarcia, żeby nie były narażone na działanie ognia broni maszynowej nieprzyjaciela.

374. Wykonanie natarcia.

Gdy szwadrony pierwszego rzutu, posuwając się naprzód, dostaną się w skuteczny ogień broni maszynowej nieprzyjaciela, otwierają ogień celem umożliwienia sobie dalszego ruchu naprzód i wywalczenia przewagi ogniowej nad nieprzyjacielem.

Szwadrony, które na swoich pasach nie natrafiły na skuteczny ogień nieprzyjaciela, posuwają

się dalej konno lub pieszo, dążąc do opanowania nakazanego przedmiotu natarcia.

Gdy jeden ze szwadronów pierwszego rzutu został zatrzymany wskutek nieprzezwyciężonego oporu nieprzyjaciela, dowódca pułku skierowuje na ten odcinek pozycji przeciwnika ogień ciężkich karabinów maszynowyych ogólnego działania i ewentualnie artylerji.

Zatrzymanie ogniem nieprzyjacielskim jednego ze szwadronów nie powinno wpłynąć na osłabienie parcia naprzód sąsiednich szwadronów, które posuwają się dla opanowania nakazanych im przedmiotów natarcia i ewentualnie wspierając ogniem zatrzymany szwadron, umożliwiają mu ponowny ruch naprzód.

Nacierające grupy zwalczają na swoich pasach gniazda oporu nieprzyjaciela, przez ześrodkowanie ogniowe, jednocześnie dążą do przeniknięcia między niemi, wyzyskując wycinki terenowe nie będące pod ogniem.

Po dojściu na odpowiednią odległość do nieprzyjaciela, wykonywają szereg szturmów zawsze przygotowanych i wspartych ogniem.

Po opanowaniu nakazanego przedmiotu natarcia, szwadrony natychmiast organizują teren i jak najprędzej nacierają dalej w wyznaczonych kierunkach.

Dowodca pułku używa swojego odwodu do wykorzystania powodzenia, wsparcia grup nacierających, względnie celem odparcia przeciwnatarcia nieprzyjaciela.

Zasadniczo w celu wsparcia grup nacierających dowódca pułku kieruje swój odwód w najsłabsze

miejsce nieprzyjaciela, przygotowując jego wkroczenie silnym i gwałtownym ogniem, celem osiągnięcia w miejscu swojego głównego wysiłku zdecydowanej przewagi ogniowej oraz wyzyskania czynnika zaskoczenia.

375. Wykorzystanie powodzenia (bliski pościg).

Po zdobyciu przez nacierający pułk zasadniczego przedmiotu natarcia, nakazanego rozkazem i w miarę cofania się nieprzyjaciela, dowódca pułku zarządza wykorzystanie powodzenia do opanowania następnego przedmiotu względnie w kierunku nakazanym przez wyższego dowódcę lub najdogodniejszym.

Wykorzystanie powinno nastąpić szybko; w tym celu należy użyć odwodu konnego, jeśli jeszcze nie wkroczył do walki, względnie podciągając koniowodów, wsadzić na koń jeden albo dwa szwadrony i rzucić je do bliskiego pościgu.

Oddziały spieszone, nie biorące udziału w wykorzystaniu powodzenia, organizują zdobyty teren jako rzut wsparcia. Oddziały przeznaczone do wykorzystania powodzenia, powinny być wsparte silnym ogniem broni maszynowej i artylerji.

Jeżeli pułk ma samochody pancerne, uczestniczą one w wykorzystaniu powodzenia.

Ogień własnej broni maszynowej przykuwa nieprzyjaciela do ziemi, umożliwiając działanie oskrzydlające oddziałom konnym.

Jeżeli podczas bliskiego pościgu pułk natrafi na poważniejszy opór nieprzyjaciela, dowódca pułku, dążąc do złamania go, organizuje nowe natarcie.

376. Tabor bojowy w walce zaczepnej.

Podczas zbliżania do nieprzyjaciela tabor bojowy maszeruje w nieznacznej odległości za pułkiem.

Dowódca pułku wskazuje dowódcy taboru bojowego:

— oś marszu i kolejne punkty do osiągnięcia,

— ugrupowanie.

W czasie natarcia tabor bojowy znajduje się w pobliżu koniowodów.

Dowódca taboru bojowego powinien umieścić tabor bojowy w terenie, w pobliżu drogi prowadzącej do pułku oraz w pasie działania pułku, zabezpieczając go od obserwacji lotniczej.

Należy unikać ustawiania taboru bojowego w miejscach, które mogą być łatwo wzięte pod ogień artylerji nieprzyjaciela.

Dowódca taboru bojowego przesuwa tabor zależnie od otrzymanych rozkazów.

Lekarz sanitarny i weterynaryjny znajdują się przy taborze bojowym.

Lekarz sanitarny otwiera punkt opatrunkowy pułku w miejscu wskazanem przez dowódcę pułku.

Zaopatrzenie w amunicję uskutecznia dowódca taboru bojowego, wysyłając naprzód pełne wozy amunicyjne, względnie dosyłając amunicję przez szeregowych, do tego przeznaczonych.

Zasadniczo wozy amunicyjne należy grupować w dwóch rzutach: pierwszy w pobliżu oddziałów nacierających, drugi przy taborze bojowym.

377. Charakterystyka walki obronnej pułku kawalerji.

Znamienną cechą walki obronnej pułku jest obrona czynna.

Pułk wykonywa zadanie obrony stałej i ruchowej, działając w związku lub samodzielnie.

W obronie stałej w związku pułk może stwo-

rzyć odcinek obrony na obszarze od 1.500 — 2.000 metrów wszerz i 500 — 1000 metrów w głąb; wówczas walczy w szyku pieszym.

Szerokość odcinka obronnego pułku liczy się od jednej do drugiej granicy.

Pułk działający samodzielnie z zadaniem obrony stałej pozostawia odwód konny.

W obronie ruchowej w związku pułk może być użyty do wykonania następujących zadań:

— obrony określonego przedmiotu lub odcinka,

— pozostawiony w odwodzie wielkiej jednostki.

Pułk działający samodzielnie, z zadaniem obrony ruchowej na szerokim froncie, rozpoznaje nieprzyjaciela i zachowuje silny i ruchliwy odwód, celem wykonania przeciwnatarć.

Jeżeli tylko można; obrona pułku działającego samodzielnie powinna być oparta o przeszkodę naturalną.

378. Rola i obowiązki dowódcy pułku w obronie stałej w związku.

Po otrzymaniu rozkazu do obrony, dowódca pułku rozpoznaje osobiście teren swego odcinka i wydaje osobiście w terenie ustny rozkaz obrony dowódcom szwadronów, tak żeby pułk jak najprędzej mógł być gotów do stawiania oporu natarciom nieprzyjaciela.

Zajęcie pozycji obronnej powinno się odbyć pod osłoną oddziałów ubezpieczających.

Rozkaz dowódcy pułku zawiera następujące określenia:

1. położenie — nieprzyjaciela,
   — własne — wielkiej jednostki,
   — sąsiadów;
2. zadanie pułku — odcinek obrony,

3. organizacja obrony:
   a) linja czat;
   b) oddziały ubezpieczające, ich zadania, punkty terenu, które należy utrzymać w razie natarcia nieprzyjaciela,
   c) pozycja główna, plan i organizacja ogni,
   d) obsada i odcinki szwadronów (gniazda i punkty oporów),
   e) podział i zadanie szwadronu ciężkich karabinów maszynowych,
   f) artylerja i samochody pancerne — podział, wsparcie dla pododcinków,
   g) skład, miejsce i zadanie odwodu, warunki przeciwnatarć,
   h) zachowanie się w razie natarcia lub odwrotu,
   i) rodzaj spieszenia, miejsce postoju koniowodów,
   j) miejsce postoju taboru bojowego;
4. umocnienia polowe:
   — plan prac,
   — podział sprzętu i materjału;
5. obrona przeciwgazowa i przeciwlotnicza;
6. łączność:
   — miejsce postoju dowódcy pułku i szwadronów,
   — łączność z sąsiadami,
   — łączność z artylerją,
   — łączność z lotnikiem,
   — obserwacja;
7. zarządzenia alarmowe;

8. zarządzenia szczegółowe:
   — sposób zajęcia pozycji,
   — oporządzenie ludzi i sprzęt;
9. zaopatrzenie w amunicję i żywność;
10. służba zdrowia i ewakuacja;

Jeżeli czas i okoliczności pozwalają, dowódca pułku powinien osobiście sprawdzić obsadę poszczególnych gniazd i punktów oporu, celem usunięcia zauważonych niedokładności.

Dowódca pułku powinien zwrócić szczególne swoją uwagę na zorganizowanie ogni (plan ognia).

Plan ognia na szczeblu pułku obejmuje:

a) stworzenie na przedpolu pozycji głównej, ciągłej, płaskiej zapory ogniowej, która powinna się łączyć z ogniami oddziałów sąsiednich;
b) określenie warunków ześrodkowania ogni przed pozycją główną i wewnątrz niej;
c) skierowanie skupionego ognia broni maszynowej na takie odcinki terenowe, gdzie ogień artylerji jest mało skuteczny;
d) określenie ewentualnie dalekich ogni broni maszynowej;
e) określenie współdziałania ogni zaporowych artylerji i broni maszynowej.

Dowódca pułku musi być w ścisłej osobistej łączności z dowódcą artylerji.

Dysponując artylerją dowódca pułku zapewnia szwadronom wsparcie przez artylerję.

Dowódca pułku żąda ognia artylerji, posługując się: wszystkiemi środkami łączności technicznej, kluczem sygnałów świetlnych, oddziałem łączni-

kowym artylerji, wysuniętym punktem obserwacyjnym artylerji, względnie zwracając się do dowódcy, który dysponuje artylerją.

Oddziałom obsadzającym linję czat należy dokładnie określić drogi odwrotu, żądając od nich dokładnego ich rozpoznania.

Miejsce postoju dowódcy pułku powinno zapewniać dogodną obserwację swojego odcinka i łatwość utrzymania łączności z punktami oporów, sąsiadami i artylerją.

379. **Ugrupowanie pułku w obronie stałej w związku.**

Ugrupowanie pułku zależy od terenu i zadania.

Na linję czat wyznacza się zasadniczo szwadron lub pół szwadronu, a wyjątkowo plutony od poszczególnych punktów oporu.

W tym ostatnim wypadku należy dokładnie określić łączność między temi plutonami i zorganizować ich współdziałanie.

Jeżeli jeszcze niema styczności z nieprzyjacielem, oddziały ubezpieczające — placówki mogą być wysunięte na odległość 2 — 4 km przed pozycję główną, należy też wysłać rozpoznanie, celem nawiązania styczności z nieprzyjacielem.

W każdym razie dowódca pułku określa kierunki, na których muszą być wystawione placówki, oraz odcinki, gdzie można się ograniczyć do czujek lub podsłuchów.

Pułk może być ugrupowany, mając trzy szwadrony na pozycji głównej i linji czat, a jeden w odwodzie, albo dwa szwadrony na pozycji głównej i linji czat i dwa szwadrony w odwodzie.

Szwadrony, które obsadzają pozycję główną, są ugrupowane w głąb.

Odwodu normalnie używa się pieszo.

Umieszczenie odwodu musi odpowiadać przewidywaniom o jego użyciu.

Normalnie będzie on przeznaczony do wykonania szybkiego przeciwnatarcia w razie wtargnięcia przeciwnika na pozycję główną.

W tym celu ciężkie karabiny maszynowe należy odrazu ustawić na stanowiskach, z których będą mogły wspierać przeciwnatarcie.

Odwód powinien być ugrupowany na zakrytych stanowiskach za pozycją główną, z których będzie mógł się podsunąć niepostrzeżenie aż do podstawy szturmowej.

W wypadkach wyjątkowych, gdy dowódca pułku wyrzeka się przeciwnatarcia, można odwodu użyć do stworzenia następnej linji obronnej.

Zasadniczo część ciężkich karabinów maszynowych jest podzielona między szwadronami, grupując się w głąb na pozycji głównej.

Reszta ciężkich karabinów maszynowych pozostaje w ręku dowódcy pułku jako ciężkie karabiny maszynowe ogólnego działania.

Dowódca pułku w porozumieniu z dowódcą grupy artylerji bezpośredniego wsparcia określa podział ognia na korzyść szwadronów pierwszej linji i ustala sposób wsparcia dla ewentualnego przeciwnatarcia.

Koniowodzi powinni być ugrupowani dalej za frontem, będąc ukryci od obserwacji i ognia nieprzyjacielskiego.

380. Wykonanie obrony stałej w związku.

Oddziały wysunięte na linję czat mają za zadanie: rozpoznać nieprzyjaciela, opóźniać natarcie nieprzyjaciela, zmuszając go do rozwinięcia, względnie bronić się w określonym czasie.

Gdy oddziały ubezpieczające mają za zadanie opóźniać nieprzyjaciela, wycofują się zgodnie z wyznaczonym planem odwrotu, drogami uprzednio dokładnie rozpoznanemi i tak, żeby nie przeszkodzić oddziałom obsadzającym pozycję główną w wykonywaniu przewidzianych ogni.

Gdy mają zadanie obrony, muszą utrzymać te punkty terenu, które obsadzają tak długo, jak to nakazuje zadanie.

Dowódca pułku powinien wesprzeć obronę linji czat ogniem artylerji, ześrodkowując go na przedpolu placówek.

Odwrót oddziałów ubezpieczających powinien być osłonięty ogniem artylerji.

Oddziały, które zajmują stanowiska na pozycji głównej, muszą się bronić na miejscu i nie mają prawa jej opuścić.

W miarę natarcia nieprzyjaciela, gdy on wkroczy w strefę ognia obrony, własna artylerja rozpoczyna ogień, a następnie, gdy się zbliży na odległość skutecznego ognia piechoty, otwierają ogień bronie maszynowe, zgodnie z wyznaczonym planem.

Jeżeli nieprzyjaciel wtargnie do wnętrza pozycji głównej, wówczas odwody zagrożonych punktów oporu przez błyskawiczne i niespodziane przeciwuderzenia dążą do wyrzucenia go (patrz punkt 154).

Dowódca pułku używa odwodu:

a) do wsparcia oddziałów walczących,
b) do przeciwnatarcia, celem odzyskania utraconego terenu,
b) do przeciwnatarcia, celem odzyskania utra-

381. Pułk działający samodzielnie z zadaniem obrony stałej.

Pułk działający samodzielnie z zadaniem obrony stałej będzie zwykle wzmocniony baterją artylerji, względnie samochodami pancernemi.

Dowódca pułku wyznacza odcinki szwadronom oraz zadania ciężkim karabinom maszynowym i artylerji.

Zasadniczo każdy punkt oporu powinien być wzmocniony ciężkiemi karabinami maszynowemi a pewna ich część pozostawać w ręku dowódcy pułku.

Dowódca pułku określa dokładny plan ogni dla broni maszynowej i artylerji, dążąc do wytworzenia ciągłej linji ognia.

Z broni maszynowej należy stosować dalekie ognie.

Szwadrony na swoich odcinkach, tworzące punkty oporu, grupują się w głąb (punkt 155).

Na linji czat należy wystawiać od poszczególnych punktów oporu placówki, które zkolei wysuwają naprzód czujki.

W razie braku styczności z nieprzyjacielem dowódca pułku wysyła rozpoznanie.

Ubezpieczenie skrzydeł powinno być zapewnione przez wyznaczone oddziały.

Zasadniczo odwód pułku powinien być konny, gdyż głównem jego zadaniem będzie:

— przeciwnatarcie,
— ubezpieczenie skrzydeł,
— rozpoznanie.

Poza tem należy odwodu używać do przygotowania punktu oporu na najbardziej możliwym kierunku natarcia nieprzyjaciela.

Koniowodzi powinni być umieszczeni w pobliżu spieszonych szwadronów, będąc w terenie rozczłonkowani grupami.

Jeżeli jest możliwość zagrożenia artylerji, należy ją wciągnąć do wnętrza pozycji.

Samochody pancerne najkorzystniej jest zatrzymać w odwodzie, używając ich do wzmocnienia przeciwnatarcia i działając przez zaskoczenie.

382. Walka obronna na szerokim froncie pułku działającego samodzielnie (obrona ruchowa).

Pułk działając samodzielnie z zadaniem obrony na szerokim froncie stosuje **obronę ruchową**.

Pułk może otrzymać odcinek obronny 3 km i więcej.

Często będzie służył do dozorowania dużego odcinka wzdłuż znacznej przeszkody naturalnej.

Obrona ruchowa polega na:

— rozpoznaniu nieprzyjaciela,

— wysunięciu małych oddziałów ubezpieczających, celem zamknięcia najprawdopodobniejszych kierunków natarcia nieprzyjaciela i obserwacji,

— zachowaniu silnego i ruchliwego odwodu, celem wykonania przeciwnatarć.

Dowódca pułku wysyła rozpoznanie na całym odcinku, aż do styczności z nieprzyjacielem.

Celem szybkiego przekazywania meldunków od rozpoznania jest pożądane wysunięcie naprzód jednej lub kilku sztafet.

Placówki opóźniają nieprzyjaciela nacierającego, umożliwiając odwodowi wykonanie przeciwnatarcia.

Dowódca pułku umieszcza odwód za środkiem ugrupowania, względnie na głównym kierunku przypuszczalnego natarcia nieprzyjaciela, tak, żeby mógł łatwo i szybko wkroczyć w zagrożonym kierunku.

Odwód powinien być ubezpieczony niezależnie od wysuniętego naprzód rozpoznania i placówek. Zasadniczo przydzielona artylerja pozostaje przy sile głównej pułku (odwodzie).

383. Walka opóźniająca.

Pułk w walce opóźniającej stawia nieprzyjacielowi opór na kolejnych linjach przejściowego oporu, grupując się wszerz i w głąb i dążąc do stworzenia ciągłej linji ognia.

Dowódca pułku wyznacza szwadrony pierwszego i drugiego rzutu, przydziela im odcinki i określa plan ognia.

Przygotowuje ognie broni maszynowej na dalekie odległości.

Przed szwadronami pierwszego rzutu ustawia się placówki oraz wysyła się patrole, celem rozpoznania nieprzyjaciela i utrzymania z nim styczności.

Koniowodzi powinni być ustawieni blisko za swojemi oddziałami, rozczłonkowani w terenie i ukryci od obserwacji i ognia nieprzyjacielskiego.

W walce z przeciwnikiem ruchliwym, a szczególnie jego kawalerją, dowódca pułku powinien zachować odwód konny.

Odwód konny zajmuje stanowisko między rzutami lub za drugim rzutem.

Ubezpieczenie skrzydeł uskutecznia się przez wysłanie patroli oraz przez ugrupowanie pułku.

Pozycję należy wybierać wykorzystując przeszkody naturalne oraz możność dogodnej obserwacji, otwarcia ognia na dalekie odległości i łatwego oderwania się od nieprzyjaciela.

Najczęściej będą to stanowiska na grzbietach wzgórz, na skrajach lasów i wsi.

Jeżeli pułk jest wzmocniony samochodami pancernemi, dowódca pułku używa ich do osłony oderwania się od nieprzyjaciela lub do rozpoznania przed pierwszym rzutem.

Przydzielonej artylerji używa się do zmuszenia nieprzyjaciela do rozwinięcia się i zejścia z dróg, wyzyskując całą donośność jej ognia.

Artylerję grupuje się rzutami w taki sposób, żeby sobie zapewnić ciągłość ognia.

Wobec groźby napadu broni pancernej nieprzyjaciela będzie pożądane ustawienie pojedyńczych działonów w pierwszym rzucie.

Dowódca pułku używa odwodu do przeciwdziałania na zagrożonem skrzydle oraz do osłony odwrotu pierwszego rzutu.

Celem umożliwienia pierwszemu rzutowi oderwania się od nieprzyjaciela, dowódca pułku tworzy pośredni rzut ognia, złożony z odwodu, wzmocnionego ciężkiemi karabinami maszynowemi.

Dowódca pułku określa plan odwrotu, a mianowicie:

— kolejność odwrotu,
— znak lub godzinę odwrotu,
— drogi odwrotu,
— punkty zbiórek dla cofających się szwadronów,
— nową pozycję, którą wycofujące się szwadrony muszą obsadzić.

Kolejne linje przejściowego oporu powinny być zawczasu rozpoznane i w miarę możności przygotowane przy pomocy miejscowej ludności.

Często może być pożądane przejście do natarcia na bok nacierającego nieprzyjaciela.

Cele takiego natarcia muszą być ściśle ograniczone, żeby umożliwić nacierającemu oddziałowi łatwe oderwanie się od nieprzyjaciela.

W miarę możności dowódca pułku organizuje łączność techniczną między szwadronami każdego rzutu oraz między rzutami.

Sygnalizacja świetlna musi tu mieć szerokie zastosowanie.

Poważniejsze zniszczenia wolno pułkowi wykonać tylko na rozkaz wyższego dowódcy.

Jeżeli pułk ma zadanie opóźniać na szerokim froncie i w kilku kierunkach jednocześnie, wówczas dowódca pułku grupuje swoje główne siły na najważniejszym kierunku, przesłaniając pozostałe kierunki małemi oddziałami.

384. Pościg.

Pułk z zadaniem pościgu powinien zasadniczo być wzmocniony artylerją i samochodami pancernemi.

Otrzymuje ogólną oś pościgu.

Maszeruje w kolumnie marszowej lub w ugrupowaniu luźnem, wysyłając ubezpieczenie i rozpoznanie.

Rozpoznanie należy prowadzić na szerokim froncie.

Jeżeli pułk napotka na opór, łamie go przez natarcie czołowe, połączone ze śmiałemi działaniami na skrzydła nieprzyjaciela.

Dowódca pułku tworzy dwie grupy — wiążącą i oskrzydlającą.

Zasadniczo osobiście dowodzi grupą oskrzydlającą, która powinna działać w szyku konnym.

Dowódca pułku powinien dążyć do nawiązania styczności z głównemi siłami nieprzyjaciela, nie wdając się w walkę z małemi jego oddziałami.

Pościg należy prowadzić bez przerwy, nie zważając na zmęczenie żołnierzy i koni.

Szybkie i śmiałe działanie w pościgu jest podstawą osiągnięcia powodzenia.

Ryzyko jest nieodłącznym przejawem pościgu.

Jeżeli pułk zostanie zaatakowany przez nieprzyjaciela, przechodzi do obrony a w razie ostateczności opóźnia.

W żadnym wypadku nie wolno stracić styczności z nieprzyjacielem.

Dowódca pułku powinien zwrócić szczególną uwagę na zaopatrzenie w amunicję; w tym celu tabor bojowy posuwa się za pułkiem.

ROZDZIAŁ I.

ŚRODKI DOWODZENIA.

385. Uwagi ogólne.

Dowódca przekazuje swoją wolę oddziałom, stosując następujące środki:

— komendy podawane głosem lub znakiem, względnie jednocześnie głosem i znakiem,
— rozkazy ustne lub pisemne,
— sygnały dźwiękowe i świetlne,
— środki łączności technicznej.

Komend głosem należy używać wówczas, gdy wykonanie ma nastąpić jednocześnie i natychmiastowo.

Komendy znakami należy stosować, gdy oddalenie oddziału lub hałas uniemożliwiają dowodzenie głosem, oraz gdy warunki bojowe wymagają zachowania ciszy.

Korzystnem jest stosowanie jednocześnie komendy głosem i znakiem.

Rozkazów należy używać wówczas, gdy warunki bojowe tego wymagają, względnie gdy szerokość lub głębokość ugrupowania oddziałów uniemożliwia podawanie komend głosem lub znakami.

Sygnałów dźwiękowych i świetlnych oraz środków łączności technicznej używa się, gdy okoliczności bojowe tego wymagają.

386. Komendy głosem.

Komenda składa się z zawołania, zapowiedzi i hasła.

Zawołanie — określa oddział, który ma komendę wykonać, zwracając jego uwagę na dowódcę.

Zapowiedź — wskazuje istotę wykonania.

Hasło — nakazuje natychmiastowe wykonanie zapowiedzi.

Komendę należy wymawiać głośno, wyraźnie, tonem stanowczym i silnym, dostosowanym do odległości i wielkości oddziału, który ją ma wykonać.

Zawołanie wymawia się krótko, zapowiedź — przeciągając ostatnią zgłoskę.

Hasło w szyku konnym wypowiada się przeciągle, w szyku pieszym krótko i energicznie.

Wszystkie obowiązujące komendy zawiera część II i III niniejszego regulaminu.

387. **Komendy znakami.**

Komendy znakiem podaje się ręką (z bronią lub bez).

A. Znaki ogólne dla wszystkich oddziałów kawalerji w szyku konnym.

L. p.	Znaczenie znaku	Sposób podawania znaku
1	Zawołanie	Podniesienie wyprostowanej ręki pionowo i wytrzymanie w tej pozycji, w połączeniu z gwizdem (jeden długi gwizd)
2	Hasło wykonania	Szybkie opuszczenie wdół wzniesionej pionowo ręki
3	Kierunek	Wskazanie kierunku wyciągniętą ręką i marsz dowódcy w tym kierunku
4	Stępem	Podniesienie wyprostowanej ręki pionowo i energiczne opuszczenie wdół, jadąc stępem
5	Kłusem	Kilkakrotne wzniesienie pionowe i opuszczenie prawej pięści nad barkiem
6	Galopem	Pionowe koła wyciągniętą ręką od tyłu, dołem do przodu i t. d., stojąc w miejscu, jadąc stępem lub kłusem
7	Wyciągniętym galopem	Jak galopem, jadąc sam galopem
8	Stój	Podniesienie wyciągniętej ręki pionowo i powolne opuszczenie wdół, stojąc w miejscu
9	Odłączenie się dowódcy od oddziału	Opuszczoną ręką wdół ruch od przodu do tyłu

L. p.	Znaczenie znaku	Sposób podawania znaku
10	Oddział za mną	Opuszczoną ręką wdół ruch od tyłu do przodu
11	Zbiórka	Ręka zgięta w półkole nad głową dłonią wdół albo szabla poziomo wyciągnięta nad głową
12	Apel bojowy i rozwinięty [1])	Wymachy zboku na bok wyciągniętą ręką ponad głową
13	Linja harcowników	Machanie wyprostowaną ręką z boku na bok przed sobą
14	Dla plutonu—linja sekcyj Dla drużyny ciężkich karabinów maszynowych—linja karabinów Dla szwadronu—linja plutonów (plutony w linji sekcji) Dla plutonu ciężkich karabinów maszynowych—linja drużyn Dla pułku — linja szwadronów w odstępie 100 m między sobą	Trzykrotne machnięcie od góry do dołu ręką wyciągniętą poziomo: pierwszy raz w prawo wskos od siebie, drugi raz przed sobą, trzeci raz w lewo wskos od siebie

[1]) W szykach luźnych znak ten znaczy: „*apel bojowy*" a w szykach zwartych: „*rozwinięty*".

L. p.	Znaczenie znaku	Sposób podawania znaku
15	W prawo (w lewo) — zwrot [1])	Znak „zawołanie", wykonanie odpowiedniego zwrotu i wskazanie nowego kierunku
16	Wtył zwrot	Zataczanie kół ręką wyciągniętą ponad głową
17	Do walki pieszej	Zdjęcie hełmu i opuszczenie wdół
18	Zbiórka dowódców: w plutonie — sekcyjnych w drużynie ciężkich karabinów maszynowych — karabinowych w plutonie ciężkich karabinów maszynowych — drużynowych w szwadronie — dowódców plutonów w pułku — dowódców pododdziałów i zastępcy dowódcy pułku	Ramie poziomo wbok, przedramię pionowo

[1]) Znak zwrot wykonywa się:
— w kolumnach trójkami — całemi sekcjami.
— W kolumnach dwójkami i po jednemu — pojedyńczymi jeźdźcami.
— W szyku rozwiniętym — rozwiniętemi plutonami.
— W kolumnie rozwiniętych plutonów — rozwiniętemi plutonami.

[2]) Każdy znak należy poprzedzić podaniem znaku „zawołanie" i zakończyć znakiem: „hasło wykonania".

B. Znaki ogólne dla wszystkich oddziałów kawalerji w szykach pieszych.

L. p.	Znaczenie znaku	Sposób podania znaku
1	Zawołanie	Jak w szyku konnym, przyczem należy trzymać podniesioną rękę dopóty, aż znak powtórzą podlegli dowódcy
2	Hasło wykonania	Jak w szyku konnym
3	Kierunek	Jak w szyku konnym
4	Krokiem	Jak stępem w szyku konnym
5	Biegiem	Jak kłusem w szyku konnym
6	Stój	Jak w szyku konnym
7	Zbiórka	Jak w szyku konnym
8	Dla plutonu—linja sekcyj Dla drużyny i plutonu ciężkich karabinów maszynowych — linja karabinów Dla szwadronu — linja plutonów	Trzykrotne machnięcie od góry do dołu ręką wyciągniętą poziomo: pierwszy raz w prawo wskos od siebie, drugi raz przed sobą, trzeci raz w lewo wskos od siebie
9	Zbiórka dowódców	Jak w szyku konnym
10	W tyraljerkę	Wyprostowanie (wyrzucenie) rąk wbok uprzednio skrzyżowanych na piersiach
11	Padnij	Podniesienie ręki pionowo wgórę i opuszczenie przodem dłonią poziomą wdół (znak można kilka razy powtórzyć)

L. p.	Znaczenie znaku	Sposób podawania znaku
12	Alarm gazowy	Podnieść rękę z maską przeciwgazową pionowo wgórę i wymachiwać nią
13	Podanie koniowodów	Kołowanie hełmem nad głową

388. Rozkazy.

Dowódca wydaje rozkazy ustne bądź osobiście wykonawcom, bądź przesyła je przez gońców lub innemi środkami łączności.

Wykonanie rozkazów ustnych, wydanych przez dowódcę osobiście i bezpośrednio swoim podwładnym, następuje natychmiast na hasło:

„wykonać".

Rozkazy pisemne przekazuje dowódca swoim podwładnym, używając wszystkich środków łączności, jakie ma do dyspozycji.

389. Sygnały dźwiękowe i świetlne.

1) Sygnały dźwiękowe można podawać przy pomocy gwizdka lub trąbki.

Sygnałów gwizdkiem należy używać podczas wyszkolenia i walki w szyku konnym i pieszym.

Sygnałów na trąbce wówczas, gdy warunki bojowe na to pozwalają.

A. Sygnały gwizdkiem dla wszystkich oddziałów kawalerji w szykach konnych i pieszych.

L. p.	Znaczenie sygnału	Sposób podania sygnału
1	Zawołanie	Jeden długi gwizd (—)
2	Stępem (krokiem) naprzód—marsz	Jeden krótki gwizd (.)

L. p.	Znaczenie sygnału	Sposób podania sygnału
3	Kłusem (biegiem)	Szereg krótkich powtarzanych gwizdów po dwa (.. .. ..)
4	Stój	Szereg krótkich powtarzanych gwizdów po trzy (... ... ...)
5	Zbiórka	Długi trel (.....)
6	Przerwij ogień	Naprzemian długie i krótkie gwizdy (— — . — . — .)
7	Lotnik	Szereg długich gwizdków (— — — — — —)

Na sygnał: „zawołanie" wszyscy podwładni zwracają głowę w kierunku swojego dowódcy.

Sygnały gwizdkiem wykonywa się bez sygnału: „hasło wykonania".

B. Sygnały na trąbce dla wszystkich oddziałów kawalerji w szykach konnych i pieszych.

1. Zawołanie: — pułk,
   — 1 szwadron,
   — 2 szwadron,
   — 3 szwadron,
   — 4 szwadron,
   — szwadron ciężkich karabinów maszynowych.
2. Hasło wykonania.
3. Lotnik (alarm lotniczy).
4. Alarm.
5. Alarm gazowy.
6. Zbiórka.
7. Apel bojowy.

8. Szarża.
9. Odtrąbiono (przerwanie ognia, pościgu i t. p.).
10. Stęp.
11. Kłus.
12. Galop.
13. Wyciągnięty galop.
14. Samochody pancerne nieprzyjaciela.
15. Nawprost.
16. Stój.
17. Na prawo.
18. Na lewo.
19. Wtył.
20. Zsiadanie z koni.
21. Wsiadanie na koń.
22. Do walki pieszej z koni.
23. Podanie koniowodów.
24. Zbiórka dowódców.

Sygnały ogólne dla całego wojska są zawarte w Regulaminie służby wewnętrznej.

Każdy szeregowiec kawalerji powinien umieć następujące sygnały: nr. 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 22.

Oficerowie i podoficerowie powinni umieć wszystkie sygnały.

2) Sygnały świetlne podają szeregowi plutonu łączności, szeregowi należący do pocztów dowódców, oraz obserwatorowie.

Każdy szeregowiec kawalerji powinien umieć posługiwać się płachtą wytyczną dla łączności z lotnikiem.

Środkami sygnalizacji świetlnej są:

— tarcze, płachty i chorągiewki sygnałowe,
— lampy sygnałowe.
— rakiety, dymy i ognie sztuczne.

W oddziałach kawalerji do plutonu i drużyny włącznie należy używać niżej wymienionych znaków przy pomocy dwóch chorągiewek sygnałowych (kolor czerwony).

Znaki te podaje jeden szeregowiec, który trzyma w każdej ręce jedną chorągiewkę.

1. Podanie koniowodów — kołowanie obydwiema rękami od tyłu, dołem do przodu.

2. Brak amunicji — prawa ręka wyciągnięta pionowo wgórę, a lewa poziomo wbok.

3. Samochody pancerne nieprzyjacielskie — kołowanie pięścią prawej ręki, wyciągniętej pionowo wgórę.

Każdy znak należy wykonywać do chwili powtórzenia go przez oddział, któremu jest nadawany co wskazuje znak zrozumienia.

3) Łączność z lotnikiem.

Każdy szwadron linjowy i pluton łączności pułku szkolą się w utrzymywaniu łączności z lotnikiem.

Za zasadę przyjąć należy, że *wszyscy* szeregowi powinni odróżniać znaki własnych samolotów od samolotów państw ościennych.

Do utrzymania właściwej łączności z lotnikiem służą obserwatorzy, znajdujący się w pocztach dowódców, natomiast w plutonie łączności pułku zadanie to powinni umieć spełniać wszyscy szeregowi.

Środki porozumiewania się z lotnikiem są następujące:

a) *płachty wytyczne.* Służą do wytyczenia lotnikowi pierwszej linji w czasie walki pieszej.

b) *Płachty tożsamości (szwadronu, pułku, brygady).* Służą do wskazania lotnikowi miejsca pobytu dowódcy (szwadronu, pułku, brygady).

Do wytyczania tych płacht wyznacza się w szwadronie poczet dowódcy szwadronu (w pułku pluton łączności, w brygadzie oficer łączności brygady).

c) *Podchwytywacz meldunków i płachty sygnałowe przy nim.* Znajduje się w wyposażeniu każdego linjowego szwadronu i plutonu łączności.

Podchwytywacz meldunków służy do umożliwienia lotnikowi zebrania z ziemi meldunku od oddziału kawalerji. W szwadronie — znajduje się w poczcie dowódcy szwadronu.

Podchwytywacz meldunków można zastąpić dwiema lancami, między któremi jest przeciągnięty sznur z ciężarkami na obydwu końcach, w postaci woreczków z piaskiem.

d) *Sygnały świetlne* — w postaci dymów kolorowych, rakiet, lub innych znaków umówionych.

Środki porozumiewania się *lotnika z kawalerją* są następujące:

a) *sygnały świetlne* (rakiety) — regulaminowe i umówione.

Do regulaminowych należą:

— rakieta z 6 gwiazd — *„gdzie jesteście"*. Na ten sygnał należy natychmiast wyłożyć *wytyczne zespołowe* w plutonach i płachtę tożsamości szwadronu. Jeśli szwadron jest w szyku konnym, ogranicza się do wyłożenia płachty tożsamości.

— Rakieta z 3 gwiazd — *„zrozumiano"*. Należy zwinąć wszystkie płachty.

— Rakieta z żółtym dymem —*„niebezpieczeństwo przeciwnatarcia w kierunku, w którym lecę"*.

— Rakieta z czerwonym dymem — *„strefa, nad którą lecę, wydaje mi się słabo obsadzona“.*

b) *Meldunek ciężarkowy.* Zrzucony z samolotu w postaci puszki lub woreczka z uwiązaną, celem łatwiejszego odnalezienia, *wstęgą.*

c) *Umówione wstęgi.* Przywiązane do skrzydeł i ogona samolotu dla cechowania samolotu współpracującego z oddziałem.

d) Inne znaki umówione.

Przy szkoleniu w łączności z lotnikiem szczególnie ważne jest *wpojenie w szeregowych konieczności:*

— obserwowania sygnałów, dawanych z własnego samolotu,
— natychmiastowego wytyczenia własnego stanowiska, na żądanie lotnika,
— śledzenia spadającego meldunku ciężarkowego i *bezzwłocznego dostarczenia go najbliższemu oficerowi,*
— umiejętnego i szybkiego stawiania podchwytywacza meldunków i przywieszania do niego meldunków.

390. Środki łączności technicznej.

Telefon,
radjotelegraf,
gołębie pocztowe,
motocykle,
samolot.

Te środki łączności obsługuje pułkowy pluton łączności lub inne oddziały łączności.

Biblioteka Wojsk. Akad. Pedag. im. P. Dzierżyńskiego

OMYŁKI DRUKU (arkusz poprawek)

DO REGULAMINU KAWALERJI

Część III.

Strona	Wiersz	Punkt	Jest	Powinno być
X	13 od dołu	Spis rzeczy	Przejściez	Przejście z
Rozkaz wprowadzający	3 od dołu	—	Główne	Głównego
20	10 od dołu	20	koni,	konia,
21	1 od dołu	20	środkowej	środkowych
42	5 od góry	45	odstęp X kroków	(odstęp X kroków)
44	5 od góry	47	"sekcjami	"sekcja
55	8 od dołu	59	NaN	Na
72	1 od dołu	74	wyjątkowi	wyjątkowo
90	16 od dołu	84	zwiadowczych	rozpoznawczych
98	1 od góry	91	Plutonu	Pluton
132	2 od dołu	rys. 39	Pluton	Plutony
140	10 od góry	120	podoficerom zafrontowym plutonów	zastępcom dowódców plutonów
154	3 od dołu	133	(około 2 km)	skreślić
158	7 od dołu	135	placówkę	czatę
159	8 od dołu	135	placówkę	czatę
„	7 od dołu	135	placówkami	czatami
185	14 od góry	152	pododcinka	odcinka
„	11 od dołu	„	głównego oporu	głównej
„	8 od dołu	152	pozycja ubezpieczająca	linja czat
187	3 od góry	152	pododcinkami	odcinkami
„	13 od dołu	153	(pozycji ubezpieczającej)	skreślić
187	11 od dołu	„	pododcinka	odcinka
188	18 od góry	„	pododcinku	odcinku
„	19 od góry	„	(pozycji ubezpieczającej)	skreślić
189	13 od góry	„	pododcinek	odcinek
„	14 od dołu	„	pododcinku	odcinku
217	2 od góry	187	Przejście kolumny	Przejście z kolumny

Strona	Wiersz	Punkt	J e s t	Powinno być
222	11 od góry	197	plutonu	drużyny
222	13 od góry	„	pluton	drużyna
238	3 od dołu	228	Linje	Linja
250	3 od góry	258	Regulamin kawalerji cz. I. rozdz. A. pkt. 39, oraz	skreślić
305	rys. 99 b 2 rysunek od dołu	343		
310	rys. 101 1 rysunek od dołu	347		
312	rys. 102 3 rysunek od góry	348		
312	rys. 103 3 rysunek od góry	349		
321	1 od dołu	360	znaków	znaków,
329	10 od góry	363	Pułk działający samodzielnie wysyła szpiceruje bezpośrednio za pułkiem	Pułk działający samodzielnie wysyła szpicę tylną, która posuwa się za pułkiem
331	1 od góry	363	przednie	przedniej
333	11 od dołu	365	389	383
355	12 od góry	378	pododcinków	odcinków
355	14 od góry	378	przeciwnatarć	przeciwuderzeń
358	4 od góry	379	przeciwnatarcia	przeciwuderzenia
„	8 od góry	„	przeciwnatarcie	przeciwuderzenie
„	14 od góry	„	przeciwnatarcia	przeciwuderzenia
„	8 od dołu	„	przeciwnatarcia	przeciwuderzenia
359	5 od dołu	380	154	153
„	3 od dołu	„	przeciwnatarcia	przeciwuderzenia
„	1 od dołu	„	b) do przeciwnatarcia, celem odzyskania utra	c) dla zluzowania pododdziałów zmęczonych
360	17 od góry	381	155	153
„	9 od dołu	„	przeciwnatarcie,	przeciwuderzenie,
361	5 od góry	„	przeciwnatarcia	przeciwuderzenia
„	14 od dołu	382	przeciwnatarć	przeciwdziałań
„	6 od dołu	„	przeciwnatarcia	przeciwdziałanie
375	10 od góry	389	zebrania	zabrania

BIBLIOTEKA NAUKOWA WAP
13 c2.3
14032/1
2652